

KÚRIAI DÖNTÉSEK

BÍRÓSÁGI HATÁROZATOK

2025/11
73. évfolyam

2025. november

TARTALOM

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.041/2025/4. számú végzés [1814](#)

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

- [244](#) I. Minél veszélyesebb egy adott tevékenység végzése az emberi életre, testi épségre, egészségre, annál nagyobb felelősség hárul az ilyen tevékenységet végző, irányító, azt ellenőrző személyekre, következésképpen az ehhez igazodó elvárhatósági szint (szabálykövető magatartás igénye) is egyre magasabb. Lőfegyvert csak a legmagasabb fokú biztonság követelményével összhangban állóan szabad használni, amelyhez úgy a használatra, kezelésre vonatkozó szabályok teljes ismeretében, mint a működtetésben való jártasságban megnyilvánuló felkészültség is nyilvánvalóan hozzátartozik.
- II. Hanyag gondatlanság, ha az elkövető azért nem látja előre magatartása következményeit, mert a tőle elvárható körültekintést elmulasztja. Ez esetben a megkívánt és elvárható rá gondolás hiánya róható fel. Ez a következmény tényleges előrelátásának hiányát jelenti, amikor tehát nincs tudat, viszont kellő figyelem és körültekintés mellett megvan a lehetősége. [1816](#)
- [245](#) A hivatali vesztegetés minősített esete valósul meg, ha arra lehet következtetni, hogy az előny juttatása az átadó részéről azért történt, hogy a hivatalos személy hivatali kötelességét megszegje..... [1822](#)
- [246](#) Abszolút eljárási szabálysértést valósít meg a járásbíró, ha az általa család büntettként minősített cselekmény leírása során a tényállásban olyan, a vádban is szerepeltetett tényeket is megállapít, amelyek – a család mellett – a törvényszék hatáskörébe tartozó befolyással üzérkedés büntetnének megvalósítására is alkalmasak lehetnek [1830](#)
- [247](#) A csődbüncselekmény tettese az lehet, aki az adós gazdálkodó szervezet vagyonával vagy annak egy részével rendelkezni jogosult, vagy arra lehetősége van, akkor is, ha a vagyonnal történő rendelkezés alapjául szolgáló jogügylet érvénytelen. A tettesi minőséget tehát az is megalapozhatja, ha az adott elkövetőnek ugyan nincs rendelkezési jogosultsága, de rendelkezési lehetősége, tehát a vagyontárgyak feletti tényleges rendelkezése igen, és ezzel él is..... [1834](#)
- [248](#) I. Ha az ítélet hatályon kívül helyezésére a vádon túlterjeszkedés miatt nincs törvényi ok, az anyagi jogi okból előterjesztett felülvizsgálati indítványt akkor is a jogerős ítéleti tényállás alapulvételével kell

elbírálni, ha az a vádban nem rögzített ténymegállapításokat tartalmaz.

II. A terhelt és a sértett közötti, erőszakot nélkülöző testi kontaktus nem alapozza meg a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontja szerinti rablás büntetnének megállapíthatóságát..... [1839](#)

POLGÁRI KOLLÉGIUM POLGÁRI SZAKÁG

- [249](#) A szülői felügyelet gyakorlása rendezésénél/újrendezésénél a testvérek érdeke önállóan vizsgálendő. Az egyik gyermek érdeke nem jelenti automatikusan a másik gyermek érdekét is, a gyermekek saját jövőjükéről megfogalmazott nyilatkozatai eltérhetnek, ami – az egyéb peradatok értékelése mellett – megalapozhatja a testvérek szétválasztását. [1849](#)
- [250](#) I. A sérelemdíj magánjogi büntetés funkciójának érvényesítését nem zárja ki az, hogy a személyiségi jogot sértő magatartás bűncselekményt is megvalósított, és a jogsertővel szemben büntetőjogi szankciót alkalmaztak.
- II. Az összecszerűen meghatározható károknál alkalmazható kármegosztás helyett a sérelemdíj összegének megállapításakor kell értékelni a sértett közrehatását.
- III. A polgári perben eljáró bíróság nemcsak azt nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem volt bűnös a bűncselekmény elkövetésében, hanem azt sem, hogy nem tanúsította azt a magatartást, amely miatt a bűnösségét megállapították [1853](#)
- [251](#) A közfeladatot ellátó szerv belső elektronikus levelezésének címadatai nem minősülnek közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatnak [1859](#)
- [252](#) Az anyagi pervezetés a hivataltól észlelendő tény kivételével nem terjedhet ki a kereseti kérelmet meghaladó anyagi jogi iránymutatást magában foglaló tájékoztatásra. Így értelemszerűen arra sem, hogy a bíróság a felperes tudomására hozza, hogy adott esetben mely alanyi jog érvényesítése vezethetne az alperessel szembeni keresetének eredményességéhez, avagy azt, hogy az előterjesztett kereset – az általa érvényesített jog az anyagi jogszabályokból következően – helyesen, konkrétan mely személlyel szemben érvényesítő..... [1861](#)

POLGÁRI KOLLÉGIUM GAZDASÁGI SZAKÁG

- [253](#) I. A felülvizsgálati kérelemben nem jelölhető meg olyan új jogszabálysértés, amelyre a fél korábban nem hivatkozott, és amelyre vonatkozóan a jogerős határozat döntést nem tartalmaz.

- II. Ha a tag az ülés tartása nélküli határozathozatal kezdeményezése esetén az írásbeli szavazásra nyitva álló határidőn belül kinyilvánítja, hogy a kezdeményezés szerinti tárgykörben a döntéshozó szerv összehívását kéri, a legfőbb szerv ülésének összehívása nem mellőzhető.
- III. Ha a társaság létesítő okirata lehetővé teszi az ülés tartása nélküli döntéshozatalt, de az ügyvezetés a Ptk. 3:20. § (3) bekezdésében szabályozott garanciális jellegű, eltérést nem engedő szabály ellenére nem hívja össze az ülést, hanem megállapítja a leadott szavazatok alapján meghozott döntést, az erről szóló társasági határozat jogsértő [1865](#)
- [254](#) Látszólagos keresethalmazat esetén a felperes vagylagosan vagy eshetőlegesen több keresetet terjeszt elő, de ezek egyidejű létezése csak átmeneti jellegű, mert a felperes nem valamennyi keresetére kiterjedő ítéleti rendelkezést, hanem csupán keresetei egyikének megfelelő döntés meghozatalát kívánja. Eshetőleges kereset esetén ezért az elsődlegesen elbírálni kért kereset alaptalansága esetén vizsgálható csak a másodlagos, illetve a sorrendben hátrébb álló további kereset(ek) megalapozottsága. A sorrendiség egyben az érdemi döntés korlátját is jelenti a Pp. 342. § (4) bekezdése értelmében, mert a sorrendben előbb álló kereset elbírálását követően, az annak helyt adó ítélet meghozatalával a kereset kimerítése is megtörténik. Ebből következően, ha a sorrendben előbb álló kereset alapos, akkor a további (sorrendben hátrébb álló) kereseteket az eshetőlegesség lényegéből fakadóan nem kell és nem is lehet vizsgálni, így azokról dönteni (rendelkezni) sem kell [1870](#)
- [255](#) I. A törvényességi felügyeleti eljárás egyik lehetséges, a törvényben kifejezetten elismert oka, ha az adott szervezet a működése során nem tartja be a szervezetére és működésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, illetve a létesítő okiratában foglaltakat. Helye van a kérelmezettel szemben a törvényességi felügyeleti eljárásnak, amennyiben a kérelmezett bármely szervének, akár egyetlen szervének eljárásával megvalósul a nem törvényes – akár jogszabályi rendelkezésbe, akár a létesítő okiratba ütköző – működés.
- II. Nem zárja ki a kérelmezett elnökségének működésével kapcsolatban állított törvényesítő helyzet vizsgálatát törvényességi felügyeleti eljárás keretében, ha a kérelmező az elnökség sérelmesnek tartott határozatával szemben egyéb jogorvoslati utat, a határozattal szemben a kérelmezett alapszabályában lehetővé tett fellebbezést nem veszi igénybe.
- III. Az országos sportági szakszövetségben taggá válni kívánó sportszervezet a tagfelvételi kérelmében teszi meg azt a szükségszerű, a kérelemnek fogalmilag

sajátját jelentő nyilatkozatot, hogy felvételét a szakszövetségbe a taggá válás feltételeinek teljesülésére tekintettel kéri. A taggá válás kérelemben állított feltételeinek igazolása az, amit nem feltétlenül kell igazolni a kérelem benyújtásával egyidőben..... [1878](#)

POLGÁRI KOLLÉGIUM MUNKÁJGI SZAKÁGI

- [256](#) I. A közalkalmazott pedagógus esetén az órarend által beosztott lyukas óra – előre meghatározott helyettesítési rend hiányában – beosztott munkaidőnek minősül, annak teljes tartama alatt a pedagógus helyettesítésre volt kötelezhető, így az nem minősül munkaidő beosztástól eltérő munkavégzésnek.
- II. Eltérő megítélés alá esik a munkáltató kifizetési késedelme, ha a felek között a kifizetés jogcíme, jogalapja és annak összegszerűsége is vitatott. Ez a késedelem nem azonosítható a lehetséges jogkövetkezmények szempontjából azzal a helyzettel, amikor a munkáltató nem vitatott jogcímű és összegű rendszeres havi juttatás kifizetésével esik késedelembe [1882](#)

KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM

- [257](#) A közérthetőség az adóhatóság ügyfelekkel való kapcsolattartására vonatkozó követelmény, önmagában erre az alapelvre hivatkozva a határozat érdemi vizsgálatát mellőzve nem lehet megállapítani azt, hogy az adóhatóság nem megfelelően tett eleget indokolási kötelezettségének [1889](#)
- [258](#) A felülvizsgálati kérelem befogadása körében nem az egyedi ügyben hozott bírósági határozat jogszerűségét, hanem az egyedi ügy és a jogegység kapcsolatát kell vizsgálni, ezen jogegységre vonatkozó követelményből eredően a felvetett jogkérdés különleges súlyát, illetve társadalmi jelentőséget is jogi szempontból lehet értékelni [1893](#)
- [259](#) Önmagában általánosságban a környezetvédelmi érdek mint össztársadalmi érdek nem indokolja a felülvizsgálati kérelem befogadását, ha a jogerős ítélet az ügy érdemére nem terjedt ki, hanem egy Akr. 123. §-a szerinti semmisségi okot értékelt..... [1895](#)
- [260](#) A végrehajtható okiratban szereplő kötelezés jogalapját érintő felperesi előadás vizsgálatára nem a végrehajtást foganatosító hatóság, hanem a behajtást kérő jogosult. Egy blankó szerződés benyújtása az önkéntes teljesítés igazolására nem alkalmas [1898](#)
- [261](#) Az azonnali jogvédelem iránti kérelem benyújtásának önmagában halasztó hatálya nincs. Halasztó hatálya a közigazgatási cselekmény hatályosulására csak akkor lesz, ha azt a bíróság, felülvizsgálati kérelem esetében a Kúria elrendeli [1900](#)

262	Amennyiben a jogerős ítélet indokolása a felperes előkészítő iratában foglalt, illetve a tárgyaláson előadott, az ügy érdemi elbírálásával kapcsolatos, a keresetben foglaltak alátámasztására vonatkozó észrevételeit, jogi érvelését nem tartalmazza, a bíróság az észrevételekkel érintett körben a tényállást nem tisztázza, tényállást nem állapít meg, az ítélet erre vonatkozóan jogi indokolást nem tartalmaz, az ítélet indokolása nem felel meg a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (5) bekezdése szerinti, az ítélet indokolásával szemben támasztott követelményeknek és az ítélet hatályon kívül helyezésének az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasításának van helye	1904
---------------------	---	----------------------

EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA HATÁROZATAI

I.	C-687/23 Banco Santander ügyben 2025. szeptember 11-én hozott ítélet.....	1909
II.	C-115/24 Österreichische Zahnärztekammer ügyben 2025. szeptember 11-én hozott ítélet.....	1915
III.	C-391/24 Nolgers ügyben 2025. október 2-án hozott ítélet.....	1923
IV.	C-80/24 Zwrotybankowe.pl ügyben 2025. október 9-én hozott ítélet.....	1926
V.	C-540/24 Cabris Investments ügyben 2025. október 9-én hozott ítélet.....	1930

FÓRUM

Aslambek Mergaliyev: Establishment of independent cassation courts: what will the Supreme Court of the Republic of Kazakhstan focus on?	1934
---	----------------------

CONTENTS

UNIFORMITY COMPLAINT PANEL

Order Jpe.I.60.041/2025/4. of the
Uniformity Complaint Panel of the Curia... 1814

CRIMINAL CHAMBER

- 244 I. The more dangerous an activity is to human life, physical integrity, and health, the greater the responsibility of the persons performing, managing, and supervising such activities, and consequently, the higher the level of expectation (requirement for rule-abiding behaviours) that must be met. Firearms may only be used in accordance with the highest safety requirements, which obviously include full knowledge of the rules governing their use and handling, as well as proficiency in their operation.
II. Negligence occurs when the perpetrator fails to foresee the consequences of their actions because they fail to exercise due diligence that can be expected of them. In this case, a lack of the required and expected consideration can be attributed to the perpetrator. This consequence represents a lack of actual foresight, i.e. when there is no awareness, but with sufficient attention and care, the possibility exists..... 1816
- 245 A qualified case of bribery occurs if it can be concluded that the benefit was granted by the transferor in order for the public official to violate his or her official duties 1822
- 246 The district court commits an absolute procedural violation if, in describing the act it has classified as fraud, it also establishes facts that are also included in the indictment, which, in addition to fraud, may also be suitable for establishing the abuse of function, which falls within the jurisdiction of the court 1830
- 247 The perpetrator of fraudulent bankruptcy may be anyone who is entitled to dispose of the assets of the debtor business entity or part thereof, or who has the opportunity to do so, even if the legal transaction serving as the basis for the disposal of the assets is invalid. Therefore, the perpetrator status may also be established if the perpetrator does not have the right to dispose of the assets but has the opportunity to do so, i.e. has actual control over the assets and exercises that control..... 1834
- 248 I. If there are no legal grounds for overturning the judgment on the basis of excessive charges, a motion for review submitted on substantive legal grounds must be decided on the basis of the facts established in the final judgment, even if it

contains findings of fact not specified in the indictment.

II. Physical contact between the accused and the victim not involving violence does not constitute grounds for establishing the crime of robbery under Section 365(1)(a) of the Criminal Code..... 1839

CIVIL CHAMBER CIVIL DIVISION

- 249 When arranging/rearranging parental supervision, the interests of siblings must be examined independently. The interests of one child do not automatically mean the interests of the other child; the children's statements about their own future may differ, which, in addition to the evaluation of other case data, may justify the separation of siblings..... 1849
- 250 I. Enforcing the punitive function of restitution is not precluded by the fact that the conduct infringing on personal rights also constituted a criminal offense and that criminal sanctions were imposed on the offender.
II. Instead of applying the apportionment of damages that can be applied in cases of monetary pecuniary damages, the contribution of the injured party must be assessed when determining restitution.
III. In civil proceedings, the court cannot determine not only that the convicted person was not guilty of committing the crime, but also that he or she did not engage in the conduct for which he or she was found guilty..... 1853
- 251 The address details of internal electronic correspondence of a body performing a public task are not considered to be public information or information of public interest..... 1859
- 252 Except for facts that can be noticed ex officio, the substantive conduct of the proceedings cannot extend to information that includes substantive legal guidance beyond the scope of the claim. Thus, it does not include the court informing the plaintiff which subjective right could lead to the success of the claim against the defendant in a given case, or which specific person the claim is valid against, based on the substantive law 1861

CIVIL CHAMBER COMMERCIAL DIVISION

- 253 I. The request for review may not refer to any new violation of law that the party has

	not previously invoked and that is not covered by the final decision.	
	II. If, in the case of a motion for a decision without a meeting, a member declares within the deadline for written voting that he or she requests the convening of the decision-making body on the subject matter of the motion, the convening of the meeting of that body cannot be omitted.	
	III. If the company's articles of association allow for decision-making without holding a meeting, but the management does not convene a meeting despite the guarantee-type rule stipulated in Section 3:20(3) of the Civil Code, which does not allow for any deviation, and instead determines the decision based on the votes cast, the company's resolution on this matter is unlawful.....	1865
254	In the case of apparent joinder of actions, the plaintiff submits several claims alternatively or conditionally, but their simultaneous existence is only temporary in nature, because the plaintiff does not seek a judgment covering all of his claims, but only a decision corresponding to one of his claims. In the case of contingent claims, therefore, only if the claim requested to be adjudicated first is found to be unfounded can the merits of the secondary or subsequent claims be examined. The order of priority also constitutes a limitation on the substantive decision within the meaning of Section 342 (4) of the Code of Civil Procedure, because once the claim that is higher in the order of priority has been adjudicated and a judgment has been rendered in its favour, the claim is exhausted. Consequently, if the claim that is higher in the order is well-founded, then the subsequent claims (lower in the order) do not need to be examined due to the nature of the possibility, and therefore no decision (ruling) needs to be made on them	1870
255	I. One possible reason for a legality review procedure, expressly recognized by law, is if the organization in question fails to comply with the legal provisions governing its organization and operation, or with the provisions of its founding document. A legality supervision procedure may be initiated against the respondent if any of its bodies, even a single body, acts in a manner that is unlawful, whether in violation of legal provisions or its founding document. II. It does not preclude the examination of the alleged unlawful situation in connection with the operation of the requested presidency within the framework of a legality review procedure if the applicant does not avail itself of other legal remedies against the decision of the presidency that it considers prejudicial, such as the appeal against the decision provided for in the statutes of the requested party. III. A sports organization wishing to become a member of the national sports association	
	shall make the necessary statement in its membership application, which is conceptually inherent in the application, that it requests admission to the association in view of the fulfilment of the conditions for membership. Proof of the conditions set out in the membership application does not necessarily have to be provided at the time of submission of the application	1878
	CIVIL CHAMBER LABOUR DIVISION	
256	I. In the case of public school teachers, free periods scheduled in the timetable – in the absence of a predetermined substitution schedule – are considered scheduled working hours, during which the teacher was required to substitute, and therefore do not constitute work outside of the scheduled working hours. II. The employer's delay in payment is subject to a different assessment if the title, legal basis, and amount of the payment are disputed between the parties. This delay cannot be equated, in terms of possible legal consequences, with a situation where the employer is late in paying a regular monthly allowance whose legal basis and amount are not disputed.....	1882
	ADMINISTRATIVE DIVISION	
257	Transparency is a requirement for the tax authority's communication with clients. Referring to this principle alone, without examining the merits of the decision, it cannot be concluded that the tax authority failed to adequately fulfil its obligation to provide justification	1889
258	When considering whether to accept a request for review, it is not the legality of the court decision in the individual case that must be examined, but rather the relationship between the individual case and legal uniformity. Based on this requirement of legal uniformity, the particular weight and social significance of the legal issue raised can also be assessed from a legal perspective.....	1893
259	In general, environmental interests as a matter of public interest do not justify the acceptance of review requests if the final judgment did not address the merits of the case but assessed grounds for nullity under Section 123 of Act CL of 2016 on General Public Administration Procedures	1895
260	The legal basis for the obligation contained in the enforceable document shall be examined not by the authority enforcing the enforcement, but by the person entitled to request enforcement. The submission of a blank contract is not sufficient to prove voluntary performance.....	1898
261	The submission of a request for immediate legal protection does not in itself have suspensive effect. It will only have	

	suspensive effect on the entry into force of the administrative act if the court, or in the case of a request for review, the Supreme Court, so orders	1900
262	If the reasoning of the final judgment does not contain the plaintiff's observations and legal arguments contained in the preparatory document and presented at the hearing, which are relevant to the merits of the case and support the claims set out in the statement of claim, the court shall not clarify the facts of the case in relation to the comments, shall not establish the facts of the case, the judgment shall not contain legal reasoning in this regard, and the reasoning of the judgment shall not comply with the requirements applicable to the reasoning of the judgment pursuant to Section 84(2) of Administrative Act applicable pursuant to Section 346(5) of the Civil Procedure Act and the judgment should be set aside and the court of first instance should be instructed to conduct a new proceeding and issue a new decision	1904

JUDGMENTS OF THE COURT OF JUSTICE THE EUROPEAN UNION

I.	Judgement of 11 September 2025 delivered in case C-687/23 Banco Santander	1909
II.	Judgement of 11 September delivered in case C-115/24 Österreichische Zahnärztekammer	1915
III.	Judgement 2 October delivered in case 2025 C-391/24 Nolggers	1923
IV.	Judgement 9 October delivered in case 2025 C-80/24 Zwrotybankowe.pl	1926
V.	Judgement 9 October 2025 delivered in case C-540/24 Cabris Investments	1930

FORUM

	Aslambek Mergaliyev: Establishment of independent cassation courts: what will the Supreme Court of the Republic of Kazakhstan focus on?	1934
--	---	------

JOGEGYSÉGI PANASZ TANÁCS

A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsának
Jpe.I.60.041/2025/4. számú
végzése

Rendelkező rész

A Kúria a II–III. rendű alperesek jogegységi panaszát visszautasítja.

Indokolás

- [1] A II–III. rendű alperesek (a továbbiakban: panaszosok) a Kúria Pfv.20.246/2025/2. számú végzésével (a továbbiakban: támadott határozat) szemben a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) és (2) bekezdése alapján jogegységi panaszt terjesztettek elő, amelyben kérték a Kúriát, hogy „semmisítse meg a Fonyódi Járásbíróságnak a 15.P.20.223/2023/34/I. számú ítéletét és az azt helybenhagyó, a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Pf.20.690/2024/9. számú jogerős ítéletét”. Továbbá „a bíróságoknak a Pp. 24. §-ában írt hatásköri rendelkezések hivatalból történő figyelembevételre és a hatásköri rendelkezések egységes jogértelmezése és jogalkalmazása megvalósításához – a Kúria által közzétett határozatokkal ellentétes álláspontot tükröző döntések elkerülése érdekében – hozzon minden bíróságra kötelező érvényű jogegységi határozatot”. Kérték továbbá, hogy a Kúria „a Pp. 392. § rendelkezései alapján alkalmazandó Pp. 103. § (1) bekezdése alapján ideiglenes intézkedésként, rendelkezzen a jogerős – de végrehajthatatlan – ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről”, az eljáró tanács „rendelkezzen a Fonyódi Járásbíróságnak – a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Pf.20.690/2024/9. számú jogerős ítéletével jogerős; de több okból is halmozottan jogsértő – 15.P.20.223/2023/34/I. számú ítélete végrehajtása tárgyában a bárki által kezdeményezett és bárhol folyamatban lévő [...] minden eljárás felfüggesztéséről”.
- [2] A jogegységi panasz érdemben nem bírálható el.
- [3] A Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés d) pontja alapján – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasítja, ha az elkésett.
- [4] A Kúria mindenekelőtt rámutat: A panaszosok részére a támadott határozatot – jogi képviselőjük útján – 2024. április 7-én kézbesítették. A támadott határozattal szemben a panaszosok 2025. május 26. napján terjesztettek elő jogegységi panaszt, amelyet a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Jpe.I.60.027/2025/5. számú végzésével a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés b) pontja alapján visszautasított, figyelemmel arra, hogy a jogegységi panaszt előterjesztő jogi képviselő a jogegységi panasz előterjesztésére és a jogegységi panasz eljárásban való képviselőre vonatkozó meghatalmazást a

jogegységi panaszhoz nem csatolt, mindössze arra hivatkozott, hogy a meghatalmazását korábban már csatolta. A Jogegységi Panasz Tanács Jpe.I.60.027/2025/5. számú végzésében rámutatott arra is, hogy a jogegységi panasz visszautasítását egyetlen, törvényben rögzített visszautasítási ok is indokoltta teszi (Jpe.I.60.055/2024/7., Indokolás [7]), így a jogegységi panasz érdemi elbírálásának akadályát képező további visszautasítási okok vizsgálatát a Kúria mellőzte.

- [5] Az eljáró jogi képviselő 2025. július 19-én ismételten előterjesztette a panaszosok jogegységi panaszát, mellékelve ahhoz azt a meghatalmazást, amely az alapeljárásra szólt.
- [6] Amint azt a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Jpe.II.60.054/2023/3. számú végzésében is rögzítette: A jogegységi panasz eljárás a Bszi.-n alapuló, rendkívüli, jogerő utáni, jogegységet célzó, *sui generis* eljárás, amely jogorvoslati eljárás ugyan, de nem az alapul szolgáló per folytatása. E speciális eljárásra vonatkozó rendelkezéseket a Bszi. tartalmazza és rögzíti a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvénynek (a továbbiakban: Pp.) azokat a szabályait, amelyeket a jogegységi panasz eljárásban megfelelően alkalmazni kell. A Pp. tehát nem általában véve háttérjogszabálya a jogegységi panasz eljárásnak, egyes rendelkezéseit akkor kell alkalmazni, amennyiben azt a Bszi. kifejezetten előírja. A Bszi. 41/C. § (2) bekezdésében tételesen felhívott rendelkezések között nem szerepel a Pp.-nek a perindítás szabályait tartalmazó XI. fejezete, ezen belül is a keresetlevél előterjesztéséhez fűződő joghatások fenntartására vonatkozó 178. §-a. Mindezekre figyelemmel a Bszi. erre irányuló rendelkezése hiányában a jogegységi panasz eljárásban nincs jogszabályi alapja a Pp. 178. §-a alkalmazásának, a jogegységi panasz „ismételt előterjesztésének”. (Jpe.II.60.054/2023/3., Indokolás [6])
- [7] Erre tekintettel a Kúria csak azt a tényt értékelhette, hogy az eljáró jogi képviselő által 2025. április 7. napján letöltött támadott határozattal szemben – 30 napon túl – 2025. július 19. napján előterjesztett jogegységi panasz elkésett.
- [8] A kifejtettre figyelemmel a Kúria a Bszi. 41/C. § (6) bekezdés d) pontja alapján a jogegységi panaszt – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasította. Erre tekintettel – utalva a Bszi. 41/C. § (5) bekezdésére is – a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelem érdemi elbírálását mellőzte.
- [9] A Jogegységi Panasz Tanács rámutat arra, hogy a jogegységi panasz visszautasítását egyetlen, törvényben rögzített visszautasítási ok is indokoltta teszi (Jpe.II.60.014/2024/3., Indokolás [5]), így a jogegységi panasz érdemi elbírálásának akadályát képező további visszautasítási okok vizsgálatát a Kúria mellőzte.

Elvi tartalom

- [10] A jogegységi panasz eljárásra mint rendkívüli, jogerő utáni, jogegységet célzó, sui generis eljárásra vonatkozó rendelkezéseket a Bszi. tartalmazza, és meghatározza a polgári perrendtartásról szóló törvénynek azokat a rendelkezéseit, amelyeket a jogegységi panasz eljárásban megfelelően alkalmazni kell. A jogegységi panasz eljárásban – a Bszi. erre irányuló rendelkezése hiányában – nincs jogszabályi alapja a Pp. 178. §-ában rögzített, a keresetlevél előterjesztéséhez fűződő joghatások fenntartására vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásának, a jogegységi panasz „ismételt előterjesztésének” sem.

Záró rész

- [11] A jogegységi panasz visszautasítása folytán illetékfizetési kötelezettség nem merült fel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 57. § (1) bekezdés a) pontja alapján.
- [12] A végzés ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2025. szeptember 8.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zs. András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt Péter s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Hajdu Edit s.k. bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kovács András s.k. bíró, Dr. Remes Gábor s.k. bíró

BÜNTETŐ KOLLÉGIUM

244I. Minél veszélyesebb egy adott tevékenység végzése az emberi életre, testi épségre, egészségre, annál nagyobb felelősség hárul az ilyen tevékenységet végző, irányító, azt ellenőrző személyekre, következésképpen az ehhez igazodó elvárhatósági szint (szabálykövető magatartás igénye) is egyre magasabb. Lőfegyvert csak a legmagasabb fokú biztonság követelményével összhangban állóan szabad használni, amelyhez úgy a használatra, kezelésre vonatkozó szabályok teljes ismeretében, mint a működtetésben való jártasságban megnyilvánuló felkészültség is nyilvánvalóan hozzátartozik [Btk. 165. § (1) bek., (2) bek. b) pont, (4) bek.].

II. Hanyag gondatlanság, ha az elkövető azért nem látja előre magatartása következményeit, mert a töle elvárható körültekintést elmulasztja. Ez esetben a megkívánt és elvárható rá gondolás hiánya róható fel. Ez a következmény tényleges előrelátásának hiányát jelenti, amikor tehát nincs tudat, viszont kellő figyelem és körültekintés mellett megvan a lehetősége [Btk. 8. § II. ford.].

- [1] A járásbíróóság ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés vétségében [Btk. 165. § (1) bek., (2) bek. b) pont]. Ezért őt 1 év szabadságvesztésre és 300 napi tétel, napi tételenként 2000 forint, így összesen 600 000 forint pénzbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés-büntetés végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette. Megállapította, hogy a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén azt fogházban kell végrehajtani, és ebben az esetben a terhelt legkorábban a büntetés kétharmad részének, de legalább három hónapnak a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá a bűnjelekről és a bűnügyi költségről.
- [2] Védelmi fellebbezések alapján eljárva a törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét akként változtatta meg, hogy a terheltet előzetes mentesítésben részesítette, egyebekben azt helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege a következő:
2020. május 15-én – pontosabban már meg nem határozható időpontban – a terhelt vendégvadászaton vett részt. A vadászaton a terhelt vendégvadászként, 1. számú vadász mint vendégvadásztató, míg 1. számú tanú a vadásztársaság tagja mint a kilövendő vad elbírálója vett részt.
A vadászterületre az 1. számú vadász által vezetett pickup típusú gépkocsival mentek, ahol a gépkocsi jobb első ülésén a terhelt, míg a hátsó ülésen 1. számú tanú tartózkodott.
A vendégvadászat során 1. számú vadász mint fegyvertulajdonos a tulajdonát képező, 338 Blaser Magnum kaliberjelű, Blaser R8 típusú golyós vadászfegyver használatát a terheltnek átengedte, akinek a fegyver használatát és működtetését 2020.

május 15. napján a vadászat előtt, a lakásán már megmutatta.

A vendégvadásztatás ez esetben kettős célt szolgált, lehetőséget adott arra, hogy a terhelt kipróbálhassa a vadászfegyvert arra figyelemmel, hogy egy ugyanilyen típusú fegyvert szeretett volna vásárolni magának, míg másrészt a közös megbeszélés alapján egy őzbakot kívánt elejteni mint vendégvadász.

A terhelt a vadászatot 1. számú vadász és 1. számú tanú jelenlétében 19 óra 30 perc körüli időben a kijelölt vadászterület J1-es szektorában kezdte meg, ahol a kanális mellett a vadászaton részt vevők egy csapat őzet fedeztek fel, melyben lehető őzbak is volt.

Miután 1. számú vadász a gépkocsival megállt, 1. számú vadász és 1. számú tanú távcsővel, míg a terhelt a fegyver távcsővével kereste, szemlélte az 1. számú tanú által elbíralt, és kilöhetőnek minősített őzbakot.

Ekkor az 1. számú vadász által vezetett gépjárművel a műút felé északi irányban haladtak, míg az őzek mintegy 1,5 km-re a gépjárműtől jobbra oldalra, egy kissé lankás területen helyezkedtek el. A műúttól mintegy 900 méterre megálló, már nem mozgó gépjármű jobb oldali első ablakát leengedve a terhelt – miután 1. számú vadász a vad kilövésére engedélyt adott – a Blaser R8 típusú golyós vadászfegyverrel két célzott lövést adott le egy 257 méter távolságban lévő, korábban 1. számú tanú által kilöhetőnek minősített őzbakra, azonban a vadat egyik lövés sem találta el.

Mindezt követően a terhelt a gépkocsiban ülve a fegyvert ismét csőre töltötte, majd 1. számú vadász felszólítására, miszerint „zárja el a fegyvert”, a tüzelésre kész állapot megszüntetését, a fegyver bebiztosítását jobb kézzel nem tudta végrehajtani, ezért bal kézzel próbálta meg úgy, hogy a fegyver csőtorkolatát a korábban leadott lövések irányával egyezően, de a vízszinteshez képest felfelé, körülbelül 60 fokos szögben tartotta. Ennek során az elsütőbillentyűt bal kezének kis- és gyűrűsujjával működésbe hozta, és így lövést adott le észak-kelet, 1. számú település belterületének irányába.

Figyelemmel a megcélzott őzbakok vadászoktól való helyzetére, a mögöttük, a golyós lőfegyver által veszélyeztetett távolságon belül, 935 méterre lévő belterületi ingatlanok, épületek elhelyezkedésére, már a terhelt által korábban 1. számú település belterületének irányába az őzekre leadott két célzott lövés is közvetlen és konkrét veszélyhelyzetet eredményezett, súlyosan veszélyeztetette mások életét, testi épségét, vagyonbiztonságát.

A J1-es területet, ahol a vadászat történt, közvetlenül határolja a közút, illetve jobb oldalról 1. számú település lakott területe található, azt számos utca határolja.

A mintegy 6000 méter hatótávolságú golyós lőfegyver szabálytalan feszítésénél során kilőtt, majd lelassult és stabilitását veszített lövedék a lövés helyétől 2161 méter távolságra, az 1. számú település egyik ingatlanának udvarán tartózkodó sértettet a bal

- lapockája alatt találta el, majd a lövedék áthaladt a rekeszizom állományán, érintette a lépét, a hasnyálmirigy farkát, a bal oldali mellékvesét, keresztülhaladt a gyomor kiszögöllete feletti zsírszöveten, majd áthaladt a máj bal lebenyén, illetve elérte az izmos hasfalat is, melyben egy rövid utat megtéve visszafordult a hasüreg felé a hashártya folytonosságát újból megszakítva, de a testüregbe már nem lépett be. A lövedék mindez alapján balról jobbra, fentről lefelé, hátulról előre haladt, melynek következtében a belszervi sérülések masszív hasüri vérgyülem-képződéssel jártak, melyek elvérzéshez vezettek, így a sértett halála erőszakos úton, elvérzés miatt következett be.
- Az elszenvedett lött sérülés és a sértett halála között közvetlen oksági összefüggés állapítható meg.
- A terhelt a cselekményével megszegte a vad védelméről, a vadgazdálkodásról és a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (továbbiakban: Vtv.) 72. § (1) bekezdésében foglaltakat, mely szerint „Vadászlőfegyverrel és vadászíjjal lövést leadni csak akkor szabad, ha a vadász a vadat kétséget kizárólag felismerte, és a lövéssel mások életét, testi épségét, illetve a vagyonbiztonságot nem veszélyezteti. A lövés előtt mérlegelni kell a lövedék várható útját és a becsapódás helyét”.
- A terhelt a cselekményével megszegte az 1996. évi LV. törvény végrehajtásáról szóló 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet (továbbiakban: Vhr.) 72. § (2) bekezdésében írt rendelkezést is, mely szerint a „A vadászlőfegyvert mindig úgy kell kezelni, hogy az még véletlen elsülés esetén se okozhasson személyi sérülést vagy anyagi kárt. A vadászlőfegyvert csak a lövés előtt szabad tűzkész, illetve golyós lőfegyver elsütő billentyűjét gyorsított állapotba helyezni. Ha a lövés elmarad, a vadászlőfegyvert haladéktalanul ismét biztosítani, a golyós lőfegyver gyorsítóját feszíteni is kell”.
- [4] Következtes a Kúria gyakorlata abban, hogy a felülvizsgálatban irányadó tényálláshoz tartoznak mindazon történeti tények, amelyeket az ítéletben megállapítottak, függetlenül attól, hogy ítéletszerkesztési hiba folytán nem a történeti tényállásban kerültek leírásra, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében.
- [5] Ekként jelen ügyben az irányadó tényállás részét képezi az a ténymegállapítás, hogy a szóban forgó fegyver használatát illetően a terhelt gyakorlatlanságát mutatja az is, hogy a nyomozás során tartott bizonyítási kísérlet során a szakértők jelenlétében ismételten véletlenül működésbe hozta a fegyver biztosítása során az elsütőszerkezetet, vagyis újabb véletlen lövést adott volna le.
- [6] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapítottn – a terhelt felmentése érdekében.
- [7] Indokai szerint az eljáró bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt büntetőjogi felelősségét, ugyanis a felrótt cselekmény nem tényállásszerű, mert a terhelt nem szegte meg foglalkozási szabályt, továbbá a javára ténybeli tévedés mint büntethetőséget kizáró ok is megállapítható.
- [8] Álláspontja szerint az eljáró bíróságnak a Vtv. 72. § (1) bekezdésében írt szabály megszegésével kapcsolatos ténybeli megállapítása a foglalkozási szabályok helytelen értelmezésén alapul.
- [9] E szabály ugyanis a célzott, vagyis nem a véletlenül leadott lövésekre vonatkozik. Ehhez képest jelen ügyben – a vádhoz kötöttség elvére tekintettel – a terhelt büntetőjogi felelőssége kizárólag a harmadik, véletlen lövés és következményei tekintetében vizsgálható.
- [10] Az irányadó tényállásból nem tűnik ki, hogy az első két célzott, de elhibázott lövés lövedéke hova csapódott be, a tényállás ezen lövésekkel összefüggésben nem tartalmaz olyan tény, amely mások életének, testi épségének vagy egészségének közvetlen veszélyeztetését jelentené. Eseti döntésre hivatkozva utalt rá, hogy a térben és időben meg nem határozott személyt vagy személyeket fenyegető veszély legfeljebb absztrakt veszélyhelyzetet eredményezhet, amely azonban bűncselekmény megállapítására nem adhat alapot.
- [11] A fegyver biztosításakor a terhelt alappal feltételezhette, hogy fennállnak a biztonságos vadászat feltételei, és éppen a Vhr. 72. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően járt el, amikor biztosította a fegyvert, amely ekkor véletlenül elsült.
- [12] Kifejtette, hogy az eljáró bíróság figyelmen kívül hagyta a Vhr. 67. § (2) bekezdésében írt azon szabályt, mely szerint a vadászterületen a jogosult azoknak az egyénileg vadászó személyeknek a közvetlen (együtt tartózkodó) kíséretéről köteles gondoskodni, akik a biztonságos vagy szakszerű vadászathoz szükséges helyi ismeretekkel nem rendelkezhetnek, vagy azt kéri.
- [13] Ez a rendelkezés a helyi ismeretekkel nem rendelkező vendégvadász számára írja elő a kísérő vadász kötelező részvételét az egyéni vadászatban. Az ugyanezen jogszabályhely (3) bekezdésében írtakból kitűnően pedig a vendégvadász csak a kísérő vadász előzetes engedélyével adhat le lövést.
- [14] A terhelt a foglalkozási szabályok betartásával járt el, az ügyben nem merült fel olyan körülmény, amely alapján meg kellett volna kérdőjeleznie a hivatásos vadász helyismeretét. Alappal bízhatott a hivatásos vadászban azért is, mert a döntéseit nem vonta kétségbe a vadászatban a helyi vadásztársaság tagjaként részt vevő személy sem.
- [15] A jogerős ítélet nem tartalmazza, hogy a lövések helyéről látszott-e lakóépület, lakott terület, illetve, hogy azt a terhelt a lövések pillanatában észlelte. Emellett a vadászatban történtekért a kísérő vadászt ugyanúgy terheli felelősség, mintha ő maga löne a vadra, függetlenül attól, hogy van-e nála fegyver vagy nincs.
- [16] Mindezekből következően a terheltnek sem a célzott lövések, sem a véletlen lövés leadásakor nem lehetett tudomása arról, hogy őt a hivatásos vadász olyan helyen vadásztatja, illetve ott engedélyez számára lövést, ahol nem állnak fenn a biztonságos vadászat feltételei.
- [17] Ezt érintően téves a másodfokú bíróság azon érvelése, hogy az lett volna elvárható a terhelttől, hogy megfelelő ismereteket szerezzen a vadászterületről, továbbá tévedett abban is, hogy rögzítette, hogy a fegyver hatótávolságán belül épületek voltak.

- [18] Utalt rá, hogy a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés elkövetési magatartása a foglalkozási szabály megszegése, amely azokat az íratlan vadászati szabályokat is felöleli, amelyeket a biztonságos vadászat érdekében mindenkinek kötelező betartani.
- [19] Kifogásolta, hogy az ítélet tényállása nem tartalmazza, hogy milyen konkrét – akár íratlan – szabályt segezt meg a terhelt, a szakma általánosan elfogadott íratlan, szokásszerű szabályai szerint hogyan kellett volna tartania a fegyvert annak biztosítása során, és ezzel szemben hogyan tartotta.
- [20] Hangsúlyozta, hogy a terhelt éppen a Vhr. 72. § (2) bekezdése szerinti szabálynak megfelelően járt el, amikor az elhibázott lövések után a fegyverét biztosítani akarta. A fegyver ekkor sült el véletlenül, nem akaratlagos mozdulata eredményeként, a megelőző célzott lövésekkel egyező, de azokhoz képest némileg felfelé irányulóan.
- [21] A terhelt éppen akkor okozott volna közvetlen veszélyhelyzetet, ha a gépkocsiból ülve leadott lövés után úgy biztosítja a fegyvert, hogy annak során azt a gépkocsi ablakán kifelé tartva, mintegy természetellenes testhelyzetben, lefelé, a föld felé irányítja úgy, hogy közben mellette és mögötte egy-egy személy foglal helyet a lehúzott ablakokkal álló gépjárműben.
- [22] Összefoglalva, álláspontja szerint a jogerős ítélet tényállása nem rögzít olyan foglalkozási szabályt, amelynek a terhelt részéről történő megszegése okozta volna a sértett halálos sérülését, de a terhelt tudattartalmát illetően olyan megállapítást sem, amely alkalmas lenne a ténybeli tévedésének cáfolatára. Ezzel szemben a vadásztatás körülményeiből ez utóbbira vonható következtetés.
- [23] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.
- [24] Álláspontja szerint a felülvizsgálati indítvány a tévedésre hivatkozó részében törvényben kizárt, ugyanis felülvizsgálati eljárásban ez csak akkor lehetséges, ha az irányadó tényállás tartalmaz olyan ténybeli körülményeket, amelyek alkalmat adhatnak e jogi következtetés levonására. Jelen ügyben azonban a megállapított tényállásban ilyen tények nem szerepelnek.
- [25] Kifejtette, hogy az alapügyben eljáró bíróság helyesen állapította meg, hogy a terhelt megszegte a vadászat szakmai szabályait. Mind a célzott lövések, mind a véletlenül elsült lövés e szabályszegések következménye volt.
- [26] A célzott lövések esetén az volt a szabályszegés, hogy a terhelt a kellő körültekintést elmulasztva figyelmen kívül hagyta, hogy – a célpont elhelyezkedését figyelembe véve – a lövéseket lakott terület irányába kell leadnia, mellyel mások életét, testi épségét veszélyezteti.
- [27] A harmadik, véletlen lövés esetén részben azzal követte el a szabályszegést, hogy a fegyvert a bebiztosítás során objektíve felismerhetően lakott terület irányába tartotta, továbbá a gyakorlatlansága okán a fegyver biztonságos fesztenítését nem tudta elvégezni. Álláspontja szerint az is szabályszegés volt a terhelt részéről, hogy a golyós lőfegyvert megelőzően csőre töltötte, holott a lőfegyverrel több lövést nem kívánt leadni. Azzal, hogy a szükséges jártasság hiányában egy olyan fegyvert használt, amelynek lőtávolsága 6000 méter volt, megszegte azt az általános jellegű íratlan szakmai szabályt is, mely szerint vadászati tevékenységet végezni, lőfegyvert használni csak oly módon lehet, hogy az a személyi biztonságot ne veszélyeztesse.
- [28] Az alapügyben eljáró bíróság helytállóan állapította meg, hogy a terhelt a kellő körültekintés elmulasztásával, azaz a hanyagságával összefüggésben elkövetett szakmai szabályszegések következtében a két célzott lövés eredményeként mások életét és testi épségét közvetlenül veszélyeztette, míg a bebiztosítás során véletlenül elsült lövéssel a sértett halálát okozta.
- [29] A célzott lövések személyre konkretizált közvetlen veszélyt amiatt eredményeztek, hogy csak a véletlenül múlt, hogy személyi sérülés nem keletkezett. A terhelt által megvalósított bűncselekmény egyébiránt önmagában a sértett halálát eredményező szakmai szabályszegések okán megvalósult, függetlenül a terhelt által megelőzően elkövetett, közvetlen veszélyt eredményező szakmai szabályszegésektől.
- [30] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat hatályában tartsa fenn.
- [31] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében a védő kifejtette, hogy a jogerős tényállás tartalmazza a tévedés megállapítására okot adó körülményeket, annak alapján ugyanis nem kétséges, hogy a terhelt alappal bízhatott a helyi hivatásos vadász és a helyi vadásztársaság nyilvánvalóan ugyancsak alapos helyismerettel rendelkező tagjának döntésében, különös tekintettel arra is, hogy ez utóbbiak az első két célzott lövést megelőzően távcsövön keresztül is meggyőződtek arról, hogy a lövés nem eredményezhet senkire nézve közvetlen veszélyt.
- [32] Utalt arra, hogy csupán feltételezés az, hogy a terhelt tudta, hogy a vadászat konkrét területétől milyen távolságra és milyen irányban található lakott terület. Álláspontja szerint személyre konkretizált, közvetlen veszélyhelyzetet az sem idézett volna elő, ha a terhelt a lövéseket célzottan, általa is tudottan belterület irányába adta volna le.
- [33] Hangsúlyozta, hogy a fegyver véletlen elsülését megelőzően a terhelt az irányadó foglalkozási szabályoknak, a józan ész követelményének, az adott szituációnak, az egyéni vadászati formának és az íratlan foglalkozási szabályoknak is megfelelően járt el, mely szabályok betartása a lőfegyver bármely okból történő véletlen elsülése esetére biztosítja a személyi sérülés vagy anyagi kár megelőzését.
- [34] Kiemelte, hogy jelen ügyben a fegyver nem a gyakorlatlanság következtében sült el, hanem egy véletlen benyúlás miatt, amely akár a terhelt saját fegyverével is előfordulhatott volna.
- [35] Téves az a hivatkozás is, hogy a terhelt szabályszegést követett el azzal, hogy ismételt csőre töltötte a fegyvert annak ellenére, hogy azzal nem lőtt ismételt. Ezzel kapcsolatban ugyanis az ítéleti tényállás nem tartalmaz megállapítást, másrészt nem is sért foglalkozási szabályt. Csőre töltöni ugyanis akkor is szabad a fegyvert, ha a vadász azt nem süti el, az előírás arra vonatkozik, hogy csupán a lövés előtt szabad kibiztosítani a fegyvert, ami teljesen mást jelent, mint a csőre töltés.
- [36] A védői észrevétel kapcsán a Legfőbb Ügyészség akként pontosította a nyilatkozatát, hogy a terhelt

- réséről az egyéb foglalkozási szabályszegések mellett az minősült a vadászati szabályok megsértésének, hogy a golyós löfegyvert a két célzottan leadott lövést közvetlenül követően csőre töltötte, és tűzkész állapotban hagyta, annak biztosítását, fesztelenítését haladéktalanul nem végezte el, holott a löfegyverrel nem kívánt újabb lövést leadni.
- [37] E pontosítással összefüggésben a védő kifejtette, hogy a terhelt az első lövés után azért töltött újra, mert hibázott, és újra lőni akart. Sem jogszabályt, sem foglalkozási szabályt nem sért a fegyver újratöltése, és nincs olyan szabály sem, hogy két lövés között a fegyvert be kell biztosítani, ha a vadász rövid időn belül ismételt újabb lövést kívánt leadni.
- [38] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [39] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjában megjelölt anyagi és eljárási jogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [40] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.
- [41] A Btk. 165. § (1) bekezdése alapján a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés vétségét követi el, aki foglalkozási szabály megszegésével más vagy mások életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi sértést okoz. A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény halált okoz [Btk. 165. § (2) bek. b) pont].
- [42] A bűncselekmény elkövetési magatartása a foglalkozási szabályszegés, amely lehet akár szándékos, akár a kötelezettség elhanyagolásában jelentkező gondatlan magatartás. A szabályszegés megvalósulhat aktív, tevőleges magatartással vagy mulasztással is. Az elkövető büntetőjogi felelőssége akkor állapítható meg, ha a foglalkozási szabályt szándékosan vagy gondatlanul megszegő tevékenységével okozati összefüggésben áll elő más (mások) életének, testi épségének közvetlen veszélybe kerülése vagy testi sérülése (halála), illetve az elkövető szabályszegő mulasztása folytán – bár erre lehetősége volt – nem akadályozza meg a tényállásszerű eredmény bekövetkezését, feltéve, hogy a káros következmény tekintetében gondatlan bűnössége fennáll.
- [43] A Btk. 165. §-a szerinti törvényi tényállás ún. keretdiszpozíció, annak tartalmát az egyes foglalkozási szabályok töltik ki. A foglalkozási szabályok tartalmát írott jogi normák, igazgatási szabályok, rendeletek, utasítások, de a szakma általánosságban elfogadott íratlan, szokásszerű szabályai is meghatározhatják.
- [44] A Btk. 165. § (4) bekezdése alapján a foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés alkalmazásában foglalkozási szabály a működőképes löfegyver, a robbantószer és a robbanóanyag használatára és kezelésére vonatkozó szabály is.
- [45] Az irányadó tényállás szerint a terhelt vadász, ebből következően a Btk. 165. § (4) bekezdése alapján rá foglalkozási szabályként vonatkoztak a löfegyver használatára, kezelésére vonatkozó szabályok.
- [46] Az eljáró bíróság által a terhelt terhére rótt foglalkozási szabályszegések a következők:
– megszegte a Vtv. 72. § (1) bekezdésében írt rendelkezést, mely szerint vadászlőfegyverrel lövést leadni csak akkor szabad, ha a vadász a vadat kétséget kizárólag felismerte, és a lövéssel mások életét, testi épségét, illetve a vagyónbiztonságot nem veszélyeztet. A lövés előtt mérlegelni kell a lövedék várható útját és a becsapódás helyét.
– Megszegte továbbá a Vhr. 72. § (2) bekezdésében rögzített azon szabályt, hogy a vadászlőfegyvert mindig úgy kell kezelni, hogy az még véletlen elsülését se okozhasson személyi sérülést vagy anyagi kárt, azt csak a lövés előtt szabad tűzkész, illetve golyós löfegyver elsütő billentyűjét gyorsított állapotba helyezni. Ha a lövés elmarad, a vadászlőfegyvert haladéktalanul ismét biztosítani, a golyós löfegyver gyorsítóját feszteleníteni is kell.
- [47] A felülvizsgálati indítvány szerint az eljáró bíróság tévedett, amikor a terheltnek felrótta a Vtv. 72. § (1) bekezdésében írt foglalkozási szabály megszegését, ez ugyanis a célzott, és nem a véletlen lövés leadására vonatkozik.
- [48] A védő álláspontja e tekintetben a következők szerint helytálló.
- [49] Mindenekelőtt a Kúria rögzíti, hogy a terhelttel szemben az ügyészség a Btk. 165. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő halált okozó foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés miatt emelt vádat, és a bíróság is e bűncselekményben mondta ki bűnösnek.
- [50] A járási ügyészség a vádiratában kifejezetten kivonta a vád tárgyát képező cselekmények köréből a terhelt által leadott első két lövést, amikor akként fogalmazott, hogy a „vízszintes irányban leadott két célzott lövés az őzekre lakott terület irányába történt, azonban a vadak kissé lankás helyszínen való tartózkodása és a mögöttük lévő tereptárgyak elhelyezkedése miatt közvetlen veszélyhelyzetet ezen két célzott lövés még nem idézett elő, az őzbakokra leadott célzott lövések nem veszélyeztették közvetlenül, konkrétan más, illetve mások életét, testi épségét. A vadak elhelyezkedése, a távolság és a lövés szöge egyértelműen kizárta annak lehetőségét, hogy abból baleset származzon [...]”.
- [51] Ez az ügyészi álláspont az eljárás során nem változott.
- [52] Továbbmenően, az irányadó tényállásból kitűnően a terhelt terhére rótt, súlyosabb minősítésű (halálos eredménnyel járó) bűncselekményt a terhelt nem az első két lövéssel, hanem a harmadikkal, a löfegyver véletlen elsütésével valószínűsítette meg.
- [53] Az eldöntendő kérdés tehát valójában az, hogy e harmadik lövés tekintetében történt-e valamely foglalkozási szabályszegés, jelen esetben a löfegyver kezelésére vagy használatára vonatkozó, akár jogszabályban írt, akár íratlan (általánosan elfogadott szakmai szokáson alapuló) szabály megsértése.
- [54] Kétségtelen, hogy a Vtv. 72. § (1) bekezdésében rögzített előírás – a tartalmából következően – csak a szándékosan leadott lövésekre vonatkozhat. Ebből következően jelen ügyben a vizsgált harmadik lövés kapcsán e szabály megszegése szóba sem kerülhet.

- [55] Más a helyzet a Vhr. 72. § (2) bekezdésének előírásával, mely szerint a vadászlőfegyvert mindig úgy kell kezelni, hogy az még véletlen elsülés esetén se okozhasson személyi sérülést vagy anyagi kárt, azt csak a lövés előtt szabad tűzkész, illetve golyós lőfegyver elsütő billentyűjét gyorsított állapotba helyezni. Ha a lövés elmarad, a vadászlőfegyvert haladéktalanul ismét biztosítani, a golyós lőfegyver gyorsítóját feszteleníteni is kell.
- [56] Rögzítendő, hogy jelen ügyben ezen jogszabályi előírásnak, és az ezt kitöltő szakmai szabályok betartásának van jelentősége.
- [57] E jogszabályi előírást kitöltő, a lőfegyver kezelésére vonatkozó (részlet)szabályok egyébként a lőterekről, a lőfegyverek, lőszerak hatósági tárolásáról, a fegyvertartáshoz szükséges elméleti és jártassági követelményekről szóló 49/2004. (VIII. 31.) BM rendelet 1. számú melléklet 43. pontja alapján a fegyverismereti vizsga kérdései közé tartoznak (igazságügyi vadászati szakértő szakértői véleményének 2–3. oldala).
- [58] E szakmai szabályok szerint:
- a golyós lőfegyver tűzkész állapotba hozása alatt a fegyver csövének a használó elé közeli pontra, a föld felé kell irányulnia, hogy véletlen elsülés esetén mások testi épsége és anyagi javai ne legyenek veszélynek kitéve;
 - a fegyver csövének a véletlen elsülés elleni biztosítás közben még mindig azonos szögben a föld felé kell néznie;
 - a fegyver a vad észlelése után, közvetlenül csak a lövés leadása előtt biztosítható ki [az igazságügyi vadászati szakértő által is hivatkozottan Dr. Fábian Lajos: *Fegyverismereti vizsga* (felkészülési segédlet) 43. pont, 45–46. oldal].
- [59] Ezen szabályok értelmében tehát a golyós lőfegyver tűzkész állapotba hozása, illetve a véletlen elsülés elleni biztosítása során a fegyvernek a használó elé közeli pontra, a föld felé kell irányulnia.
- [60] Ehhez képest az irányadó tényállás azt rögzíti, hogy
- a vadászterületre az 1. számú vadász által vezetett pickup típusú gépkocsival mentek, ahol a terhelt a gépkocsi jobb első ülésén foglalt helyet;
 - a már nem mozgó gépjármű jobb oldali első ablakát leengedve adta le a terhelt a lövéseket,
 - a terhelt az első két, célzottan, észlelt vadra leadott, de elvétett lövést követően továbbra is a gépkocsiban ülve a fegyvert ismét csőre töltötte;
 - 1. számú vadász felszólítására, miszerint „zárja el a fegyvert”, a tüzelésre kész állapot megszüntetését, a fegyver bebiztosítását jobb kézzel nem tudta végrehajtani;
 - ezért bal kézzel próbálta meg úgy, hogy a fegyver csőtorkolatát a korábban leadott lövések irányával egyezően, de a vízszinteshez képest felfelé, körülbelül 60 fokos szögben tartotta;
 - ennek során az elsütőbillentyűt bal kezének kis- és gyűrűsujjával működésbe hozta, és így lövést adott le észak-kelet, 1. számú település belterületének irányába.
- [61] A vadászat ezen választott módjával kapcsolatban a Kúria megjegyzi a következőket.
- [62] Kétségtelen, hogy korábban jogszabályi tilalom volt a gépjárműből történő vadászatra, amely az álló gépjárműre is vonatkozott. Az álló járművekből történő vadászatra vonatkozó tilalmat ugyanakkor 2004-ben, a Vtv. 2004. évi XCIV. törvénnyel történt módosítását követően feloldották. E módosító törvény 15. §-ához fűzött indokolás szerint az alföldi sík terepen az álló jármű platójáról leadott lövés megfelel a biztonságos vadászat követelményeinek.
- [63] Értelmszerűen a külső (állami) szabályozás (jogszabályok, szakmai előírások), a szabályozási környezet épp azt hivatott biztosítani, hogy csökkentse az egyébként meglévő kockázat bekövetkezésének esélyét.
- [64] Jelen esetben a vadászat álló gépjármű ablakának letekerése mellett, a jobb első ülésről történt, golyós lőfegyverrel, amelyből kilőtt lövedék maximális repülési távolsága 6000 méter.
- [65] A vadászat ezen módja azonban nem eredményezheti azt, hogy ilyen esetben a vadra lövő, a lőfegyvert a gépjármű utasterében tűzkész állapotba hozó, illetve azt ott biztosító vadászra eltérő szakmai szabályok vagy eltérő biztonsági követelmények lennének irányadóak. Épp ellenkezőleg.
- [66] Egyértelmű előírás, hogy tűzkész állapotba hozáskor a fegyver csövének a használó elé közeli pontra, a föld felé kell irányulnia, hogy véletlen elsülés esetén mások testi épsége és anyagi javai ne legyenek veszélynek kitéve; illetve a fegyver csövének a véletlen elsülés elleni biztosítás közben még mindig azonos szögben a föld felé kell néznie.
- [67] Jelen helyzetre vonatkoztatva ez nem jelenthet mást, mint a fegyver csövének az engedélyezett löiránynak megfelelő, vízszinteshez képest lefelé vagy föld felé irányuló tartását.
- [68] A terhelt szakmai szabályt sértett tehát, amikor a tüzelésre kész állapot megszüntetését, a lőfegyver – véletlen elsülés elleni – (be)biztosítását a fegyvert a vízszinteshez képest felfelé, körülbelül 60 fokos szögben tartva kezdte meg.
- [69] A védő álláspontjával szemben tehát a terhelt e magatartásával kétségtelenül megszegte a Vhr. 72. § (2) bekezdésében írt foglalkozási szabályt, mellyel okozati összefüggésben a sértett halála bekövetkezett.
- [70] A szabályszegések azonban nem önmagukban, objektíve tesznek felelőssé, a bűnösség azt jelenti, hogy az alany tehet a bűncselekményt megvalósító magatartás tanúsításáról, és a magatartásával előidézett következményekről. Ekként tehet arról, mert az elkövetéskor belátta, felismerte magatartása jellegét és annak lehetséges következményét (eredményét), illetőleg tehet arról, mert beláthatta volna, felismerhette volna cselekménye jellegét, lehetséges következményeit. A bűnösség a törvényi tényállás tárgyához és tárgyi oldalához fűződő aktuális, pszichikus viszony.
- [71] Ez a kapcsolat a rá gondolásban fejeződik ki. Az alany akkor bűnös, ha az elkövetési magatartás tanúsításakor rá gondol a magatartás jellegére és következményére, és ebben a tudatban végrehajtja.
- [72] A bűnösség azonban nemcsak az aktív rá gondolásban, hanem a rá gondolás hiányában is kifejeződhet, tehát, ha az elkövető az eredményt éppen azért okozza, mert nem gondol magatartása lehetséges következményeire, pedig gondolnia kellett volna. Ez esetben a megkívánt és elvárható rá gondolás hiánya róható fel. A szándékosság és a tudatos gondatlanság esetében tehát a rá gondolás kimutatható, míg a hanyag gondatlanság esetében éppen a megkövetelt rá gondolás hiányáról van szó

- (Kúria Bfv.III.553/2017/8. szám [64]–[67] bekezdés).
- [73] Tudatos gondatlanság, ha az elkövető előre látja magatartása következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában. Hanyag gondatlanság pedig, ha azért nem látja előre magatartása következményeit, mert a tőle elvárható körültekintést elmulasztja.
- [74] A könnyelműség és a hanyagság egyaránt bírói értékelés alá eső kategória.
- [75] Hanyag gondatlanság esetén, éppen a megkövetelt rá gondolás hiányáról van szó, a megkívánt és elvárható rá gondolás hiánya róható fel.
- [76] A rá gondolás hiánya a következmény tényleges előrelátásának hiányát jelenti, amikor tehát nincs tudat, viszont kellő figyelem és körültekintés mellett megvan a lehetősége.
- [77] A bűnösség megállapítására vonatkozó védői kifogásokkal kapcsolatban arra kell választ adni, hogy volt-e, és ha igen, mi volt a terheltől elvárható.
- [78] Az elvárás lényege bármely emberi magatartás esetén: tartsd uralmad alatt, ne sérts más. Ez a maximuma a büntetőjog egészének, és a jognak is főparancsa.
- [79] Azt, hogy a terheltől milyen figyelem volt elvárható, illetve, hogy a terhelt az elvárható figyelem vagy körültekintés tanúsítása esetén milyen következményt láthatott volna előre, kétféle gondolat folyamatban fogható meg.
- [80] Az első egy objektív mérce, az objektív gondossági kötelesség. E mérce körülhatárolása más akkor, amikor valamely foglalkozásról, és más, ha magánemberi viszonylatról, tevékenységről van szó. Ehhez képest fogalmazható meg az e törvényi tényállásra tartozó elvárhatóság.
- [81] Ezzel kapcsolatos elvárhatóság pedig az, hogy legyen biztonságos, biztonságos pedig az, ami nem kockázatos a másikra. Nem kockázatos az, ami nem tesz ki közvetlen veszélynek más.
- [82] Közvetlen veszély akkor valósul meg, amikor az élet, testi épség vagy az egészség sérelmének a helyzetre és a személyre konkretizált reális lehetősége jelentkezik; ha pedig a sérelem bekövetkezik, akkor ez értelemszerűen fennáll.
- [83] Nem kétséges, hogy minél veszélyesebb egy adott tevékenység végzése az emberi életre, testi épségre, egészségre, annál nagyobb felelősség hárul az ilyen tevékenységet végző, irányító, azt ellenőrző személyekre, következésképpen az ehhez igazodó elvárhatósági szint (szabálykövető magatartás igénye) is egyre magasabb. Értelemszerű ugyanis, hogy ilyen tevékenység folytatása során a legkisebb hiba vagy mulasztás, avagy ezek sorozata igen súlyos következményekhez vezethet.
- [84] Jelen ügyben az elvárhatóság kapcsán a következők rögzíthetők.
- [85] A lőfegyverek típusainak, azok szerkezetének, működésének, hatásainak, szét- és összeszerelésének, a lőszernek, azok típusainak és tulajdonságainak pontos ismerete nélkül biztonságos lőfegyverhasználat nem képzelhető el.
- [86] Az irányadó tényállás szerint a terhelt a vadászat során egy 338 Blaser Magnum kaliberjelű, Blaser R8 típusú golyós vadászfegyvert használt, amelynek hatótávolsága mintegy 6000 méter.
- [87] Az irányadó szakmai szabályok szerint, mint minden lőfegyverből leadott lövéskor, így a golyós lőfegyverekből történő lövés esetén is a lehető legnagyobb óvatossággal kell eljárni, sőt, az átlagostól is nagyobb figyelmet kell tanúsítani, mert a golyós lőfegyverből kilőtt lövedék maximális repülési távolsága 5000–6000 méter is lehet, és bizonyos körülmények között a lövedék még rendelkezhet annyi repülési energiával, hogy becsapódáskor komoly sérülést vagy halált okozzon.
- [88] Az ilyen fegyver használata esetén általános elvárás, hogy törekedni kell arra, hogy a lövedék még a vad testén történt áthaladás után is a lehető leghamarabb, és a lehető legnagyobb szögben csapódjon a földbe, vagyis mindig legyen golyófogó [Dr. Fábán Lajos: *Fegyverismereti vizsga* (felkészülési segédlet) 42/a. pont, 45. oldal].
- [89] Ezen felül az ilyen típusú fegyver (de valójában minden fegyver) használata során az elméleti felkészültségen túl nagy jelentősége van a gyakorlati felkészülésnek is, ez utóbbi tudást csak megfelelő képzett szakember vezetésével, megfelelő környezetben lehet valóban megszerezni [Dr. Fábán Lajos: *Fegyverismereti vizsga* (felkészülési segédlet) bevezetés, 3. oldal].
- [90] Ehhez képest az alanyi oldalhoz tartozó tények között a tényállás egyértelműen rögzíti, hogy a terhelt az általa a vadászatban használt golyós lőfegyvert, annak működését, a kezelésének módját nem ismerte, abban rutinja (megfelelő felkészültsége) egyáltalán nem volt.
- [91] A tényállás szerint a vadászat egyik célja éppen az volt, hogy a terhelt ezt a típusú vadászfegyvert kipróbálhassa, mert ugyanilyet szeretett volna vásárolni magának. A fegyver használatát és működtetését a fegyver tulajdonosa csak a vadászat napján, a vadászat előtt röviddel mutatta meg a terheltnek.
- [92] Ebből nyilvánvalóan az következik, hogy a terhelt a fegyver működtetését pontosan nem ismerte, abban rutint nem szerezhette, a fegyver biztosítását jelentő legalapvetőbb kezelési technikát sem tudta elsajátítani.
- [93] Az irányadó tényállás részét képezi az a ténymegállapítás, hogy a szóban forgó fegyver használatát illetően a terhelt gyakorlatlanságát mutatja az is, hogy a nyomozás során tartott bizonyítási kísérlet során a szakértők jelenlétében ismételtelen véletlenül működésbe hozta a fegyver biztosítása során az elsütőszervezetet, vagyis újból ugyanazt a hibát elkövette, ezáltal újabb véletlen lövést adott volna le (elsőfokú ítélet [55] bekezdés). A szakértő azt rögzítette, hogy a terhelt a fegyverkezeléssel kapcsolatos rutinszerű gyakorlattal nem rendelkezett (másodfokú ítélet [74] bekezdés).
- [94] Jelen ügyben nyilvánvaló, hogy a véletlen elsütés megakadályozásának elmaradását a kellő ismeret és gyakorlati tapasztalat hiánya, a sértett sérülését pedig a 60 fokos szögben felfelé tartott, 6000 méteres hatótávolságú fegyverből kilőtt lövedék okozta.
- [95] Az elsőfokú bírósággal egyezően helytállóan állapította meg a törvényszék, hogy a terheltől az lett volna az elvárható és kellően gondos magatartás, hogy megfelelő ismereteket szerezzen a lőfegyver használatáról, biztonságos kezeléséről. Ez azonban nyilvánvalóan nem történt meg.
- [96] Mindezekkel a Kúria is maradéktalanul egyetértett. Megjegyzi továbbá, hogy a kellő körültekintés értelemszerűen ugyanazt jelenti a gépkocsiban ülő

- vadász esetében is, mint annál, aki állva vagy bármely más testhelyzetben vadászik.
- [97] Jelen ügyben tehát a megkívánt és elvárható rá gondolás hiánya róható fel a terheltnek, az, hogy nem szerzett megfelelő ismereteket az általa használt fegyver kezeléséről és használatáról, abban nem szerzett rutint, ennek ellenére fel sem merült benne, hogy a vadászatot ne ezzel a fegyverrel löjön, de még az sem, hogy a vadászat – adott körülmények között – biztonságosabb módját válassza.
- [98] A vitán felül rendkívül veszélyes eszköznek tekintendő lőfegyvert csak a legmagasabb fokú biztonság követelményével összhangban állóan szabad használni, amelyhez úgy a használatra, kezelésre vonatkozó szabályok teljes ismeretében, mint a működtetésben való jártasságban megnyilvánuló felkészültség is nyilvánvalóan hozzátartozik.
- [99] A felkészültség, jártasság hiánya miatt a terhelt nem volt abban a helyzetben, hogy a fegyvert az uralma alatt tartsa, a fegyver nem megfelelő irányba tartása, ekként nem szabályos kezelése miatt pedig nem tudta megakadályozni, hogy a véletlenül elsütött fegyver másnak halálos sérülést okozzon.
- [100] Ez a terhelt büntetőjogi felelősségének alapja.
- [101] Ekként nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a terhelt bűnösségét foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés vétségében [Btk. 165. § (1) bek., (2) bek. b) pont] megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése, illetve a kiszabott büntetés is.
- [102] Mindezekből, vagyis a terhelt hanyag gondatlanságának (Btk. 8. § II. ford.) megállapításából következik, hogy a felülvizsgálati indítvány tévedésre mint büntethetőséget kizáró okra való hivatkozása alaptalan.
- [103] Mindazonáltal a tévedésre hivatkozással kapcsolatban a Kúria rámutat, hogy a lőfegyver biztonságos kezelésére, használatára (ideértve az ezekhez szükséges jártasság megszerzésére) vonatkozó szabályok a terheltet attól függetlenül terhelték, hogy a vadászatot ténylegesen vendégvadászként vett részt, és ekként a vad kilövésére (az első két célzott lövés leadására) a vadászható adott neki engedélyt. A felelősség alapját képező harmadik, véletlen lövéssel összefüggésben a tévedés lehetősége pedig fel sem merülhet.
- [104] Az első két, célzott lövéssel összefüggésben a Kúria fentebb már részletezte, hogy ezek a terheltnek felrótt magatartás körében nem képezték a vád tárgyát.
- [105] Ehhez képest rögzítette a másodfokú bíróság a tényállás javítása körében e lövések kapcsán azt, hogy „Figyelemmel a megcélzott őzbakok vadászoktól való helyzetére, a mögöttük, a golyós lőfegyver által veszélyeztetett távolságon belül, 935 méterre lévő belterületi ingatlanok, épületek elhelyezkedésére, már a vádlott által korábban 1. számú település belterületének irányába az őzekre leadott két célzott lövés is közvetlen és konkrét veszélyhelyzetet eredményezett, súlyosan veszélyeztetette mások életét, testi épségét, vagyonbiztonságát.” (másodfokú ítélet [54] bekezdés)
- [106] A tényállás ekkénti kiegészítéséből a másodfokú bíróság további jogkövetkeztetéseket vont a terhelt büntetőjogi felelőssége körében a bűncselekmény alapesetében nevesített veszélyhelyzetet, mint eredményt illetően (másodfokú ítélet [84]–[86] bekezdés).
- [107] A másodfokú bíróság e ténybeliséget érintő megállapításával azonban túlterjeszkedett a vádon [Be. 6. § (2) bek.], amely a jogerős ítélet meghozatalának időpontjában még nem volt olyan eljárási szabálysértés, amely miatt felülvizsgálatnak van helye [Be. 649. § (2) bek. d) pont I. ford., Be. 607. § (1) bek. b) pont].
- [108] A vádon való – másodfokú bíróság általi – túlterjeszkedésnek jelen ügyben azonban azért nem volt jelentősége, mert a terhelt büntetőjogi felelőssége – a vádban írtak alapján – az általa leadott harmadik, véletlen lövés miatt a fentiek szerint aggálytalanul megállapítható, s magatartásának eredménye nem csupán veszélyhelyzet, hanem halálos sérülés bekövetkezése (a sértett halála) formájában jelentkezett.
- [109] Ekként a Kúria a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálván – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.III.1.165/2024/16.)

245 A hivatali vesztegetés minősített esete valósul meg, ha arra lehet következtetni, hogy az előny juttatása az átadó részéről azért történt, hogy a hivatalos személy hivatali köteleességét megszegje [Btk. 293. § (1) és (2) bek.].

- [1] A törvényszék ítéletével a VI. r. vádlottat az ellene hivatali vesztegetés büntette [Btk. 293. § (1) bek., (2) bek.] miatt emelt vád alól felmentette.
- [2] Az ügyészség által a VI. r. vádlott terhére bejelentett fellebbezés alapján eljárva az ítélőtábla mint másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a VI. r. vádlottat bűnösnek mondta ki hivatali vesztegetés büntetében [Btk. 293. § (1) bek., (2) bek.]. Ezért öt 200 napi tétel – az egy napi tétel összegét 200 forintban megállapítva –, összesen 400 000 forint pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetése esetén annak átváltoztatásáról, egyúttal kötelezte 47 825 forint büntügyi költség megfizetésére.
- [3] A másodfokú bíróság ítéletével szemben a VI. r. vádlott védője a VI. r. vádlott felmentése érdekében, míg az ügyészség a VI. r. vádlott terhére, büntetése súlyosítása, vele szemben a pénzbüntetés mellett – végrehajtásában felfüggesztett – szabadságvesztés-büntetés kiszabása érdekében jelentett be másodfellebbezést.
- [4] Az ügyészség indokai szerint a másodfokú bíróság pontosan jelölte meg a VI. r. vádlott esetében az irányadó büntetési tételkeretet, és határozta meg az abból következő középértéket. A büntetés kiszabása során irányadó alanyi és tárgyi körülményeket is helyesen tárta fel, azonban azokat részben nem a súlyuknak megfelelően értékelte, melynek következtében a VI. r. vádlottal szemben a törvényben rögzített célokat szem elől tévesztő, indokolatlanul enyhe büntetés kiszabására került sor. Az enyhítő szakasz alkalmazásával kiszabott

- pénzbüntetés – azon túl, hogy nem tekinthető tetтарыосnak sem – a korrupciós cselekmények elszaporodottságára, és az ilyen jellegű cselekményekhez fűzőtt kiemelten negatív társadalmi értékítéletre tekintettel nem szolgálja a preventív célok érvényesülését, azok a VI. r. vádlott vonatkozásában kizárólag végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés büntetés és a pénzbüntetés egymás melletti kiszabásával biztosíthatók. Álláspontja szerint a VI. r. vádlott előzetes mentesítésre nem érdemes.
- [5] A VI. r. vádlott védője fellebbezésének indokolásában kifejtette, hogy a másodfokú bíróság megalapozatlanul állapította meg, hogy a 10 000 forint vesztegetési pénz volt, és annak átadásával a VI. r. vádlott az I. r. terheltet akként befolyásolta, hogy ne végezzen semmilyen előírt ellenőrzést. Kifejtette, hogy a VI. r. vádlott az általa folytatott élőállat nagykereskedelem kapcsán rendszeres kapcsolatban állt a szolgáltató és hatósági állatorvos I. r. terhelttel, ami személyes és telefonos kapcsolattartást is jelentett. Fel sem merülhettek olyan körülmények, amelyek szükségessé tettek volna bármilyen ráhatást a hatósági állatorvosi eljárásra. Az eljárás során nem nyert cáfolatot, hogy az I. r. terhelt a Traces bizonyítvány kiállítását megelőző napon járt a VI. r. vádlott telephelyén, és meggyőződött arról, hogy az ott lévő lovak szállításra alkalmasak, arra nézve pedig nem volt kőgens előírás, hogy a kötelező vizsgálatot közvetlenül a szállítás megkezdésekor kellene elvégezni, ami az adminisztratív teendők miatt nem is lehetséges. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság ítélete [29] és [31] bekezdésében rögzített megállapításai megalapozatlanok, mert a vizsgálat nem a bizonyítvány kiállítása napján, hanem azt megelőzően történt, annak meg nem történte vonatkozó bizonyíték nem áll rendelkezésre, a ténybeli következtetés téves. Abból a négy szőből, hogy „volt akkor a ló... meg a...” nem következhet az a megállapítás, hogy az átadott pénz azt a célt szolgálta, hogy a hatósági állatorvos szegje meg a kötelezettségét. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az átadott összeg jogcíme, az átadás indoka nem volt megállapítható, így az sem, hogy ez jogtalan előny lett volna.
- [6] Indokai szerint a rögzített beszélgetésekből nem lehet a VI. r. vádlott szándékára, céljára következtetni, így arra sem, hogy a VI. r. vádlott törekedett volna az I. r. terhelt bármilyen irányú befolyásolására. Az előny önkéntes utólagos adása nem valósít meg bűncselekményt. Kifejtette, hogy nincs helye a VI. r. vádlott bűnössége megállapításának, mert az előny átadása a hivatalos személy hivatali működésének befejezése után történt, és csak abban az esetben állapítható meg terhére a bűncselekmény, ha a hivatalos személy befolyásolására vonatkozó elhatározása bizonyított, mert ez az alapja a célzatos bűncselekmény megállapításának. Amennyiben bizonyított, hogy az aktív vesztegető már a hivatalos személy működése közben elhatározta a jogtalan előny későbbi juttatását, és ezt a szándékát kifejezte, akkor az aktív oldalon álló elkövető cselekménye is tényállásszerű, ellenkező esetben pusztán az előny önkéntes utólagos adása nem valósít meg bűncselekményt. A célzat bizonyítatlansága okán az utólagosan adott előny nem büntetendő cselekmény.
- [7] Mindezek alapján a másodfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, és a VI. r. vádlott – elsőfokú bűncselekmény hiányában – másodlagosan bizonyítottság hiányában – történő felmentését, harmadlagosan a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.
- [8] A Legfőbb Ügyészség átiratában a fellebbezési főügyészség fellebbezésének indokolásában foglaltakat fenntartotta, a védő másodfellebbezését alaptalannak tartotta.
- [9] Indokai szerint a másodfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás a VI. r. vádlottat érintő részében a Be. 592. § (2) bekezdés b) pontjában írt okból részben megalapozatlan, mert az részben felderítetlen volt. Ezért a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma és helyes ténybeli következtetés útján az első fokon megállapított tényállástól a VI. r. vádlott vonatkozásában eltérő tényállást állapított meg, és annak során az eltérő tényekkel kapcsolatban a bizonyítékokat is részben eltérően értékelte. A másodfokú bíróság által megállapított eltérő tényállás megalapozott, és irányadó a harmadfokú eljárásban is.
- [10] Kifejtette, hogy az ítéletábra ítéletében részletes indokát adta annak, hogy az elsőfokú bíróság által nem került sor a lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok részét képező, a különleges technikai eszköz alkalmazásának eredményéről készült feljegyzésből, a leplezett eszközök alkalmazása során elfogott közleményekből, valamint az ott meghatározott hivatkozási számú bizonyítványból, mint bizonyítási eszközökből megismerhető tények maradéktalan számbavételére és értékelésére.
- [11] Álláspontja szerint tényként volt megállapítható, hogy az I. r. vádlott a bizonyítvány kiállításának napján a szállítandó lovakat érintően bizonyosan nem végzett semmilyen vizsgálatot, szemlét; az általa kiállított Traces bizonyítvány valótlán tartalmú közokirat volt, amelynek kiállítása során az I. r. vádlott hivatali köteletségét megszegte. Az okirat kiállítása, a pénztadás időpontja és körülményei értékelésével, a rendelkezésre álló bizonyítékok teljes tartalmának mérlegelésével indokoltan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a VI. r. vádlott által a hatósági állatorvos részére átadott első 10 000 forint az állatútlevelek és a Traces bizonyítvány VI. r. vádlott részére történő kiállításának jogtalan előnyként minősülő ellenértéke volt, ezért a másodfokú bíróság a tényállásból helytálló következtetést vont a VI. r. vádlott bűnösségére, és cselekményét törvényesen minősítette.
- [12] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét a VI. r. vádlott tekintetében akként változtassa meg, hogy a VI. r. vádlottat ítélje végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés büntetésre is, egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét a VI. r. vádlott vonatkozásában hagyja helyben.
- [13] A Kúria a másodfellebbezést a Be. 620. § (1) bekezdésének zárófordulata szerint nyilvános ülésen bírálta el.
- [14] A Legfőbb Ügyészség képviselője az átiratában foglaltakat változatlan tartalommal fenntartotta.

- Kiemelte, hogy jelen esetben nem felülmérlegelésről van szó, mert az elsőfokú bíróság bizonyos bizonyítékokat nem vett figyelembe, illetőleg azokat nem teljes mértékben és teljes körben tette a bizonyítékok mérlegelése tárgyává. Ez vezetett a másodfokú bíróság azon helytálló megállapításához, amely szerint az elsőfokú ítéleti tényállás nem volt teljes mértékben megalapozott, iratellenes volt, illetőleg helytelen ténybeli következtetéseket is tartalmazott. A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok tartalmát részletesen értékelte, ekként egyértelmű, és az ítéletábra indokolása alapján nyomon követhető, hogy nem történt semmiféle vizsgálat az állatok vonatkozásában. A titkos megfigyelés során beszerzett bizonyítékok alapján pedig az volt megállapítható, hogy a hatósági állatorvos nem tudta, hogy hány állatról van szó, és azt sem, hogy neki ténylegesen mi a feladata. A bizonyítékok teljes körű értékeléséből és az ítéletábra indokolásából egyértelmű, hogy a tényállás nem az első-, hanem a másodfokú bíróság által megállapítottak szerint megalapozott, ebből következően a másodfokú bíróság helytálló következtetést vont le a VI. r. vádlott bűnösségére. A generálpreventív célok érdekében és a következetes ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a VI. r. vádlottal szemben felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását indítványozta azzal, hogy – a bűncselekmény jellegére figyelemmel – az előzetes mentesítés nem indokolt.
- [15] A VI. r. vádlott védője a perbeszédében a másodfellebbezés írásbeli indokolásában írtakkal egyezően szólt fel. Hangsúlyozta, hogy elsőfokú bíróság ítélete megalapozott, mert a rendelkezésre álló iratok alapján nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy a szóban forgó összeg milyen célból került átadásra, míg a másodfokú ítélet megalapozatlan, mert olyan ténybeli következtetéseket vont le, amelyek a rendelkezésre álló adatokból nem feltétlenül és kizárólagosan vonhatók le. Kifejtette, hogy a „volt akkor a ló ... meg a ...” szövegből nem az következik kizárólag, hogy a VI. r. vádlott megvesztegette az I. r. vádlottat, ezért az ítéletábrának azon következtetései, amelyek alapján a vesztegetést megállapította, megalapozatlanok. Mindezek alapján elsődlegesen az ítéletábra ítéletének megváltoztatását és a VI. r. vádlott felmentését, másodlagosan a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.
- [16] A VI. r. vádlott az utolsó szó jogán elmondta, hogy mindent a törvény szerint csinált, úgy, mint az elmúlt harminc évben. Az eddigi tevékenysége során semmilyen probléma nem volt, nem érti a történeteket, és nem érzi magát hibásnak. Kijelentette, hogy nem kellett fizetnie az állatorvosnak, mert a ló és a szarvasmarha esetében az okiratokat nem neki kell kiállítania, mindenről nyilvántartás van.
- [17] Az ügyészség és a VI. r. vádlott védője által előterjesztett fellebbezések nem alaposak.
- [18] A másodfellebbezés alapján harmadfokú eljárásnak van helye. Az elsőfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés jogát a Be. 579. § (1) bekezdése általánosságban – a Be. 580. §-ában foglalt szűk körű kivételekkel, további feltétel előírása nélkül – biztosítja. Ezzel szemben a Be. 615. § (1) bekezdése a másodfokú bíróság ügydöntő határozata elleni fellebbezés lehetőségét kizárólag a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságával ellentétes döntése esetén biztosítja.
- [19] A jogorvoslati, felülbírálati és a döntési jogkör összefügg. A jogorvoslati terjedelmének korlátozottsága kihat a felülbírálat terjedelmére, és maga után vonja a döntési jogkör meghatározottságát. Ugyanakkor a döntési jogkör fogalmilag nem lehetséges felülbírálati jogkör nélkül.
- [20] A Be. 615. § (1) bekezdése és (2) bekezdése – a (2a) bekezdésben írt korlátok között – meghatározza a másodfellebbezés törvényi okát, a (3) bekezdése pedig a másodfellebbezés törvényi jogát.
- [21] A Kúria mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bejelentett fellebbezések alapján helye van-e harmadfokú eljárásnak.
- [22] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú ítélet ellen (másod)fellebbezésnek van helye, ha a másodfokú bíróság döntése az elsőfokú bíróságával ellentétes.
- [23] A Be. 615. § (2) bekezdés a) pontja értelmében ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság olyan vádlott bűnösségét állapította meg, akit az elsőfokú bíróság felmentett.
- [24] Jelen ügyben az elsőfokú bíróság a VI. r. vádlottat az ellene hivatali vesztegetés büntette [Btk. 293. § (1) bek., (2) bek.] miatt emelt vád alól felmentette. Ugyanakkor a másodfokú bíróság a VI. r. vádlottat bűnösnek mondta ki hivatali vesztegetés büntetésében [Btk. 293. § (1) bek., (2) bek.].
- [25] Értelemszerűen tehát a másodfokú bíróság döntése a VI. r. vádlott vonatkozásában ellentétes az elsőfokú bíróság ítéletével, ezért a másodfellebbezés joga megnyílt.
- [26] Az ellentétes rendelkezés, mint a másodfellebbezés törvényi okának rendeltetése nyilvánvalóan az, hogy lehetőség nyíljon az ellentétet, illetve eltérést eldöntő új eljárási fokra.
- [27] Nem önmagában az eltérés, ellentét (objektíve), hanem annak sérelmezése (szubjektíve) adja ki együtt a harmadfokú eljárás megnyitását.
- [28] Utóbbiról rendelkezik a Be. 615. § (3) bekezdése, ami a másodfellebbezés törvényi joga, s ehhez kötődik a felülbírálat Be. 618. § szerinti szabályozása.
- [29] Ennek lényege, hogy az ellentétes döntés elengedhetetlen, de nem eleve, feltétlen (hivatalból), hanem csak akkor jelent harmadfokú eljárásra jogot, ha az ilyen, avagy azzal összefüggő rendelkezést a jogosult sérelmezi. Tehát nem automatikusan van helye harmadfokú eljárásnak, hanem csak akkor, ha a jogosult (Be. 616. §) a törvény adta jogával élve, valamely törvényi okból sérelmezi a másodfokú határozatot.
- [30] A 2024. október 15. napján megtartott nyilvános ülésen a jogorvoslati jogra történt kioktatást követően e joggal a VI. r. vádlott védője élt, a VI. r. vádlott felmentése érdekében jelentett be fellebbezést, az ügyészség pedig a VI. r. vádlott terhére, a kiszabott büntetés súlyosításáért.
- [31] A felülbírálat lehetőségét – értelemszerűen – önállóan, a saját jogán nyitja meg az adott jogosult fellebbezési jogának (törvénynek megfelelő) gyakorlása.
- [32] A Be. 615. § (3) bekezdés a) pontja alapján a fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést, illetve – a Be. 2021. január 1. napjától hatályos szövegének

- b) pontja szerint kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, az 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezést vagy indokolást.
- [33] A védő másodfellebbezése a Be. 615. § (3) bekezdés a) pontján alapult, az ellentétes döntést sérelmezve a VI. r. vádlott felmentését célozta. Ebből következően a felülbírálat a VI. r. vádlott tekintetében teljes körű. Az ügyészség fellebbezése pedig a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontján alapult.
- [34] Így jelen ügyben a másodfellebbezés joga megnyílt, a harmadfokú eljárás lefolytatásának törvényi feltétele pedig adott [Be. 615. § (2) bek. a) pont].
- [35] A Kúria a joghatályos fellebbezések alapján – első körben – a Be. 618. § (1) bekezdése és (2) bekezdése szerinti terjedelemben felülbírálta a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást.
- [36] A felülbírálat tárgya főszabályként először az eljárási szabályok – azon belül a feltétlen, majd az ún. relatív hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályok – megtartása, ezt követően pedig a tényállás megalapozottsága.
- [37] Mindezek előrebocsátásával (és sorrendjében) a Kúria a felülbírálat során nem észlelt olyan – a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti – eljárási szabálysértést, amely feltétlen hatályon kívül helyezési okot képez, az ügy érdemi elbírálását kizárná [Be. 625. § (1) bek. és (2) bek.]. Ilyenre egyébként a fellebbezések nem is hivatkoztak.
- [38] Az első- és a másodfokú bíróság az eljárást a perjogi szabályokat betartva folytatta le.
- [39] A felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállása megalapozott-e.
- [40] A harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott, vagy az iratok alapján azzá tehető, ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető (Be. 619. §).
- [41] A harmadfokú bíróság e körben értelemszerűen azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – az általa tett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel – irányadónak tartott tényállás megalapozott-e. Ezalatt értendő az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által módosítás nélkül is megalapozottnak tartott tényállás, valamint a másodfokú bíróság általi módosítás.
- [42] A másod- és harmadfokú bíróság számára egyaránt adott ugyanis a megalapozatlanság vizsgálatának törvényi lehetősége, és ugyanaz értendő a megalapozatlanság okai alatt [Be. 592. § (1) bek.].
- [43] Főszabályként a másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja [Be. 519. § (1) bek.].
- [44] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát változatlanul a bizonyítás főszabálya adja, miszerint a Be. 167. § (3) bekezdése és (4) bekezdése értelmében a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje; a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben, szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése alapján állapítja meg.
- [45] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése, és védett a mikénti mérlegelése, ami a bizonyíték bizonyító ereje felülmérlegelésének főszabály szerinti tilalmát, a közvetlen bizonyítékvizsgálat, bizonyítékkal szembesülés tiszteletben tartását jelenti.
- [46] Ugyanakkor a másodfokú bíróságnak lehetősége van arra, hogy
– a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, vagy
– eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon (Be. 593. §).
- [47] Ennek elsődleges és általános feltétele, hogy a tényállás nem megalapozott, ezért e kérdésben a bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját.
- [48] A Be. 592. § (2) bekezdése szerinti részleges megalapozatlanságot a másodfokú eljárásban minden esetben [a harmadfokú eljárásban a Be. 625. § (4) bekezdése szerinti kivétellel] a fellebbviteli eljárásban kell kiküszöbölni. Következik ez már csak abból is, hogy a Be. 607–611. §-ai nem határoznak meg a részleges megalapozatlansághoz kapcsolódó hatályon kívül helyezési okot.
- [49] A Be. 592–594. §-ai a részleges megalapozatlanság másodfokon történő kiküszöbölésének lehetőségét teljes körben biztosítják; a bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma [Be. 593. § (2) bek.] nem a megalapozatlanság kiküszöbölését korlátozza, hanem az első fokon lefolytatott bizonyítást védi. A tényállás hiányosságának pótlása, felderítetlenségének megszüntetése, az iratellenesség kiküszöbölése, avagy a téves helyett a helyes ténybeli következtetés levonása az elfogadott bizonyítékból nem esik a felülmérlegelés tilalma alá, hanem az éppen a megalapozatlanság orvoslásának törvényes eszköze, amelyet a Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja kifejezetten alkalmazni rendel arra az esetre is, ha az így módosított eltérő tényállás a felmentett VI. r. vádlott bűnösségnek megállapításához vezet. Ez nyilvánvaló összefüggésben áll azzal, hogy ilyen esetben a Be. 615. § (2) bekezdés a) pontja megengedi a másodfokú ítélet elleni fellebbezést is, ellentétben azzal, ha mindkét fokon egyezően bűnösség vagy a büntetőjogi felelősség hiánya kerül megállapításra.
- [50] Jelen ügyben a másodfokú bíróság azt rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás részben megalapozatlan, mivel a tényállás részben felderítetlen (Be. 592. § (2) bek. b) pont; másodfokú ítélet [17] bekezdés).
- [51] A másodfokú bíróság a részbeni megalapozatlanságot kiküszöbölendő az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás alapulvételével a tényállásba nem tartozó részeket mellőzte, és részben eltérő tényállást állapított meg, amivel a VI. r. vádlott bűnösségének kérdésére is kiható változtatást eszközölt (másodfokú ítélet [18], [19] bekezdés).
- [52] A másodfokú bíróság tényállásjavító tevékenységének lényege tehát az volt, hogy
– egyrészt mellőzte az elsőfokú ítélet [47] bekezdését, amely szerint „A lefolytatott bizonyítási eljárás adatai alapján nem lehetett megállapítani, hogy az I. r. vádlott a VI. r. vádlottól miért, milyen jogcímen vette át a 20 000 forintot, így azt sem, hogy az jogtalan előny volt-e.” (másodfokú ítélet [18] bekezdés);
– másrészt helyette megállapította, hogy „az I. r. vádlott a VI. r. vádlottól két részletben 20 000 forintot fogadott el. Az átadott első 10 000 forint az

- állatútlevélek és a Traces bizonyítvány a VI. r. vádlott részére történő kiállításának ellenértéke volt. A VI. r. vádlott az általa átadott ezen pénzösszeggel az I. r. vádlottat azért befolyásolta, hogy semmilyen számára kötelezően előírt ellenőrzést ne végezzen a külföldre irányuló állatszállítványokkal kapcsolatban.
- Az utóbb átadott 10 000 forinttal a VI. r. vádlott egy barátja („spanja”) helyett tudta le az I. r. vádlott irányában annak meg nem határozható okból, szívésségből vagy valamely termékértékesítésből, szolgáltatásnyújtásból eredő tartozását.” (másodfokú ítélet [18]–[19] bekezdés).
- [53] A másodfokú bíróság az általa megváltoztatott, megalapozott tényállásból a VI. r. vádlott bűnössége tekintetében eltérő jogi következtetésre jutott.
- [54] Ekként az egyik ítélet szerint a terhére rótt cselekmény nem bűncselekmény, a másik szerint viszont igen.
- [55] A másodfokú ítélet felülbírálatára kapcsán a kérdés, hogy a másodfokú bíróság megtehetette-e eljárásjogilag azt, amit tett, illetve helyesen tette-e azt, amit egyébként megtehetett.
- [56] A Be. 593. § (1) bekezdés c) pontja a tényállás javításának mindhárom eszközét felsorolja; eszerint az eltérő tényállás megállapítása történhet az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy az ügyesség által indítványozott bizonyítás alapján is.
- [57] Az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján a tényállás módosítása valójában nem más, mint ugyanazon bizonyíték alapján olyan további, az elsőfokú bíróság által nem megállapított ténynek a megállapítása, amit az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyott, azonban a VI. r. vádlott büntetőjogi felelőssége szempontjából releváns.
- [58] A másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az elsőfokú ítélet részben megalapozatlan. Következésképpen törvényesen járt el akkor, amikor ennek korrekciója érdekében a megalapozatlan tényállás javítását elvégezte.
- [59] Tehát megtehetette eljárásjogilag, amit tett, hiszen, ha nincs teljes megalapozatlanság, azt meg is kell tennie [Be. 593. § (1) bek. és (2) bek.].
- [60] Az iratoknak megfelelő, a rendelkezésre álló bizonyítékokon nyugvó megalapozott tényállás nélkül a büntetőjogi felelősségre vonatkozó eltérő jogi értékelésnek nincs meg a ténybeli alapja.
- [61] Ez valójában nem más, mint a megalapozott, valóságghú tényállás iránti igény, mely alapján a megfelelő jogkövetkeztések levonhatók.
- [62] Ehhez képest pedig a másodfokú bíróság helyesen rögzítette mindazon alapvető szempontokat, amelyek a tényállásjavító tevékenysége során meghatározóak, és tartalmilag is helyesen, okszerű következtetés révén tette mindezt. A másodfokú bíróság tevékenysége nem sértette a felülmérlegelés tilalmát, az eljárási törvény rendelkezései alapján járt el.
- [63] Kétségtelen ugyanakkor, hogy a Be. 619. § (3) bekezdés a) pontja szerint, ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan, akkor ennek korrekcióját, a tényállás kiegészítését, illetve helyesbítését a helyes tényállás megállapítása érdekében – miként a másodfokú bíróság – a harmadfokú bíróság is megteheti.
- [64] A harmadfokú bíróság reformációs jogkörének nyilvánvaló korlátja, hogy a harmadfokú bírósági eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 619. § (2) bek.].
- [65] A Kúria a tényállás megalapozottságának további vizsgálata során észlelte, hogy a másodfokú bíróság tényjavító tevékenysége nem volt teljes körű, a másodfokú bíróság által elfogadott tényállás továbbra is részleges megalapozatlansági hibában szenved, (részben) hiányos maradt [Be. 592. § (2) bek. a) pont].
- [66] Az első- és a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítás és az elfogadott bizonyítékok tartalma alapján a Kúria a tényállást – az általa tett kiegészítésekkel – egységesen a következők szerint rögzíti.
- Az I. r. terhelt a megyei kormányhivatal járási hivatal élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi osztály vezetőjeként, dolgozott a vádbeli időszakban. Az I. r. terhelt a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény 3. § (8) bekezdés d) pontja alapján mint a kormányzati igazgatási tisztviselő szakmai vezetőnek minősült.
- Az I. r. terhelt munkavégzése során többek között a megyei kormányhivatal járási hivatal vezetője által kiállított feladatjegyzék alapján volt köteles feladatait ellátni; elvégezni az áruk nemzetközi forgalmának jogszabályban előírt ellenőrzését és kiállítani a szükséges állategészségügyi bizonyítványokat, valamint ellenőrizni az állattartónál, forgalmazónál az állategészségügyi szabályok megtartását, az állatok egészségi állapotát. Mindezen ellenőrzések alapján a hatósági állatorvosok jogkörébe tartozott az úgynevezett Traces (*Trade Control and Export System*) bizonyítványok kiállítása.
- A Traces egy integrált, számítógépes állategészségügyi rendszer, melyet a 2004. március 30-i 2004/292/EK bizottsági határozat vezetett be. Célja az Európai Unión belüli és a harmadik országokból érkező állatforgalom monitorozása, valamint az ezekkel az árukkal kapcsolatos valamennyi referenciaadat rendelkezésre bocsátása volt. A rendszer használata 2005. évtől kezdődően vált kötelezővé az állatok, valamint egyes termékek közösségen belüli kereskedelme és behozatala során. Az I. r. terhelt által hivatali hatáskörében kiállított Traces bizonyítványok I. része a külföldre szállítandó állatok fajta szerinti megjelölését, mikrochippel ellátottságát, az állatútlevél számát, az állatok ivar szerinti megjelölését, valamint a szállítandó állatok korát tartalmazta.
- A Traces bizonyítványok II. részében a hatósági állatorvos igazolta, hogy az ellenőrzés idején az állatok az 1/2005/EK tanácsi rendelet rendelkezéseinek megfelelően alkalmasak voltak a tervezett szállításra.
- A Traces bizonyítványok II. részének végén a hatósági állatorvos elhelyezte az aláírását és a pecsétjét. A Traces bizonyítványok I. részének kitöltése a hatósági állatorvos részéről a kereskedők, illetve vállalkozók által rendelkezésre bocsátott adatok alapján történt.
- Az állatok és állati eredetű termékek bizonyítványainak kiállításáról szóló 128/2004.

(VIII. 19.) FVM rendelet 3. § (1) bekezdése alapján a bizonyítványt kiállító hatósági állatorvos nem írhat alá üres, illetve hiányosan kitöltött bizonyítványt, vagy olyan élő állatra vagy termékre vonatkozó bizonyítványt, amelyet még nem vizsgált meg, vagy amelynek vizsgálata nem tartozik a feladat- és hatáskörébe. Amennyiben a bizonyítványt kiállító hatósági állatorvos valamely bizonyítványt egy másik bizonyítvány vagy egyéb okirat alapján ír alá, az aláírást megelőzően rendelkeznie kell ezzel az okirattal.

A VI. r. vádlott mint az 1 számú kft. tulajdonosa szarvasmarha- és lófélévasárlással, valamint - értékesítéssel foglalkozó vállalkozóként Olaszországba szállított lovakat.

A lovak és szarvasmarhák korának meghatározása nem külső jegyek vizsgálata alapján, illetve a tulajdonos, tenyésztő elmondására hagyatkozva történik, hanem a rendelkezésre álló okmányok alapján. Ez szarvasmarhák esetében az állatok ENAR (Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszer) számát is tartalmazó füljelzők, lovaknál chip vagy úgynevezett besütés adatainak a nyilvántartását és vezetését jelenti. Az állat oltottsága viszont kizáró ok, mert oltott állatot nem lehet vágás céllal exportálni.

A VI. r. vádlott 2020. február 15. napján délelőtt 10 óra 15 perckor hívta fel telefonon az I. r. terheltet – aki úgy tudta, hogy délben találkozni –, majd közölte vele, hogy átküldött a részére CMR-eket, továbbá azt, hogy „14 darab” lesz, és azt is, hogy „vágóba megy” (azaz vágásra szánt állat), majd 11 óra 02 perckor felhívta még az I. r. terhelt figyelmét arra, hogy ki kell nyomtatnia a CMR-eket, és „kell útlevelet is pecsételni”.

Ezt követően a VI. r. vádlott az előzetes telefonos egyeztetésnek megfelelően – néhány percen belül – felkereste az I. r. terheltet hivatali helyiségében.

A „2009/156 Törzskönyvezett lófélék, tenyésztésre és termelésre szánt lófélék, vágásra szánt lófélék” szállítása kapcsán kiállított Traces bizonyítvány.

Az I. r. terhelt a VI. r. vádlott által képviselt 1. számú kft. részére a 2020. február 15. napján kiállított Traces bizonyítvány II. részében az alábbi tényeket (is) tanúsította:

„A fent leírt állatok megfelelnek a következő követelményeknek

II.1: a mai napon végzett vizsgálat során betegségre utaló klinikai tüneteket nem mutatnak;

II.7: a szemle időpontjában az állatok az 1/2005/EK rendelet rendelkezéseivel összhangban a tervezett szállításra alkalmasak voltak.”

A Traces bizonyítvány II. részét követő Megjegyzések rovata tartalmazta, hogy „(2) A nem kívánt rész törlendő”, azaz az I. r. terheltnek megvolt a lehetősége arra is, hogy a szállítandó állatokra nem vonatkozó részeket a bizonyítványból törölje, mint ahogy azt a bizonyítvány tanúsága szerint egyébként az egészségügyi információkra vonatkozó II. pontban rögzített több tényre vonatkozóan meg is tette.

I. r. terhelt a bizonyítvány kiállításának napján – sem azt megelőzően – a szállítandó lovakat (állatfaj: Equus caballus) érintően nem végzett semmilyen vizsgálatot, szemlét.

I. r. terhelt a szállítmány összetételével, a szállítandó lovak számával sem volt tisztában.

A VI. r. vádlott és a hatósági állatorvos közösen tevékenykedve állították ki az iratokat, melynek során a VI. r. vádlott a hatósági állatorvos bélyegzőjével az általa hozott iratokat lebélyegezte. Közvetlenül azután, hogy az I. r. terhelt az irodahelyiségben az iratok elkészítését befejezte, és azokat behelyezte a VI. r. vádlott irattartójába, a VI. r. vádlott minden előzetes kérés vagy erre irányuló egyéb kommunikáció hiányában elővette az első 10 000 forintos bankjegyet, és azt átnyújtotta az I. r. terheltnek.

A VI. r. vádlott eközben az I. r. vádlottnak azt mondta, hogy „Tudod. Volt akkor a ló ... meg a ...”. Mire az I. r. terhelt azt válaszolta, hogy „Igen. Akkor ő is.”.

Az átadott első 10 000 forint az állatútlevelek és a Traces bizonyítvány a VI. r. vádlott részére történő kiállításának ellenértéke volt. A VI. r. vádlott az általa átadott ezen pénzösszeggel az I. r. terheltet azért befolyásolta, hogy semmilyen számára kötelezően előírt ellenőrzést ne végezzen a külföldre irányuló állatszállítmányokkal kapcsolatban. Az utóbbi átadott 10 000 forinttal a VI. r. vádlott egy barátja („spanja”) helyett tudta le az I. r. terhelt irányában annak meg nem határozható okból eredő tartozását.

[67] A tényállás Kúria által történt kiegészítése az alábbiakon alapul:

– a 2020. február 15. napján kiállított Traces bizonyítvány (nyomozati irat 4725–4726. oldal);

– a 2020. március 24. napján kelt, különleges technikai eszköz alkalmazásának eredményéről készült feljegyzés (nyomozati irat 4717–4723. oldal);

– a leplezett eszközök alkalmazása során elfogott közlemények (nyomozati irat 2299–2300. oldal);

– az ítéletábra ítéletének [21]–[39] bekezdés közötti ténymegállapításai.

[68] A [67]–[89] bekezdésekben egységesen rögzített tényállás további részei megegyeznek az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által módosítás nélkül is megalapozottnak tartott tényállással, valamint a másodfokú bíróság általi módosítással.

[69] Az ekként helyesbített tényállás megalapozott, ezért az irányadó volt a harmadfokú eljárásban is [Be. 619. § (1) bek.].

[70] Az eldöntendő kérdés az irányadó tényállásból a VI. r. vádlott bűnösségére vont jogkövetkeztetés helyessége, és a cselekmény minősítése, ami anyagi jogi kérdés.

[71] A Btk. 293. § (1) bekezdése szerint (aktív) hivatali vesztegetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki hivatalos személyt a működésével kapcsolatban neki, vagy rá tekintettel másnak adott vagy ígért jogtalan előnnyel befolyásolni törekszik. A (2) bekezdés alapján egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a vesztegető, ha a jogtalan előnyt azért adja vagy ígéri, hogy a hivatalos személy a hivatali kötelességét megszegje, a hatáskörét túllépje, vagy a hivatali helyzetével egyébként visszaéljen.

[72] A Btk. 459. § (1) bekezdés 11. pontja szerint hivatalos személy a központi államigazgatási szervnél közhatalmi feladatot ellátó vagy szolgáltatást teljesítő személy, akinek a tevékenysége a szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozik.

- [73] Jelen ügyben kétségtelen, hogy az I. r. terhelt az elkövetés idején a megyei kormányhivatal járási hivatal élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi osztály vezetőjeként közhatalmi feladatot ellátó személy volt, tevékenysége a szerv rendeltetésszerű működéséhez tartozott, az osztályvezetői megbízatásából és abból adódóan, hogy a külföldre irányuló állatszállítmányok elindításáról – az azok jogszerűségéhez szükséges okiratok kiállításáról – volt hivatott dönteni, (vezető beosztású) hivatalos személy volt.
- [74] A Btk. XXVII. Fejezetében szabályozott korrupciós bűncselekmények közül a hivatali vesztegetés bűncselekmény jogi tárgya a közélet tisztaságához, a hivatalos személyek szabályszerű, befolyásolástól mentes működésébe vetett bizalom.
- [75] A bűncselekmény elkövetési tárgya a jogtalan előny. Az előny lehet vagyoni vagy személyes, lényege, hogy az elkövetőt (vagy rá tekintettel mást) a korábbiánál kedvezőbb helyzetbe juttasson. A vagyoni jellegű előny pénzbeli, illetve pénzértéket képviselő dologi juttatás.
- [76] A Btk. 293. § (1) bekezdése és a (2) bekezdése szerinti bűncselekmény elkövetési magatartása az előny adása vagy ígérese, amelynek alkalmasnak kell lennie a hivatalos személy befolyásolására, és azt a hivatalos személy működésével kapcsolatban kell adni vagy ígérni.
- [77] Mindkét elkövetési magatartás megvalósulhat nyíltan, az előny kifejezett nyújtásával, illetve leplezetten, ráutaló magatartással.
- [78] A hivatalos személy működése az a jogszerű hivatali tevékenységi kör, amelyben a hivatalos személy maga fejt ki tevékenységet. A hivatalos személy köteleességét jogszabályok, szervezeti és működési szabályzat, ügyrend, ügyviteli utasítások határozzák meg. A hivatali köteleesség megszegése esetén a hivatalos személy feladatkörébe tartozó ügyben jár el, azonban olyan magatartást tanúsít, amely ellentétben áll azzal a magatartással, amelynek tanúsítását a felsorolt rendelkezések számára előírják.
- [79] A hivatali vesztegetés a hivatalos személyek működésének törvényes rendjét és a működésükbe vetett közbizalmat azzal sérti, hogy a hivatalos személy a hatáskörébe tartozó kötelezettségeit elmulasztja, vagy a rendelkezési jogosultságait önkényesen kiterjeszti. Nem teszi meg azt, amit közfeladatának ellátása érdekében teljesítenie kellene, illetőleg olyat tesz, amire nincs felhatalmazva. A bűncselekmény megállapításának feltétele, hogy az közvetlen hatással legyen a hivatalos személy közfeladatot ellátó tevékenységére, és ezen keresztül sértse vagy veszélyeztesse az állami szerv működésének rendjét, illetve a törvényességbe vetett közbizalmat (BH 2004.493.), (Kúria Bhar.III.518/2023/11. [81] bekezdés).
- [80] Az előny és a hivatalos személy működése közötti kapcsolat egyértelmű, ha az aktuális tevékenységhez kötődik, vagyis akkor részesül a hivatalos személy az előnyben, amikor az előny adójának az ügyében éppen eljár. Jelen esetben ez történt.
- [81] A hatályos törvényi tényállás jövőbe mutató eleme a befolyásolni törekvés, amely a cselekmény célzata. Ekként a Btk. 293. § (1) és (2) bekezdése esetén a bűncselekmény kizárólag egyenes szándékkal követhető el.
- [82] A befolyásolni törekvés azt jelenti, hogy az elkövető a maga részéről mindent megtett a bűncselekmény elkövetésére irányuló elhatározása érdekében.
- [83] Ennek a célzatnak a Btk. 293. §-a szerinti aktív vesztegetés esetében a jelentéstartalma, azaz a törvényi elvárás, amelyet bizonyítani kell a büntetőigény érvényesítéséhez, a következő.
- [84] Ugyanúgy határozható meg, mint ahogyan egy magatartás leírható, vagyis annak a négy kérdésnek megválaszolásával, hogy kinek, mit kell tennie, hol és mikor.
- [85] Ennek érdekében kifejezésre kell juttatni azt, hogy ki mit tegyen – ellenkező esetben ugyanis a törekvés üres elhatározás, mely büntetőjogilag közömbös –, továbbá megállapíthatóságához konkrét tények kellenek, melyek következtetési alapul szolgálhatnak.
- [86] Ezek a tények tudati tények, az aktív vesztegető alanyi oldalán lévő tényállási elemre tartozóak (ami nem más, mint a célzat), s mint ilyenre, nem lehet önmagában abból következtetést levonni, hogy a passzív oldalon álló mit tesz vagy mit nem tesz.
- [87] Alapvető követelmény, hogy tényekből kell következtetést vonni. A tényekből vont ténybeli és jogi következtetés közti különbség, hogy előbbi még (jogi) értékelő tartalommal nem bír, nem bírhat, ekként az ilyen következtetés a történeti tényállás része. Utóbbi viszont már nem ténybeli megállapítás, hanem valamely jogtétel (törvényi tényállási elem) igazolása, azzal való megfeleltetés, ekként jogi értékelés.
- [88] Különböző tehát, amikor a bíróság a bizonyítékokat méri össze, mérlegeli, s annak eredményeként tényt, tényállást állapít meg, és amikor a már megállapított tényeket (a bizonyítékoktól, illetve azok forrásától függetlenül) veti össze a törvénnyel.
- [89] Így van ez a tudattartalom kérdése esetében is.
- [90] Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az ún. alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) kívülvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége és az elkövető ahhoz való akaratí viszonyulása.
- [91] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, kívüllággtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről stb.) való tudatban előzetesen, illetve egyidejűen meglévő képzet mindig csak valamely, a kívülvilágban megjelenő fizikai, illetve mérhető tényből következtetéssel ragadható meg, s mint ilyen, ténykérdés. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére s a bűnösségre vont következtetés jogi értékelés, amely pedig jogkérdés.
- [92] Ha az irányadó tényállás valamely kívülvilágban megjelenő tényt és abból vont ténybeli következtetést egyaránt rögzíti, és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek s ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van.
- [93] Ha azonban az irányadó tényállás ilyen tényt nem tartalmaz, vagy a ténybeli következtetés helytelen, akkor a jogi értékelésnek nincs alapja, s ekként az adott törvényi tényállási elem sem állapítható meg.
- [94] Valójában ez vizsgálendő a Btk. 293. §-a szerinti aktív vesztegetés (a jogtalan előnyt azért adja, hogy a hivatalos személy a hivatali köteleességét megszegje) – mint célzat – esetében is.

- [95] Célja minden szándékos bűncselekménynek van, ha pedig ezt a törvény külön értékeli, akkor az a célzat. Ez egyben azt is jelenti, hogy a célzat mindig túlmutat a szándékon, több, mint a szándék. Ennek kifejezője, hogy a célzatos bűncselekmény kizárólag egyenes szándékkal követhető el. Vagyis az ilyen bűncselekményt megvalósító szándéka, tudattartalma feltétlenül a törvényi értékelés szerinti célra irányul, ami nem jelenti azt, hogy a cél elérése, bekövetkezése megtörténik.
- [96] A célzat nem az eredmény megfelelője vagy előfeltétele. A célzat a törvényi tényállás alanyi, az eredmény pedig a tárgyi oldalának esetleges ismérve.
- [97] A célzat törvényi értékelésének alapja a bűnelkövetői szándék társadalomra veszélyességének konkretizálása.
- [98] Ehhez képest kétségtelen, hogy amennyiben a célzat önálló törvényi tényállási elem, akkor annak megállapítása is önálló ténybeliség tárgya. Másként szólva e vonatkozásban követelmény az önálló ténybeliség.
- [99] Összegezve: amennyiben van konkrét adat arra, hogy az aktív vesztegető a passzív oldali hivatalos személy hivatali működése közben elszánta magát a jogtalan előny későbbi juttatására, és ebbéli szándékát kifejezésre is juttatta, akkor az aktív oldalon álló cselekménye tényállásszerű.
- [100] Ezzel összhangban arra a kérdésre, hogy vannak-e az irányadó tényállásban olyan tények, amelyek a törvényi tényállási elemeknek megfeleltethetők, az ítéltábla igenlő válasza helytálló, azzal a Kúria egyetértett, azaz az ítéltábla ténybeli és jogi következtetése helytállóak.
- [101] A védelem hivatkozott arra, hogy semmi sem cáfolta azt, hogy a hatósági állatorvos korábban nem végezte el a szükséges vizsgálatot a kérdéses lovak vonatkozásában, illetve nem volt ténybeli alapja a másodfokú bíróság azon megállapításának, hogy a hatósági állatorvos részéről kizárható lenne ezen vizsgálat elvégzése.
- [102] Ez az álláspont téves.
- [103] A hatósági állatorvos által kiállított bizonyítvány szerint aznap történt a vizsgálat, amikor azt kiállították, továbbá a lovak a szemle szerint szállításra alkalmasak voltak.
- [104] Ehhez képest tény, hogy aznap vizsgálat nem történt, miként a rendelkezésre álló további bizonyítékokból az is egyértelműen megállapítható, hogy azt megelőzően sem, a hatósági állatorvos a szállítandó lovak számával sem volt tisztában.
- [105] A konkrét ismeret hiánya a VI. r. vádlott és a hatósági állatorvos kommunikációjából megállapítható volt, hogy a VI. r. vádlott lényegében a hatósági feladatot ellátó hatósági állatorvossal együttműködve, tevékenyen részt vett a hatósági munkában, így például végezte a bélyegzést is, ami összességében, és a védő által hivatkozott érzékelhető régi ismeretségen túlmutat, nyilvánvalóan a hivatalos személy hivatalos működésének nem elfogadott formája.
- [106] A hatósági állatorvos olyannyira nem volt az ismeretek birtokában, hogy csupán a számára váratlanul előhozott találkozójuk előtt közvetlenül értesült arról, hogy „14 darab” lóról van szó, sőt azt is ekkor közölte a VI. r. vádlott, hogy „vágóba megy”, amely adatok egy szabályosan elvégzett hivatalos eljárás lényeges szempontjai.
- [107] Következésképpen nem a másodfokú bíróság következtetésének, hanem a védelem hivatkozásának nincs semmilyen alapja, az mindössze feltételezésen és nem konkrét bizonyítékokon alapuló, fel nem merült ténybeliségre vonatkozó spekuláció. Ehhez képest nyilvánvaló, hogy a kiállított közokirat nem a valóságnak megfelelő tartalommal bírt.
- [108] A VI. r. vádlott védőjének álláspontja szerint ugyancsak nem cáfolható, hogy a nem vitatott pénzösszeg átadása a csatolt nyugta szerinti állatgyógyászati eszközök ellenértéke volt, de legalábbis nem állapítható meg a pénz átadásának jogcíme, így az sem, hogy az jogtalan előny lett volna.
- [109] A VI. r. vádlott védőjének ezen érvelése is téves.
- [110] A rendelkezésre álló megfigyelés (és az azt megelőző telefonos kapcsolatfelvétel) anyaga alapján semmilyen ténybeli alapja nincs annak, hogy a kérdéses pénzösszegek átadása állatgyógyászati eszközök ellenértéke lett volna. Ellenkezőleg.
- [111] A VI. r. vádlott és a hatósági állatorvos kommunikációja, az általuk ez idő alatt közösen végzett tevékenység és a pénzösszeg átadása során elhangzottak nem hagytak kétséget afelől, hogy a pénzösszeg első része e „hivatali működés” tevékenység ellenértéke, miként az sem kétséges, hogy a második része sem az utólag csatolt nyugta szerinti összeg.
- [112] Ekként ilyen körülmények között, ilyen ténybeliség mellett kizárólag egyetlen következtetés vonható le, miként azt az ítéltábla helyesen tette, hogy az első 10 000 forint átadása a hatósági állatorvos minden hivatali jelleget, működést, ellenőrzést nélkülöző eljárásának az ellenértéke, azaz köteleességszegéséért adott jogtalan előny volt.
- [113] A Kúria megjegyzi, hogy az adott körülmények mellett a pénzösszegek átadása során elhangzott „négy szó” hiányában is kizárólag ez a következtetés vonható le, minden más pusztán feltételezés.
- [114] Ehhez képest a cselekmény lezárásaként átadott összeg nem váratlan, utólagos „hála” gyanánt adott pénzösszeg volt, hanem a nyilvánvaló köteleességszegéssel együtt járt befolyásolás ellenértéke, azaz vesztegetési pénz.
- [115] A VI. r. vádlott felmentését célzó védelmi fellebbezés tehát nem alapos.
- [116] Ekként nem tévedett a másodfokú bíróság, amikor a VI. r. vádlottat bűnösnek mondta ki hivatali vesztegetés büntetésében [Btk. 293. § (1) bek., (2) bek.], és a cselekmény minősítése is törvényes.
- [117] A Kúria ezt követően – az ügyesség által a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontja alapján előterjesztett fellebbezésre is tekintettel – vizsgálta, hogy a kiszabott büntetés az alkalmazott minősítés mellett a büntetés céljával összhangban áll-e.
- [118] A törvény meghatározza a büntetés célját és a büntetékiszabás elveit [Btk. 79. §, 80. § (1) bek.].
- [119] A Btk. 79. §-ában írtak szerint a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.
- [120] A büntetés kétségtelenül joghátrány, a büntetés kiszabása ekként joghátrány okozása, vagyis az elkövetőre vonatkozó rosszallás megtestesítése. Az elkövetett bűncselekmény viszont nyilvánvalóan szintén rosszat jelent.

- [121] Ehhez képest a büntetés lényege – hagyományosan – a rosszra (a bűnre) adott olyan válasz, amiben testet ölt az elkövetőre vonatkozó, a számára rossz, azaz joghátrány (szabadságelvonás, jogkorlátozás stb.) okozása.
- [122] E mérlegelési folyamatnak nyilvánvalóan vannak általános és speciális (az elkövető személyéből és a cselekmény jellegéből adódó) szempontjai.
- [123] Ez tehát a büntetés célja, és egy adott büntetés arányosságának lényege.
- [124] A másodfokú bíróság a jogkövetkezmény alkalmazása során a VI. r. vádlott tekintetében súlyosító körülményként értékelte a korrupciós bűncselekmények elszaporodottságát, míg enyhítő körülményként vette figyelembe az időmúlást, azt, hogy – neki nem felróható módon – hosszabb időn keresztül állt büntetőeljárás hatálya alatt, továbbá a büntetlen előéletét.
- [125] Jelen ügyben a VI. r. vádlottal szemben kiszabható büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés.
- [126] A büntetés kiszabása során értékelendő körülményeket a másodfokú bíróság megfelelően számba vette, a Kúria ezt a következőkkel egészíti ki.
- [127] A büntetőügyben eljáró bíróságnak lehetősége van arra, hogy a büntetőeljárás elhúzódásából származó sérelmet orvosolja. A Btk. rendelkezései alapján a büntetőbírók következetes gyakorlata szerint az elhúzódó büntetőeljárások vonatkozásában enyhítő körülménynek számít a büntetéskiszabás során az időmúlás. Ennek az enyhítő körülménynek az értékelése a büntetés mértékének csökkentését eredményezi, ha a terhelt indokolatlanul hosszú ideig állt a büntetőeljárás hatálya alatt (2/2017. (II. 10.) AB határozat [84], [85] bekezdés).
- [128] A VI. r. vádlottnak felrótt cselekmény elkövetési ideje 2020. február 15. napja, az időmúlás öt évet meghaladó. E körülmény a VI. r. vádlott javára külön nyomatékkaal értékelendő.
- [129] Következésképpen az ítéletábra által már értékelt tényezőkön túl a további időmúlásra is figyelemmel nincs ok és lehetőség a VI. r. vádlottal szemben alkalmazott jogkövetkezmény súlyosítására.
- [130] Mindezek alapján a VI. r. vádlott tekintetében kiszabott büntetés a büntetési célok eléréséhez szükséges, és egyben elegendő, a Kúria a jogkövetkezmények súlyosítására nem látott lehetőséget.
- [131] A másodfokú bíróság a törvénynek megfelelően kötelezte a VI. r. vádlottat az eljárás során vonatkozásában felmerült bűnügyi költség összegének a megfizetésére is.
- [132] Ekként a Kúria az ügysztség és a VI. r. vádlott védője által bejelentett másodfellebbezéseket elbírálva az ítéletábra ítéletét a VI. r. vádlott tekintetében a Be. 623. §-a értelmében helybenhagyta.
- [1] A járásbírósa ítéletével a terheltet folytatólagosan elkövetett csalás büntette [Btk. 373. § (1) bek., (2) bek. b) pont bc) alpont, (5) bek. b) pont] miatt 3 év 10 hónap, börtönben végrehajtani rendelt szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a terhelt a szabadságvesztésből legkorábban az annak kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.
- [2] Az ellentétes irányú fellebbezések folytán eljárt törvényszék mint másodfokú bíróság végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítélettel megállapított tényállás szerint a sértett és volt férje 2017. év elején elhatározták, hogy munkavállalási céllal, két kisgyermekükkel együtt magyarországi lakóhelyükről véglegesen az Amerikai Egyesült Államokba utaznak és ott letelepednek.
- [4] A sértett egy – az Amerikai Egyesült Államokban történő letelepedéssel kapcsolatos – Facebook csoportban ismerkedett meg a terhelttel, miután ott az Amerikai Egyesült Államokba történő kiutazás és az ott tartózkodás feltételeiről érdeklődve próbált információkat szerezni. A terhelt a csoport tagjaként a Facebookon keresztül vette fel a kapcsolatot a sértettel és rövid idő alatt a bizalmába férközött. Ennek során arra hivatkozott, hogy – amerikai-magyar kettős állampolgárként – férjével, valamint fiaival maguk is az Amerikai Egyesült Államokban élnek, ahová egy Amerikában élő, magyar származású ügyvéd segítségével jutottak ki.
- [5] A terhelt felajánlotta a segítségét a sértettnek és családjának azzal, hogy felveszi a kapcsolatot az ügyvéddel, majd az Amerikában élő, magyar származású ügyvéd közreműködésével segítséget nyújt a kijutásukhoz és a letelepedésükhöz szükséges ügyintézésben, a dokumentumok beszerzésében, továbbá azt is felajánlotta a sértettnek, hogy egy amerikai ingatlan megvásárlásában is a segítségükre lesz. A terhelt először 2017 márciusában kereste fel személyesen a sértettet és családját azok lakóházában, ahol 150 000 forintot kért és vett át a sértettől arra hivatkozással, hogy az összeg a kiutazáshoz szükséges bankkártya előlegéül szolgál.
- [6] A terhelt a sértettel és családjával ezt követően további három alkalommal találkozott.
- [7] 2017. évben az első személyes találkozás után néhány hónappal – pontosan meg nem határozható időben – a terhelt ismételt a sértetthez utazott, ahol újabb 400 000 forint készpénzt vett át a sértettől ügyintézés céljából.
- [8] A terhelt a sértettel és családjával a személyes találkozókkal mellett Facebook-os levelezés formájában tartotta a kapcsolatot, melynek során a saját nevében, továbbá az általa megjelölt ügyvéd nevében, egy szintén pontosan megnevezett amerikai ingatlan tulajdonos nevében, majd egy másik ügyvéd és ügyintézője nevében írt e-maileket a sértetteknek. A sértettel folytatott Facebookos üzenetváltásokban ügyintézésre hivatkozással több esetben kért pénzt a sértettől, aki a mielőbbi kiutazás reményében a terhelt kérésének rendszeresen eleget tett. A terhelt folyamatosan azzal hitegette a sértettet, hogy ha a feltételeket teljesítik és a pénzt a kért időben elutalja, akkor utazhatnak az Amerikai Egyesült Államokba, amennyiben azonban a kért pénzt nem tudja átutalni, abban az esetben az összes addig befizetett pénzüket elveszítik. A terhelt az állítólagos ügyintézéshez

(Kúria Bhar.III.435/2025/11.)

246 Abszolút eljárási szabálysértést valósít meg a járásbírósa, ha az általa csalás büntetéként minősített cselekmény leírása során a tényállásban olyan, a vádban is szerepeltetett tényeket is megállapít, amelyek – a csalás mellett – a törvényszék hatáskörébe tartozó befolyással üzérkedés büntetékének megvalósítására is alkalmasak lehetnek [Btk. 299. § (1) bek., (2) bek. a) és c) pont; Be. 20. § (1) bek. 11. pont, 608. § (1) bek. c) pont].

- szükséges készpénzt a férje nevében lévő bankszámlára, valamint a fia bankszámlájára kérte átutalni azzal, hogy az átutalt összegeket továbbítani fogja az érintetteknek az ügyintézés során.
- [9] A sértett a 2017. július 14. és 2018. március 19. közötti időszakban összesen 30 alkalommal, összesen 3 759 500 forintot utalt át a férje nevében lévő bankszámlára, a fia nevében nyilvántartott folyószámlára pedig a 2017. május 26. és 2018. május 24. közötti időszakban összesen 3 428 000 forint átutalására került sor, a terhelt tanácsait követve letelepedési engedély, majd ESTA engedély igénylése céljából, ezen túlmenően zöldkártyára, ügyintézési díjra, riasztóra, bírságra, ügyvédi letétbe helyezés céljából, fellebbezés benyújtása érdekében, illetve soron kívüli elbírálás érdekében, végül a terhelt a bevándorlási hivatal ügyintézőjének fizetendő kenőpénz céljából is kért pénzt a sértettől, aki a terheltben maradéktalanul megbízva, a terhelt kérésének rendszeresen eleget tett.
- [10] A fentiekben túl a sértett 2017. november 8. napján személyesen találkozott a terhelttel egy bevásárlóközpontban, ahol 650 000 forint készpénzt adott át a terheltnek egy floridai ingatlan megvásárlása céljából.
- [11] A terhelt a fentiek szerint összesen 8 387 500 forint kárt okozott a sértettnek és családjának, aki a terhelt által megszabott pénzügyi feltételek teljesítése érdekében a család vagyontárgyainak nagy részét férjével együtt értékesítette és ismerőseiktől, rokonaiktól összesen 3 000 000 forintot kérték kölcsön.
- [12] A terhelt a sértett feltétlen bizalmát élvezte, olyannyira a család bizalmába férközött, hogy a sértettek kisebbik gyermekének keresztanyja is a terhelt lett.
- [13] A terhelt a sértettek megtévesztése érdekében mindvégig valótlanul állította, hogy ő, és családtagjai az Amerikai Egyesült Államokban tartózkodnak, ügyintézését igazolandó pedig valótlan tartalmú, számítógépen szerkesztett különböző okiratokat – köztük repülőjegyek foglalásáról szóló dokumentumokat, ügyvédi számlákat, angol nyelvű megállapodást – küldött el e-mailben a sértettnek, a valóságban azonban ezen időszakban a terhelt, a férje és két fia mindvégig Magyarországon tartózkodtak, férje egy nyomdában dolgozott, fiai pedig középiskolai tanulók voltak. A terhelt 2017. évtől 2019. év szeptemberéig bérelt helyiséget, ahol egyéni vállalkozóként szépségszalont üzemeltetett.
- [14] A terhelt a sértett és volt férje kiutazásának tervezett időpontja előtt – különböző ürügyekre hivatkozva – több esetben lemondta a sértettek és családjuk utazását, előfordult olyan eset is, hogy azt közölte a sértettel, hogy zöldkártya igénylés nélkül nem utazhatnak ki, majd azt javasolta, hogy igényeljenek ESTA engedélyt, majd arra hivatkozott, hogy az ESTA engedély igénylése miatt kitiltották őket az Amerikai Egyesült Államokból, ezt követően pedig a kitiltás tárgyában született határozat fellebbezési díjára, a soron kívüli elbírálás díjára, ügyvédi letétbe helyezésre újabb összegeket kért a sértettől és családjától. Állítása szerint a Bevándorlási Hivatalnál maga intézte a sértettek kiutazását megelőző orvosi vizsgálatot is, melyre fejenként 150 000 forintot, a Bevándorlási Hivatal munkadíjára pedig 50 000 forintot kért átutalni, esetenként pedig arra hivatkozott, hogy a sértettek „tartozását” maga egyenlítette ki akként, hogy ahhoz kölcsön kellett kérnie, és a kölcsönösszeg visszafizetésére hivatkozással próbálta kieszközölni a sértettek mielőbbi átutalását.
- [15] A terhelt – nem tudva arról, hogy a sértett 2018. május 29. napján feljelentette – közölte vele, hogy kitiltásuk miatt már nem tudnak az USA-ba utazni, ennek ellenére azzal hitegette őt, hogy a befizetett összeg egy részét vissza fogják részükre utalni, továbbá azzal állt elő, hogy a sértetteknek havi 175 dollár adót kell fizetnie a segítségével megvásárolt floridai házuk után, illetőleg 850 dollár átutalását kérte arra hivatkozással, hogy a megvásárolt ingatlan gondozását a sértettek elmulasztották, ezért bírságot kell fizetniük. A terhelt 2018. június 29. napján valótlanul azt állította, hogy a sértettek által kifizetett összegek visszautalása csupán az ingatlanadó és a bírság megfizetése után történhet meg, azonban ezen összegeket a sértett már nem utalta át a terheltnek. Pénz visszautalására a sértettek részére a későbbiekben sem került sor.
- [16] Bár a terhelt mindvégig arra hivatkozott, hogy amerikai-magyar kettős állampolgárként maga is az Egyesült Államokban él és a sértettek letelepedését az általa megnevezett floridai ügyvéd segítségével intézi, a valóságban amerikai állampolgársággal nem rendelkezik, a terhelt által megjelölt nevű, magyar származású ügyvéd pedig praktizál ugyan az USA-ban, azonban nem Floridában, hanem New York Államban, és ő sem a terheltet, sem a sértetteket nem ismerte, velük kapcsolatban nem állt.
- [17] Az ingatlan adásvételi szerződésben eladóként szereplő tulajdonos lakóhelyeként az okiratokon megadott cím a valóságban nem létezik, ilyen nevű személy ténylegesen lakóházat nem adott el a sértetteknek és arra előleget sem vett át a terheltől, mivel az okiratokon szereplő címen egy üres telek van, amelyen épület nem található.
- [18] A terhelt a férje és fia bankszámláira befizetett összegeket a sértetteknek tett ígéretétől eltérően nem továbbította ügyintézés céljából az Amerikai Egyesült Államokba, hanem a pénzt kisebb összegekben saját és családja megélhetésére fordította, illetve abból vásárolta meg fia részére 2018. április 17. napján egy BMW 525 D típusú személygépkocsit is.
- [19] A vádról rendelkező, jogerős ügydöntő határozattal szemben a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt, a felülvizsgálatra alapul szolgáló törvényi ok megjelölése nélkül, majd a 2024. július 27-én kelt újabb beadványában a Be. 648. § a) pontját, illetve – a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában írt feltétlen hatályon kívül helyezésre okot adó eljárási szabálysértésre való hivatkozással – a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontját megjelölve.
- [20] Indítványában kifogásolta, hogy az alapügyben a bíróság a távollétében járt el, ezért nem volt biztosítva számára a tárgyaláson való jelenlét joga. A jelenlét jogáról lemondó nyilatkozatot soha nem tett. Álláspontja szerint esetében a Be. CI. Fejezete szerinti, a távollévő terhelttel szemben folytatott eljárás feltételei nem álltak fenn, mivel tartózkodási helye, elérhetőségei a bíróságok számára ismertek voltak. Hivatkozott arra, hogy sok esetben a postai kézbesítő hibájából nem kapta meg a leveleket, ezt a problémát jelezte a bíróságnak is. Sérrelmezte azt is,

- hogy a bíróság annak ellenére tartotta meg a távollétében a tárgyalást, hogy távolléteit igazolta, illetve, hogy a bíróság nem tájékoztatta arról, hogy a távollétében tárgyalást tartottak és ítéletet hoztak. Következésképpen így jogorvoslati jogával sem tudott élni az ítélet ellen. Mindezen körülmények okán esetében sérült a tisztességes eljárás és a „jogbiztonság” elve.
- [21] Az ügy érdemét illetően tagadta a vád tárgyát képező bűncselekményben való bűnösségét, vitatva a sértett tanúvallomását, valamint részrehajlónak ítélve a nyomozás lefolytatását.
- [22] Indítványozta ezért, hogy a Kúria a tisztességes eljárást és a „jogbiztonság elvét” biztosítva helyezze hatályon kívül a jogerős ítéletet.
- [23] A Legfőbb Ügyészség átiratában a terhelt felülvizsgálati indítványát részben törvényben kizártnak, részben azonban – az abban írtaktól eltérő okból – alaposnak tartotta.
- [24] Álláspontja szerint a terhelt indítványa az ügyre vonatkozó érdemi védekezését tartalmazó részében a Be. 650. § (2) bekezdésében és a Be. 659. § (1) bekezdésében írt törvényi rendelkezésekre figyelemmel törvényben kizárt. A terhelt ugyanis ezen állításokkal az alapügyben hozott jogerős ügyszabályozó határozat megalapozottságát, a megállapított ítéleti tényállást és az annak alapját képező bírói bizonyítékkértékelő tevékenységet támadta. Továbbá a terhelt a Be. 648. § a) pontjára történő hivatkozása is törvényben kizárt, mivel a terhelt semmilyen tényleges büntető anyagi jogi jogszabálysértésre nem hivatkozott.
- [25] Kifejtette ugyanakkor, hogy a terhelt felülvizsgálati indítványában megjelölt felülvizsgálati októl függetlenül vizsgálendő, hogy az alapügyben a bíróság a Be. 649. § (2) bekezdésében írt, a terhelt által hivatkozottól eltérő, azonban ugyancsak felülvizsgálatra alapot adó egyéb eljárási szabálysértést nem követett-e el. E körben pedig úgy ítélte meg, hogy a bíróság a jogerős ügyszabályozó határozatát – a Be. 608. § (1) bekezdés c) pont I. fordulatára figyelemmel – a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt felülvizsgálati oknak minősülő eljárási szabálysértéssel, hatáskörét túllépve hozta meg. Ez az eljárási szabálysértés elkövetése miatt pedig nincsen annak jelentősége, hogy az elsőfokú bíróság tarthatott-e tárgyalást, valamint hozhatott-e ítéletet a terhelt távollétében, illetőleg a másodfokú bíróság eljárhatott-e a terhelt távollétében.
- [26] Az irányadó tényállás áttekintését követően ugyanis arra az álláspontra helyezkedett, hogy a vád tárgyát és az ítéleti tényállásnak is részét képező azon cselekmény, miszerint a terhelt a sértettektől kicsalt pénzösszegeket részben a letelepedési engedély, ESTA engedély, zöldkártya ügyintézés során eljáró ügyintézőnek, azaz a bevándorlási hivatal ügyintézőjének fizetendő „kenőpénzre” is kérte, a vádirati jogi minősítéstől eltérően nem a csalássorozat részcselekményének, hanem a csalási cselekményekkel valós anyagi halmazatban a Btk. 299. § (5) bekezdésére figyelemmel az (1) bekezdésbe ütköző és a (2) bekezdés a) és c) pontja szerint minősülő – külföldi hivatalos személy megvesztegetésének látszatát keltve elkövetett – befolyással üzérkedés büntettének minősül.
- [27] Mivel pedig a befolyással üzérkedés büntette nem vagyon elleni, hanem korrupciós bűncselekmény, amelynek kapcsán az eljárás nem csak jelenleg, hanem az alapügyben folytatott bírósági eljárás idején is első fokon törvényszéki hatáskörbe tartozott, a járásbíróságnak nem volt hatásköre eljárni az ügyben. Az ügy első fokon az illetékesekre is figyelemmel a törvényszék hatáskörébe tartozott, ezért az alapügyben első fokon eljáró bíróság az ügy érdemi elbírálása során hatáskörét túllépte.
- [28] Indokai alapján a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és a törvényszék mint elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására tett indítványt.
- [29] A felülvizsgálati indítvány az abban írtakhoz képest eltérő okból alapos, a Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltak mindenben helytállóak.
- [30] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős ügyszabályozó határozata ellen és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.
- [31] A felülvizsgálati eljárásban a felülbírálat terjedelme főszabályként nem teljes körű, hanem szigorúan a felülvizsgálati indítványhoz kötött. Ez azt jelenti, hogy az (érdemi elbírálásra alkalmas) indítvány nyomán a Kúria a jogerős ügyszabályozó határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül [Be. 659. § (5) bek.]. E főszabály alóli kivételként hivatalból – e felülvizsgálati okra való hivatkozás hiányában is – vizsgálja továbbá, hogy a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati okok valamelyike beállt-e [Be. 659. § (6) bek.].
- [32] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg.
- [33] Az indítványozó – egyfelől – maga is éppen ilyen, a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontja alapján feltétlen hatályon kívül helyezést kiváltó eljárási szabálysértést rótt fel az alapügyben első fokon eljáró bíróságnak. A Be. 659. § (6) bekezdése alapján azonban a Kúria hivatalból vizsgálata a Be. 649. § (2) bekezdésében írt további eljárási szabálysértésekre is kiterjedt, az említett törvényhely d) pontjára figyelemmel ideértve a Be. 608. § (1) bekezdésében írt, illetve a 607. § (1) bekezdés b) pontjában írt egyéb abszolút eljárási szabálysértéseket is.
- [34] E hivatalból felülbírálat során pedig a Legfőbb Ügyészség átiratában megjelölt, a Be. 608. § (1) bekezdés c) pontjában írt eljárási szabálysértés megítélése a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában írt eljárási szabálysértés vizsgálatát megelőzi. Ha ugyanis az elsőfokú bíróság a hatáskörét túllépve hozta meg az ítéletét, ez azt jelenti, hogy határozata semmis. Közömbös, hogy a hatáskörrel nem rendelkező bíróság tárgyalásán az eljárás kötelező jelenléttel érintett résztvevői jelen voltak-e, mert a bíróság hatáskörének túllépése a jelenléti jog, illetve kötelezettség érvényesülésétől függetlenül kényszeríti ki az ügyszabályozó határozat hatályon kívül helyezését.

- [35] Feltétlen hatályon kívül helyezést érdemlő eljárási szabálysértés tehát, ha a bíróság a hatáskörét túllépte [Be. 608. § (1) bek. c) pont]. A járásbírói hatáskörébe pedig annak a bűncselekménynek az elbírálása tartozik, amelyet a Be. nem utal a törvényszék hatáskörébe (Be. 19. §). A törvényszék hatáskörébe utalt bűncselekmények felsorolását a Be. 20. § (1) bekezdése tartalmazza.
- [36] Ehhez képest a hatáskör túllépésének vizsgálata annak a megítélését teszi szükségessé, hogy – egyfelől, a járásbírói mint elsőfokú bíróság eljárásának eredményeként meghozott jogerős ítéletben felrótt bűncselekménynek (vagy azok valamelyikének) az elbírálása a törvényszék hatáskörébe tartozik-e, – másfelől, a jogerős ítélet a felrótt cselekményeket helyesen minősítette-e olyan bűncselekményként, amelynek elbírálása a járásbírói hatáskörébe esik, – harmadrészt, a járásbírói hatáskörébe tartozó, helyesen minősített bűncselekmények mellett nem maradt-e elbírálatlanul olyan, a terhelt terhére megállapított cselekmény, amely a törvényszék hatáskörébe eső további bűncselekmény megvalósítására lehet alkalmas.
- [37] A hatáskör túllépését érintő állásfoglalás során nem annak van tehát jelentősége, hogy az ügyészség a vád tárgyát képező cselekményt a vádiratban miként minősítette. Az ítékezés vádhoz kötöttsége mindösszesen annyit jelent, hogy a bíróság vád alapján ítélezik [Be. 6. § (1) bek.], a vádról döntenie kell, de azon túl nem terjeszkedhet [Be. 6. § (2) bek.], illetve csak a megvádolt személy büntetőjogi felelősségéről dönthet és csak olyan cselekményt bírálhat el, amelyet a vád tartalmaz [Be. 6. § (3) bek.]. A vádirati minősítés ugyanakkor nem köti bíróságot. A vád tárgyává tett cselekményt az ügyészségtől eltérően is minősítheti, sőt, a vádtól eltérő minősítés lehetőségét már a tárgyalás előkészítésének szakában vizsgálni köteles [Be. 495. § (1) bek.]. Ha pedig ennek eredményeként úgy foglalt állást, hogy a – járásbírói előtt emelt – vád tárgyává tett cselekmény a vádirati minősítéshez képest a törvényszék hatáskörébe tartozó más bűncselekmény vagy a törvényszék hatáskörét megalapozó további bűncselekmény megállapítására lehet alkalmas, akkor az ügyet átteszi a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező törvényszékhez (Be. 485. §).
- [38] Ekként a Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a terheltnek az eljárási bíróságok által megállapított, a felülvizsgálati eljárásban is irányadó [Be. 650. § (2) bek., 659. § (1) bek.] tényállásban írt magatartása megvalósíthat-e a Be. 20. § (1) bekezdése alapján a törvényszék mint elsőfokú bíróság hatáskörét megalapozó bűncselekményt.
- [39] Az irányadó tényállás a terhelt cselekményeinek sorában – a váddal egyezően – tartalmazza, hogy a sértett 2017. július 14. és 2018. március 19. közötti, összesen 3 759 500 forint összegben végrehajtott utalásait – egyebek mellett – a terhelt azon valótlan hivatkozása nyomán indította, hogy a USA-ba történő letelepedés érdekében a bevándorlási hivatal ügyintézőjének kenőpénzt fizessen.
- [40] A Btk. 299. § (1) bekezdése szerint a befolyással üzérkedés büntetést követi el, aki arra hivatkozással, hogy hivatalos személyt befolyásol, a maga vagy más számára jogtalan előnyt kér, a jogtalan előnyt vagy ennek ígéretét elfogadja, illetve a rá tekintettel harmadik személy által kért vagy harmadik személynek adott vagy ígért jogtalan előny kéréssel vagy elfogadójával egyetért. A (2) bekezdés a) és c) pontja szerint a cselekmény súlyosabban minősül, ha az elkövető azt állítja vagy azt a látszatot kelti, hogy hivatalos személyt veszteget, továbbá, ha a bűncselekményt üzletszerűen követi el. Az (5) bekezdés szerint az (1) és a (2) bekezdés szerint büntetendő az is, aki az ott meghatározott bűncselekményt külföldi hivatalos személlyel kapcsolatban követi el.
- [41] Jelen ügyben az irányadó tényállás szerint a terhelt a bevándorlási ügyintéző befolyásolása – megvesztegetése érdekében – is kért és kapott pénzt a sértettől. Az USA bevándorlási ügyintézője országában közhatalmi feladatot ellátó személyként a Btk. alkalmazásában külföldi hivatalos személy [Btk. 459. § (1) bek. 13. pont]. Azaz, a terhelt (egyebek mellett) külföldi hivatalos személy megvesztegetésének ígéretével bírta rá a sértettet a pénztáadásra. Az eleve jogellenes célú felhasználásra való terhelti hivatkozás azonban valótlan volt, és a terhelt az átvett összeget a saját, illetve családja szükségleteire fordította, ekként a kérdéses pénzügyi számára jogtalan előnyként jelentkezett. A Legfőbb Ügyészség érveivel összhangban az irányadó tényállásban leírt cselekménysorban az üzletszerű elkövetés Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontjában leírt ismérvei is kitűnnek, hiszen a terhelt a sértettek kiutazásában való segítségnyújtás valótlan ígéretével visszaérően megtévesztette a sértettet a minden ténybeli alapot nélkülöző hivatkozásain alapuló, újabb és újabb pénzügyi átadására irányuló kéréseivel. A rendszeres haszonszerzési szándék fennállása mellett az üzletszerűség megállapítását az sem zárja ki, ha a cselekmény (folytatólagosan elkövetett) csalás és a befolyással üzérkedés halmazataként minősül, mert e bűncselekmények az üzletszerűség szempontjából hasonlóknak tekintendők [a Kúria – 2/2023. (VII. 5.) BK véleményével fenntartott – 39/2007. BK vélemény III. pontja].
- [42] Ekként a terheltnek a vádban is szerepeltetett, és a jogerős ítéletben is megállapított, irányadó tényállásban foglalt cselekménye a befolyással üzérkedés büntetettének [Btk. 299. § (1) bek., (2) bek. a) és c) pont] a megállapítására is alkalmas lehet. A befolyással üzérkedés a Btk. XXVII. Fejezetében szabályozott korrupciós bűncselekmény, a korrupciós bűncselekmények miatt pedig az eljárás első fokon a törvényszék hatáskörébe tartozik [Be. 20. § (1) bek. 11. pont].
- [43] Ezt azt jelenti, hogy a járásbírói hatáskörét túllépve hozta meg az ítéletét, amiként a másodfokon eljárási törvényszék is, hiszen a törvényszék hatáskörébe tartozó ügyekben másodfokon az ítéletábra jár el [Be. 12. § (2) bek. b) pont].
- [44] A kifejtett érvek mentén a Kúria – a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben – a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ítéletet a Be. 663. § (2) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.
- [45] A megismételt elsőfokú eljárást a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező törvényszéknek, míg az esetleges másodfokú eljárást az ítéletábrának kell lefolytatnia.

- [46] A Be. 856. § (1) bekezdés a) pontja szerint a bünygyi költséget a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkor törvényes kamatával együtt a terheltnek vissza kell téríteni, ha rendkívüli jogorvoslat folytán a jogerős ügydöntő határozatot a bíróság hatályon kívül helyezte, és megismételt eljárást kell lefolytatni. A Be. 857. § (1) bekezdése pedig előírja, hogy a visszatérítést felülvizsgálat esetén a Kúria rendeli el. Ennek megfelelően a Kúria elrendelte a terhelt részére az általa eddig esetlegesen megfizetett bünygyi költség mindenkor törvényes kamatával történő visszatérítését.

(Kúria Bfv.II.980/2024/9.)

247 A csődbűncselekmény tettese az lehet, aki az adós gazdálkodó szervezet vagyonával vagy annak egy részével rendelkezni jogosult, vagy arra lehetősége van, akkor is, ha a vagyonnal történő rendelkezés alapjául jogügylet érvénytelen. A tettesi minőséget tehát az is megalapozhatja, ha az adott elkövetőnek ugyan nincs rendelkezési jogosultsága, de rendelkezési lehetősége, tehát a vagyontárgyak feletti tényleges rendelkezése igen, és ezzel él is [Btk. 401. § (1) bek. b) pont, (2) bek. b) pont, 13. § (1) és (3) bek.].

- [1] A járásbíróság ítéletével az I. r. terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csődbűncselekmény büntetében [Btk. 404. § (1) bek. b) pont, (2) bek. b) pont] és társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bek. c) pont]. Ezért őt – halmazati büntetésül – 1 év 6 hónap szabadságvesztés-büntetésre, 400 napi tétel pénzbüntetésre, 2 év gazdálkodó szervezet általános vezetését ellátó szerv tagi, illetve egyszemélyi vezetői foglalkozástól eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette. Kimondta, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata – annak elrendelése esetén – börtön, a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén legkorábban a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetése esetén annak átváltoztatásáról, továbbá a bűnjелеkről és a bünygyi költségről.
- [2] Védelmi fellebbezések alapján eljárva a törvényszék mint másodfokú bíróság végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét – a bünygyi költség összegének pontosítása mellett – helybenhagyta.
- [3] A bíróság által megállapított tényállás lényege az I. r. terheltet érintően a következő.
- Az 1. számú Kft. 1992. november 2. és 2016. február 29. között működött, fő tevékenységként műanyag alapanyag és egyéb műanyag termékek gyártásával és egyéb tevékenységekkel foglalkozott.
- Az I. r. terhelt 1992. november 2. és 2015. január 1. között az 1. számú Kft. önálló cégjegyzésre jogosult bejegyzett ügyvezetője, 1992. november 2. és 2016. február 29. között az 1. számú Kft. tagja volt.
- A III. r. terhelt 2015. január 1-jétől volt a társaság tagja, amikor az I. r. terhelt üzletrészből 15 millió forint névértékű üzletrészt elcserélt a 2. számú Kft. 750 000 forint névértékű üzletrészeivel. 2015. szeptember 30. és 2016. február 29. között a 2. számú Zrt. a szavazatok 62,5%-ával, az I. r. terhelt a

szavazatok 25%-ával, az 1. számú Kft. a szavazatok 12,5%-ával rendelkezett.

Az 1. számú Zrt.-ben az I. r. terhelt 2015. szeptember 30-tól 2016. január 29-ig volt önálló cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselő.

Az 1. számú Kft. adóssal szemben a hitelezők 2008-ban 3, 2009-ben 5, 2011-ben 1, 2012-ben 1, 2015-ben 1, 2016-ban 3 végrehajtási eljárást indítottak, a társaság 2012. évtől kezdve beszállítói egy részét nem vagy nagy késéssel fizette ki.

Az 1. számú Kft. a beszállítói követelések késedelmes kifizetése, illetve ki nem fizetése miatt legkésőbb 2012. szeptember 2-től fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben volt, mert vezetői előre látták, és észszerűen előre láthatták, hogy a cég nem lesz képes esedékességgel kiegyenlíteni a fennálló tartozásait.

Az 1. számú Kft. legkésőbb 2015. december 15-től fizetéseképtelenné bizonyult. Az 1. számú Kft. egyik hitelezője, a 3. számú Kft. 2012. július 6-án kibocsátott egy 344 576 forint értékű számlát az 1. számú Kft. felé, melynek fizetési határideje 2012. szeptember 2. volt. A 10 002 756 forint számlakövetelés kiegyenlítésére fizetési felszólítás ellenére sem került sor. Az 1. számú Kft. részéről az egyeztetések során kapcsolattartóként az I. r. terhelt járt el.

2015 nyarán és 2015. december 11-én a 3. számú Kft. hitelező írásban felszólította az 1. számú Kft.-t a lejárt tartozásának haladéktalan kiegyenlítésére, a fizetési felszólítás átvételére 2015. december 15-én került sor.

Az 1. számú Kft. képviselőjében az I. r. és a III. r. terhelt ígéretet tett a 3. számú Kft. képviselőjének a tartozás kifizetésére, azt ekkor nem vitatták. A tartozás kiegyenlítésére nem került sor, a járásbíróság ítéletében kötelezte az 1. számú Kft.-t, hogy a 3. számú Kft.-nek fizessen meg 10 002 756 forintot.

Az 1. számú Kft. fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetét észlelve a III. r. terhelt elhatározta, hogy az 1. számú Kft. műanyagipari termelő tevékenységét a 2. számú Kft., majd jogutódja, az 1. számú Zrt. keretében folytatja tovább az 1. számú Kft. tulajdonát képező ingatlanok és termelőeszközök átvételével, és az alkalmazásában álló munkavállalók egy részének további foglalkoztatásával.

Emellett elhatározta azt is, hogy az 1. számú Kft. követeléseit kárára a III. r. terhelt többségi tulajdonában álló, a többiek között az I. r. és a III. r. terhelt önálló cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselő által képviselt 1. számú Zrt.-t – melyben a II. r. terhelt 2016. február 5-én már termelésvezetőként járt el – kétes követelés elismerésével és követelés elengedésével gazdagítja. A III. r. terhelt ezen elhatározásának megvalósításához az I. r. és a II. r. terhelt is segítséget nyújtott, az 1. számú Zrt.-ben mindketten új vezetői beosztást kaptak. Ezen elhatározás alapján az 1. számú Kft. vagyona és üzletrészei felett rendelkezni jogosult I. r., II. r. és III. r. terhelt 2015. augusztus 31. és 2016. február 20. között az 1. számú Zrt.-nek az 1. számú Kft.-vel szemben fennálló alábbi kétes követeléseit ismerte el, melyek ténybeli alapja tisztázatlan volt:

Az 1. számú Kft. tárgyi eszközei közül a 2. számú Kft. felé 2015. augusztus 31-én 49 376 982 forint +

áfa, azaz bruttó 62 708 767 forint értékben eszközök kerültek kiszámlázásra. A 2. számú Kft. átalakulása után az 1. számú Zrt. részéről a bizonylat kiegyenlítése a két cég között 2015. szeptember 14-én kompenzációval, pénzmozgás nélkül történt meg. 2015. október 1-jén az 1. számú Kft. részéről 665 000 forint + áfa, azaz bruttó 844 550 forint értékben egy targonca került kiszámlázásra az 1. számú Zrt. felé, melynek kiegyenlítése 2015. december 31-én kompenzációval, pénzmozgás nélkül történt.

2015. október 30-án 52 699 999 forint + áfa, azaz bruttó 66 929 000 forint összegben az 1. számú Kft. ingatlanokat értékesített az 1. számú Zrt. felé. Ezek vételárának kiegyenlítése 2015. november 2-án kompenzációval, pénzmozgás nélkül történt.

2016-ban 4 alkalommal számlázott eszközöket az 1. számú Kft. az 1. számú Zrt. felé 5 587 402 forint + áfa, azaz bruttó 6 826 001 forint értékben. Ezek kiegyenlítését az 1. számú Kft. 2016. február 20-án elengedte. A követelések elengedésére 2016. február 20-án annak ellenére került sor, hogy a bizonylatokon a beszerzés dátuma 2016. február 22., illetve 2016. március 3. volt.

A fentiekre figyelemmel összességében megállapítható, hogy az 1. számú Kft. fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben, majd a fizetéseképtelenség bekövetkeztét követően is bruttó 137 308 318 forint értékű eszközt juttatott az 1. számú Zrt. tulajdonába oly módon, hogy a vételár kiegyenlítése elmaradt, vagy kompenzációval történt meg.

A fentiek alapján az 1. számú Kft. vagyona és üzletrészei felett rendelkezni jogosult I. r., II. r. és III. r. terhelt a fizetéseképtelenséggel fenyegetett helyzetben lévő 1. számú Kft.-nek az 1. számú Zrt.-vel szemben fennálló, összesen 145 424 450 forint összegű követeléséről mondott le, illetve az 1. számú Zrt. kétes ténybeli alapú követelését ismerte el.

Az 1. számú Kft. vagyonának kiürítése, és a termelés az 1. számú Zrt. keretében történő újraszervezése után a III. r. terhelt – arra is tekintettel, hogy ismertté vált számára a felszámolási eljárás megindítása iránti kérelem benyújtása – úgy döntött, hogy az adósággal terhelt, aktív vagyonának jelentős részétől megfosztott 1. számú Kft.-t értékesíteni fogja. Ezen elhatározását a III. r. terhelt közölte az I. r. és a II. r. terhelttel is, akik ezen célkitűzés megvalósítása érdekében együttműködtek vele.

A 2016. február 29-i dátummal megkötött üzletrészátruházási szerződés szerint az I. r. terhelt az 1. számú Kft.-ben meglévő 30 millió forint névértékű üzletrészt 750 000 forint, a III. r. terhelt szóbeli megbízása alapján eljáró 1. számú tanú önálló cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselő által képviselt 1. számú Zrt. a 75 millió forint névértékű üzletrészt 1 875 000 forint, a II. r. terhelt által képviselt 1. számú Kft. a 15 millió forint névértékű saját üzletrészt 350 000 forint vételárért értékesítette 2. számú tanúnak.

A 2016. február 29-i fordulónappal készített közbenső mérleg szerint az 1. számú Kft. saját tőkéjének összege 21 255 000 forint volt, így az 1. számú Zrt. üzletrészeinek könyv szerinti értéke 13 284 000 forintot, az I. r. terhelt üzletrészeinek könyv szerinti értéke 5 313 750 forintot, míg az 1.

számú Kft. 12,5% üzletrészeinek könyv szerinti értéke 2 656 875 forintot tett ki.

A szerződéskötéskor aláíróként az I. r. és a II. r. terhelt, valamint az 1. számú tanú, IV. r. terhelt és 2. számú tanú volt jelen.

2. számú tanú nem rendelkezett az ügylet szabályos lebonyolításához szükséges 3 000 000 forint vételárral, erre azonban nem is volt szükség, az I. r., a II. r. és a III. r. terhelt által tudottan vételárat nem kellett, hogy fizessen a tulajdonosok felé, hanem ő volt az, aki kapott 50 000 forintot a IV. r. terhelttől. Az 1. számú Kft. bankszámlái feletti rendelkezési jogot 2. számú tanú nem szerzett, azzal a továbbiakban is az I. r., a II. r. és a III. r. terhelt rendelkezett.

Az 1. számú Kft. bankszámlájáról az 1. számú Zrt. bankszámlájára 2016. március 2-án 150 000 forint, 2016. március 4-én 6 680 000 forint, 2016. március 7-én 210 000 forint, 2016. március 7-én 15 000 forint, 2016. március 8-án 233 000 forint, 2016. március 10-én 3 220 000 forint, 2016. március 10-én 20 000 forint, 2016. március 11-én 100 000 forint, 2016. március 16-án 100 000 forint, 2016. március 17-én 185 000 forint, 2016. március 18-án 100 000 forint, 2016. március 23-án 200 000 forint és 2016. március 25-én 190 000 forint utalására került sor; míg az 1. számú Zrt. az 1. számú Kft.-nek 2016. március 18-án 265 000 forint, 2016. március 21-én 290 000 forint és 2016. március 25-én 100 000 forint összeget utalt; a két bankszámla közötti forgalom egyenlege 2016. február 29-ét követően az 1. számú Kft. terhére, az 1. számú Zrt. javára 10 248 000 forint volt.

2. számú tanú a bankszámlaforgalomról nem tudott, az I. r., a II. r. és a III. r. terhelt az 1. számú Kft. tárgyi eszközeit, és pénztárát sem adta át neki.

Az I. r. terhelt az 1. számú Kft. által a 2. számú Zrt.-től lízingbe vett Opel Insignia típusú személygépkocsit – melynek az üzembentartója az 1. számú Kft., tulajdonosa pedig a 2. számú Zrt. volt – nem adta át 2. számú tanúnak, azt egészen 2016. november 30-ig a birtokában tartotta. A 2012. november 27-én kötött lízingszerződés alapján az I. r. terhelt tudott arról, hogy a kocsit ki lízingeli, mert a szerződéskötéskor ő képviselte az 1. számú Kft.-t. Tekintettel arra, hogy az adósnek fellelhető vagyona nem volt, a törvényszék cégbíróága a 2020. október 20. napján jogerőre emelkedett végzésével az 1. számú Kft. adós egyszerűsített felszámolással történő megszüntetését rendelte el.

[4] A Kúria gyakorlata következetes abban, hogy a felülvizsgálatban irányadó tényálláshoz tartoznak mindazon történeti tények, amelyeket az ítéletben megállapítottak, függetlenül attól, hogy ítéletszerkesztési hiba folytán nem a történeti tényállásban kerültek leírásra, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében.

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolási részében rögzítette, hogy az I. r., a II. r. és a III. r. terhelt egymás tevékenységéről tudva, közösen, 2015. augusztus 31. és 2016. február 20. között, amikor az 1. számú Kft. előbb fizetéseképtelenséggel fenyegetett helyzetben, majd fizetéseképtelen volt, az 1. számú Kft. vagyona és üzletrészei felett rendelkezni jogosult személyként tisztázatlan ténybeli és jogi alapú követeléseket ismertek el; illetve követeléseket

- engedtek el, ezzel az 1. számú Kft. vagyonából az 1. számú Zrt.-t gazdagítva 145 424 450 forintot vontak el, mely a hitelezők kielégítését részben meghiúsította.
- [6] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az I. r. terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára alapítottan – az I. r. terhelt felmentése érdekében.
- [7] Indokai szerint az I. r. terhelt nem volt a gazdálkodó szervezet vezetője és vezető tisztségviselője sem, ő a társaság – a szavazatok 25%-ával rendelkező – tagja volt, ezért tévesen állapította meg a bíróság, hogy az I. r. terhelt kisebbségi tulajdonosként is jogosult volt rendelkezni az 1. számú Kft. vagyonával. Kifejtette, hogy a kisebbségi tulajdonost kizárólag a saját üzletresze vonatkozásában illetik meg a rendelkezési jogok, ezért lehetősége sincs a társaság vagyona feletti rendelkezésre. Ebből következően az I. r. terhelt tettesként nem lehet a csődbűncselekmény elkövetője.
- [8] A védő álláspontja szerint a jogerős ítélet tényállása nem tartalmaz az I. r. terhelt által megkötött színlelt ügyletet vagy általa elismert kétes követelést. Márpedig, ha az irányadó tényállás alapján nem állapítható meg az I. r. terhelt által tanúsított tényállásszerű elkövetési magatartás, az I. r. terhelt nem valósította meg a csődbűncselekményt, ezért a felmentése indokolt.
- [9] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatában az I. r. terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát alaptalannak tartotta.
- [10] Álláspontja szerint az irányadó tényállás az I. r. terhelt vonatkozásában tartalmazza azokat a tényeket, hogy ő és társai tudtak a cég fizetéseképtelenséggel fenyegető, majd fizetéseképtelen helyzetéről, valamint tartalmazza azon magatartásokat is, amelyek a kétes követelés elismerésének körében értékelhetők, és a gazdasági társaság hitelezői kielégítésének meghiúsulását eredményezték. A gazdasági társaság fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkezésekor az I. r. terhelt látta el az ügyvezetői feladatokat, majd a cég fizetéseképtelenné válásakor, a szavazatok 62,5%-ával rendelkező 1. számú Btk. önálló cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselője volt. Annak a körülménynek, hogy 25%-os szavazataránnyal rendelkezett, nincs relevanciája, mivel ettől függetlenül meghatározó volt a szerepe az üzleti döntésekben, ezen belül a vagyon feletti rendelkezés területén, a társaival való közös elhatározásnak megfelelően járt el, tárgyalt a cég nevében, és képviselte is azt.
- [11] Mindezek alapján az I. r. terhelt cselekményének minősítésére – azzal a pontosítással, hogy a fizetéseképtelen cég hitelezőinek kielégítését a Btk. 404. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt magatartással is meghiúsította – helyesen került sor, és törvényes a kiszabott büntetés is.
- [12] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében az I. r. terhelt védője – az I. r. terhelt álláspontját közölve – lényegében megismételte a felülvizsgálati indítványában írtakat.
- [13] Az I. r. terhelt védője által előterjesztett észrevételre a Legfőbb Ügyészség átiratában a korábbi nyilatkozatában írtakat fenntartotta.
- [14] Az I. r. terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány nem alapos.
- [15] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja.
- [16] A Be. 648. §-a valamennyi felülvizsgálati okra kiterjedően rögzíti, hogy felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen van helye, kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.
- [17] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó. A jogkövetkeztetések, így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [18] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.
- [19] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor az I. r. terhelt bűnösségét csődbűncselekmény büntetében [Btk. 404. § (1) bek. b) pont, (2) bek. b) pont] és társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bek. c) pont] megállapította.
- [20] A Btk. 404. § (1) bekezdés b) pontja szerint, aki a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gazdálkodó szervezet fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete esetén színlelt ügylet kötésével vagy kétes követelés elismerésével a gazdálkodó szervezet vagyonát ténylegesen vagy szintleg csökkenti, és ezzel a hitelező vagy a hitelezők kielégítését részben vagy egészben meghiúsítja, csődbűncselekmény büntette miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- [21] A (2) bekezdés b) pontja akként rendelkezik, hogy az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gazdálkodó szervezet fizetéseképtelensége esetén az (1) bekezdésben meghatározott magatartások valamelyikével a hitelező vagy a hitelezők kielégítését részben vagy egészben meghiúsítja.
- [22] A Be. 404. § (6) bekezdése értelmében a csődbűncselekményt tettesként az követheti el, aki az adós gazdálkodó szervezet vagyonával vagy annak egy részével rendelkezni jogosult, vagy arra lehetősége van, akkor is, ha a vagyonnal történő rendelkezés alapjául szolgáló jogügylet érvénytelen.
- [23] Az értelmező rendelkezés szerint a tettesi elkövetői alakzat megállapítását nem csak a vagyonnal való rendelkezés jogosultság, hanem a vagyonnal való tényleges rendelkezés lehetősége is megalapozza.
- [24] E törvényhelyhez fűzött miniszteri indokolás értelmében a Btk. 404. § (6) bekezdése – a büntethetőségi feltétel körét kibővítve – nevesíti azt az esetet is, amikor a vagyonnal jogszerűen már nem rendelkezhet a tulajdonos, képviselő, de a valóságban erre mégis lehetősége van. Ennek feltüntetése a

jogalkotó szerint azért is indokolt, mert a 2017. évi CXCVI. törvény a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény jogharmonizációs célú módosításáról (Csődtv.) nem szünteti meg a vezető tisztségviselő jogviszonyát. Ebből következően a gazdasági társaság vagyonához tényleges hozzáféréssel rendelkező tagja, függetlenül attól, hogy adott pillanatban nem ő a társaság képviselőjére jogosult, a csődbűncselekmény alanya lehet.

[25] Ehhez képest az irányadó tényállás rögzíti a következőket:

- az I. r. terhelt 1992. november 2. és 2015. január 1. között az 1. számú Kft. önálló cégjegyzésre jogosult bejegyzett ügyvezetője, 1992. november 2. és 2016. február 29. között az 1. számú Kft. tagja volt;
- a 1. számú Kft. legkésőbb 2012. szeptember 2-től fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetben volt, és legkésőbb 2015. december 15-től fizetésképtelenné bizonyult;
- a társaság fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetét észlelve a III. r. terhelt elhatározta, hogy a kft. termelő tevékenységét a 2. számú Kft., majd az 1. számú Zrt. keretében folytatja; illetve elhatározta azt is, hogy a többségi tulajdonában álló, és az I. r. és a III. r. terhelt által képviselt 1. számú Zrt.-t kétes követelés elismerésével és követelés elengedésével gazdagítja;
- az I. r. és a II. r. terhelt az 1. számú Zrt.-ben vezetői beosztást kapott;
- az 1. számú Kft. vagyona és üzletrészei felett rendelkezni jogosult I. r., II. r. és a III. r. terhelt 2015. augusztus 31. és 2016. február 20. között az 1. számú Zrt.-nek az 1. számú Kft.-vel szemben fennálló alábbi kétes, ténybeli alapját érintően tisztázatlan követeléseit ismerte el:
 - a) az 1. számú Kft. tárgyi eszközei közül a 2. számú Kft. felé 2015. augusztus 31-én bruttó 62 708 767 forint értékben eszközök kerültek kiszámlázásra; a vonatkozó bizonylat kiegyenlítése a két cég között 2015. szeptember 14-én kompenzációval, pénzmozgás nélkül történt meg;
 - b) 2015. október 1-jén az 1. számú Kft. részéről bruttó 844 550 forint értékben egy targonca került kiszámlázásra az 1. számú Zrt. felé, melynek kiegyenlítése 2015. december 31-én kompenzációval, pénzmozgás nélkül történt;
 - c) az 1. számú Kft. 2015. október 30-án bruttó 66 929 000 forint összegben ingatlanokat értékesített az 1. számú Zrt. felé, ezek vételárának kiegyenlítése 2015. november 2-án kompenzációval, pénzmozgás nélkül történt;
 - d) az 1. számú Kft. 2016-ban négy alkalommal számlázott eszközöket az 1. számú Zrt. felé bruttó 6 826 001 forint értékben, kiegyenlítését azonban az 1. számú Kft. elengedte;
- az 1. számú Kft. fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetben, majd a fizetésképtelenség bekövetkeztét követően bruttó 137 308 318 forint értékű eszközt juttatott az 1. számú Zrt. tulajdonába oly módon, hogy a vételár kiegyenlítése elmaradt, az 1. számú Kft. vagyona és üzletrészei felett rendelkezni jogosult I. r., II. r. és III. r. terhelt a fizetésképtelenséggel fenyegetett helyzetben lévő 1. számú Kft.-nek az 1. számú Zrt.-vel szemben fennálló, összesen 145 424 450 forint összegű

követeléséről mondott le, illetve az 1. számú Zrt. kétes ténybeli alapú követelését ismerte el;

– a III. r. terhelt úgy döntött, hogy a vagyonának jelentős részétől megfosztott 1. számú Kft.-t értékesíteni fogja, ezen célkitűzés megvalósítása érdekében az I. r. és a II. r. terhelt együttműködött vele;

– 2016. február 29-én az I. r. terhelt az 1. számú Kft.-ben meglévő 30 millió forint névértékű üzletrészt 750 000 forint vételárért értékesítette 2. számú tanúnak;

– 2. számú tanú nem rendelkezett az ügylet szabályos lebonyolításához szükséges vételárral, sőt, az I. r. terhelt és társai által is tudottan ő kapott 50 000 forintot;

– az 1. számú Kft. bankszámlái felett rendelkezési jogot 2. számú tanú nem szerzett, azzal az I. r., a II. r. és a III. r. terhelt rendelkezett továbbra is;

– 2016. február 29. napját követően az 1. számú Zrt. és az 1. számú Kft. bankszámlái közötti forgalom egyenlege az 1. számú Kft. terhére, az 1. számú Zrt. javára 10 248 000 forint volt;

– 2. számú tanú a bankszámlaforgalomról nem tudott, részére a társaság könyvelési iratainak többsége átadásra nem került, ő a céget sosem működtette, ez nem is állt szándékában, gazdasági tevékenységet nem fejtett ki, mindössze névlegesen, fiktíven volt tulajdonos;

– az I. r., a II. r. és a III. r. terhelt az 1. számú Kft. tárgyi eszközeit és pénztárát nem adta át 2. számú tanúnak;

– az I. r. terhelt az 1. számú Kft. által lízingbe vett Opel Insignia típusú személygépkocsit 2016. november 30-ig a birtokában tartotta, azt nem adta át 2. számú tanúnak;

– az I. r., a II. r. és a III. r. terhelt egymás tevékenységéről tudva, közösen, 2015. augusztus 31. és 2016. február 20. között, amikor az 1. számú Kft. előbb fizetésképtelenséggel fenyegetett helyzetben, majd fizetésképtelen volt, az 1. számú Kft. vagyona és üzletrészei felett rendelkezni jogosult személyként tisztázatlan ténybeli és jogi alapú követeléseket ismert el; illetve követeléseket engedett el, ezzel az 1. számú Kft. vagyonából az 1. számú Zrt.-t gazdagítva 145 424 450 forintot vontak el, ami a hitelezők kielégítését részben meghiúsította.

[26] Amint arra a Kúria már utalt, a tettesi minőséget tehát az is megalapozhatja, ha az adott elkövetőnek ugyan nincs rendelkezési jogosultsága, de rendelkezési lehetősége, tehát a vagyontárgyak feletti tényleges rendelkezésre igen, és ezzel él is.

[27] Az irányadó tényállásból kitűnően az I. r. terhelt az 1. számú Kft. fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetének 2012. szeptember 2. napján történt bekövetkezésekor – egészen 2015. január 1. napjáig – a társaság ügyvezetője, 2016. február 29-ig a társaság tagja volt.

[28] Kétségtelen, hogy 2015. szeptember 30. és 2016. február 29. között – tehát az 1. számú Kft. fizetésképtelenné válása időpontjában – az I. r. terhelt a szavazatok 25%-ával rendelkezett, ugyanakkor ő volt a szavazatok 62,5%-ával rendelkező 1. számú Zrt. önálló cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselője is.

[29] Az I. r. terhelt a vonatkozó időszakban az 1. számú Zrt. ügyvezetőjeként az 1. számú Kft. Az 1. számú Zrt.-vel kötött szerződésekhez adott jóváhagyása a

- vagyonnal való rendelkezési jogosultság elválaszthatatlan része volt. Ilyen döntés eredménye volt, hogy az 1. számú Kft. 2015. október 30-án bruttó 66 929 000 forint összegben ingatlanokat értékesített az 1. számú Zrt. felé, ezek vételárának kiegyenlítése 2015. november 2-án kompenzációval, pénzmozgás nélkül történt.
- [30] Mindezek túlmenően az I. r. terheltnek – a II. r. és a III. r. terhelt mellett – 2014. szeptember 9. napjától 2016. április 1. napjáig rendelkezési jogosultsága volt az 1. számú Kft. bankszámlája felett, melynek kapcsán 2016. február 29-én követő időszakban az 1. számú Zrt. javára 10 248 000 forint egyenlegű – jogcím nélküli – utalás történt.
- [31] Nem kétséges, hogy a pénzmozgások azt követően történtek, hogy 2. számú tanú – az I. r., II. r. és III. r. terhelt által is tudottan tényleges szerződéskötési szándék és a vételár kifizetése nélkül – megvásárolta az 1. számú Kft. üzletrészeit, és lett egyedüli tulajdonos és ügyvezető.
- [32] Ugyanakkor részére a társaság iratainak többsége átadásra nem került, ő a céget sosem működtette, ez nem is állt szándékában, gazdasági tevékenységet nem fejtett ki, a bankszámlaforgalomról nem tudott. Mindezek mellett az I. r. terhelt a társaság által lízingbe vett személygépkocsit sem adta át neki, azt 2016. november 30. napjáig a birtokában tartotta.
- [33] Ezen időszak egy részében tehát valóban nem az I. r. terhelt volt a cég ügyvezetője, azonban nem kétséges, hogy a társaság vagyona felett tényleges rendelkezési lehetősége volt, és azzal – a tényállásban írtak szerint – élt is.
- [34] A következetes ítélkezési gyakorlat szerint a cég vagyonelemeinek eltitkolását, elrejtését jelenti, amikor az üzletrészek fiktív átruházásával a könyvelési iratok és a vagyontárgyak átadása nem történik meg; az üzletrész eleve olyan személynek kerül értékesítésre, akiről tudni lehet, hogy nem fogja, nem tudja működtetni a céget. Ilyen esetben az elkövető tevékenysége a vagyon elvonására irányul (Kúria Bfv.II.1164/2013/8. szám).
- [35] Amint kétségtelen az is, hogy az I. r., a II. r. és a III. r. terhelt tudott az 1. számú Kft. fizetéseképtelenséggel fenyegető, majd fizetéseképtelen helyzetéről, ugyanakkor a fizetéseképtelen gazdasági társaság nevében valós ellentételezés vagy gazdasági teljesítmény nélküli, színlelt ügyleteket kötött, illetve az észszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétes gazdálkodással a hitelezők kielégítésére szolgáló vagyont csökkentette, és a hitelezők kielégítését részben meghiúsította.
- [36] Ehhez képest nem alapos az indítványozó azon kifogása, hogy a tényállás nem tartalmaz az I. r. terhelt által megkötött színlelt ügyletet vagy általa elismert kétes követelést.
- [37] Az irányadó tényállás azt is tartalmazza, hogy az I. r. terhelt a terhére rótt cselekményeket a II. r. és a III. r. terhelttel együtt valósította meg.
- [38] A Btk. 13. § (1) bekezdése alapján tettes az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását megvalósítja, míg a Btk. 13. § (3) bekezdése szerint társtettesek azok, akik a szándékos bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen valósítják meg.
- [39] A társtettség objektív oldalát a bűncselekmény törvényi tényállásának közös megvalósítása adja, ami azt jelenti, hogy minden társtettesnek tényállásszerű elkövetési magatartást kell kifejtjenie.
- [40] A társtettség szubjektív oldala a szándékegyeség, amely két elemből épül fel:
– társtettségben csak szándékos bűncselekmények követhetők el, s valamennyi társtettes szándékának ki kell terjednie a bűncselekmény objektív tényállási elemeire;
– továbbá a társtetteseknek egymás tevékenységéről tudva kell cselekedniük.
- [41] Jelen esetben a társtettség megállapításának mindkét – objektív és szubjektív – feltétele egyaránt adott, mindezek alapján nem kétséges, hogy a bűncselekményt az I. r. terhelt a társaival – a II. r. és a III. r. terhelttel – egymás tevékenységéről tudva, közösen, tehát társtettesként követte el.
- [42] Nem sértett tehát törvényt az eljáró bíróság, amikor az I. r. terhelt terhére rótt cselekményt csődbűncselekmény büntetéként [Btk. 404. § (1) bek. b) pont, (2) bek. b) pont] és társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetéként [Btk. 342. § (1) bek. c) pont] minősítette, és törvényes a kiszabott büntetés is.
- [43] A Kúria a Be. 659. § (6) bekezdésében írt jogkörében eljárva észlelte, hogy az elsőfokú bíróság az I. r. terhelt részére nem biztosította az utolsó szó jogán történő felszólalásának a lehetőségét.
- [44] A Be. 648. § b) pontja alapján felülvizsgálatnak eljárásai – a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint a Be. 607. § (1) bekezdés b) pontjában vagy a 608. § (1) bekezdésében meghatározott – szabálysértés miatt is helye van.
- [45] Nem kétséges, hogy az ügydöntő határozat meghozatala előtt az utolsó szó joga a vádlottat illeti (Be. 545. §), és – meghatározott kivétellel – az utolsó szó jogán előadottak közben a szót nem lehet megvonni [Be. 546. § (1) bek.].
- [46] A rendelkezésre álló iratok szerint az elsőfokú bíróság által 2023. május 22. napján tartott tárgyaláson az ügyészi és védői perbeszéd elhangzását követően az jelenlévő I. r. terhelt utolsó szó jogán történő felszólalására nem került sor, a bíróság a tárgyalást 2023. május 30. napján 9 órára ítélethirdetésre napolta, melyre a jelenlévőket szóban értesítette. Az I. r. terhelt a 2023. május 30. napján 9 órára kitűzött ítélethirdetésen nem jelent meg, a bíróság az ítéletet távollétében kihirdette, részére azt postai úton kézbesítette.
- [47] E körben a Kúria a következőkre mutat rá.
- [48] Az utolsó szó lehetősége a büntetőeljárás törvény hagyományos és jellegzetes rendelkezése, miszerint a perbeszédet követően és az ítélethozatal előtt a vádlottat illető jog, hogy utoljára a határozatot hozó bírósághoz szóljon, ami számára biztosít esélyt. Minden eljárási szakban – így az első-, a második-, illetve a harmadfokú ítélet meghozatala előtt egyaránt – fennálló jog, illetve lehetőség. Kétségtelen azonban az is, hogy ez a rendelkezés nem a bizonyítási eljárás belüli, hanem azon túli időre vonatkozó, mivel a bizonyítási eljárás befejezté nyilvánítását követően történhet. Ugyanakkor annak elmaradása – akár a terhelt akarataból, akár a bíróság mulasztásából fakadóan – nem eredményezi a lefolyt bizonyítási eljárás érvénytelenségét. Ha pedig a bíróság mulasztásáról van szó, akkor az feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést nem valósít

- meg, nincs azok kimerítően felsorolt – s egyébként a bizonyítás törvényességének biztosítását szolgáló – törvényi okai között [Be. 649. § (2) bek., 609. § (1) bek., (2) bek. d) pont].
- [49] Az ügydöntő határozat meghozatala előtt az utolsó szó joga a vádlottat illeti, annak elmaradása azonban felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértést nem valósít meg (BH 2021.187.III., Kúria Bfv.III.79/2020/7.).
- [50] Megjegyzi a Kúria, hogy az iratok tanúsága szerint a másodfokú bíróság a relatív eljárási szabálysértést kiküszöbölte figyelemmel arra, hogy a 2024. április 17. napján 9 órára kitűzött nyilvános ülésen biztosította az I. r. terhelt részére a felszólalás lehetőségét.
- [51] Ekként a Kúria az I. r. terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva – miután nem észlelt más olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján az I. r. terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.III.1.093/2024/10.)

248I. Ha az ítélet hatályon kívül helyezésére a vádon túlterjeszkedés miatt nincs törvényi ok, az anyagi jogi okból előterjesztett felülvizsgálati indítványt akkor is a jogerős ítéleti tényállás alapulvételével kell elbírálni, ha az a vádban nem rögzített ténymegállapításokat tartalmaz [Be. 659. § (1) bek.].

II. A terhelt és a sértett közötti, erőszakot nélkülöző testi kontaktus nem alapozza meg a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontja szerinti rablás büntetnének megállapíthatóságát [Btk. 365. § (1) bek. a) pont].

- [1] A járásbíróság ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 3 rendbeli lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bek., (2) bek. b) pont *bb* és *bc*) alpont], lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bek., (2) bek. b) pont *bb* és *be*) alpont], információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás büntette [Btk. 375. § (1) bek., (5) bek.], lopás büntetében [Btk. 370. § (1) bek., (2) bek. b) pont *bb*] alpont, (3) bek. b) pont *ba*) alpont] és kifosztás büntetében [Btk. 366. § (1) bek. c) pont]. Ezért a terheltet – mint többszörös és különös visszaesőt, halmazati büntetésül – 3 év szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fegyházban határozta meg azzal, hogy a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.
- [2] A kétirányú fellebbezések folytán eljáró törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A terhelt kifosztás büntettként értékelt cselekményét rablás büntetnének [Btk. 365. § (1) bek. a) pont, (3) bek. g) pont], a lopás büntettként értékelt cselekményét kifosztás büntetnének [Btk. 366. § (1) bek. c) pont] minősítette. A terhelt büntetését 6 év szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltásra súlyosította, míg egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [3] A jogerős ítélet tényállása felülvizsgálati indítvánnyal érintett részének lényege a következő.
- [4] 5./ tényállási pont: A terhelt a vádbeli időben a 76 éves 1. számú sértett lakásába bekopogott és egy pohár vizet kért. Az 1. számú sértett beengedte és elment a terheltnek vizet engedni, addig a terhelt eltulajdonított 1 darab hollóházi, kb. 20 cm magas, fészülködő nőt ábrázoló porcelánt, 3 darab herendi porcelánt, kb. 20 cm hosszúságú hamutartót, 1 darab öreg juhászt ábrázoló, kb. 35 cm magas, herendi porcelán szobrot, 1 darab kb. 10 cm átmérőjű, három lábon álló herendi porcelán bonbontartót, 1 darab ismeretlen készítésű, repülő szőnyeget ábrázoló porcelán szobrot, 1 darab, meissen porcelán táncospárt ábrázoló, kb. 25 cm magas szobrot, 1 darab herendi, kb. 7 cm hosszúságú és kb. 5 cm magas porcelán szobrot. A lopással okozott kár összesen 68 000 forint. A terhelt élettársa 2023. évben részletekben 70 000 forint kártérítést a sértett részére megfizetett, ekként a sértettnek a bűncselekménnyel okozott kár megtérült.
- [5] 6./ tényállási pont: A terhelt a vádbeli időben a benzinkúton lévő shopban az akkor 87 éves és idős kora folytán a bűncselekményt felismerni és elhárítani korlátozottan képes, nehezen mozgó 2. számú sértett ruházatának zsebéből eltulajdonította pénztárcáját, a benne lévő kb. 30 000 forint készpénzével, valamint négy áruházlánc pontgyűjtő kártyájával, postakártyájával, 3 darab befizetett csekkszelvényével együtt. Amikor 2. számú sértett a töltőállomás shopjában tartózkodott, a terhelt közelről figyelte a sértettet, amint az előveszi a pénztárcáját, fizet, majd visszapakol a tárcájába és azt zsebre teszi, majd amikor a sértett kilépett az ajtón, a terhelt hátulról meglökte, majd ugyanazzal a mozdulattal vissza is rántotta, mintha csupán segíteni akart volna, nehogy a sértett elessen, miközben jobb kezével kivette a sértett jobb oldali zsebéből a pénztárcáját és azt a saját farzsebébe tette.
- [6] A 2. számú sértett önállóan nem volt képes tankolni, rendkívül lassan jutott be a shopba, mozgása csoszogó, háta hajlott, ahol tudott, támaszkodott, végig szinte csak lefelé, maga elé tekintett, lépéseit megfontolta.
- [7] A bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, azonban ennek törvényi okát (Be. 649. §) nem jelölte meg.
- [8] Indítványa tartalma szerint a bíróság nem megfelelően értékelt bizonyítékok alapján állapította meg büntetőjogi felelősségét, részint az 1. számú sértett sérelmére elkövetett kifosztás büntetében, illetőleg a 2. számú sértett sérelmére elkövetett rablás büntetét tekintve.
- [9] Hivatkozása szerint 1. számú sértett esetében a sértett testvérenek vallomását figyelmen kívül kellett volna hagyni, minthogy a sértett egészségi állapotáról információval nem rendelkezett. A sértett fizikális és mentális állapota megfelelő volt, értékeit „önként kölcsönadta” számára, melyeket végül eltulajdonított. Kifogásolta a sértettel történő szembesítésének elmaradását, ami által igazolhatónak látta, hogy nem kifosztást, hanem lopást követett el a sérelmére.
- [10] A 2. számú sértett sérelmére elkövetett cselekmény másodfokú bíróság általi minősítését az általa kifejtett bármely erőszakos cselekvőség hiányában ugyancsak tévesnek tartotta, melynek okát a bíróság elfogultságában jelölte meg. Álláspontja szerint a

- törvényszék ezen okból hagyta figyelmen kívül a javára írható enyhítő körülményeket, a büntetés kiszabása során különös nyomatéknak tekintve „visszaesői múltját”, akárcsak a rablási cselekmény minősüléséhez kapcsolódóan a sértett egészségi állapotát. Hangsúlyozta, hogy a 2. számú sértett járművezetői engedéllyel rendelkezett, melynek alapfeltétele az egészségügyi alkalmasság, továbbá a „zsébelésként” aposztrofált cselekvősege körében a sértettet nem lökte meg.
- [11] Eljárási hibaként utalt arra, hogy bár folyamatosan tájékoztatta a hatóságokat a külföldi fogvatartásának tényéről, ezt figyelmen kívül hagyták. Mindezt a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte.
- [12] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak, részben azonban alaposnak tartotta.
- [13] A Be. 650. § (2) bekezdésében foglaltakra hivatkozással hangsúlyozta, hogy felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás az irányadó, az nem támadható. Ebből következően nem vitatható a tényállás megalapozottsága, és nem kifogásolható a tényállás megállapítását eredményező bizonyítékkértékelő tevékenység mikéntje sem. A tényálláshoz kötöttségből következően a bűnösség és a bűncselekmény minősítése is csak az ítéleti tényekkel mindenben összhangban álló tényállítások alapján vitatható. A tényállástól eltérő ténybeli alapokon álló jogi érvek a felülvizsgálat során nem vehetők figyelembe.
- [14] Mindezek alapján a terhelt felülvizsgálati indítványában hivatkozott érvek részben a tényállás megalapozottságát támadják. A bizonyítékok feltevéseken alapuló mérlegelésére, a bizonyítékok tartalmának vitatására, az irányadó tényállással ellentétes tényekre, így a sértettek fizikai, szellemi állapotára történő hivatkozások lényegében az alapügyben eljáró bíróságok tényállás megállapító, bizonyítékkértékelési tevékenységén keresztül az irányadó tényállást támadják, amely felülvizsgálatban nem megengedett.
- [15] A terheltnek a törvényszék eljáró bírójának elfogultságát sérelmező kifogásait illetően rámutatott, hogy az a Be. 608. § (1) bekezdés b) pontja szerinti, felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértésnek felel meg, mely szerint az ítélet meghozatalában a törvény alapján – elfogultság okán – kizárt bíró vett részt. Azonban az Alkotmánybíróság 25/2013. (X. 4.) AB határozatra utalva – idézve az abban leírtakat – tartotta törvényben kizártnak a terhelt által ezen indokra alapított felülvizsgálati kérelmét.
- [16] Ugyancsak törvényben kizártnak értékelte a terhelt azon hivatkozását, mely a külföldi fogvatartásáról történő értesítés ellenére folytatott büntetőeljárást sérelmezte. Idézte a Be. 721/A. § (1) bekezdésében foglalt törvényi előírást mutatott rá, hogy a terhelttel szemben már több elfogatóparancs is kiadásra került – így többek között jelen ügy kapcsán is – és elfogását követően a körözést elrendelő rendőrkapitányság munkatársainak adták át, azonban sem a két tagállami bíróság általi elítélése megfelleltetésre és az azokkal kiszabott szabadságvesztések végrehajtásának átvételére a büntügyi nyilvántartási adatok szerint nem került sor.
- Mindebből adódik, hogy a terhelt nem a magyar hatóságok által kibocsátott elfogatóparancsok végrehajtása folytán érkezett Magyarországra, azaz a német hatóságok nem büntügyi jogsegély keretében adták át a terheltet, melyre figyelemmel a Be. 649. § (2) bekezdés f) pontja szerinti eljárási szabálysértés nem történt.
- [17] Kiemelte továbbá, hogy a felülvizsgálati indítvány 1. számú sértett sérelmére elkövetett vagyon elleni erőszakos bűncselekmény ettől eltérő minősítését célzó részében alaptalan. A BH 2018.217. számú eseti döntésében kifejtettekre mutatva hangsúlyozta, hogy az irányadó tényállásban rögzített elkövetés körülményei alapján nem kétséges, hogy a sértett idős kora miatt kevésbé volt képes észlelni, illetőleg megakadályozni porcelántárgyai eltulajdonítását, így a terhelt ezen állapotát és óvatlanságát kihasználva követte el a bűncselekményt, melynek minősítése megfelel a Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontjában körülírt törvényi tényállásban foglaltaknak.
- [18] Ezzel szemben a vádelv sérelmében testet öltő eljárási szabálysértésként mutatott rá a másodfokú bíróság felülbírálat során a 6. tényállási pont körében eszközölt tényállás kiegészítésére. Idézte a vádiratban írtakat rámutatott, hogy a hivatkozott tényállás-kiegészítés a vádirati tényeknek olyan tényekkel történő kiegészítését eredményezte, amelyek az eredetileg vád tárgyává tett cselekmény helyes minősítéséhez képest egy minőségileg más, súlyosabb bűncselekmény megállapítására adnak alapot, mely a vádon való túlterjeszkedésként értékelhető. Érvelése alátámasztásaként a BH 2021.121. számon közzétett eseti döntésre hivatkozva hangsúlyozta, hogy a tettazonosságot sérti, ha a bíróság a lopásnak, illetve a Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontjának második fordulata szerinti kifosztásnak megfelelő vádirati tényeket az értékek elvételére irányuló erőszakot megalapozó tényekkel kiegészíti, és a cselekményt annak alapján rablásnak minősíti.
- [19] Tekintettel arra, hogy az ügyészség a terheltet a 2. számú sértett sérelmére elkövetett cselekmény kapcsán olyan cselekménnyel vádolta meg, amely bűncselekménnyel minősül, így eljárást megszüntető határozat meghozatalának a sértett sérelmére megvalósított magatartás kapcsán nincs helye. Ezért a cselekményt ilyen esetben a vádon túlterjeszkedő tények figyelmen kívül hagyásával kell minősíteni.
- [20] Hivatkozása szerint a sértett életkora és ebből fakadó bizonytalan mozgása, figyelmének oszlása megteremtik azon következtetés alapját, hogy a sértett idős kora korlátozta nem csupán a bűncselekmény felismerésében, hanem annak megakadályozásában, a már elvett értékei visszaszerzésében. Idézte a Kúria Bfv.II.554/2020/8. számú határozatának [35] bekezdésében írtakat mutatott rá, hogy kifosztás valósul meg, ha az elkövető felismeri, hogy az általa eltulajdonítani kívánt dolog olyan passzív alany (sértett) birtokában van, aki a bűncselekmény elkövetésének felismerésében vagy annak megakadályozásában idős koránál vagy fogyatékosságánál fogva korlátozva van, ez az állapota lehetővé teszi, illetve megkönnyíti számára a bűncselekmény elkövetését, és ezt a helyzetet kihasználva valósítja meg a dolog elvételét. Minderre

- figyelemmel a terheltnek a 2. számú sértett sérelmére elkövetett cselekménye a Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontja szerinti kifosztás büntettének minősül, megjegyezve, hogy a törzsvásárlói pontgyűjtő kártyák nem felelnek meg a készpénz-helyettesítő fizetési eszköz fogalmának, így azok jogtalan elvétele nem valósítja meg a készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségét.
- [21] Annak kiemelésével, hogy a törvénysértő minősítés esetében akkor is szükséges a kiszabott büntetés vizsgálata, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tételkereteken belüli, indítványozta, hogy a Kúria a járásbíróság és a törvényszék ítéletét a Be. 662. § (2) bekezdés b) pontja alapján, a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen változtassa meg, a terheltnek a 6./ pontban foglalt cselekményét a Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontja szerinti kifosztás büntettének minősítse, a terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés és közügyektől eltiltás büntetés tartamát enyhítse, egyebekben a határozatokat hatályukban tartsa fenn.
- [22] A terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében – megismételve az 5./ és a 6./ tényállási pontokban leírt cselekvőségének általa helyesnek vélt minősítését, illetőleg indokait, további eljárási szabálysértésként a feltételes szabadságra bocsáthatóságának kizártságát is kifogásolta, a törvénysértően megállapított különös visszaesői minősítésére visszavezetve annak okát; továbbá a vonatkozásában fennálló enyhítő körülmények túlsúlyát hangsúlyozta.
- [23] Az indítványban foglaltak alapján a felülvizsgálat részben törvényben kizárt, részben alaptalan, illetőleg az alábbiak szerint részletezendő indokok mentén részben alapos.
- [24] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatával szembeni jogi – és nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja, és kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.
- [25] A Kúria a következőket gyakorlatának megfelelően a felülvizsgálati indítványt a tartalma szerint vizsgálja és így jár el abban az esetben is, ha a felülvizsgálati indítvány előterjesztője nem vagy tévesen jelöli meg az eljárási törvény azon rendelkezéseit, amelyek alapján a megtámadott határozatok felülvizsgálatát kezdeményezi (BH 2003.355.).
- [26] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulatának ba) alpontja alapján helye van felülvizsgálatnak, ha a bíróság a jogerős ítéletében a cselekmény téves minősítése miatt törvénysértő büntetést szabott ki.
- [27] A felülvizsgálati indítvány ekként – a tartalma szerint – a terhelt bűnösségének a tényállás 5./ pontjában körülírt cselekvőségét illetően kifosztás büntetése helyett lopás vétségében, míg a 6./ pontjában vázolt magatartása miatt rablás büntetése helyett lopás vétségében történő megállapítását és azon keresztül a büntetésének enyhítését célozta, mely kifogások – e részükben – a felülvizsgálat fent írt törvényi okának megfeleltethetők.
- [28] Ugyanakkor a felülvizsgálatban a tényálláshoz kötöttség szigorú szabálya érvényesül. Ennek megfelelően a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bek.], és a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bek.].
- [29] A tényállás irányadósága azt is jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Nem vizsgálható az sem, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítási eljárást kellő terjedelemben és alaposan folytatták-e le, a bizonyítási eljárás során megvalósítottak-e esetlegesen valamilyen hibát, továbbá, hogy mely bizonyítékokat és milyen okból fogadtak el, illetve, hogy egyes bizonyítékokat helyénvalóan vetettek vagy fogadtak-e el.
- [30] A felülvizsgálat során az alapeljárásban megállapított tényállás abban az esetben is irányadó, ha az hiányos, nem kellően felderített, és nem áll mindenben összhangban az iratok tartalmával. A tényállás kiegészítésére, helyesbítésére nincs jogi lehetőség (BH 2016.264., BH 2010.324.). Ekként a tényállás megalapozatlanságának kérdését a Kúria nem is vizsgálhatta.
- [31] Erre tekintettel nem vehető figyelembe a terheltnek az általa hivatkozott tanúvallomások relevanciáját negligáló, 1. számú sértettel való szembesítésének elmaradását kifogásoló, 2. számú sértett meglökését vitató, illetőleg a támadott tényállásrészek sértettjeinek egészségi állapotát körülíró hivatkozása. Ezen érvelés ugyanis kizárólag a jogerős ítéleti tényállás megváltoztatására irányuló kérelem, mely a felülvizsgálat fenti idézett törvényi korlátjába ütközik, így ezen indokok alapján a felülvizsgálat kizárt.
- [32] Ekként a Kúria az indítványnak a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontjának megfeleltethető jogi kifogásait az indítványnak a bíróság jogerős ítéletében megállapított tényeket támadó érveinek figyelmen kívül hagyása mellett, a jogerős ítéleti tényállás alapulvételével bírálta el.
- [33] A Btk. 366. §-ában szabályozott kifosztás védett jogi tárgya a tulajdonjog és a cselekvési szabadság. A kifosztásnak a törvényi szabályozás értelmében három alapesete van, mindhárom alakzatának közös elkövetési magatartása a dolog elvétele.
- [34] A kifosztás Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontja szerinti fordulata két speciális passzív alanyi kört szabályoz; egyrészt a védekezésre képtelen személyt, akinek nem a tettes idézte elő ezt az állapotát, továbbá a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy körét. A kifosztás harmadik alapesetének megállapítása szempontjából tehát annak van jelentősége, hogy a passzív alany (sértett) védekezésre képtelen személy (első fordulat), illetve helyzeténél vagy állapotánál fogva csak korlátozottan képes a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására (második fordulat).
- [35] A bűncselekmény felismerése vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy olyan passzív alany, aki a szóban forgó helyzeténél fogva csak korlátozottan képes a dolog elvételének felismerésére vagy

- elhárítására. Az ezen sértettek sérelmére megvalósított bűncselekmények jelentős részének különös ismérve, hogy az elkövetők kifejezetten a korukból, illetve egészségi állapotukból fakadó kiszolgáltatottságukat felismerve és azt kihasználva követik el a cselekményeket.
- [36] A Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott kifosztást a lopás alapesetétől a passzív alany e speciális volta határolja el, hiszen a bűncselekmény passzív alanya (sértett) védekezésre képtelen személy vagy helyzeténél vagy állapotánál fogva csak korlátozottan képes a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására, továbbá az elkövető a passzív alannak ezt az állapotát felismeri és azt kihasználva követi el a cselekményét.
- [37] Az 5./ tényállási pontban írt cselekmény kapcsán, e körben csupán utalva a jogerős ítéletben megállapított tényállás irányadósága körében már rögzítettekre, jelen esetben az a következőket tartalmazza:
- a terhelt a vele egy társasházban élő 76 éves sértett lakásába bekopogott és tőle egy pohár vizet kért,
 - a sértett a terheltet a lakásba beengedte és elment a terheltnek vizet engedni,
 - addig a terhelt eltulajdonított különböző porcelán tárgyakat, összesen 68 000 forint értékben.
- [38] Mindebből kitűnik, hogy a sértett objektíve idős korú személy volt. Ehhez kapcsolódóan pedig az elkövetés körülményei alapján megállapítható az is, hogy e körülmény az ilyen módszerrel elkövetett „trükkös” lopások felismerésében és elkerülésében korlátozta. A jogerős ítéleti tényállás 4./ és 6./ pontjában rögzített elkövetés körülményeit is vizsgálva megállapítható, hogy az ügy természetes személy sértettjeinek közös jellemzője, miszerint idős, 70, avagy 80 év feletti személyek. Ez nem véletlen, hiszen az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt által elkövetett vagyon elleni cselekmények éppen olyan, a terhelt által kiválasztott személyekre épültek, akik idős kora vagy állapota a bűncselekmények megvalósítását megkönnyítette, de ebben az esetben az elkövetés helyszínének kiválasztását is ez a kritérium határozta meg. Így ez alkalommal a terhelt (valamint a később írandók szerint a 6./ cselekmény során) a sértett idős korából fakadó állapotát ki is használta az elkövetés során.
- [39] A kifosztás megállapításához ugyanis az elkövetőnek észlelnie kell a passzív alannak azt az állapotát, amely lehetővé teszi, illetve megkönnyíti számára a dolog eltulajdonítását; az elkövető ezt felismerve, ezt az állapotot használja ki.
- [40] Jelen ügyben az a helyzet, hogy a passzív alany nem védekezésre, hanem – a második fordulat szerinti – a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál fogva korlátozottan képes személy, melyre éppen a tényállásban rögzített körülményekből vonható következtetés.
- [41] Az irányadó tényállás szerint a Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont második fordulata szerinti alanyi körbe tartozó személy esetében azt használta ki a terhelt, hogy amíg a lakásba víz kérése ürügyével bejutott és egyedül maradhatott, az idős korú sértett már nem tudott rá odafigyelni, így értékeit ész nélkül elvenni. Márpedig amennyiben az idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására korlátozottan képes személy kifejezett összezavarásával, avagy figyelmének elterelésével történik a dologelvétel, a kifosztás megvalósul. A kifosztás ezen esetében a csalásra jellemző jegyek dominanciája folytán a kifosztás csalásszerű, szemben akkor, amikor a passzív alanyi kör védekezésre képtelen, ahol a lopásszerű jelleg uralkodik, vagyis a kifosztás lopásszerű (Kúria Bfv.II.958/2023/18., BH 2024.176.).
- [42] Ekként tehát az állapítható meg, hogy az 5./ alatti cselekmény sértettje is – akárcsak az ügyben a terhelt terhére rótt, természetes személy sérelmére elkövetett valamennyi vagyon elleni bűncselekmény – kifejezetten idős korú személy, a terhelt pedig ez esetben aktív magatartásával, az idős korú sértett összezavarásával követte el a bűncselekményt, amihez olyan személyt választott, akiről feltételezhető, hogy koránál fogva jóindulatú és fokozottan hiszekény, következőképp a valós terhelti szándék – ami eltulajdonításra irányult – felismerésére korlátozottan képes. A terhelt pedig ezt használta ki, amikor az idős sértetthez a lakóház második emeletén vízkérés ürügyén, de lopási szándékkal becsengetett.
- [43] E cselekményével tehát a terhelt a Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontja szerinti kifosztás büntettét valósította meg, így annak jogerős ítéleti minősítése törvényes.
- [44] A 6./ tényállási pont kapcsán előre kell bocsátani, hogy a terhelt indítványában – a tényállás támadását jelentő, törvényben kizárt kifogásokon túl – anyagi jogi alapon támadta a cselekmény jogi minősítését, míg a Legfőbb Ügyészség eljárásjogi alapon értett egyet végső soron azzal, hogy a cselekmény rablaskénti minősítése törvénysértő.
- [45] Kétségtelen, hogy a felülvizsgálatban eljárási és anyagi jogi érvek egyidejű felsorakoztatása esetén az előbbinek van elsőbbsége. Ha ugyanis az eljárási szabálysértések kifogásolása eredményes, a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével az anyagi jogi érvek vizsgálata már szükségtelenné válik. Jelen esetben azonban a Kúria nem osztotta a Legfőbb Ügyészség eljárásjogi álláspontját.
- [46] Ennek lényege szerint a terhelt cselekményét a felülvizsgálatban a vádon túlterjeszkedő tények figyelmen kívül hagyásával kell minősíteni. A Be. 659. § (1) bekezdése azonban kivételt nem tűrő szabályt tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a felülvizsgálati indítványt a jogerős ítéletben megállapított tényállás alapulvételével kell elbírálni. Ahogyan azt a Kúria már kifejtette, felülvizsgálati eljárás során az alapeljárásban megállapított tényállás támadhatatlan, akkor is, ha az hiányos, nem kellően felderített vagy az alapul fekvő iratok tartalmával ellentétes. Ekként a tényállás megalapozott voltának vizsgálata kívül esik a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat célján, ezért a törvény annak lehetőségét kifejezetten ki is zárja. A tényállás érinthetetlensége azonban – a szabály kogens volta folytán – arra az esetre is vonatkozik, ha a bíróság a vádon túlterjeszkedett. Ilyen esetben azt kell megvizsgálni, hogy az ítéletet eljárási okból hatályon kívül kell-e helyezni; ha azonban arra nincs törvényes ok, akkor az anyagi jogi alapú felülvizsgálat során a tényállás nem „csonkítható meg”, a Kúria nem szelektálhat annak tényei között eljárásjogi alapon.

- [47] A Be. 649. § (2) bekezdés c) pontja alapján – egyébként a Be. 659. § (6) bekezdése szerint hivatalból észlelendő – felülvizsgálati ok, ha a bíróság a jogerős ítéletet nem az arra jogosult által emelt vád alapján hozta. A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján szintén hivatalból észlelendő felülvizsgálati ok az is, ha a bíróság a jogerős ügydöntő határozatát a Be. 607. § (1) bekezdés b) pontja szerinti eljárási szabálysértéssel hozza meg, azaz a vádban le nem írt cselekmény alapján a vádlott bűnösségét állapítja meg, felmenti vagy vele szemben az eljárást megszüntette. Ezen eljárási szabálysértések törvényes jogkövetkezménye kizárólag a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és az eljárás megszüntetése lehet, mind a jogerő előtt [Be. 607. § (1) bek. b) pont], mind a jogerő után, a felülvizsgálatban [Be. 663. § (2) bek.].
- [48] Ettől eltérő a perjogi helyzet, ha a bíróság az arra jogosult által emelt vádat és az abban leírt cselekményt elbírálva, a vád tárgyává nem tett tényeket is rögzíti a tényállásban, de a terhelt büntetőjogi felelősségét nem kizárólag a vád tárgyává nem tett tények alapozzák meg; azaz – másképp fogalmazva – a vádban leírt cselekmény is bűncselekmény, így hatályon kívül helyezésre és az eljárás megszüntetésére az adott cselekmény kapcsán nyilvánvalóan nem kerülhet sor. Jelen esetben erről van szó.
- [49] A Legfőbb Ügyészség álláspontjának alátámasztására hivatkozott a Kúria Bfv.I.639/2021/10. számú, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett (BH 2022.121. számon is megjelentetett) döntésére, amely szerint a bűncselekmény minősítését befolyásoló eltérés a tettazonosság körét meghaladó eltérésként értelmezendő.
- [50] E határozatot azonban a Kúria a Be. 608. § (1) bekezdés h) pont második fordulata szerinti eljárási szabálysértés értelmezése kapcsán hozta. E törvényhely pedig
- egyrészt kizárólag a beismerés elfogadásának esetére vonatkozik,
 - másrészt szövegében nevesíti is az eltérés minősítést befolyásoló mértékét,
 - ugyanakkor annak jogkövetkezményeként e törvényhely sem a vádon túlterjeszkedéssel megállapított tények figyelmen kívül hagyását, hanem a határozat hatályon kívül helyezését rendeli.
- [51] Következésképp a hivatkozott okfejtés egyrészt nem vonatkoztatható a Be. 607. § (1) bekezdés b) pontja szerinti eljárási szabálysértésre, másrészt pedig még abból sem a Legfőbb Ügyészség által indítványozott eljárásjogi következmény következik.
- [52] Jelen ügyben a terhelt nem tett beismerő vallomást, így értelemszerűen a bíróság azt nem is fogadhatta el, ekként pedig a Be. 608. § (1) bekezdés h) pont második fordulata szerinti eljárási szabálysértés fel sem merülhet, az annak kapcsán kifejtettek pedig nem vonatkoztathatók a jelen ügyre.
- [53] Ugyancsak hivatkozott a Legfőbb Ügyészség a Kúria Bfv.II.533/2023/9. számú, szintén a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatára, melyben a Kúria – a 2024. január 1. napját megelőzően hatályban volt eljárásjogi szabályozás alapulvételével – a Be. 649. § (2) bekezdés c) pontja alapján tekintette vádon túlterjeszkedésnek a vád tárgyává nem tett cselekmény-elbírálást, megkülönböztetve ettől azt az esetet, amikor a terhelt büntetőjogi felelősségét nem kizárólag vád tárgyává nem tett tények alapozzák meg.
- [54] A jelen ügyben a perjogi helyzet ennek felel meg, ugyanakkor e határozatból nem a Legfőbb Ügyészség által hivatkozott jogértelmezés tűnik ki.
- [55] E határozatában ugyanis a Kúria egyértelműen akként foglalt állást, hogy vádon túlterjeszkedés esetén a felülvizsgálatban a jogerős ítéleti tényálláshoz kötöttség a tényállás ilyen – eljárásjogi jellegű – fogyatékosága esetén is irányadó (Bfv.II.533/2023/9. [34] bekezdés utolsó mondat), azaz a felülbírálat során a tényállás vádon túlterjeszkedéssel megállapított tényeket sem lehet figyelmen kívül hagyni. Emellett a Kúria utalt az említett határozatában arra, hogy a konkrét ügyben a vádon túlterjeszkedéssel megállapított tény sem a terhelt büntetőjogi felelősségének a terjedelmét, sem a minősítést nem befolyásolta. Ebből azonban nem vonható le az a következtetés, hogy amennyiben viszont a vádban foglaltakon túlmenően megállapított tények a minősítést befolyásolták volna, akkor e tényeket a felülvizsgálatban figyelmen kívül kellett volna hagyni. Ilyen eljárási jogkövetkezményhez ugyanis még a tettazonosság valós megsértése sem vezet; amennyiben a terhelt cselekménye a vádban nem foglalt tények figyelmen kívül hagyása esetén már nem bűncselekmény, úgy az eljárást meg kell szüntetni, míg ha a vádban leírt cselekmény is bűncselekmény, akkor értelemszerűen az eljárás nem szüntethető meg, azonban olyan perjogi lehetőség nincs, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványt a jogerős ítéletben megállapított tényállásból a vádon túlterjeszkedéssel megállapított tények figyelmen kívül hagyása mellett bírálja el, hiszen a Be. 659. § (1) bekezdése annak lehetőségét kategorikusan kizárja.
- [56] Ekként tehát elsőként azt kellett megvizsgálni, hogy a konkrét esetben a vádon túlterjeszkedésre tekintettel a jogerős ítéletet hatályon kívül kell-e helyezni és az eljárást meg kell-e szüntetni.
- [57] A végindítványban kiegészített vád tartalmazza azt, hogy a terhelt a sértett zsebéből eltulajdonította a sértett értékeit; tartalmazza továbbá az eltulajdonítás helyét és idejét, valamint a sértett korát és a bűncselekmény felismerésére és elhárítására való képességeinek korlátozottságát megalapozó jellemzőit. A bíróság jogerős ítéletében e tényeket a váddal egyezően állapította meg.
- [58] A másodfokú bíróság általi tényállás-kiegészítés folytán a jogerős ítéleti tényállás az alábbi – a vádban nem szereplő – megállapításokat is tartalmazza:
- amikor 2. számú sértett a töltőállomás shopjában tartózkodott, a terhelt közelről figyelte a sértettet, amint az előveszi a pénztárcáját, fizet, majd visszapakol a tárcájába és azt zsebre teszi,
 - majd amikor a 2. számú sértett kilépett az ajtón, a terhelt hátulról meglökte, majd ugyanazzal a mozdulattal vissza is rántotta, mintha csupán segíteni akart volna, nehogy a sértett eleszen,
 - miközben jobb kezével kivette a 2. számú sértett jobb oldali zsebéből a pénztárcáját és azt a saját farzsebébe tette.
- [59] Ez utóbbi tények figyelmen kívül hagyása azonban nyilvánvalóan nem vezethetne a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével és az eljárás

- megszüntetéséhez, tekintettel arra, hogy a vádban foglalt – és az ítéletben is azzal egyezően megállapított – tények is bűncselekményt valósítanak meg.
- [60] Következésképp a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulatainak ba) alpontja szerinti felülvizsgálatnak nem volt akadálya és annak során a Kúria a Be. 659. § (1) bekezdése alapján a (teljes) jogerős ítéleti tényállást vette alapul.
- [61] Ugyanakkor az érdemi felülbírálat során a Kúria azt állapította meg, hogy a jelen joghelyzet abban is hasonlatos a Bfv.II.533/2023. számú ügyben foglaltakkal, miszerint a vádon túlterjeszkedéssel megállapított tények a jelen ügyben sem változtattak a cselekmény minősítésén. A terhelt cselekménye ugyanis a másodfokú bíróság által a vádban nem foglalt tényekkel kiegészített tényállás alapulvételével sem meríti ki maradéktalanul a rablás büntetettének tényállási elemeit.
- [62] Ugyanígy téves azonban a terhelt azon kifogása is, miszerint a terhére rótt cselekmény csak lopást valósít meg.
- [63] Jelen esetben az elsőfokú ítéleti tényállás tartalmazza a sértett korát és utalást arra, hogy nehezen mozgott. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság – ítéletszerkesztési hiba folytán a határozat jogi indokolást tartalmazó részében – rögzítette azt is, miszerint a 87 éves sértett önálló tankolásra nem volt képes, rendkívül lassan jutott be a benzinkút shop részébe, mozgása csoszogó, háta hajlott, ahol tudott, támaszkodott, lefelé, maga elé tekintett, lépéseit megfontolta. A másodfokú bíróság e ténymegállapításokat érintetlenül hagyta. A Kúria következetes gyakorlata szerint a tényálláshoz tartozik és ekként a felülvizsgálat során a jogkövetkeztetések felülbírálatának alapja az ítéletszerkesztési hiba folytán az indokolás tényállási részén kívül rögzített ténymegállapítás is (Bfv.III.817/2017/7.).
- [64] Ez alapján nem kétséges, hogy a terheltet idős kora korlátozta nem csupán a bűncselekmény felismerésében, de annak megakadályozásában is. Ez a tényállási elem tehát – ami a kifosztás szóban lévő alakzata alaptényállásának, ugyanakkor a rablás minősítő körülményének a tényállási eleme – a másodfokú bíróság általi tényállás-kiegészítés figyelmen kívül hagyása nélkül is maradéktalanul megvalósult.
- [65] Ez okból pedig a terhelt cselekménye – az 5./ tényállási pontban írt cselekmény kapcsán már kifejtettek szerint – nem minősülhet lopásnak.
- [66] A Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző rablás ugyanakkor több mozzanatú bűncselekmény, amely egyfelől a sértettre gyakorolt, az ellenállást megtörő erőszak vagy az élet, illetve a testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetés útján megvalósuló kényszerítésből, másfelől a dologelvételből tevődik össze. A rablás tehát látszólagos anyagi halmazat, amely törvényi egységként – ún. összetett bűncselekményként – a kényszerítést, mint eszközcselekményt és a dologelvételt mint célcselekményt egyetlen törvényi tényállásban kapcsolja össze.
- [67] Mivel a tényállásból kiolvashatóan a terhelt készpénzt és értéktárgyat a sértettől, a cselekmény rabláskénti megítélése azon áll, hogy a terhelt kifejtett-e erőszakot, és ha igen, az eszközcselekmény végrehajtásával a személyre ható, akaratot megtörő erőszakot tanúsított-e a sértettel szemben.
- [68] E körben előre kell bocsátani, hogy a vádirati tényállás – ideértve annak a végindítványbéli kiegészítését is – és az azzal egyezően megállapított elsőfokú ítéleti tényállás a terhelt és a sértett között semmiféle testi érintkezést nem tartalmaz, így az alapján a rabláskénti minősítés fel sem merülhet. Ezt egészítette ki a másodfokú bíróság azzal, hogy a terhelt a sértett meglökte és megtartotta, mintha segíteni akart volna neki és mindeközben vette el a pénztárcáját. Ez az érintkezés azonban a rablási célzatú, akaratot megtörő erőszaknak nem feleltethető meg.
- [69] Általánosságban is rögzíthető, hogy a rablás megállapítására vezető erőszak alatt személy ellen irányuló olyan fizikai erő kifejtését kell érteni, amely fizikai ráhatás alkalmas arra, hogy a megtámadott személy fizikai ellenállását leküzdje. A rablási erőszak lenyűgöző erejű, akaratot bénító, amely a sértett akaratának megtörését célozza és arra alkalmas. Az ilyen mérvű erőszak nem teszi lehetővé, hogy a megtámadott az ellenállás és az engedelmesség között választhasson, és arra kényszerül, hogy a dolog elvételét tűrje [Kúria Bfv.II.38/2013/5. (EBH 2013.B.19.)].
- [70] A rablást azonban kizárólag személy ellen irányuló erőszak valósítja meg. Nem rablási erőszak a dolog elleni erőszak és a személyt kizárólag a dolog elvételén keresztül érintő erőszak. Ha azonban a dologra irányuló erőszak nem csupán érinti, de az ellenállás kifejtésére irányuló akaratának megtörésére alkalmas módon áttevődik a dolog birtokosára, az ezt követő (ezzel egyidejű) dologelvétel már rablásként értékelendő. Azaz rablás valósul meg, ha az elkövető a sértett értékének megszerzése érdekében közvetlenül magára az elvenni kívánt dologra úgy fejt ki erőszakot, hogy a támadó magatartás következtében az erőszak a dologról áttevődik a sértett személyére és ezáltal a dolog elvételét megakadályozni akaró sértett ellenállását megtöri (BH 2010.143.).
- [71] Az állandó bírói gyakorlat szerint rablás valósul meg, ha az elkövetés tárgya nem csupán a dologelvétel célpontja, de egyúttal a sértettre ható, lenyűgöző erőszak közvetítője is. Az ellenállás megtörésére alkalmas, a rablás megállapítására vezető erőszakot jelent, ha az elkövető a sértett táskáját olyan erővel rántja meg, hogy attól a sértett a földre zuhan (Bfv.II.707/2024/9). A rabláskénti minősítés törvényes, ha a terhelt az idős sértett táskáját olyan módon és erővel rántja meg, hogy attól a sértett arccal előre a földre zuhan, eleve kizárva ezzel a sértett bármilyen ellenállását [Bfv.II.1021/2022/8. (BH 2024.6.)].
- [72] Mindezzel szembe állítva a jelen ügy tényállását, egyértelműen kitűnik, hogy annak kapcsán a rablás jelölt fordulatainak fentebb meghatározott kritériumai nem ismerhetők fel. Hiszen ténszerű, hogy a 2. számú sértett nem csupán akaratmegtörő, de személye elleni, bármely, az erőszakkal azonosítható ráhatást sem szenvedett el; éppen ellenkezőleg: pénze, illetőleg vagyontárgyai eltulajdonítását annak terhelt általi elvételekor észre sem vette. Ekként ellenállást értelemszerűen nem is tanúsíthatott, de arra erőszakos magatartás hiányában szükség sem volt. Meglökése ekként nem az elvétel

- kikényszerítését, hanem a sértett megzavarását, figyelmének elterelését, így az elvétel megkönnyítését szolgálta.
- [73] Mindebből elvi alapvetésként rögzítve következik, hogy a terhelt 6./ tényállási pontban írt magatartásában a rablási erőszak ismérvei nem jelennek meg, a sértett védekezési lehetőségtől történő megfosztása nem ezáltal, hanem idős korából, illetőleg egészségi állapotából fakadó kiszolgáltatottságának felismerése és ennek terhelt általi kihasználása vezetett. Az elkövetés ezen ismérvei így a kifosztás Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontja szerinti alakzatának kereteibe illeszthetők.
- [74] Az indítvány további kifogásai kapcsán a felülvizsgálat törvényben kizárt.
- [75] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen eljárási szabálysértés miatt kétségtelenül helye van [Be. 648. § b) pont]. Eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány azonban kizárólag a Be. 649. § (2) bekezdésében felsorolt esetekben terjeszthető elő.
- [76] A feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető ok az eljárás olyan súlyos hibája, amely rendkívüli jogorvoslati eljárásban is a jogerős ítélet mérlegelés nélküli megsemmisítésére vezet, vagyis az ilyen szabálysértés megállapítása esetén az ítélet érdemi felülbírálata már szóba sem jön [Be. 663. § (2) bek.]. A terhelt a felülvizsgálati indítványában ilyen eljárási szabálysértésre hivatkozott, amikor az ügydöntő határozatot hozó törvényszék bírának eljárását kifogásolta, ezáltal – indítványa tartalma szerint – a kizárt bíró eljárása okán az ítélet kasszációra vezető okát hivatkozta [Be. 608. § (1) bek. b) pont].
- [77] Ennek kapcsán a Kúria előrebocsátja, hogy a kizárt bíró intézménye, vagyis az adott ügyben bíróként való eljárási akadályok meghatározása, valamint annak szabályozása a bírói függetlenség garanciális követelménye.
- [78] Az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk 1. pontja szerint mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és észszerű időn belül tárgyalja. A bíróság függetlenségének alkotmányos garanciáit az Alaptörvény és az annak nyomán létrehozott szervezeti törvények hivatottak biztosítani. A pártatlanság biztosítása azonban az egyes eljárási törvények feladata. A büntetőeljárási törvényben a hatóságok tagjaira, így a bírókra vonatkozó kizárási okok szabályozásának célja az, hogy az eljárás pártatlanságát biztosítsák, garanciát teremtsenek arra, hogy az eljáró hatóságok elfogulatlanul bírálják el az ügyeket.
- [79] A büntetőeljárásban a bíró kizárását a Be. 14–17. §-ai szabályozzák.
- [80] A Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja szerint bíróként nem járhat el, akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható. A kizárási okkal érintett bíró részvétele az ítélet meghozatalában a Be. 608. § (1) bekezdés b) pontjában írt feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést, egyúttal a Be. 649. § (2) bekezdés b) pontjában meghatározott felülvizsgálati okot valósít meg.
- [81] Az Alkotmánybíróság 25/2013. (X. 4.) AB határozata szerint a felülvizsgálati eljárást az elfogultsági okra alapított felülvizsgálati indítvány is megalapozhatja. Alkotmányos követelményként azonban csak azokat illeti meg a felülvizsgálati eljárás e kizárási okra alapított lefolytatása, akik első ízben, olyan konkrét körülményt kívánnak érvényesíteni, amelyről bizonyítják, hogy a jogerős ítélet meghozatalát követően szereztek tudomást róla [AB határozat indokolásának (46) bekezdése].
- [82] Ezen túl a felülvizsgálati eljárásban is érvényesülnek a kizárási egyéb szabályai.
- [83] Hangsúlyozandó, hogy a büntetőeljárási törvényben felsorolt ún. abszolút kizárási okok a törvény erejénél fogva akadályozzák meg a bíró eljárását, míg a Be. 14. § (1) bekezdés e) pontjában megállapított relatív ok (elfogultság) csak az erre irányuló bírói bejelentés, illetve az erről rendelkező, kizárást kimondó határozat alapján zárja ki az érintett bírót az ügy elintézéséből (BH 2014.300.).
- [84] Az indítvány ezen részének elbírálása során a büntetőeljárási törvény alábbi rendelkezéseire szükséges utalni.
- [85] A Be. 15. § (2) bekezdésében felsorolt valamely személy – így a terhelt – az elfogultsággal összefüggő kizárási okot a tárgyalás megkezdése (az ítélet jogerőre emelkedése) után csak akkor érvényesítheti, ha valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről a tárgyalás megkezdése (az ítélet jogerőre emelkedése) után szerzett tudomást, és ha azt 3 napon belül bejelenti [Be. 15. § (4) bek.].
- [86] A kizárást kimondó, illetve az azt megtagadó határozat ellen fellebbezésnek nincs helye [Be. 17. § (4) bek.].
- [87] Ha a bíróság végzése vagy intézkedése ellen nincs helye fellebbezésnek, az ügydöntő határozat elleni fellebbezésre jogosult a bíróság végzését vagy intézkedését az ügydöntő határozat elleni fellebbezésében sérelmezheti [Be. 580. § (3) bek.].
- [88] A bíróság a korábbiával azonos tartalmú, alaptalan indítványt vagy joghatás kiváltását célzó nyilatkozatot érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 80. § (1) bek. d) pont].
- [89] Következésképpen, a felülvizsgálat a törvényben kizárt, ha a terhelt
- már az alapügyben kimerítette a bírói elfogultságra hivatkozás lehetőségét (Kúria Bfv.II.1498/2018/5., Bfv.II.314/2019/7., Bfv.II.1212/2019/6.),
 - ha a terhelt az álláspontja szerint kizárási ok megvalósítására vezető tényről már az ítélet jogerőre emelkedése előtt tudomással bírt, ennek ellenére azt az alapügyben nem érvényesítette (Kúria Bfv.III.433/2019/8., Bfv.I.499/2020/4., Bfv.I.509/2020/2.),
 - ha a terhelt az ítélet jogerőre emelkedését követően a Be. 608. § (1) bekezdés b) pontjára alapított indítványát a Be. 15. § (4) bekezdésében meghatározott határidőn túl terjesztette elő.
- [90] A felülvizsgálati indítvány mikénti elbírálása szempontjából alapvető jelentőséggel bíró körülmény tehát, hogy a terhelt az alapügyben élt-e kizárási iránti bejelentéssel az első- vagy a másodfokú bíróság részéről eljáró bíróval szemben, és ha igen, milyen tartalommal.
- [91] Az ügyiratokból kitűnően a terhelt sem az elsőfokú, sem pedig a másodfokú bíróság eljárásában kizárási indítvánnyal nem élt, ekként hivatkozása felülvizsgálat alapját, mint törvényben kizárt indítvány ugyancsak nem alapozhat meg, minthogy

- azt a Be. 15. § (4) bekezdésében írt határidőn túl terjesztette elő.
- [92] Utalni kell arra is, hogy az elfogultság mindig olyan külső, az ügy tényein kívül eső körülmény megjelölését igényli, ami alkalmas arra, hogy a bírót az ügy tényeitől és az alkalmazandó jogszabályoktól való eltérésre készítse. Jelen esetben a terhelt ilyen körülményt nem jelölt meg, a bírák vélt elfogultsága kizárólag a minősítésből és a kiszabott büntetés tartamából vont következtetést. Ennek helyessége a büntető anyagi jogi szabályok alapján ítélandó meg, nem pedig bírói elfogultságra hivatkozva, eljárási szabálysértésként.
- [93] A terhelt azon hivatkozása, hogy több esetben hiába tájékoztatta a magyar hatóságokat külföldi fogvatartásáról, a Be. 649. § (2) bekezdés f) pontja szerinti oknak megfeleltethető eljárási szabálysértésként vizsgálendő.
- [94] Eszerint eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a specialitás szabályán alapuló mentességnak, a törvényben meghatározott mentelmi jogon alapuló mentességnak vagy a nemzetközi jogon alapuló mentességnak a megsértésével hozta meg.
- [95] A Be. 721/A. § (1) bekezdése szerint az átadás, kiadás, illetve egyéb büntügyi jogsegély keretében Magyarországra érkezett elkövetőt nem lehet gyanúsítottként kihallgatni, nem lehet vele szemben kényszerintézkedést alkalmazni és nem lehet vele szemben vádat emelni a Magyarországra érkezés megelőzően elkövetett bűncselekmény miatt, kivéve, ha a törvény vagy törvénynek hirdetett nemzetközi szerződés az elkövetővel szemben a büntetőeljárás lefolytatását lehetővé teszi. A specialitás szabálya tehát nem önmagában a külföldi fogvatartás tényéhez, hanem ahhoz kötődik, hogy a terhelt Magyarországra érkezése átadás, kiadás, illetve egyéb büntügyi jogsegély keretében történik (a nemzetközi büntügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény 34/A. §, az Európai Unió tagállamaival folytatott büntügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény 30. §).
- [96] A nyomozás iratai között megtalálható a terheltnek a nyomozóhatósághoz intézett, 2021. július 2. napján kelt beadványa, amelyben arról ad tájékoztatást, hogy Németországban tölti a jogerős szabadságvesztés büntetését 2018 szeptemberétől, abból 2021. december 2. napján szabadul. Utal arra is, hogy Németországból való kiutasítását kérte, amely 2021. július–augusztus folyamán esedékes. Mivel a németországi fogvatartása miatt a magyar hatóságok előtt önhibáján kívül megjelenni nem tudott, ezért a körözésének visszavonását kérte.
- [97] Ahogyan arra a Legfőbb Ügyészség átiratában helyesen hivatkozott, a repülőtéren rendőri igazgatóság rendszeti igazgatóságának 2021. november 11. napján kelt, az elfogás végrehajtásáról készített jelentése szerint a terhelt ún. deportált utasként érkezett Magyarországra. Ellene a rendőrkapitányság több elfogató parancsot bocsátott ki, ezért a terheltet az elfogást követően a körözést elrendelő és az eljárást lefolytató endőrkapitányság munkatársainak adták át.
- [98] Az Európai Büntügyi Nyilvántartási Rendszer (Ecris) adatai szerint a terheltet a tagállami bíróság jogerős ítéletével „személy elleni erőszakkal vagy fegyverhasználattal, illetőleg erőszakkal vagy fegyverhasználattal való fenyegetéssel elkövetett lopás” miatt 1 év 10 hónap szabadságvesztésre, míg egy másik tagállami bíróság jogerős határozatában „magánterületre való jogellenes belépés” miatt 1 év 4 hónap szabadságvesztésre ítélte.
- [99] Ezen adatok egybevetésével megállapítható – tekintettel arra is, hogy e tagállami ítéletek megfeleltetésére és az azokkal kiszabott szabadságvesztések végrehajtásának átvételére a büntügyi nyilvántartási adatok szerint nem került sor –, hogy a terhelt nem a magyar hatóságok által kibocsátott európai elfogató parancsok végrehajtása folytán érkezett Magyarországra. Az, hogy a terhelt Németországból történő kiutasítása folytán került vissza Magyarországra, nem jelenti azt, hogy őt a német hatóságok büntügyi jogsegély keretében adták át a magyar hatóságoknak. A Be. 721/A. § (1) bekezdéséből azonban egyértelműen következik, hogy kizárólag a büntügyi jogsegély keretében Magyarországra érkezett elkövetőt védi a specialitás szabályán alapuló mentesség. Erre figyelemmel nincs olyan perjogi helyzet, ami a Be. 649. § (2) bekezdés f) pontja szerinti eljárási szabálysértés vizsgálatát lehetővé tenné.
- [100] A terhelt sérelmezte különös visszaesői minőségének megállapítását és a feltételes szabadságból való kizárását is. A Kúria utal rá, hogy nincs helye felülvizsgálatnak, ha a törvénysértés egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatása útján orvosolható [Be. 650. § (1) bek. c) pont]. Tekintettel arra, hogy a visszaesői minőséggel kapcsolatos esetleges törvénysértések orvoslását a Be. 671. § 16., illetve 4. pontja egyszerűsített felülvizsgálat keretében teszi lehetővé, ezért ezen kérdés vizsgálata – erre irányuló indítvány esetén – az ügyében első fokon eljáró járásbíróság hatáskörébe tartozik.
- [101] A Kúria korábban írtak szerint megállapította, hogy a bíróság jogerős ítéletében tévesen minősítette a terheltnek a tényállás 6./ pontjában írt cselekményét kifosztás büntette [Btk. 366. § (1) bek. c) pont] helyett rablás büntettként [Btk. 365. § (1) bek. a) pont, (3) bek. g) pont].
- [102] Tekintettel arra, hogy a büntetési tételhatárok között a büntetést annak céljához igazítva, egyéniesítve, a cselekmény tárgyi súlyához igazodva kell kiszabni, ezért a törvénysértő minősítés érintheti a büntetés törvényességét akkor is, ha a kiszabott büntetés a helyesbített minősítéshez tartozó büntetési tételkereten belül marad, ám nem felel meg a helyes minősítésű bűncselekmény tárgyi súlyának, az alanyi bűnösség fokának. Ekként törvénysértő minősítés esetében akkor is szükséges a kiszabott büntetés vizsgálata, ha az a törvényes minősítésnek megfelelő büntetési tétel keretein belüli [Bfv.II.158/2023/9. (BH 2024.29.), Bfv.III.77/2017/23. (BH 2017.359.IV., BH 2011.97.II.)].
- [103] Jelen esetre vonatkoztatva rögzíthető, hogy a helyes minősítéshez igazodó halmazati büntetési tételkeret – figyelemmel a terhelt többszörös visszaesői minőségére – a Btk. 81. § (3) és (4) bekezdése alapján a bíróság jogerős ítéletében alapul vett 5 évtől 22 év 6 hónapig terjedő szabadságvesztés helyett 1 évtől 11 év 3 hónapig terjedő szabadságvesztés, amelynek középértéke 6 év 1 hónap 15 nap. Kétségtelen, hogy a jogerősen kiszabott 6 év szabadságvesztés a törvényes büntetési tételkereten belüli. Tekintettel azonban arra, hogy a másodfokú ítélet [19]

bekezdésében írt, a másodfokú bíróság által figyelembe vett 13 év 9 hónapos középértékhez képest a törvényszék a középérték alatt tartotta indokoltnak kiszabni a szabadságvesztés büntetést, ezért a büntetéskiszabási körülményeknek a másodfokú bíróság általi figyelembevételének tiszteletben tartása mellett ezt a megváltozott büntetési tételkeretnél is indokolt érvényesíteni. Ezért a Kúria a rendelkező részben írt, 4 év 6 hónap szabadságvesztés és 5 év közügyektől eltiltás büntetés kiszabását tartotta elégségesnek, egyben szükségesnek is a büntetés céljának, a generális és speciális prevenció megvalósulásának érdekében.

- [104] Miután a Kúria nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a Be. 660. § (1) bekezdésének megfelelően tartott tanácsülésen, a Be. 655. § (2) bekezdése szerinti összetételben eljárva –, a felülvizsgálati indítványnak részben helyt adott és a megtámadott határozatot a Be. 662. § (2) bekezdés *b)* pont második fordulatára figyelemmel megváltoztatta; a terhelt 6./ tényállási pont alatti cselekményét a Btk. 366. § (1) bekezdés *c)* pontjába ütköző kifosztás büntettének minősítette és a büntetését a kifejtettek szerint enyhítette. Egyebekben pedig a jogerős ítéletet a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv.II.1.184/2024/10.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

POLGÁRI SZAKÁG

249^A szülői felügyelet gyakorlása rendezésénél/újrendezésénél a testvérek érdeke önállóan vizsgálendő. Az egyik gyermek érdeke nem jelenti automatikusan a másik gyermek érdekét is, a gyermekek saját jövőjükéről megfogalmazott nyilatkozatai eltérhetnek, ami – az egyéb peradatok értékelése mellett – megalapozhatja a testvérek szétválasztását [2013. évi V. törvény (Ptk.) 4:167. § (2) bek., 4:170. § (1) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és az alperes (a továbbiakban: felek) házastársak voltak.
- [2] Házasságukat a bíróság felbontotta és a két gyermekük feletti szülői felügyelet gyakorlására a jelen per alperesét jogosította fel. A folyamatos kapcsolattartásra a felperes minden páros héten péntek 16 órától vasárnap 19 óráig, valamint minden páratlan héten hétfőn, szerdán és pénteken 15 órától 19 óráig jogosult, és szabályozta az időszakos kapcsolattartást is.
- [3] A felek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság 2023. március 7. napján kelt ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta úgy, hogy a folyamatos kapcsolattartás keretében a hétfő, szerda és pénteki napon 15 órától 19 óráig tartó kapcsolattartást mellőzte, helyette páratlan hét kedd és csütörtök napján 15 óra 30 perctől 19 óráig jogosította fel a felperest, az időszakos kapcsolattartást pedig oly módon változtatta meg, hogy páros évben húsvéthétfőn és pünkösdhétfőn reggel 9 órától délután 18 óráig, páratlan évben húsvétvasárnap és pünkösdvasárnap reggel 9 órától délután 18 óráig jogosult a gyermekeket elvinni, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta (Győri Törvényszék I.Pf.20.488/2022/17. szám alatti ítélet).

A kereseti kérelem és az alperes ellenkérelem

- [4] A felperes kereseti kérelmében a szülői felügyelet gyakorlása, valamint a kapcsolattartás szabályozása megváltoztatását kérte.
- [5] Elsődleges keresete szerint a bíróság a szülői felügyelet gyakorlására őt jogosítsa fel, az alperes és a gyermekek közötti kapcsolattartást pedig úgy szabályozza, hogy a folyamatos kapcsolattartás keretében minden páros héten péntek 16 órától vasárnap 19 óráig, minden páratlan héten kedden és csütörtökön 15 óra 30 perctől 19 óráig legyen jogosult az alperes a kapcsolattartásra (tartalmilag a korábbi jogerős ítéletnek megfelelően szabályozott kapcsolattartást kérte az alperes, mint különélő szülő feljogosításával).
- [6] Az elsődleges kereseti kérelmének elutasítása esetére másodlagosan azt kérte, hogy a bíróság rendelje el a szülői felügyelet gyakorlását, ezen belül a váltott gondoskodást, amit heti váltásban – hétfőn délután 15 órától a következő hét hétfő 15 óráig –

szabályozzon. A gyermekek mindenkori lakóhelyeként az alperes lakóhelyét jelölje ki. A gyermektartásdíj fizetési kötelezettségét pedig szüntesse meg.

- [7] Másodlagos kereseti kérelmének elutasítása esetére harmadlagosan azt kérte, hogy a bíróság rendelje el a szülői felügyelet közös gyakorlását (a váltott gondoskodás nélkül) és a felperest jogosítsa fel a gyermekekkel minden páratlan héten péntek délután 15 órától hétfő reggel 8 óráig, minden páros héten kedden délután 15 órától péntek 8 óráig a kapcsolattartásra.
- [8] Mind az elsődleges, mind a harmadlagos kereseti kérelemben az időszakos kapcsolattartást megváltoztatását is kérte.
- [9] Negyedlegesen – az első három keresete elutasítása esetén – a bíróság szabályozza újra az időszakos kapcsolattartást: a nevelési-oktatási intézményben meghirdetett téli szünet fele időtartama őt illesse meg: páratlan évben december 22. napján 9 órától december 24. napján 14 óráig, majd december 27. napján 9 órától január 2. napján 14 óráig, míg páros évben december 24. napján 14 órától december 26. napján 9 óráig, és január 2. napján 14 órától január 7. napján 19 óráig.
- [10] Ötödlegesen pedig – amennyiben a tartásdíj fizetési kötelezettsége változatlanul fennmarad – a bíróság a gyermektartásdíj mértékének indexálását mellőzze a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:205. § (1) bekezdése alapján, mivel jövedelme nem követi az inflációt.
- [11] Kereseti kérelmének jogalapjaként megjelölte a Ptk. 4:146. § (1)–(2) bekezdését, a 4:147. § (1) bekezdését, a 4:152 §-t, a 4:153. §-t, a 4:155. §-t, a 4:167. § (1)–(2) bekezdését, a 4:168. §-t, a 4:170. § (1) bekezdését, a 4:171. § (4) bekezdését és a 4:181. § (4) bekezdését.
- [12] A felperes kereseteinek megalapozásául arra hivatkozott, hogy az előzményi ítélet meghozatala óta a körülmények lényegesen megváltoztak: a gyermekek jelezték neki, az alperesnek, illetve az iskolai szociális családsegítő felé is, hogy vele szeretnének élni.
- [13] A 2022. augusztus 1. napjától hatályba lépett Ptk. 4:171. § (4) bekezdése a gyermekek meghallgatásának kérdését rendezte, így a bíróságnak lehetősége van a gyermekek véleményéről személyesen meggyőződni. Az alapügyben végzett szakértői vizsgálat óta másfél év eltelt. Ezalatt a másfél év alatt a gyermekek véleménye, értelmi szintje, belátási képessége (az ítéalképességük) megváltozott, ezért indokolt a személyes, bírósági előtti közvetlen meghallgatásuk. Körülményváltozásként hivatkozott még az egyik gyermek tanulmányi eredménye romlására. Ő maga tanítói végzettséggel rendelkezik, a gyermekekkel szívesen tanulna és gyakorolna.

- [14] A szülői felügyelet gyakorlása megváltoztatásának elutasítása esetén az időszakos kapcsolattartás módosítása körében pedig azzal érvelt, hogy a téli szünet időtartama is jelentősen meghosszabbodott és a gyermekek az alapügyben hozott ítélet meghozatalakor figyelembe vett délutáni elfoglaltságokra nem járnak. Az egyik gyermek kizárólag zeneiskolába és foci edzésre jár, a másik gyermek pedig heti egy alkalommal jár lovagolni és foci edzést látogat. Az első gyermeket páros héten egy alkalommal az alperes, páratlan héten felperes heti kettő alkalommal viszi edzésre. A délutáni elfoglaltságok kialakultak, ezek száma és gyakorisága jelentősen csökkent.
- [15] A gyermekek igénylik és felperes felé folyamatosan jelzik, hogy a jelenleginél több időt szeretnének vele lenni, sőt szeretnének vele élni.
- [16] Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte: az elsődleges kereseti kérelemnek nincs jogalapja (a körülmények lényeges változása). Arra a nem várt esetre, ha a bíróság annak mégis helyt adna, a kapcsolattartás felperes által kért szabályozását nem ellenezte.
- [17] A másodlagos kereseti kérelem elutasítását szintén a jogalap hiányára hivatkozással kérte. Önmagában a szülői felügyelet közös gyakorlása, sem a váltott gondoskodás automatikusan nem jár azzal a következménnyel, hogy a felek bármelyikének ne kellene tartásdíjat fizetni. Kérte a harmadlagos, negyedleges és ötödleges kereseti kérelem elutasítását is.
- [18] A jogalap hiánya körében az alábbiakat adta elő. Az alapeljárás során kirendelt szakértő szakvéleménye és a kereseti kérelemben hivatkozott körülményváltozás között nincs oksági összefüggés. A jelen per nem jogorvoslati eljárás, tehát nincs jelentősége az előzményi perben elrendelt meghallgatási módnak (szakértőn útján), valamint tartalmának (kapcsolattartás módjára miért nem tért ki). A felperes által megjelölt „körülményváltozások” nem olyan jellegűek, amelyek a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatását indokolják, a jogszabályok időközbeni változása pedig nem jelenti azt automatikusan, hogy minden előző döntés egyben jogellenes is lenne. Ráadásul a szülői felügyelettel kapcsolatos elsőfokú döntést egyikük sem fellebbezte meg.
- [19] A szülői felügyelet bíróság általi újraszabályozása a gyermekek érdekét sem szolgálná. Az együttműködés a felperessel szubjektív okok miatt lehetetlen: a felperes az alperest pszichésen bántalmazza, a felperes kommunikációja a másik fél megalázására, lealacsonyítására irányul, a gyermekeket az alperes ellen neveli, eszközként használja őket az alperes elleni hatalmi harcában. Az apai szülői felügyelet a gyermekeknél visszafordíthatatlan pszichés sérülést okozna. A peres felek között folyamatos a feszültség, a fentiek miatt nem tudnak kommunikálni egymással.
- [20] Nem körülményváltozás a téli szünet időtartamának évi aktuális változása, a gyermekek iskolán kívüli elfoglaltságainak módosulása. A felperes az irányadó jogerős ítélet szerinti kapcsolattartást sem tartja be, a kapcsolattartások idejét a jogerős bírósági ítélethez képest önkényesen kibővítette, és nem tartja tiszteltetben azt, hogy az anyát is megilletné a

gyermekeivel a zavartalan együttlét. Az alperes lányokkal tölthető hétvégéin, melynek csaknem a felén felperes is részt vesz, kimegy a meccsre, ott feltűnően viselkedik, felhívja magára figyelmet, ezzel erős pszichés stresszt okoz.

Az első- és a másodfokú határozat

- [21] Az elsőfokú bíróság ítéletével a korábban eljárt elsőfokú bíróság ítéletét a gyermekek feletti szülői felügyelet gyakorlása, a kapcsolattartás és a gyermektartásdíj vonatkozásában megváltoztatta. A gyermekek szülői felügyeletét a felperes és az alperes a továbbiakban közösen jogosultak és kötelesek gyakorolni azzal, hogy a gyermekek lakóhelye az alperes mindenkori lakóhelyével azonos. Elrendelte a váltott gondoskodást: a gyermekekről az alperes minden páratlan héten hétfőn délután 15 órától a következő páros hét hétfő 15 óráig, a felperes pedig minden páros hét hétfő 15 órától páratlan hét hétfő 15 óráig gondoskodik. Az átadás-átvétel helye a gyermekek mindenkori nevelési-oktatási intézménye. Az elsőfokú bíróság a felperes gyermektartásdíj fizetési kötelezettségét 2024. november 1. napjától kezdődően megszüntette. Ezt meghaladóan a keresetét elutasította.
- [22] Az elsőfokú bíróság jogi indokolását a Ptk. 4:170. § (1)–(2) bekezdésében és a Ptk. 4:167/A. § (1)–(2) bekezdésében foglaltakra alapította, valamint kitért a BH 2019.298. számú döntésre.
- [23] Részletes bizonyítási eljárást folytatott le. A gyermekeket szakértő útján meghallgatta és elrendelte a felek szakértői vizsgálatát. A beszerzett igazságügyi pszichológus szakvéleményt aggálytalannak, megalapozottnak fogadta el, az alperes újabb szakértő kirendelésére irányuló utólagos bizonyítási indítványát elutasította, figyelemmel arra, hogy a szakvélemény minden, az ügy szempontjából lényeges kérdésre kitért, arra megfelelő választ adott.
- [24] A beszerzett igazságügyi szakvélemény megállapításai szerint a szülők képesek egymással kommunikálni, bár ez szüksézávan, inkább írásban történik. A kommunikációs nehézségek miatt egymást okolják. A szakértői vélemény szerint mindkét fél egyformán tehet arról, hogy a kommunikáció közöttük gyengén működik, ezért feltétlenül javasol a felek számára egy pszichológus végzettségű mediátorral való együttműködés. Indulatkezelési problémát, pszichés zavart egyik félnél sem tapasztalt.
- [25] A szakvélemény egyértelműen állást foglalt abban, hogy a gyermekek ítélőkésesek, életkoruknak megfelelően képesek a döntésük következményeit belátni.
- [26] Az idősebb gyermek kifejezetten és egyértelműen kinyilvánította, hogy az apa gondozásában szeretne élni. A szakvéleménye szerint serdülőként ez a kérdés rendkívül fontos, mert ha akarata ellenére kell valamely szülővel együtt élnie, gyakoribbak lehetnek a konfliktusok, melyek kimenetele nagy veszedekesbe, ellenállásokba torkolllhat. Ezzel szemben a másik gyermek az anyával szeretne élni, hozzá szorosabban kötődik, kritikusabban szemléli az apát és jól érzi magát az anyai nagyszülői közegben, de az apánál is szeret lenni. A váláskor kisebb volt, a nagyszülői közegben hamar

- megszokott, régebbi dolgokra nem emlékszik pontosan, kifejezetten „anyás”.
- [27] A gyerekek jó testvérek annak ellenére, hogy előfordul közöttük verbális vagy akár fizikai konfliktus is. A gyermekek együttnevelkedése segít a konfliktusok megoldásának gyakorlásában, megtanulják kezelni azokat, megtanulnak osztozni egymással nemcsak az anyagi javakon, hanem a problémákon, azok megoldásán is. A gyermekek kötődésének különbsége nem elégséges szakmai ok a különválasztásukra. A nagyobb gyermek az apa segítségét jobban el tudja fogadni, úgy érzi több türelme van hozzá, mint az anyának, az apával bizalmasabb, vele azonosul, ezért vélhetően a közös tanulás is hatékonyabb lehetne vele.
- [28] A gyermekek egyöntetűen számolnak be egy egyszeri, évekkal ezelőtti anyai fizikai bántalmazásról. A szakértő értékelte ennek egyszeri és évekkal korábbi jellegét, a felperes ragaszkodását – az előzményi vizsgálatban rögzítettekkel azonosan – a gyermekekhez őszintének ítélte. Mindkét gyermek több alkalmat említett anyai fizikai atrocitásra, de konkrétumot kizárólag egy esetben tudtak mondani. A fentiekre tekintettel az egyszeri esemény az alperes nevelési képességét érdemben nem befolyásolja.
- [29] A szakértő szakmai szempontból a váltott gondoskodást javasolta.
- [30] Az elsőfokú bíróság kifejtette: a közös szülői felügyelet elrendelésének alapfeltétele, hogy a felek a gyermekek érdekében együttműködésre képesek és hajlandók legyenek és értékelte, hogy a szakértő szerint a kommunikáció hiánya mindkét félnek felróható, a kommunikáció javítása érdekében szakembert kell felkeresniük. A jogszabályváltozás önmagában nem alapozza meg a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatását, és azon körülmények melyekre a felperes hivatkozott, – iskolai szünetek időpontjának, időtartamának megváltozása, gyermekek délutáni elfoglaltságainak változása – szintén nem olyan lényeges körülmények, melyek a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatását indokolják. Utalt arra, hogy az alapügyben hozott jogerős ítélet, annak indokai a jelen eljárásban nem vitathatók.
- [31] Az elsőfokú bíróság a szülői felügyelet gyakorlásáról való döntése szempontjaként kiemelten hangsúlyozta az ítélőképes kiskorú gyermek kinyilvánított akarata értékelésének szükségességét, annak kiemelkedő jelentőségét. A nagyobb gyermek egyértelműen az apánál szeretne élni, míg a fiatalabb anyával szeretne maradni. A testvérek szétválasztásának szakmai indoka nincs, az alperes által hivatkozott apai ellennevelés a perben bizonyítást nem nyert.
- [32] A fentiek alapján az elsőfokú bíróság a szülői felügyelet közös gyakorlása módjaként elrendelte a váltott gondoskodást, ennek megfelelően mellőzte a kapcsolattartás szabályozását és a felperes tartásdíj fizetési kötelezettségét megszüntette.
- [33] Az alperes fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság kijavított ítéletnek megfellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta, a fiatalabb gyermek vonatkozásban a váltott gondoskodást megszüntette. A felperes a gyermekkel jogosult a folyamatos kapcsolattartásra minden páros héten kedden és csütörtökön 15 órától 19 óráig, valamint páros héten pénteken 15 órától vasárnap 19 óráig az elvitel jogával. Az iskolai tanulmányi időszakban a gyermek átadásának helye a kapcsolattartás kezdő időpontjában a nevelési és oktatási intézmény, oktatási szünet ideje alatt a kezdő időpontban és minden esetben a kapcsolattartás záró időpontjában a gyermek átadásának és átvételének helye az alperes mindenkori tartózkodási helye. Egyebekben az elsőfokú bíróság kijavított ítéletének megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta.
- [34] A jelen jogvitában a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása tárgyában kellett határozni, azaz a felperest terhelte annak bizonyítási kötelezettsége [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXIII. törvény (továbbiakban: Pp.) 265. § (1) bekezdés], hogy a jogerős előzményi ítélet óta a Ptk. 4:170. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállnak.
- [35] A körülményváltozások a 2023. március 7. (előzményi jogerős ítélet meghozatala) és október 30. napja (keresetlevél beadása) közötti időszakban vizsgálandók.
- [36] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal a Ptk. 4:170. § (1) bekezdése A. tekintetében fennálló bizonyítottságára, nem fogadta el viszont, hogy ugyanezen körülményváltozások a fiatalabb gyermek oldaláról is megállapíthatók.
- [37] Az elsőfokú bíróság részéről ugyanis elmaradt annak kifejtése, hogy az idősebb gyermek esetében kétségtelenül körülményváltozásnak minősíthető szempontokat milyen indokok alapján tekintette a fiatalabb gyermek esetében is körülményváltozásnak és hogyan következik ebből, hogy az ő érdeke is a váltott gondoskodás.
- [38] A szakvélemény szerint a két gyermek szülőkhöz kötődésében tehető különbség: a fiatalabb gyermek szorosabban kötődik az édesanyjához, vele szeretne élni. Jól érzi magát az anyai-nagyszülői közegben, de az apánál is szeret lenni. Kifejezetten „anyás”. Hangsúlyosan értékelendő az is, hogy a szakvélemény alapján ítélőképes, képes életkorának megfelelően a döntése következtetéseit belátni, ezáltal az ő véleményének is kellő jelentőséget kell tulajdonítani a rá vonatkozó döntés során.
- [39] A gyermekek tekintetében tehát külön vizsgálandó, hogy a váltott gondoskodás a gyermek érdekében áll-e [Ptk. 4:167/A. § (1) bekezdés]. A gyermek érdekében álló döntés meghozatala pedig valamennyi felmerült körülmény együttes értékelését kívánja meg. A szakértő a gyermekek szétválasztását a kötődés különbözősége ellenére nem javasolta. Azonban a szétválasztás fogalmát nem a jogi terminológiához illeszkedően használta, az az értelmi szétválasztás, amely a kizárólagos szülői felügyeletnél megvalósul, hogy a gyermekek teljesen külön nevelkednek egyik vagy másik szülőnél, a közös szülői felügyelet mellett nem értelmezhető. A másodfokú bíróság egyetértett a fellebbezésben foglalt érveléssel, miszerint a kért kapcsolattartási renddel a gyermekek sok időt töltenek együtt, hiszen a páratlan héten, amikor az idősebb gyermek az édesanyjánál tartózkodik, valamint azon napokon amikor a fiatalabb gyermek és a felperes kapcsolattartására sor kerül, a testvérek együtt vannak. Ezáltal megfelelő mennyiségű időt tölthetnek együtt ahhoz, hogy a testvéri kapcsolat személyiségükre kifejtett pozitív hatási érvényesüljenek. Még az egy háztartásban nevelkedő testvérek sem töltik minden szabadidejüket együtt

- (különböző érdeklődési kör, sport tevékenység, eltérő baráti kör okán).
- [40] Az alperes által hivatkozott elidegenítés a szakvéleménnyel alátámasztásra nem került, csak úgy, mint a felperes által hivatkozott rendszeres alperesi bántalmazás.
- [41] Valamennyi szempont együttes mérlegelésével azt a következtetést vont le, hogy a kisebb gyermeknek a váltott gondoskodás elrendelése nem áll érdekében, az ő érdekének megfelelő rendezés a kapcsolattartás szabályozásával érhető el, így a szoros testvéri kapcsolat és az általa preferált anyai gondoskodás fennmarad.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [42] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, a jogerős ítélet kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezéseinek mellőzését kérte. Megsértett jogszabályhelyként hivatkozott a Ptk. 4:21. § (6) bekezdésére, a 4:167/A. § (1) bekezdésére, a 4:170. § (1) bekezdésére, a Pp. 279. § (1) bekezdésére, a 369. § (3) bekezdésére. Állítása szerint a támadott ítélet „sérti” a Kúria Pfv.20.018/2029/4. számú precedensképes határozatát a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése tárgyában, továbbá a Kúria Polgári Kollégiuma 1/2014. JPE határozata V.1.a. pontja alapján a Legfelsőbb Bíróság 17. számú Irányelvében foglaltakat.
- [43] Érvelése szerint a másodfokú bíróság kirívóan okszerűtlenül mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, köztük a szakértői véleményben foglaltakat.
- [44] Tévedett és okszerűtlenül következtetett a másodfokú bíróság a szétválasztás értelmezésében. A szétválasztás azt jelenti, hogy a gyermekek azonos időben fizikailag külön-külön vannak. Ezen alapulva előfordulhatna, hogy két gyermek felett a szülők közös felügyeleti jogot gyakorolnak, az egyik gyermek páros héten hétfőtől csütörtökig anyánál és péntektől vasárnapig apánál, míg a másik gyermek páros héten hétfőtől csütörtökig apánál és péntektől vasárnapig anyánál lenne. Ebben az esetben a szülők ugyan közös szülői felügyeletet gyakorolnának, de a gyermekek sosem találkoznának. Nyilvánvalóan az ilyen értelmezés nem fogadható el.
- [45] A szakvélemény szerint a nagyobb gyermek egyértelműen a felpereshez, tehát az apához kötődik, az ő esetében a váltott gondoskodás kizárólag a kisebb gyermekre tekintettel került szabályozásra. Utóbbinál pedig kismértékű a kötődési eltérés. A testvérek érdeke az együttnevelkedés. Közöttük nincs nagy korkülönbség, mindketten lányok, szükségük van egymásra. Peradat, hogy a nagyobb gyermek alig hajlandó időt tölteni az alperessel, lényegében a felperessel él, mindez megalapozza a kisebb gyermek vonatkozásában is a váltott gondoskodást. A gyermekek hosszútávú érdekei is a váltott gondoskodást támasztják alá.
- [46] A Kúria Pfv.20.018/2022/4. számú precedensképes határozata alapján ugyan szétválasztásra kerültek a gyermekek, de abban az ügyben évek óta külön háztartásban nevelkedtek, valamint az egyik gyermek mentális állapotának sérelmét az alperes idézte elő, így a szakértő nem is javasolta a váltott

gondoskodás elrendelését. A jelen ügyben azonban a gyermekek között szoros a kötelék és az állandóság követelménye is azt jelenti, hogy testvérek együtt legyenek továbbra is. A precedensképes döntés szerint a gyermekek szétválasztásához azt szükséges bizonyítani, hogy a szétválasztás áll mindkét gyermek érdekében. Bizonyítottság hiányában az együttnevelkedés az irányadó. A másodfokú bíróság egyetlen olyan érvet sem tudott felhozni és bizonyítékkal alátámasztani, hogy a gyermekek érdeke a szétválasztásuk. Mivel nagyobb gyermek vonatkozásában a váltott gondozás jogerős, így nem azt kellett bizonyítani, hogy a kisebb gyermek vonatkozásában is indokolt-e a váltott gondozás, hanem azt, hogy a gyermekek szétválasztása indokolt-e. A szakértő egyértelműen ellenezte a szétválasztást. A fentiek alapján a másodfokú bíróság jogsértő ítéletet hozott.

- [47] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [48] A felülvizsgálati kérelem megalapozatlan.
- [51] A felperes érvelése szerint a jogerős ítélet azért sérti a Ptk. 4:167/A. §, valamint 4:170. §-át, mert a perben jelentős tényeket és a felek tényállításait helytelenül mérlegelte [Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértése, Pp. 369. § (3) bekezdésének megsértése]. E körben hivatkozott a testvérek szétválasztásával a szakértői vélemény kirívóan okszerűtlen mérlegelésére (azaz megállapításai mellőzésére). A gyermekek között szoros a kötelék, az állandóság követelménye is azt indokolja, hogy továbbra is együtt legyenek.
- [52] A Pp. 406. § (1) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálata csak jogszabálysértésre hivatkozással kérhető. Jogszabálysértésnek tekinthető a megalapozatlan ítélet meghozatala is. Megalapozatlanságról azonban csak akkor lehet szó, ha tényállás felderítetlen marad vagy a megállapított tényállás iratellenes, okszerűtlen, logikai ellentmondást tartalmaz. Következetes a Kúria ítélkezési gyakorlata abban, hogy a mérlegelési szabadság a felülvizsgálati eljárásban korlátozott: a Kúria a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megváltoztatására csak kivételesen, abban az esetben jogosult, ha a felülvizsgálni kért jogerős határozat iratellenes vagy kirívóan okszerűtlen, logikátlan ellentmondásos megállapításokat tartalmaz (Legfelsőbb Bíróság Pfv.21.680/2006. megjelent: EBH 2006.1526.). Nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna, kizárólag az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egy fajta, a felülvizsgálattal támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni (Kúria Pfv.21.474/2011. megjelent: BH 2013.119.). A Kúria a jelen ügyben a fentieknek megfelelően értékelte a jogerős ítélet bizonyítékértékelését.
- [53] A Kúria elfogadta a jogerős ítélet jogi következtetését, a kifejtett indokolást nem ismétli meg.
- [54] A Kúria számos határozatában kifejtette, hogy a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása iránti perben elsődlegesen a Ptk. 4:170. § (1) bekezdésében előírt törvényi feltételeket kell az arra hivatkozó félnek bizonyítania [Pp. 265. § (1)

- bekezdés], ez nyitja meg ugyanis a jogi lehetőséget az újrendezésre. Amennyiben tehát a törvényi feltételek – a körülmények lényeges változása és a gyermeki érdek – bizonyítást nem nyernek, a kereset elutasításának van helye.
- [55] A jelen ügyben a felperes felülvizsgálati érvelése arra irányult, hogy a két gyermek helyzetének jogi rendezése „együttmozog”, többlettényállás hiányában a testvérek szétválasztása jogszabályellenes és sérti a gyermeki érdeket. Ha tehát a bíróság az egyik gyermekről döntött, úgy a másik gyermek szülői felügyeletéről is azonosan kell döntenie, mivel ugyancsak általános főszabály a testvérek szétválasztásának tilalma.
- [56] A gyermeket érintő perek legfontosabb zsinórmértéke a gyermek érdeke, az annak megfelelő jogi rendezés. A Ptk. az általános alapvető deklarálás mellett [Ptk. 4:2. § (1) bekezdés], a gyermeki érdeket egyes jogintézményeknél külön is konkretizálja (a jelen ügyre vonatkozóan a Ptk. 4:170. § (1) bekezdése és a Ptk. 4:167. § (2) bekezdése), a rendezés főszabálya a gyermek érdekének megfelelő döntés.
- [57] A szülői felügyelet gyakorlása rendezésénél egyik szempontként értékelni kell a testvéri kapcsolat tényét. Ennek általános indoka az volt (a hivatkozott Legfelsőbb Bíróság 17. számú Irányelvében kifejtettekre utalással), hogy a család szétesésekor a testvéri kapcsolat, mint az egyetlen stabil kötelék fennmaradjon, a testvérek egymásra támaszkodhassanak, azaz tartalmilag azt vélte, hogy a testvérek érdeke az együtt maradásuk. Ebből alakult ki a testvérek együttes nevelkedése rendezési főszabálya, amiből következett, hogy a bíróság a szülői felügyelet rendezése (megváltoztatása) során csak kivételesen, többlettényállás esetén döntött a testvérek szétválasztásáról. Ilyenkor az általános szempontok (pl. életkor, eltérő nem, a testvéri kapcsolat szoros vagy gyenge volta) mellett az adott ügy konkrét peradatait értékelte.
- [58] A Kúriának az alapvető gyermeki érdeken belül a testvérek együttes nevelkedése és az egyik testvér kinyilvánított véleménye miatt a testvérek érdekének különbözősége egymáshoz való viszonyáról kellett állást foglalnia.
- [59] A Kúria maradéktalanul egyetértett a jogerős ítélet azon elvi álláspontjával, hogy a testvérek érdeke önállóan vizsgálendő.
- [60] Minden gyermek önálló személyiség, a testvéreknek is van saját érdeke, ami lehet azonos, de lehet eltérő is. Önmagában az, hogy a rendezés egyik szempontja a testvérek együttes nevelkedése, nem zárja ki a gyermekek érdekének egyéni értékelését. Ennek hiányában ugyanis egyfajta automatizmus lépne be, ami az idősebb gyermek érdekét azonosítja a fiatalabb gyermek érdekével (vagy fordítva), ezzel tartalmilag kizárja az egyik testvér saját érdeke vizsgálatát. A gyermek érdeke alapelvnek tehát az érdeke egyedi értékelése felel meg.
- [61] A gyermek érdeke főszabályként nyilvánvalóan az, hogy annak a szülőnek a gondozásában nevelkedjen, akit maga is elfogad (az elsőfokú bíróság erre alapította az idősebb gyermekre vonatkozó körülményváltozást), ennek az általános elvnek azonban érvényesülnie kell a másik gyermek esetében is. A gyermek (különösen az ítélőképes gyermek) véleménye – többek között – ezért is kulcsfontosságú: megfogalmazza a saját életéről való elképzelését, azt, hogy melyik szülő gondozásában szeretne nevelkedni. A testvérek jövőképe eltérhet, és amennyiben ez az érdeküket nem sérti, azt a bíróságnak mind a szülői felügyelet gyakorlása megváltoztatása [Ptk. 4:170. § (1) bekezdés], mind a szülői felügyelet gyakorlása [Ptk. 4:167. § (2) bekezdés] körében mérlegelése egyik kiemelt szempontjaként kell értékelnie.
- [62] A jelen ügyben abból kellett kiindulni, hogy mindkét gyermek ítélőképes és jövőjüket illetően eltérően nyilatkoztak: más-más szülőnél kívántak élni. A fentiekben kifejtettek alapján a testvéri kapcsolat ténye mellett hangsúlyosabb az ítélőképes gyermek kinyilvánított akarata, ami a peradatok szerint nem ellentétes az érdekével. A Kúria elfogadta a jogerős ítélet okfejtését abban is, hogy tényszerűen a testvérek nagyon sok időt töltenek majd együtt, a testvéri kapcsolatuk szoros volta nem sérül.
- [63] A másodfokú bíróság a bizonyítékokat az egyedi gyermeki érdekre tekintettel értékelte. A gyermekek hosszútávú érdekei, az állandóság követelménye, a testvérek egymás közötti és a szülőkhöz való kötődésükben fennálló különbözőség figyelembevételével mérlegelése nem okszerűtlen, logikátlan és iratellenes. A szakvélemény pedig egy bizonyíték a perben, amelyben a döntést a bíróság az összes peradat együttes értékelésével [Pp. 279. § (1) bekezdés] hozza meg. A szakértőnek nincs kompetenciája a jogi döntés meghozatalára, javaslata (miszerint a gyermekek szétválasztása szakmai szempontból nem indokolt) csak egy peradat.
- [64] A felperes felülvizsgálati kérelmét arra is alapította, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltért a Kúria Pfv.20.018/2022/4. számú precedensképes határozatától, amely szerint a szülői felügyelet gyakorlásának rendezésénél a testvérek szétválasztása csak a gyermekek érdekében állóan rendelkezhető el. Ugyancsak ezt tartalmazza a Kúria Polgári Kollégiuma 1/2014. jogegységi határozatának V.1.a. pontja.
- [65] A Pp. 406. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálatnak az ügy érdemére kiható jogszabálysértés mellett a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt is helye van. A felperes – többek között – a Ptk. 4:21. §-ának, 4:167/A. §-ának és a 4:170. § (1) bekezdésének megsértését, téves alkalmazását jelölte meg jogszabálysértésként. A Kúria megállapította, hogy a perben rendelkezésre áll precedensértékű kúriai határozat (Kúria Pfv.20.018/2022/4.). A Kúria azonban a jelen ügy és a hivatkozott precedensképes határozat alapjául szolgáló ügy közötti azonosságot nem találta megállapíthatónak. A felperes maga is arra hivatkozott, hogy a precedensügyben a gyermekek évek óta külön háztartásban nevelkedtek, és a szétválasztás indoka többek között az volt, hogy az egyik gyermek mentális állapotának sérelmét az alperes idézte elő. A jelen ügy ehhez képest eltérő tényállású: a peres felek közösen jogosultak mindkét gyermek feletti szülői felügyeleti jog gyakorlására, ezen belül az egyik gyermek váltott gondoskodás formájában, a másik pedig az alperes háztartásában maradt. Az eldöntendő jogkérdés szempontjából mindez olyan lényegi különbség, amely miatt a két ügy között azonosság nem áll fenn, tehát a jelen ügy elbírálására a hivatkozott precedensképes határozat

nem irányadó. A Kúria azonban kiemeli, hogy a precedens ügyben meghatározott határozat lényegi elvi tartalmára – mely szerint a testvérek szétválasztása csak a gyermekek érdekében állóan kivételes esetben rendelhető el – a másodfokú bíróság a jelen ügyben is figyelemmel volt, ennek megfelelően döntött.

- [66] Mindezekre tekintettel a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben nem tért el, ezért azt a Kúria hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.II.20.746/2025/4.)

250. I. A sérelemdíj magánjogi büntetés funkciójának érvényesítését nem zárja ki az, hogy a személyiségi jogot sértő magatartás bűncselekményt is megvalósított, és a jogsértővel szemben büntetőjogi szankciót alkalmaztak.

II. Az összességében meghatározható károknál alkalmazható kármegosztás helyett a sérelemdíj összegének megállapításakor kell értékelni a sértett közrehatását. III. A polgári perben eljáró bíróság nemcsak azt nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem volt bűnös a bűncselekmény elkövetésében, hanem azt sem, hogy nem tanúsította azt a magatartást, amely miatt a bűnösségét megállapították [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 264. § (1) bek.; 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:52. §, 6:525. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felek 2019 áprilisában egy egyetem hallgatói, valamint egy kollégium lakói voltak.
- [2] A felperes 2019. április 5-én barátja társaságában három-négy üveg sört fogyasztott, majd az esti órákban szórakozni indultak, amikor a kollégium bejáratánál – még az épületen belül – találkoztak az alperesekkel. A felek között szóváltás alakult ki. A kollégiumból kifelé menet az I. rendű alperes ment elől, utána a felperes, aki az I. rendű alperest meglökte. A felperes barátja kettőjük közé állt, hogy az esetleges további heveskedést megakadályozza. A felperes azonban folyamatosan kiabált, és támadólag lépett fel az alperesekkel szemben, az I. rendű alperes feje felé ütött, akinek a bal vállát találta el. Az I. rendű alperes ekkor visszaütött, és halántékon találta a felperest, majd a II. rendű alperes a hajánál fogva a földre rántotta a felperest, akit a barátja segített fel. A felperes ezt követően is támadólag lépett fel az alperesekkel szemben, és bár a barátja a további tettelegességet próbálta megakadályozni, a felperes mögüle az alperesek irányába ütött. Az I. rendű alperes ütése a felperest nem érte el, a II. rendű alperes azonban a felperest ököllel arcon ütötte, aki a földre került, és segítség nélkül felállt. A felperesnek az ütés következtében a szemhéja felrepedt, vérzett.
- [3] A felperest a szülei ezután kórházba szállították, ahol látlelet készült a sérüléseiről. A sürgősségi járóbeteg ellátás során sérülésként rögzítették: a jobb szemzug alatt fél centiméteres repesztett seb volt, mérsékelt duzzanattal, a jobb felső IV. fogból kis darab letörtött, a jobb alkaron, a könyöksúcshoz közel horzsolás volt látható. A koponya röntgenvizsgálat lelete szerint törés nem volt látható. A felperes a sérülése után végig kommunikált, eszméleténél volt.
- [4] A büntetőbíróság a 2020. január 12-én jogerőre emelkedett végzésével az alperesekkel szemben

társtettesként elkövetett, maradandó fogyatékoságot okozó könnyű testi sértés büntette miatt pénzbüntetést szabott ki.

- [5] A büntetőbíróság ítéletével a felperest bűnösnek mondta ki társtettesként, csoportosan elkövetett garázdaság büntetében, és ezért két év próbára bocsátotta. A másodfokú bíróság ítéletével a felperest próbára bocsátás helyett megrovásban részesítette. A Kúria végzésével az első- és a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [6] A felperes megváltoztatott keresetében 1 468 396 forint kártérítés és annak 2019. április 6-tól járó késedelmi kamata, valamint 4 000 000 forint sérelemdíj és annak ugyanezen időponttól számított késedelmi kamata egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket. Kártérítésként a ruházatában és az őt szállító autó kárpitjában keletkezett kár, a fogorvosi kezelés költsége, a gyógyszerköltségek, a mankó beszerzési költsége, a parkolási és közlekedési költségek, a büntetőeljárásban a sértetti képviselő ellátásával felmerült ügyvédi költség, a terápiás kutya megvásárlásával kapcsolatos költség és a feljavított ételmezés költsége megtérítését kérte. Sérelemdíjat a lelki szenvedésre, a fizikai fájdalomra, a kórházi kezelésre, a maradandó fogyatékoságra, az egészség és az életvezetés megromlására hivatkozással követelt. Keresetének jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:43. §-át, 2:52. §-át, 2:53. §-át és a 6:48. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [7] Az I. rendű alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a károkozása jogtalan támadás elhárítása érdekében következett be, és a jogtalan támadás kivédése során az elhárítás szükséges mértékét nem lépte túl. Álláspontja szerint a felperes a Ptk. 6:525. § (1) bekezdése szerinti kármegelőzési, kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, és felróható magatartása mindennemű anyagi követelés lehetőségét kizárja.
- [8] A II. rendű alperes ellenkérelmében szintén a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy az erőszakos cselekmények kezdeményezője a felperes volt, és az ő magatartása vezetett a károk bekövetkezéséhez. Kifejtette, hogy a károsult közrehatás miatt nem kötelezhető a kár megtérítésére.
- Az első- és a másodfokú ítélet**
- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alpereseket 49 668 forint kártérítés és annak 2021. január 1-jétől járó késedelmi kamata, valamint 200 000 forint sérelemdíj és annak 2019. április 6-tól számított késedelmi kamata felperes javára történő egyetemleges megfizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [10] Az alperesek részéről nem vitatottnak tekintette, hogy a felperest kár érte, amelynek bekövetkezésében a magatartásuk is közrehatott. Értékelte ugyanakkor, hogy mindkét alperes jogos „önvédelmi” helyzetre hivatkozott. Erre figyelemmel vizsgálta, hogy a feleknek a kárral okozati összefüggésben fennálló, felróható magatartása milyen mértékű volt. Utalt arra, hogy mivel a büntetőeljárásokban meghozott jogerős határozatok

- szerint a felperes csoportosan elkövetett garázdaság büntetében, míg az alperesek testi sértés büntetében voltak bűnösök, ezért nem állapíthatta meg a büntető törvényi tényállás valamely szükségszerű elemének, illetve az arra utaló ténynek a hiányát sem. Éppen ezért mindegyik fél magatartását felróhatónak minősítette. Az ítélezési gyakorlatra tekintettel ugyanakkor kiemelte, hogy a kártérítési kötelezettség megállapítása körében a büntető ítélettől eltérően mérlegelhetett, és kármegosztást is alkalmazhatott.
- [11] A tanúbizonyítás eredménye alapján megállapította, hogy a felperes ittas állapotban volt, kiabált, szitkozódott, és agresszíven lépett fel. Lényegesnek tartotta, hogy a meghallgatott tanúk közül többen a vitának és az azt követő tettlegességnek is szemtanúi voltak. Mindkét tanú vallomásával bizonyítottnak tartotta, hogy a verekedés a felperes beszólogatásának következményeként alakult ki. A büntetőeljárásban felhasznált kamerafelvétel és az arról készült írásbeli feljegyzés alapján megállapította továbbá: a felperes barátja folyamatosan próbálta megakadályozni, hogy a felperes az I. rendű alperes elé kerüljön, és a felperes kétszer az I. rendű alperes felé rúgott. A kamerafelvétel alapján láthatónak nevezte azt is, hogy a felek között dulakodás volt, és a II. rendű alperes hátulról a felperest a haját megfogva a földre rántotta, aki ezután ismét támadólag lépett fel az alperesekkel szemben, majd a II. rendű alperes ütésétől a felperes újból a földre került, és megsérült.
- [12] A bizonyítás eredményének mérlegelése alapján megállapította, hogy a történetek kezdeményezője a felperes volt. Ezzel kapcsolatban hivatkozott arra, hogy ha a károsult a károkozó magatartás előidézésében, a kár bekövetkezésében maga is közrehatott, a magatartásának következményeit viselnie kell. Kiemelte, hogy az alperesek által megjelölt kárenyhítési kötelezettség kizárólag a károsodás időpontjára vonatkozóan értelmezhető, és a károsult kötelezettség körébe általában már nem tartozik bele a kár bekövetkezése utáni, a kár megszüntetésére irányuló törekvés. Álláspontja szerint ezért a kárenyhítési kötelezettség a felperes részéről annyiban nyilvánulhatott volna meg, hogy az első földre kerülését követően fel kellett volna hagynia a kötekedő magatartásával, mert ebben az esetben elkerülhető lett volna a konkrét testi sérülés bekövetkezése. Arra is utalt, hogy az alpereseknek – látván a felperes csitíthatatlan agresszióját – minden további vita és heveskedés elől ki kellett volna térniük. Mindezeket figyelembe véve a felperesre terhesebb 80–20% arányú kármegosztást alkalmazott.
- [13] A kártérítési követelések közül a ruházatban keletkezett kár megtérítése iránti követelést 2 800 forint erejéig, a közlekedési költség megtérítésére irányuló követelést 146 688 forint összegben, a parkolási költségek megtérítése iránti követelést 1 830 forint erejéig, a gyógyszerköltség megtérítése iránti követelést 77 040 forint összegben találta megalapozottnak, míg a további kártérítési követelések (az autókárpitban keletkezett kár, a fogorvosi kezelés költsége, a röntgenvizsgálat költsége, a feljavított élelmiszer költsége, a mankó beszerzésével kapcsolatos költség, a terápiás kutya költsége, és az ügyvédi képviselő költség) tekintetében a keresetet teljes egészében elutasította.
- [14] A sérelemdíj esetében hivatkozott annak kettős funkciójára: egyrészt a kompenzációs szerepére, másrészt a magánjogi büntetés jellegére. Értékelte ugyanakkor, hogy az alperesek büntetőjogi felelősségre vonása megtörtént, és álláspontja szerint ezért a büntetési cél figyelembevétele a kétszeres értékelés tilalmába (*ne bis in idem*) ütközne. Emiatt kizárólag a kompenzációs cél szem előtt tartásával határozta meg a felperest megillető sérelemdíj mértékét, vagyis azt vizsgálta, hogy mekkora az az összeg, amely alkalmas a felperes által a jogsértés következtében elszenvedett nem vagyoni hátrány hozzávetőleges ellentételezésére.
- [15] Mivel a büntetőügyben hozott ítélet az elkövetési magatartás szükségképpeni elemeként feltételezte az alperesek károkozó felróható magatartását, ezért már csak a közrehatást vizsgálta. Ebben a körben pedig hivatkozott a Kúria Pfv.III.21.471/2021/6. számú végzésének jogi indokaira. Figyelembe vette, hogy a felperes a sérelemdíj kapcsán ugyan a kórházi kezelésére is utalt, de annak elszámolása a kártérítési követelésnél már megtörtént. A felperes által állított lelki szenvedés, fizikai fájdalom, valamint az egészség és az életvezetés megromlása körében tekintettel volt a perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő szakvéleményére, s így arra, hogy a felperesnél kialakult poszttraumás stressz zavar az alperesektől elszenvedett bántalmazásával állt okozati összefüggésben, és e pszichés zavar javuló tünetei továbbra is fennállnak. A szakvélemény alapján rögzítette azt is, hogy a pszichés zavar 2019 óta zajlik, és a felperesnél egészségsromlást okozott, az életvezetését kezdetben súlyos mértékben, jelenleg pedig már csak enyhe mértékben nehezíti. Figyelemmel volt arra, hogy a felperes korábban, 2008-ban már járt ideggyógyászati vizsgálaton, és éveken át pszichológiai foglalkozáson vett részt, személyiségzavara miatt pszichiátrián is kezelték. Az utóbbiak kapcsán a büntetőeljárásban kirendelt igazságügyi orvosszakértő szakvéleményét is értékelte. Jelentőséget tulajdonított továbbá annak, hogy a perbeli szakvélemény szerint a felperes fogsérülése nyolc napon belüli gyógytartamúnak minősült, azzal okozati összefüggésben azonban maradandó fogyatékoság alakult ki nála, amely elsősorban esztétikai, kozmetikai jellegű fogyatékoság, és megfelelő fogpótló kezeléssel korrigálható.
- [16] Mindezek alapján megállapította, hogy az alperesek megsértették a felperes testi épséghez és egészséghez való személyiségi jogát, és ezért sérelemdíj fizetésére kötelesek. A sérelemdíj összegének meghatározásánál figyelemmel volt a feleknek a kártérítési követelések esetében értékelt magatartására, és súlyozottan vette figyelembe a felperes közrehatását. Emellett lényegesnek tartotta: a felperesnek tisztában kellett lennie azzal, hogy a betegsége miatt szedett gyógyszerekre alkoholt nem fogyaszthat, mint ahogy azt is tudnia kellett, hogy az alkoholfogyasztás nála milyen magatartást vált ki, és ennek a magatartásnak esetlegesen mi lesz a következménye. Ezek mérlegelésének eredményeként, a jogsértés súlyát és annak a felperesre gyakorolt hatását kiemelve a sérelemdíj összegét 200 000 forintban határozta meg.
- [17] A felperes fellebbezése és az alperesek csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság

- ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett – a keresetet a fogorvosi kezelés költsége és a röntgenvizsgálat költsége megtérítése tekintetében elutasító, valamint az alpereseket sérelemdíj megfizetésére kötelező és a további sérelemdíj vonatkozásában elutasító – rendelkezését helybenhagyta.
- [18] A büntetőügyeknek az elsőfokú eljárásban beszerzett iratai alapján rögzítette, hogy a nyomozati eljárások során és a bírósági eljárási szakban a nyomozó hatóság és bíróság a felek előadásán túl számtalan tanúvallomást értékelt, és figyelemmel volt a kamerafelvételre, amelynek részletes és pontos leírása is megtalálható volt az eljárások iratai között.
- [19] A közös károkozás és a felróhatóság körében azt vizsgálta, hogy a szóváltást, tettegességet ki kezdeményezte, és milyen cselekménysor előzte meg a felperes sérülését okozó ütések. Ismerte a felperes ellen folyamatban volt büntetőeljárásban hozott elsőfokú ítélet ténymegállapításait. Utalt arra, hogy az említett ügyben eljáró másodfokú bíróság a tényállást annyiban egészítette ki, hogy a bántalmazás következtében a felperes koponya- és alkarzúódást is szenvedett. Az alperesek ellen indult büntetőügyben meghozott jogerős végzés tényállását is ismerte. A felróhatóság megállapításánál ezekből a tényállásokból, a megtekintett kamerafelvétel elemzéséből és annak leiratából indult ki. A szóváltás kezdeményezését a kamerafelvétel és annak leirata alapján értelemszerűen nem tartotta azonosíthatónak, azonban a felperes elleni büntetőügyben hozott elsőfokú ítélet figyelembevételével megállapította, hogy a szóváltást a felperes, míg a személy elleni erőszakos cselekményeket az I. rendű alperes kezdeményezte azzal, hogy a hozzá indulatosan közeledő felperest meglökte.
- [20] Mivel a fentiek szerint a verbális, majd a fizikai provokációt is a felperes kezdeményezte, ezért egyetértett az elsőfokú bíróság ténymegállapításaival. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:525. §-a szerinti közrehatást, illetve a felróhatóságot a felek magatartása értékelésével és összevetésével vizsgálta, és ennek során helytállóan alkalmazta a 80–20%-os kármegosztást. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság a károsodáshoz vezető okfolyamatban helyesen értékelte a felperes provokatív, kezdeményező magatartását, és helytállóan állapította meg azt is, hogy az alpereseknek a további viták elöl ki kellett volna térniük.
- [21] A fellebbezéssel érintett kártérítési követelések vonatkozásában hangsúlyozta, hogy e költségek indokoltságát és összegét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 265. § (1) bekezdésére figyelemmel a felperesnek kellett bizonyítania. Ehhez képest arra a következtetésre jutott, hogy a felperes a fogorvosi kezelés költsége tekintetében a bizonyítási feladatának nem tett eleget. A röntgenvizsgálat költsége kapcsán pedig azt rögzítette, hogy a felperes nem adta indokát, hogy az elsőfokú bíróság által elfogadott röntgenköltség mellett ez az újabb költség mely okból merült fel.
- [22] Helyesnek találta az elsőfokú bíróságnak azt a hivatkozását, amely szerint a bírói gyakorlat a sérelemdíj két funkcióját különbözteti meg. Kifejtette, hogy miután az alperesek büntetőjogi felelősségét megállapították, a sérelemdíj összegének meghatározása során a kompenzációs funkciónak volt meghatározó szerepe. Figyelemmel volt arra is, hogy a bírói gyakorlat értelmében a jogsértés megállapításának nem automatikus következménye a sérelemdíj alkalmazása, és a Ptk. a sérelemdíj megítéléséhez, annak összegszerűsége meghatározásához az eset összes körülményének mérlegelését írja elő.
- [23] A Pp. 264. §-ára utalással helytállónak tekintette az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy az alperesek büntetőügyében hozott végzésre figyelemmel a felróhatóság hiányát nem állapíthatta meg. A kártérítés körében alkalmazott közrehatás vizsgálatát a sérelemdíj vonatkozásában is irányadónak tartotta. Ezzel összefüggésben kifejtette, hogy „[a] felperes által igényelt 4 000 000 forintos sérelemdíjból kiindulva, a megállapított 80–20%-os kármegosztási arányra tekintettel 1 000 000 forint az a sérelemdíj, amelyből az elsőfokú bíróság az összegszerűség meghatározásakor vélhetően kiindult”. Megismételte az elsőfokú bíróság által a mérlegelés körébe vont körülmények ismertetését, és azok értékelését helyesnek tartotta. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a megítélt sérelemdíj szükséges, ugyanakkor elegendő a felperesnek okozott hátrány kompenzációjára. Hangsúlyozta, hogy a bírói gyakorlat a maradandó egészségkárosodással nem járó, a sérelmet szenvedett félnek testi és lelki fájdalmat okozó jogsértés esetén kevesebb, mint 1 000 000 forint összegű, esetenként néhány százezer forintos sérelemdíj megítélését tartja szükségesnek és egyben elégségesnek.
- [24] Az alperesek csatlakozó fellebbezéseit sem találta megalapozottnak. Ezt – egyebek mellett – azzal indokolta, hogy a Pp. 264. § (1) bekezdését sértené, ha a polgári bíróság a büntető ítélettel szemben a felróhatóság teljes hiányát állapítaná meg. Helyesnek nevezte, hogy az elsőfokú bíróság a felperes közrehatását csak mint felelősséget csökkentő és nem kioltó tényezőt vizsgálta.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [25] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [26] Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 264. § (1) bekezdését és 279. § (1) bekezdését, valamint a Ptk. 2:52. §-át és 6:525. §-át jelölte meg. Ezen túlmenően állította, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltér a Kúria Mfv.X.10.064/2020/4. és Pfv.III.20.485/2024/4. számú közzétett határozatától.
- [27] A felülvizsgálati kérelem részeként kérte figyelembe venni a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében, valamint a kártérítési követelés tekintetében a jogi képviselő nélkül előterjesztett felülvizsgálati kérelmében foglaltakat.

- [28] Előadta, hogy a perben eljáró bíróságok teljesen önkényesen „szemezgettek” a büntetőügyekben hozott határozatok rendelkezései közül, kizárólag a reá nézve hátrányos megállapításokat kiemelve, és jogszabálysértő módon meghatározva az alperesekre kedvező közrehatási arányt. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság a büntetőügyekben hozott határozatok közül elsőként az ellene indult eljárásban hozott határozat tartalmát ismertette, holott azt időben megelőzte az alpereseket érintő végzés meghozatala. Ezt azért tartotta lényegesnek, mert álláspontja szerint a felróható magatartását és az azzal kapcsolatos megállapításokat a másodfokú bíróság a valóságtól eltérően domborította ki; és így annak, hogy a verbális, majd a fizikai provokációt is ő kezdeményezte, teljesen ellentmondott az ellene indult büntetőeljárásban hozott elsőfokú ítélet indokolása. Éppen ezért állította, hogy bár a másodfokú bíróság a büntetőbíróságok döntéseinek ténymegállapításait elfogadta, mérlegelés nélkül csak a reá hátrányos megállapításokat vette figyelembe. Sérelmezte annak figyelmen kívül hagyását, hogy két, egymástól független bűncselekmény is megvalósult, amelyek különböző elkövetési magatartásokat feltételeztek, és ezért automatikusan nem lehet azokat egységesen értékelni. Kifogásolta továbbá: a perben eljáró bíróságok nem tanúsítottak jelentőséget annak a lényeges körülménynek sem, hogy az alperesek által kifejtett fizikai erőszak a valamennyi fél által elkövetett garázdaságból kinövő, de azon túl is mutató, önálló cselekmények eredője volt, amelyek mozgatója a vele szembeni megtorlás volt. Hangsúlyozta, hogy a Pp. 264. § (1) bekezdésében rögzített kötőerőn mindkét fokú bíróság egyértelműen túlterjeszkedett. Érvelése szerint már csak ezért sem lehetett megalapozott a jogerős ítéletben írt kármegosztási arányra történt következtetés.
- [29] Előadta, hogy a bíróságok a bizonyítékokat az egyes kártérítési követelések tekintetében is jogszabálysértő módon mérlegelték, továbbá a kártérítés és a sérelemdíj összegének meghatározása kihatott a perköltség viseléséről szóló rendelkezésekre is.
- [30] A sérelemdíj vonatkozásában hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság csak látszólagosan hangsúlyozta a sérelemdíj kompenzációs funkciójának szerepét, valójában elfogadta az elsőfokú ítéletnek azokat az indokait, amelyek a magánjogi büntetés funkció kizártságát deklarálták. Kiemelte, hogy ebben a körben a jogerős ítélet és az abban megjelölt eseti döntés teljesen ellentétes egy másik ítéletábról határozat indokolásával. Határozott álláspontja szerint az utóbbi határozat tartalmazza a helyes értelmezést, és nem lehet figyelmen kívül hagyni a sérelemdíj magánjogi büntetés funkcióját pusztán azért, mert az alperesek bűnösségét már megállapították.
- [31] A Kúria fentiekben feltüntetett közzétett határozataitól jogkérdésben való eltérést arra hivatkozással állította, hogy noha azok szerint a sérelemdíj mértékének megállapítása során kármegosztásnak nincs helye, a másodfokú bíróság mégis a kármegosztási arányt vette figyelembe a sérelemdíj meghatározásakor. Hivatkozott arra, hogy a megjelölt kúriai határozatok értelmében a sérelemdíj mértékét nem lehetséges a kármegosztás mechanikus alkalmazásával számítani, hanem úgy kell meghatározni, hogy a károsult közrehatását a mérlegelés egyik szempontjaként kell értékelni.
- [32] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.
- [34] A felülvizsgálati kérelemben előadottakkal szemben kifejtette, hogy a perben eljáró bíróságok az alperesekre nézve hátrányos rendelkezéseket is teljes egészében figyelembe vették, és a jogerős ítélet a felperes hivatkozásával ellentétben semmiféle logikai hibát nem tartalmazott, a másodfokú bíróság a büntetőeljárásokban felmerült és a perben releváns bizonyítékokat is a maguk összességében vizsgálta. Megítélése szerint ezért a bíróságok egyike sem tért el a büntető határozatokban írtaktól.
- [35] Hangsúlyozta, hogy a felperes érvelésével szemben a károkozás nemcsak az alperesek cselekményének következménye, hanem a felperesé is, aki a károkozáshoz vezető cselekménysorozat kezdeményezője, provokálója volt.
- [36] A felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben előadta, hogy két olyan bűncselekményről volt szó, amelyek egyszerre, egy időben, egy helyen történtek, a tényállási elemeik összefonódtak, és a testi sértést jelentő cselekmények közvetlen kiváltója a felperes által kezdeményezett, garázda jellegű cselekmény volt. Érvelése szerint ezért szó sem lehet a felperes által említett mesterséges szétválasztásról, és a sérülését nem lehet külön értelmezni cselekménysorozatban betöltött, nagyon is aktív szerepétől.
- [37] Határozott álláspontja szerint a jelenlegi bírói gyakorlatban töretlenül érvényesül az az elv, hogy a büntetőjogi felelősségre vonás megtörténte esetén a kétszeres értékelés tilalmába ütköznék a sérelemdíj magánjogi büntetés funkciójának érvényesítése.
- [38] A Kúria Pfv.III.20.485/2024/4. számú közzétett határozatától jogkérdésben való eltérést azért is kizárhatónak tartotta, mert annak meghozatala később történt, és így azt a másodfokú bíróság nem is ismerhette, ezért figyelembe vennie nem kellett.
- [39] A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelme ugyancsak a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult.
- [40] Az I. rendű alperessel egyezően hivatkozott arra, hogy az utóbbi kúriai határozat a jogerős ítéletnél későbbi meghozatala miatt nem volt figyelembe vehető. Kiemelte azt is, hogy a felperes közrehatása nem maradhat értékelés nélkül, történjen az akár kármegosztás, akár a közrehatás kárt csökkentő értékelése útján.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [42] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [48] A felperes eljárási szabálysértésként a bizonyítás és a bizonyítási eljárás általános szabályai közül a Pp. 264. § (1) bekezdésének és a 279. § (1) bekezdésének megsértését állította. Az előbbi jogszabályhely értelmében, ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményeiről polgári perben kell

- határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítelt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt. Az ezzel egyező normaszövegű, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 4. § (2) bekezdése alkalmazása körében kialakult bírói gyakorlat ennek, a más hatóság határozatának polgári perbeli hatályával kapcsolatban érvényesülő abszolút kötöttségnek a terjedelmét negatív és pozitív megközelítésben is meghatározta (Kúria Pfv.III.20.347/2021/7.). Az előbbi értelemben a büntető ítéletben megállapított tényállás a polgári bíróságot nem köti, nincs akadálya annak, hogy a per során felmerült valamennyi bizonyíték – így a büntetőeljárás tartalma – figyelembevételével a büntető bíróságtól eltérő tényállást állapítson meg (Kúria Pfv.VI.20.473/2024/5.). Emellett a polgári perben eljáró bíróság a kártérítési kötelezettség körében megállapíthat eltérő tényállást, mérlegelhet eltérően, vagy akár kármegosztást alkalmazhat, ha a károsult vagy jogelődje közreható magatartása megállapítható [Kúria Pfv.III.21.266/2018/9. (BH 2020.70.)]. Pozitív megközelítésben viszont a ténymegállapítási kötöttség a bűnösség megállapításának alapjául szolgáló tényekre is kiterjed (Kúria Pfv.III.20.126/2018/17.). Vagyis a polgári perben eljáró bíróság nem csak azt nem állapíthatja meg, hogy az elítelt nem volt bűnös a bűncselekmény elkövetésében, hanem azt sem, hogy nem tanúsította azt a magatartást, amely miatt a bűnösségét megállapították [Kúria Pfv.III.21.319/2018/5. (BH 2020.150.)].
- [49] Mindezekre a perben eljáró bíróságok is tekintettel voltak. Egyezően emelték ki, hogy a bűnösség kérdésében elfoglalt állásponttól nem térhettek el, és nem állapíthatták meg a büntető törvényi tényállás valamely szükségszerű elemének, illetve az arra utaló ténynek a hiányát sem. A vizsgált, abszolút kötöttséget sértő ténymegállapítást a jogerős ítélet nem tartalmazott. Annak következetes érvényesítése a felperes büntetőügyében hozott határozatnak az említett szempontok mentén történő figyelembevételét is megkövetelte, ami – a felülvizsgálati kérelemben sem vitatottan – ugyancsak megtörtént. A fentiek értelmében pedig nem volt akadálya annak, hogy a bíróságok a büntetőjogi felelősség fennállását megalapozó tények kivételével eltérő tényállást állapítsanak meg, a felperes károsult közrehatását is értékeljék, és ennek eredményeként kármegosztást alkalmazzanak. A felperes a felülvizsgálati kérelmében nem is ezt sérelmezte, hanem azt kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság csak a reá hátrányos ténymegállapításokat vette figyelembe, a bűncselekmények és az azok megvalósításához szükséges elkövetési magatartások különbözőségének nem tulajdonított jelentőséget, és ezek alapján tévesen határozta meg a kármegosztás arányát. Ervelésével ellentétben azonban mindez nem eredményezhette a Pp. 264. § (1) bekezdésének megsértését, értékelésére nem ebben a körben, hanem az állított további jogszabálysértésekhez kapcsolódóan volt lehetőség.
- [50] A Pp. 279. § (1) bekezdésének sérelmére alapított felülvizsgálati támadás esetében arra kellett figyelemmel lenni, hogy a Pp. alkalmazása körében is követendő az a régi Pp. 206. § (1) bekezdésén nyugvó bírói gyakorlat, amely szerint a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésének hiányában a bizonyítékok felülmérlegelésére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség [Kúria Pfv.III.20.591/2023/5. (BH 2024.136.)]. Az ilyen felülvizsgálati kérelem csak akkor lehet eredményes, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás iratellenes, illetőleg a bíróság a bizonyítékokat azok egybevetése során nem a maguk összességében értékelte, és ennél fogva a megállapított tényállás nyilvánvalóan okszerűtlen, vagy lényeges logikai ellentmondást tartalmaz [Kúria Mfv.X.10.058/2020/6. (BH 2021.21.)]. A felülvizsgálati eljárás nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni [Kúria Pfv.I.21.474/2011/10. (BH 2013.119.II.)].
- [51] A másodfokú bíróság az ismertetettel azonosítható bizonyítékmérlegelési hibát nem vétett. A tényállás megállapítása során a büntető határozatoknak és a kamerafelvétel leiratának tartalmára is figyelemmel volt. Kétségtelen, hogy a mindhárom fél bűnösségét megállapító végzés tárgyalás mellőzésével történt meghozatalát a felperes esetében tárgyaláson való ítélethozatal követte, és a felperes ezt az ítéletet fellebbezéssel, majd a másodfokú ítéletet felülvizsgálati kérelemmel támadta. Noha a másodfokú bíróság ettől eltérő sorrendben ismertette a szóban forgó határozatok lényeges ténymegállapításait, ez iratellenességet nem eredményezett, és nem jelentette azt, hogy a másodfokú bíróság önkényesen csak a felperesre nézve hátrányos tényeket értékelte. A büntetőügyben hozott jogerős ítélet indokolásával egyezően rögzítette ugyanis azt, hogy míg a szöveztartást a felperes, addig a személy elleni erőszakos cselekményeket az I. rendű alperes kezdeményezte. A kamerafelvételre is figyelemmel megállapította továbbá azt, hogy a felperes provokálta az alpereseket, támadólag lépett fel velük szemben, feléjük ütött és rúgott. Ennek ismeretében a másodfokú bíróságnak az a ténybeli következtetése, hogy a verbális, majd a fizikai provokációt a felperes kezdeményezte, okszerű volt, a bizonyítékok helyes mérlegelésén alapult, és azt – ahogyan a jogerős ítélet indokolása tartalmazta – a büntetőügyben hozott határozatok és a kamerafelvétel tartalma is alátámasztotta. A felperes felróható károsult közrehatásának megállapítása és arra tekintettel a kármegosztás arányának meghatározása szempontjából ezeknek a tényeknek volt kiemelt jelentősége, és ebben a körben a bizonyítékmérlegelés nem szenvedett olyan hibában, amely a Pp. 279. § (1) bekezdésének megsértéséhez vezethetett volna.
- [52] A felperes a bíróságok által azonosan meghatározott kármegosztási arányt anélkül sérelmezte, hogy az annak eljárásjogi alapját jelentő, a szabad belátás szerinti döntést szabályozó Pp. 279. § (3) bekezdésének sérelmét állította volna. A felülvizsgálati kérelmében új, a jogerős ítélettől eltérő tartalmú érdemi döntés meghozatalát sem kérte, és ennek megfelelően arról sem nyilatkozott,

hogyan különbözött kármegosztást tartott volna indokoltnak. Ehhez kapcsolódó anyagi jogi jogszabálysértésként a Ptk. 6:525. § megsértésére hivatkozott. E § (1) bekezdését a jogerős ítélet nem sértette. A másodfokú bíróság ugyanis a fentebb részletezett ténymegállapítások alapján helytállóan vont le azt a következtetést, hogy a felperes a kármegelőzési kötelezettségét felróhatóan megszegte. A felperes pedig a felülvizsgálati kérelmében maga sem vitatta, hogy magatartásának felróhatósága nem lett volna vizsgálható. Azt sem állította, hogy a másodfokú bíróság a kárt nem a Ptk. 6:525. § (2) bekezdésében foglaltak szerint, az ott felállított sorrendet követve osztotta meg a felek között. Egyebekben az e döntés meghozatala során érvényesített mérlegelési szempontok eltérő értékelése – a már kifejtettek szerint – a Pp. 279. § (3) bekezdésének sérelmére alapított felülvizsgálati támadást feltételezett volna. Ennek és az eltérő kármegosztási aránynak a felülvizsgálati kérelemben történt megjelölése hiányában a felperes utóbbi hivatkozása érdemben nem volt vizsgálható.

- [53] A felperes további anyagi jogi jogszabálysértésként a Ptk. 2:52. §-ának téves alkalmazását állította. Ehhez kapcsolódóan azt kifogásolta, hogy a perben eljáró bíróságok a sérelemdíj mértékének meghatározásakor kármegosztást alkalmaztak, és az alperesek bűnösségének megállapítására tekintettel a sérelemdíj magánjogi büntetés funkcióját nem érvényesítették. A felperes arra is hivatkozott, hogy az előbbi okból a jogerős ítélet jogkérdésben eltért a Kúria két közzétett határozatától. A Kúria Mfv.X.10.064/2020/4. számú ítélete jogi indokolásának a felülvizsgálati kérelemben kiemelt része szerint a sérelemdíj mértékének megállapítása során kármegosztásnak nincs helye. A Kúria Pfv.III.20.485/2024/4. számú ítéletének a döntés elvi tartalmaként is megjelenített, a felperes által hivatkozott indoka az utóbbiak mellett azt is rögzítette, hogy az összecszerűen meghatározható károknál alkalmazható kármegosztás helyett a sérelemdíj összegének megállapításakor kell értékelni a sértett közrehatását. Az e jogkérdésben való eltérés vizsgálatakor abból kellett kiindulni, hogy a felülvizsgálat tárgya a jogerős ítélet, és nem az elsőfokú bíróság ítélete (Kúria Pfv.III.21.631/2019/5., Pfv.III.20.088/2020/3.). Ennélfogva az adott esetben is a jogerős ítélet indokolásában kifejtett jogértelmezés azonosságának vagy különbözőségének volt jelentősége. Közömbös volt tehát az, hogy az elsőfokú bíróság a sérelemdíj esetében is irányadónak tekintette-e az általa megállapított kármegosztási arányt, és ezt a döntését a másodfokú bíróság is így értelmezte-e. Ezzel szemben a másodfokú bíróság figyelemmel volt a felperes felróható közrehatására, de ez nem jelentette az elsőfokú bírósággal egyezően megállapított és a kártérítési követeléseknél érvényesített kármegosztási arány formális, önmagában való alkalmazását. A másodfokú bíróság ugyanis részletesen ismertette mérlegelésének szempontjait, ebben a körben helytállóan minősítette az elsőfokú bíróságnak a felperest ért hátrányokra, a jogsértés testi és lelki következményeire vonatkozó ténymegállapításait, és szem előtt tartotta a hasonló tárgyú perekben kialakult bírói gyakorlatot. Ennek a mérlegelési tevékenységnek az eredményeként jutott

arra a következtetésre, hogy az elsőfokú bíróság által megítélt összegű sérelemdíj szükséges és egyben elegendő a felperesnek okozott hátrány kompenzációjára. Vagyis a másodfokú bíróság a sérelemdíj mértékének meghatározása során nem kármegosztást alkalmazott, hanem a mérlegelés körébe vont körülmények egyikeként értékelte a felperes felróható sértetti közrehatását. A jogerős ítélet ezért a szóban forgó jogkérdésben nem tért el a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett referenciahatározatoktól, és ebből az okból nem sértette a Ptk. 2:52. §-át.

- [54] Az utóbbi anyagi jogi jogszabályhelyhez kapcsolódott a felperesnek az a további felülvizsgálati hivatkozása, amely szerint nem lehet figyelmen kívül hagyni a sérelemdíj magánjogi büntetés funkcióját pusztán azért, mert az alperesek bűnösségét már megállapították. Az erre tekintettel megválaszolandó kérdés az volt, hogy a sérelemdíj összegének meghatározásakor a kétszeres értékelés tilalmába ütközik-e a magánjogi büntetés funkció érvényesítése, ha a jogsértő büntetőjogi felelősségét ugyanazon magatartás miatt már megállapították. [A felülvizsgálatnak a felperes által kért, a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontjának első fordulata alapján, a jogegység biztosítása érdekében történő engedélyezését éppen az indokolta, hogy az említett jogkérdésben a bírói gyakorlat – a kérelemben megjelölt, ellentétes tartalmú ítéletábrái határozatokra tekintettel – nem egységes, és azzal kapcsolatban a Kúria jogegységi határozatban és az általa közzétett eseti határozatban még nem foglalt állást.] Kiindulási alapként kellett szolgálnia annak, hogy a sérelemdíj feladata az okozott hátrány kompenzációjaként az anyagi kárpótlás, másrészt magánjogi büntetés a hasonló jogsértések megelőzése érdekében (Kúria Mfv.IV.10.156/2021/8.). A sérelemdíj mértékének meghatározásakor a jogintézmény büntető funkciójára a sértettnek okozott hátrány nagyságától függetlenül figyelemmel kell lenni. Így a bíróság a sérelemdíj mértékében akkor is kifejezésre juttathatja a társadalom rosszallását, ha a sértettnek okozott hátrány nem jelentős [Kúria Pfv.IV.20.432/2019/5. (BH 2020.235.)]. Ugyanakkor a sérelemdíjnak a büntető funkció figyelembevétele nem történhet automatikusan, csak az eset összes körülményének értékelésével (Kúria Pfv.III.21.018/2020/5.). A Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében nevesített körülmények közül a jogsértés súlya, ismétlődő jellege és a felróhatóság mértéke is alapvetően a vizsgált jogintézmény elégtétel funkciójával mutatnak kapcsolatot, és ebből kifolyólag érvényesítésük a magánjogi büntetés jellegét erősíti. Ennek ellenére ezek a jogsértő magatartást és a jogsértő személyt előtérbe helyező szempontok és ezen keresztül a sérelemdíj büntető funkciója is a sérelmet szenvedett személy sérelmére, pszichés hátrányaira reagálnak. A szabályozás fókuszában tehát a személyiségi jogaiban megsértett személy áll, a sérelemdíj a jogsértés következményeként annak vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációját nyújtja számára. Ezzel szemben a büntetőjog a jogsértő bűncselekménynek minősülő magatartását szankcionálja, és a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 79. §-a értelmében a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak

megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el. Azaz a két jogág eltérő szempontból minősíti és a szükséghez képest pönalizálja a magatartást. Mindezek miatt a sérelemdíj magánjogi büntetés funkciójának érvényesítését nem zárja ki az, hogy a személyiségi jogot sértő magatartás bűncselekményt is megvalósított, és a jogsértővel szemben büntetőjogi szankciót alkalmaztak.

- [55] Ennek a jogértelmezésnek valóban nem felelt meg az elsőfokú bíróságnak az a megközelítése, hogy az alperesek büntetőjogi felelősségre vonására figyelemmel kizárólag a kompenzációs cél szem előtt tartásával határozta meg a felperest megillető sérelemdíj mértékét. Habár a másodfokú bíróság helyesnek, a bírói gyakorlattal összhangban állónak minősítette az elsőfokú bíróság részéről a sérelemdíj két funkciójának megkülönböztetését, az alperesek büntetőjogi felelőssége megállapításának mégis más jelentőséget tulajdonított. Arra tekintettel ugyanis az elsőfokú bíróságtól eltérően nem a kompenzációs funkció kizárólagosságát, hanem annak meghatározó szerepét hangsúlyozta. Ez pedig önmagában nem eredményezhette a Ptk. 2:52. §-ának megsértését.
- [56] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.III.20.272/2025/12.)

251 A közfeladatot ellátó szerv belső elektronikus levelezésének címadatai nem minősülnek közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatnak [2011. évi CXII. törvény (Infotv.) 1. §, 3. § 5–6. pont, 31. § (4) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes 2024. január 25-én – egyebek mellett – a következő közérdekű adatok kiadásának teljesítését kérte az alperestől: a ... végződésű e-mail címen kívül hány e-mail címet kezel/használ a hivatal. Adja ki ezen email címek listáját.
- [2] Az alperes 2024. február 8-án arról tájékoztatta a felperest, hogy nem rendelkezik az általa használt e-mail címek teljes listájával, az adatot nem kezeli; továbbá közölte a kerületi hivatalok elérhetőségeit tartalmazó linket.

A kereseti kérelem és az alperes ellenkérelme

- [3] A felperes a keresetben az előzetes adatkiadás iránti kérelmével egyezően azt kérte, hogy az alperes közölje közérdekű adatként: a ... végződésű e-mail címen kívül hány e-mail címet kezel/használ a hivatal, adja ki ezen e-mail címek listáját. A kereset jogalapjaként az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdését, a 39. cikk (2) bekezdését, az információs önrendelkezési jogról és információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 3. § 5. pontját, a 26. § (1) bekezdését, az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény 5. § (2) bekezdését jelölte meg.
- [4] Az alperes elsődlegesen az eljárás megszüntetését kérte. Alaki védekezése szerint nem rendelkezik perbeli jogképességgel, azt az Infotv. 31. § (4) bekezdése alapján sem lehet megállapítani. Az adatkezelést a központi szervezeti egysége, a kormányhivatal végzi; nincs olyan szervezeti egysége, amely adatkezelést végez. Másodlagosan a

kereset elutasítását kérte. Közölte, hogy az egyes hivatali munkavállalók rendelkeznek az egyénileg használt, a nevükkel képzett e-mail címmel, melyek listáját a kormányhivatal kezeli. Ezek az e-mail címek nem minősülnek közérdekű adatnak, mert azokhoz csak a munkavállaló fér hozzá és nem az alperes tevékenységével függ össze. Az e-mail címek száma és listája – a már közölt központi e-mail címeken kívül – nem minősül közérdekű adatnak vagy közérdekből nyilvános adatnak, azok nem szolgálják az Infotv. szerinti célt. A már közölt központi e-mail címeken kívül további adatok kiadása informatikai, így nemzetbiztonsági kockázatot jelent.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest a ... címen kívül kezelt e-mail címek számának és listájának kiadására kötelezte.
- [6] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az adatigény teljesítésének megtagadása nem volt jogszerű, mert a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személy hivatalos e-mail címe a közfeladat ellátásával összefüggő személyes adat, amely az Infotv. 26. § (1)–(2) bekezdései szerint közérdekből nyilvános adatnak minősül. Az alperes az általa használt e-mail címekre érkező adatokon műveleteket hajt végre, mely az Infotv. 3. § 9. és 10. pontja alapján megalapozza az adatkezelői minőségét. Az igényelt adatok ismeretében bűncselekmény elkövetésének esetleges veszélye pedig nem alapoza meg az adatigény teljesítésének jogszerű megtagadását.
- [7] Mindkét fél fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét azzal a pontosítással hagyta helyben, hogy az alperest a ... címen kívül kezelt/használt e-mail címek számát és listáját köteles kiadni.
- [8] A jogerős ítélet indokai szerint az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg az alperes perbeli jogképességét és az adatkezelői minőségét. A valós és közvetlen veszéllyel fenyegető helyzet fennállása esetén az adatkiadás megtagadható az Infotv. 30. § (5) bekezdése alapján, azonban az alperes ilyen helyzet fennállására nem hivatkozott; távoli veszély pedig nem szolgál alapul az adatkiadás megtagadásához. A közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személy hivatalos e-mail címe és azok száma a közfeladat ellátásával összefüggő személyes adat, melyek az Infotv. 26. § (1)–(2) bekezdései alapján közérdekből nyilvános adatként megismerhetők. Az elsőfokú bíróság ítéletének pontosítását annak keresettel egyező tartalmú megfogalmazása indokolta.

A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem

- [9] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az eljárás megszüntetését, másodlagosan – tartalma szerint – az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset elutasítását, harmadlagosan az első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megsértett jogszabályként az Infotv. 1. §-át, a 3. § 5. és 6. pontját, a 26. § (1) bekezdését jelölte meg. Állította,

- hogy a másodfokú bíróság jogkérdésben eltért a Kúria precedenshatározataiban foglaltaktól.
- [11] A felülvizsgálati kérelem indokai szerint a jogerős ítélet azért sérti az Infotv. 1. §-át és a 26. § (1) bekezdését, mert a másodfokú bíróság a Kúria Pfv.IV.21.269/2022/5., Pfv.IV.20.419/2021/6., Pfv.IV.20.047/2023/4., Pfv.IV.20.203/2023/9., Pfv.IV.20.554/2023/8. és a Pfv.IV.20.269/2023/6., Pfv.IV.20.340/2024/6. számú precedens határozataiban kifejtett jogértelmezést figyelmen kívül hagyta: elmulasztotta annak a vizsgálatát, hogy az adatigénylés mennyiben teljesíti az Infotv. 1. §-ában megfogalmazott jogalkotói célt. A felperes által megismerni kívánt adatok a közügyek átláthatósága szempontjából lényegtelenek, nem az alperes nyilvánosan megismerhető tevékenységére vonatkoznak; így nem tartoznak az Infotv. 3. § 5. pontja szerinti közérdekű adat fogalomkörébe. Az alperes levelezőrendszerében kezelt – a nyilvánosan közzétett közigazgatási tevékenységi területekhez kapcsolódó e-mail címeken felüli – e-mail címek és meghatározott szempont szerint csoportosított e-mail címek számadata nem szolgálja az Infotv. 1. §-ában megfogalmazott célt. Az alperes munkatársai által egyénileg használt, nevükből képzett e-mail címek közérdekű vagy közérdekből nyilvános jellegét nem alapozza meg az, hogy ezek az e-mail címek hivatali e-mail címek tekinthetők. A közölt e-mail címeket meghaladóan a felperes által igényelt adatoknak nincs közérdekű tartalma; azok nem minősülnek közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatnak. Érvelése szerint a Kúria Pfv.IV.21.963/2016/6., a Pfv.IV.21.767/2019/6. számú határozatában kifejtett jogértelmezés és az Alkotmánybíróság gyakorlata [13/2019. (IV. 8.) AB határozat] alapján csak a létező és általa kezelt adat kiadására kötelezhető, új minőségű adat létrehozására nem köteles. Adott ügyben a felperes érdeke volt annak bizonyítása, hogy az alperes a megismerni kért adattal rendelkezik (Kúria Pfv.IV.20.941/2018/4.), melynek nem tett eleget. Az alperes által kezelt e-mail címek teljes listájának megismerhetősége informatikai, biztonsági kockázatot jelent.
- [12] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelemben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [13] Az alperes felülvizsgálati kérelme alapos a következők szerint.
- [21] Az alperes felülvizsgálati kérelmében az Infotv. megjelölt rendelkezéseinek megsértésére és a Kúria precedens határozataitól való eltérésre hivatkozással vitatta, hogy a megismerni kívánt e-mail címek darabszáma és az alperes által „kezelt/használt” e-mail címek listája közérdekű (közérdekből nyilvános) adat.
- [22] Az Alkotmánybíróság következetesen érvényesített gyakorlata értelmében az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése szerinti közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog (összefoglaló néven: információszabadság) „[a]z informáltsághoz való jogot, az információk megszerzésének szabadságát és állami elismerését, továbbá biztosítását jelenti (7/2020. (V. 13.) AB határozat [14]).
- [23] Az információkhoz való hozzáférhetőség, az információk szabad áramlása különösen a közhatalom és az állam szervei tevékenységének átláthatósága körében alapvető jelentőségű (34/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994. 177. 185. megerősítve: 13/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [27]). Az információszabadság és az azon alapuló alapjogi jogviszony tartalma kötelezettséget teremt a közfeladatot ellátó szervek és személyek számára, hogy bizonyos, a közfeladataikkal összefüggésbe hozható, illetve azt jellemző adatokat proaktív módon nyilvánosságra hozzanak, vagy igény esetén hozzáférhetővé tegyenek (13/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [28]). Mindezek mögött alapvetően két, egymással összefüggő indok áll: egyrészt a közhatalom működéséről való tájékozott véleményformálás feltételeinek a megteremtése, másrészt a demokratikus és hatékony működés külső kontrollja és ösztönzése (3/2023. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [44]). Az Alaptörvényben rögzített alapvető jognak a közérdekű adatok megismerésére irányuló adatigénylés útján lehet érvényt szerezni (már amennyiben a közérdekű adatok proaktív közzétételére nem kerül sor) (3252/2016. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [25]).
- [24] Az alapjogi igény alapján a bírói felülvizsgálat (a formai szempontokon túlmenően) érdemben elsődlegesen ennek megállapítására irányul, hogy az igényelt adatok közérdekű (közérdekből nyilvános) adatnak minősülnek-e (3252/2016. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [28], megerősítve: 3077/2017. (IV.28.) AB határozat, Indokolás [24]).
- [25] Az Alkotmánybíróság a közérdekű adatminőség vizsgálata körében megállapította, hogy az Alaptörvény értelmében az adatnyilvánosság a közérdekű adatokra vonatkozik, de az Alaptörvény – a 39. cikk (2) bekezdését kivéve – nem határozza meg, hogy mely adatok tartoznak ebbe a körbe. Ezért az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésének alkotmányos rendeltetésével, valamint a demokratikus társadalomban betöltött funkciójával összhangban, az Infotv. vonatkozó rendelkezései alapulvételével szokásos az érintett adatkört behatárolni. Tehát adatigénylés esetében az Infotv. 3. § 5. pontjának értelmezésére és megfelelő alkalmazására van szükség. (4/2021. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [37]–[38], 13/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [40]). A közérdekű adat meghatározása során alapvetően az Infotv. fogalom meghatározásából kell kiindulni (3233/2023. (VI. 2.) AB határozat, Indokolás [27]).
- [26] Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alkotmánybíróság által meghatározott szempontrendszer alapján pedig annak megítélésakor, hogy a megismerni kívánt adat megfelel-e az Infotv. 3. § 5. és 6. pontja szerinti fogalomnak, az Infotv. célját is figyelembe kell venni.
- [27] A Kúria a közérdekű „adatminőség” megítéléséhez jelen perben is irányadónak tartja a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott precedens határozataiban [Kúria Pfv.IV.20.563/2024/6., a Pfv.IV.20.340/2024/6., a Pfv.IV.21.152/2023/8., Pfv.IV.20.756/2023/10., Pfv.IV.20.554/2023/8., Pfv.IV.20.269/2023/6., Pfv.IV.20.254/2023/6., a Pfv.21.579/2015/4., Pfv.21.976/2014/9.] kifejtett jogértelmezését, amely szerint azok az adatok

- tartoznak az Infotv. 3. § 5. pontja szerinti közérdekű adatok és az Infotv. 3. § 6. pontja szerinti közérdekű nyilvános adatok körébe, amelyek hozzájárulnak az Infotv. 1. §-ában deklarált cél érvényesüléséhez.
- [28] Jelen perben az nem vitatott, hogy az alperes közfeladatot ellátó szerv. Azonban a fent kifejtettek szerint a közérdekű „adatminőség” megállapításához az is szükséges, hogy az adatigénylés útján megismerni kívánt adat a közfeladatot ellátó szerv működésének, a közügyek intézésének átláthatóságát szolgálja. Az alperes ugyanis az eljárás során mindvégig vitatta, hogy az általa „kezelt/használt” e-mail címek számadata és listája – a közigazgatási tevékenységgel összefüggő, központi e-mail címek listájától eltekintve – közérdekű (közérdekű nyilvános) adatnak minősülne.
- [29] A Kúria megítélése szerint adott ügyben a másodfokú bíróság a Kúria közzétett határozatától eltérve kötelezte az alperest a kereset szerinti adatok kiadására.
- [30] A Kúria e körben elsődlegesen azt állapította meg, hogy az e-mail címek számadata nem minősül az Infotv. 3. § 2. pontja szerinti személyes adatnak, ezért közérdekű nyilvános személyes adatként az Infotv. 26. § (2) bekezdése alapján nem ismerhető meg. Ezt meghaladóan a kereset szerint csoportosított e-mail címek számadatának nincs közérdekű adattartalma; az alperes közfeladata ellátásának szempontjából lényegtelen, hogy az adatigénylés időpontjában hány darab e-mail címet „kezelt/használt” az alperes. Ezért a közügyek átláthatóságához fűződő közérdek a perbeli adatigény esetében nem állapítható meg, illetve ilyet a felperes sem jelölt meg. Ezért a megismerni kívánt adat nem minősül az Infotv. 3. § 5. pontja szerinti közérdekű adatnak.
- [31] Az alperes által „kezelt/használt” e-mail címek listája tekintetében a jogerős ítélet jogkérdésben részben eltért a Kúria közzétett határozataitól a következők szerint. A Kúria jelen ügyben is irányadónak tekintett jogértelmezése alapján a közfeladat ellátásával összefüggő személyes adatnak, vagyis közérdekű nyilvános adatnak nem a teljes személyi kör, hanem a fővárosi kerületi hivatal feladat- és hatáskörében eljáró személyek hivatalos e-mail címe minősül (Kúria Pfv.IV.20.176/2023/7., Pfv.IV.20.045/2023/7., Pfv.IV.20.047/2023/4.). Ebből következően az Infotv. 26. § (2) bekezdése alapján kizárólag e személyi kör hivatalos e-mail címe ismerhető meg. Ez pedig nem azonos a felperes által kiadni kért, az alperes által „kezelt/használt” e-mail címek listájával.
- [32] A Kúria jelen ügyben is irányadónak tekinti azt a jogértelmezést, mely szerint az alperes közfeladatának ellátására szolgáló közpénzből létrehozott és fenntartott levelező rendszerhez tartozó valamennyi e-mail címének ismerete nem szolgálja az alperes működésének átláthatóságát azokon az e-mail címeken kívül, amelyek nyilvánosan elérhetőek (Kúria Pfv.IV.20.527/2025/9.) Az egyes dolgozókhoz közvetlenül köthető e-mail címeknek nincs közérdekű adattartalma, nem minősülnek közérdekű vagy közérdekű nyilvános adatnak; a megismerni kért e-mail címek listája tekintetében hiányzik a közügyek átláthatóságához fűződő közérdek. Ezért a megismerni kívánt adatok nem minősülnek az Infotv. 3. § 6. pontja szerinti közérdekű nyilvános adatnak, nem tartoznak az Infotv. tárgyi hatálya alá.
- [33] Mindezekre tekintettel az alperes – a másodfokú bíróság jogértelmezésével szemben – jogszerűen tagadta meg az adatigénylés teljesítését. Ezért a Kúria a jogerős hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította.
- (Kúria Pfv.IV.20.655/2025/7.)
- 252** Az anyagi pervezetés a hivatalból észlelendő tény kivételével nem terjedhet ki a kereseti kérelmet meghaladó anyagi jogi iránymutatást magában foglaló tájékoztatásra. Így értelemszerűen arra sem, hogy a bíróság a felperes tudomására hozza, hogy adott esetben mely alanyi jog érvényesítése vezethetne az alperessel szembeni keresetének eredményességéhez, avagy azt, hogy az előterjesztett kereset – az általa érvényesített jog az anyagi jogszabályokból következően – helyesen, konkrétan mely személlyel szemben érvényesítő [2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 237. §, 369. § (4) bek., 370. § (4) bek.].
- A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**
- [1] A felperes mint adós és zálogkötelezett, valamint adóstársa 2008. március 31-én közjegyzői okiratba foglalt deviza alapú hitelkiváltási célú kölcsönszerződést, és önálló zálogjogot alapító szerződést kötött az alperes jogelődjével mint hitelezővel. Utóbbi a szerződésben vállalta, hogy az adósok részére 711 840 svájci frank összegű kölcsönt nyújt, aminek forint egyenértéke 47 496 000 forint volt.
- [2] A felperes 2012. január hónaptól kezdődően a fizetési kötelezettségét nem teljesítette, ezért 2012. július 23-án az alperes jogelődje közjegyzői okiratba foglaltan a szerződést felmondta.
- [3] A felperesnek a felmondás keltének időpontjában 10 404 260 forint túlfizetése állt fenn az alperesi jogelőddel szemben.
- A kereseti kérelem és az alperes védekezése**
- [4] A felperes módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy a közjegyzői okiratba foglalt felmondás jogellenes. Ennek indokaként arra hivatkozott, hogy a felmondáskor nem állt fenn lejárt tartozása, hanem 10 404 260 forint túlfizetésben volt.
- [5] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.
- Az első- és a másodfokú ítélet**
- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a 2012. július 23-án közjegyzői okiratba foglalt felmondás jogellenes.
- [7] Határozatának indokolása szerint az alperes végrehajtást kérői pozícióban áll, a felmondás esetleges jogellenessége a végrehajtásra is kihatással van. A felperes adósi pozícióban az alperessel szemben végrehajtás megszüntetése iránti pert sem indíthat alappal, mert a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 528. § (2) bekezdése alapján nem lehet arra alapítani a végrehajtási záradékkal és azzal egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtások esetén a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt előterjesztett keresetet, hogy a felmondás

- érvénytelen vagy nem hatályosult. Mindezek alapján – megítélése szerint – fennálltak a megállapítási kereset előterjesztésének a Pp. 172. § (3) bekezdésében meghatározott feltételei, így az abban foglaltakat érdemben vizsgálta. Ennek körében idézte a 4/2021. PJE határozatban foglaltakat, és a beszerzett szakvélemény alapján megállapította, hogy a felperesnek a felmondás keltének időpontjában 10 404 260 forint összegű túlfizetése állt fenn az alperes jogelődjével szemben, ezért megállapította a felmondás jogellenességét.
- [8] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a keresetet elutasította.
- [9] A jogerős ítélet indokolása szerint a fellebbezési kérelem körében mindenekelőtt a másodfokú bíróság azt vizsgálta, hogy az alperesnek van-e passzív perbeli legitimációja. Kifejtette, a perbeli legitimáció alapvetően anyagi jogi jellegű, a fél és az ügy tárgya közötti anyagi jogi kapcsolat, ezáltal az ügy érdemére tartozó kérdésként azt fejezi ki, hogy a felperest megilleti-e az általa érvényesített jog az alperessel szemben. Kiemelte: aktív vagy passzív perbeli legitimáció hiányában a keresetlevél abban az esetben utasítható el idézés kibocsátása nélkül, illetve szüntethető meg ez okból a per, amennyiben a pert nem a jogszabályban erre feljogosított személy indítja, vagy a per csak jogszabályban meghatározott személy ellen indítható, illetve meghatározott személyek perben állása kötelező, és a felperes e személyeket – felhívás ellenére – nem vonta perbe. Utalt arra, hogy egyéb esetekben érdemi döntést igényel annak a meghatározása, hogy a felperest az alperessel szemben megilleti-e a keresettel érvényesített jog.
- [10] A másodfokú bíróság rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság nem észlelte, hogy a felperes a kereseti igényét nem a vele szerződő féllel, hanem az alperessel szemben érvényesítette, aki viszont az engedményezett követelés jogosultjaként nem vált a kölcsönszerződés alanyává. A hitelező jogutódja átruházott hitelfortfóliójával összefüggésben ugyanis nem az alperes, hanem egy Nyrt. minősül a szerződéses kötelezettségek körében félnek, tekintettel arra, hogy az alperes csak a követelés behajtásához kapcsolódó jogosítványok tekintetében tekinthető jogutódnak.
- [11] Kifejtette: a szerződésátruházás eredményeként az Nyrt.-t illetik a felperessel kötött kölcsönszerződésből eredő jogok és terhelik a szerződéses kötelezettségek. Az engedményezéssel követelést szerző alperes pedig nem vált alanyává a szerződéses jogviszonynak. Ennek körében utalt 10/2024. számú Jogegységi határozatban (a továbbiakban: 10/2024. JEH) kifejtettekre is, és hangsúlyozta, hogy a szerződés felmondásának a joga alakítói jog, ezért az nem szállt át az engedményezésre.
- [12] Kiemelte: a felperes keresete azonban a támadott felmondás érvénytelenségének, közokirati jellege hiányának megállapítására irányul, amely egyedül a szerződést kötő féllel vagy annak jogutódjával szemben érvényesíthető, amit az elsőfokú bíróság elmulasztotta vizsgálni. Mivel a keresettel érvényesített jog a felperest az alperessel szemben nem illeti meg, a másodfokú bíróság osztotta az alperes azon fellebbezési hivatkozását, hogy a felperes a keresetét nem a megfelelő személlyel szemben terjesztette elő. Mindezek miatt a másodfokú bíróság az alperes passzív perbeli legitimációjának hiánya miatt az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította, ezért a további fellebbezési hivatkozásokat érdemben nem vizsgálta.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [13] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletnek az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Pp. 51. §-át, 237. §-át, a 369. § (4) bekezdését, a 370. § (4) bekezdését.
- [14] Érvelése szerint a 10/2024. JEH az elsőfokú ítélet meghozatalát követően kelt, a másodfokú bíróság – az anyagi pervezetés eszközeinek alkalmazásával – akkor járt volna el a jogszabályoknak megfelelően, ha az anyagi pervezetés körében a 10/2024. JEH határozatban foglaltak szerint tájékoztatást ad a részére, hogy a pert nem az alperessel, hanem az Nyrt.-vel szemben kell megindítani. Álláspontja alátámasztásaként hivatkozott a BH 1995.323. számon közzétett eseti döntésre.
- [15] A felperes álláspontja szerint a másodfokú bíróságnak a Pp. 369. § (4) bekezdése, valamint a Pp. 370. § (4) bekezdése alapján – az anyagi pervezetés körében – tájékoztatnia kellett volna őt arról, hogy a pert nem az ellen indította, akivel szemben az igénye érvényesíthető. Érvelése szerint amennyiben ugyanis a jogi érvelés körében előadottak hiányosak, nem kellően részletezettek vagy ellentmondóak, úgy a perfelvételi szakban az anyagi pervezetés eszközeinek alkalmazása során kell az elsőfokú bíróságnak felhívnia a fél figyelmét erre. Álláspontja szerint ezek hiánya sem a keresetlevél visszautasítását, az eljárás megszüntetését, sem a kereset elutasítását önmagában nem eredményezheti.
- [16] Állította, hogy az elsőfokú eljárás lényeges szabályának megsértése – az anyagi pervezetés hiánya – az ügy érdemi eldöntésére kihatott, és annak orvoslása a másodfokú eljárásban nem lett volna lehetséges, ezért szerinte a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezéséről kellett volna döntenie a Pp. 384. § (2) bekezdés b) pontja alapján.
- [17] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [18] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [21] A felülvizsgálati kérelemben foglaltakra tekintettel a felülvizsgálati eljárásban a Kúriának kizárólag abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az anyagi pervezetés szabályait a másodfokú bíróság megsértette-e azzal, hogy nem tájékoztathatta a felperest arról, hogy olyan alperest perel, akivel szemben igényét nem érvényesítheti.
- [22] E kérdéssel kapcsolatban mindenekelőtt abból kell kiindulni, hogy a jogerős ítélet helytállóan – a következetes bírói gyakorlatnak megfelelően (többek között: Kúria Pfv.21.096/2024/5.) – mutatott rá arra, hogy a konkrét esetben az alperes passzív perbeli legitimációjának hiánya nem eljárásjogi kérdésként (perelőfeltételként) merült fel, hanem a kereset

- érdemi elbírálására tartozó anyagi jogi kérdésként jelentkezett a perben.
- [23] Ilyen esetben azonban – a téves felülvizsgálati érveléssel szemben – a bíróságot a helyes alperes személyét illetően az anyagi pervezetés szabályai szerint nem terheli tájékoztatási kötelezettség a felperes irányába. A téves perlés ugyanis a felperes alperessel szembeni anyagi (passzív) perbeli legitimációjának hiányát, vagyis azt jelenti, hogy a felperes az általa érvényesített jogot nem az anyagi jogszabályokból kikövetkeztethető vagy az anyagi jogszabályokban meghatározott személlyel szemben érvényesíti. A perbeli (passzív) legitimáció meglétéről vagy annak hiányáról azonban a bíróság csak az érdemi határozatában foglalhat állást, ezért nem tájékoztathatja az anyagi pervezetés körében a felperest arról, ha olyan alperest perel, akivel szemben igényét nem érvényesítheti. A felperes a bíróság tájékoztatásának hiányában saját keresete jogi hibájának felismerésével vagy az alperes védekezéséből juthat csak arra a következtetésre, hogy rossz alperest perel.
- [24] Ez következik az anyagi pervezetés fogalmi mibenlétéből, amely jogintézmény lényege, hogy a bíróság a közrehatási tevékenységével a perkoncentráció érvényesülése érdekében hozzájárul ahhoz, hogy a felek eljárási kötelezettségeiket teljesíthessék. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy a perbeli rendelkezés joga (Pp. 2. §) tény-, jogállítást, kérelem vagy az alperes személyének a megjelölését illetően – ide nem értve az eljárásjogi perbeli legitimáció jelen perbelitől alapvetően eltérő eseteit [Pp. 176. § (2) bekezdés b) pont] – ne a feleket illetné. Ebből következően az anyagi pervezetés a hivatalból észlelendő tény kivételével nem terjedhet ki a kereseti kérelmet meghaladó anyagi jogi iránymutatást magában foglaló tájékoztatásra. Így értelemszerűen arra sem, hogy a bíróság a felperes tudomására hozza, hogy adott esetben mely anyagi jog érvényesítése vezethetne az alperessel szembeni keresete eredményességéhez, avagy azt, hogy az előterjesztett kereset – vagyis az általa érvényesített jog az anyagi jogszabályokból következően – helyesen konkrétan mely személlyel szemben érvényesítő.
- [25] A fentiek alapján tévesen hivatkozott a felperes felülvizsgálati kérelmében arra, hogy az eljárás bíróságok megsértették volna az anyagi pervezetés szabályait, amikor nem tájékoztatták őt arról, hogy az előterjesztett igénye az anyagi jog szabályai szerint nem az alperessel szemben érvényesíthető. Ilyen kötelezettség ugyanis az anyagi pervezetés szabályai szerint a bíróságokat nem terheli.
- [26] Alapítványként érvelt a felperes felülvizsgálati kérelme alátámasztásaként a BH 1995.323. számon közzétett eseti döntésben foglaltakra is. E körben a Kúria hangsúlyozza, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát kizárólag az ügy érdemére kiható jogszabálysértés miatt kérte, arra nem hivatkozott, hogy az a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltérne. Erre alappal nem is hivatkozhatott, mert a felülvizsgálati kérelmében megjelölt határozat nem precedens. A Pp. 406. § (1) bekezdése második fordulatának alkalmazásában ugyanis a Kúria közzétett határozata alatt a Pp. 346. § (5) bekezdésére, illetve a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.) 32. § (1) bekezdés b) pontjára figyelemmel főszabály szerint a Kúria 2012. január 1. után meghozott, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett határozatait kell érteni (Kúria Pfv.VI.20.426/2024/2., Gfv.III.30.134/2023/5.). A felperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt eseti döntés, a Legfelsőbb Bíróság Mfv.I.10.315/1994. számú határozata viszont 2012. január 1-jét megelőzően született, tartalma emiatt nem lett volna vizsgálat alá vonható, az attól való eltérésre a felperes felülvizsgálati kérelmében megalapozottan nem is hivatkozhatott volna.
- [27] Mindezek miatt a Kúria csak utal arra, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt határozat esetében az eljárás bíróságok a jogvitát nem is a jelen perben alkalmazandó Pp., hanem még a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény szabályai szerint bírálták el. Következésképpen abban a kizárólag a Pp. alkalmazása körében értelmezhető anyagi pervezetés és annak szabályainak az alkalmazása fel sem merülhetett, tehát fogalmilag is kizárt, hogy e határozattól a jogerős ítélet jogkérdésben eltérhetett volna.
- [28] A kifejtettek értelmében a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt és emiatt érdemben vizsgálható okból nem jogszabálysértő. Ezért a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.III.20.320/2025/5.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

GAZDASÁGI SZAKÁG

253 I. A felülvizsgálati kérelemben nem jelölhető meg olyan új jogszabálysértés, amelyre a fél korábban nem hivatkozott, és amelyre vonatkozóan a jogerős határozat döntést nem tartalmaz.

II. Ha a tag az ülés tartása nélküli határozathozatal kezdeményezése esetén az írásbeli szavazásra nyitva álló határidőn belül kinyilvánítja, hogy a kezdeményezés szerinti tárgykörben a döntéshozó szerv összehívását kéri, a legfőbb szerv ülésének összehívása nem mellőzhető.

III. Ha a társaság létesítő okirata lehetővé teszi az ülés tartása nélküli döntéshozatalt, de az ügyvezetés a Ptk. 3:20. § (3) bekezdésében szabályozott garanciális jellegű, eltérést nem engedő szabály ellenére nem hívja össze az ülést, hanem megállapítja a leadott szavazatok alapján meghozott döntést, az erről szóló társasági határozat jogsértő [2013. évi V. törvény (Ptk.) 3:20. §; 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 406. § (1) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes tagjai a felperes, egy gazdasági társaság és egy további magánszemély, utóbbi 2022. július 12-től az alperes vezető tisztségviselője is egyben.
- [2] Az alperes társasági szerződésének 11.2. pontja szerint a társaság a taggyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozó ügyekben írásbeli döntéshozatallal is határozhat. Az ülés tartása nélküli határozathozatalt az ügyvezetés a határozat tervezetének a tagok részére történő megküldésével kezdeményezi. A tagok számára a tervezet kézhezvételétől számított legalább nyolc napos határidőt kell biztosítani arra, hogy szavazatukat megküldjék az ügyvezetés részére. Az ülés tartása nélküli döntéshozatal során a Ptk.-nak a határozatképességre és szavazásra vonatkozó rendelkezéseit azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a határozathozatali eljárás akkor eredményes, ha legalább annyi szavazatot megküldenek az ügyvezetés részére, amennyi szavazati jogot képviselő tag jelenléte a határozatképességéhez szükséges lenne ülés tartása esetén. Ha bármely tag az ülés megtartását kívánja, a legfőbb szerv ülését az ügyvezetésnek össze kell hívnia. A szavazásra megszabott határidő utolsó napját követő három napon belül, ha valamennyi tag szavazata ezt megelőzően érkezik meg, akkor az utolsó szavazat beérkezésének napjától számított három napon belül az ügyvezetés megállapítja a szavazás eredményét, és azt további három napon belül közli tagokkal. A határozathozatal napja a szavazási határidő utolsó napja; ha valamennyi szavazat korábban beérkezik, akkor az utolsó szavazat beérkezésének napja.
- [3] Az alperes 2022. július 12-én meghozott 16/2022. (VII. 12.) számú határozata szerint a taggyűlés a társasági szerződés 7. pontját módosította, lehetővé téve, hogy a taggyűlés a veszteségek fedezésére a tagok számára pótbefizetést írjon elő. A 17/2022. (VII. 12.) számú határozattal a taggyűlés a társasági

szerződést a meghozott taggyűlési határozatokra tekintettel módosított tartalommal egységes szerkezetbe foglaltan elfogadta. A módosított társasági szerződés 7.4. pontja szerint: „A pótbefizetés legfeljebb a) üzleti évenként egy alkalommal a számviteli törvény szerinti éves beszámolót jóváhagyó taggyűlésen, b) üzleti évenként 12 (tizenkettő) alkalommal írható elő (pótbefizetés gyakorisága)”.

- [4] A felperes 2022. augusztus 9-én a Törvényszéken pert indított – többek között – a 16/2022. (VII. 12.) és 17/2022. (VII. 12.) számú taggyűlési határozatok hatályon kívül helyezése iránt. A Törvényszék a 2022. szeptember 2-án kelt végzésével e határozatok végrehajtását felfüggesztette, majd a 2023. szeptember 22-én meghozott – e tekintetben a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.077/2024/22. számú ítéletével 2024. június 18-án jogerőre emelkedett – ítéletével a 16/2022. (VII. 12.) számú taggyűlési határozatot hatályon kívül helyezte.
- [5] Az alperes ügyvezetője 2022. augusztus 2-án taggyűlésen kívüli határozathozatalt kezdeményezett a társaság tagjai részére pótbefizetés előírása tárgyában. Tájékoztatta a tagokat, hogy az írásbeli szavazáshoz (döntéshozatallal) szükséges szavazólapot, valamint a társaság határozatának kivonat tervezetét megküldi a részükre. A kézhezvételtől számított nyolc napon belül kérte a tagok nyilatkozatának a visszaküldését. A 1/2022. számú határozattervezet szerint: „A Társaság tagjai úgy döntenek, hogy a Társaság veszteségeinek fedezésére 10 000 000 Ft, azaz tízmillió forint összegben pótbefizetést írnak elő a Társaság tagjai számára, amelyet a tagok a kézhezvételtől számított 10 napon belül, pénzbeli teljesítéssel kötelesek teljesíteni, törzsbetétek arányában.”
- [6] A felperes 2022. augusztus 8-án a szavazólapot aláírta, a „nem” szavazatot jelölte, egyidejűleg azonban az alperes ügyvezetője részére az alábbi indítványt tette: „Tisztelt Ügyvezető Asszony! Hivatkozással a 2022. augusztus 2. napján kelt levelére mellékelten küldöm az aláírt szavazólapot. Egyidejűleg kérem a T. Ügyvezető Asszonyt, hogy a cég taggyűlését a Társaság társasági szerződésének 11.2. pontja alapján, valamint a Ptk. 3:20. § (3) bekezdése alapján összehívni szíveskedjen és annak helyéről és idejéről engem tájékoztatni szíveskedjen.”
- [7] A felperes név2-vel borítékolt be a szavazólapot és a taggyűlés megtartására vonatkozó kérelmét, majd azokat az alperes ügyvezetőjének gibraltári címére és az alperes címére is megküldte. A küldemény a gibraltári címről „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza, az alperes címén azt 2022. augusztus 10-én egy másik – az alperes székhelyével azonos székhelyű – cég alkalmazottja átvette, majd e-mailben, szkennelve továbbította az alperes törvényes képviselője részére.

- [8] Az alperes ügyvezetője nem hívta össze a taggyűlést; 2022. augusztus 15-én megállapította, hogy a társaság a „pótbefizetés előírása a társaság tagjai részére” napirend kapcsán, taggyűlés összehívása nélkül, írásos szavazással 90 „igen” és 30 „nem” szavazattal, tartózkodás nélkül a megküldött határozattervezettel azonos tartalommal meghozta az 1/2022/08.11. számú határozatot. Megállapította, hogy a határozati javaslat a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:20. § (2) bekezdése alapján elfogadottnak minősül.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [9] A felperes keresetében az alperes 1/2022/08.11. számú határozatának a Ptk. 3:37. § (1) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezését kérte. Többek között arra hivatkozott, kifejezetten kérte az alperes ügyvezetését, hogy hívja össze a taggyűlést, erre azonban nem került sor. A taggyűlés összehívásának a kezdeményezésére vonatkozó tagi jog garanciális jellegű jogintézmény. A Ptk. 3:110. § (1) bekezdése alapján a gazdasági társaság tagjának alanyi joga van arra, hogy a legfőbb szerv tevékenységében részt vegyen. A Ptk. 3:20. § (4) bekezdésére utalással kifejtette, az általa feladott küldemény 2022. augusztus 10-én érkezett meg az alpereshez, a határozat azonban 2022. augusztus 11-én került meghozatalra, így nem a felperes volt az, aki utolsóként adta le szavazatát. Emiatt különösen jogszabálysértő a taggyűlés összehívásának az elmulasztása.
- [10] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Egyebek mellett előadta, hogy a felperes csak az általa aláírt, keltezéssel ellátott, „nem” szavazatot tartalmazó szavazólapot küldte meg a részére, más iratot nem küldött, de ha küldött volna, az sem tette volna meg nem történtté a felperes szavazatát. A szavazólap visszaküldése és a leadott szavazat miatt fel sem merülhetett, hogy a felperes taggyűlésen szeretné kinyilvánítani a szavazatát. Ha az ügyvezető figyelmen kívül hagyta volna a felperes „nem” szavazatát, úgy a Ptk. 3:20. § (4) bekezdését és a létesítő okirat 11.2. pontjának 7. és 8. mondatát sértette volna meg.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [11] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 1 009 650 forint perköltséget.
- [12] Határozata indokolásának felülvizsgálati kérelemmel érintett részében megállapította, hogy a perben a felperes bizonyította, hogy a szavazólapot és az ülés tartására irányuló kérelmet is megküldte az alperesnek. Megállapította azt is, hogy a felperes a válasziratában a Ptk. 3:20. § (4) bekezdésére és a 6:5. § (2) bekezdésére, a Ctv. 24. § (1) bekezdésére és a 24. § (8) bekezdésére nem mint új, a határozat hatályon kívül helyezését megalapozó jogszabályhelyekre hivatkozott, hanem a már korábban kifejtettek kapcsán jogi érvelésként hívta fel azokat, ezért alaptalanul állította az alperes ezen felperesi előadás elkészítésére. A felperes által állított, a Ptk. 3:20. § (3) bekezdésébe, a 3:110. § (1) bekezdésébe és az alperes társasági szerződésének 11.2. pontjába ütközés kapcsán azonban kifejtette, hogy a tagok az alperesi határozatokat a döntéshozó szerv ülésén vagy ülés tartása nélkül hozzák meg.

Abban az esetben, ha a tag a szavazatát a Ptk. 3:20. § (1) bekezdésének megfelelően leadja, ülés megtartásának nincs helye, a szavazat ülés tartása nélküli leadása ugyanis fogalmilag kizárja, hogy ugyanabban a napirendi pontban a legfőbb szerv ülést tartson és határozatot hozzon. A felperes leadta a szavazatát, az aláírt szavazólapot megküldte az alperes törvényes képviselőjének, így a taggyűlés összehívása iránti kérelme okafogyott.

- [13] Az elsőfokú bíróság a perköltség viseléséről a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (1) bekezdése alapján határozott.
- [14] A felperes fellebbezése és az alperes csatlakozó fellebbezése folytán másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az alperes 1/2022/08.11. számú határozatát hatályon kívül helyezte.
- [15] A jogerős ítélet indokolása szerint a felperes fellebbezése alapos, ezért az alperes elsőfokú perköltség felemelésére irányuló csatlakozó fellebbezése érdemben nem bírálható el.
- [16] A másodfokú bíróság rögzítette, bár az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabályt sértett, amikor a felperes kereseti kérelmét megalapozó azon jogi érvelését, amely szerint azért is jogszabálysértő a támadott határozat, mert az alperes veszteséges működésének hiányában nem volt helye pótbefizetés elrendelésének, téves álláspontja folytán figyelmen kívül hagyta és nem bírálta el, mivel azonban rendelkezésre álltak az elsőfokú ítélet más okból történő megváltoztatásához szükséges adatok, ezért az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére a másodfokú bíróság nem látott alapot.
- [17] A másodfokú bíróság azonban az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított tényállásból eltérő jogi következtetésre jutott. Jogi álláspontja szerint az alperesi határozat sérti a Ptk. 3:20. § (3) bekezdését és az alperes társasági szerződésének 11.2. pontját. Kifejtette, bár a felperes eljárása az írásbeli döntéshozatali eljárás során valóban ellentmondásos volt azáltal, hogy szavazati jogának gyakorlása mellett ülés megtartását is kérte. Ez az ellentmondás azonban nem értelmezhető akként, hogy a szavazat leadásával a tag az ülés megtartásának kezdeményezésére vonatkozó jogát elveszítené. Nem vitás, hogy a két nyilatkozat – a szavazat és az ülés összehívásának kérése – egymást kizárja. A két nyilatkozat együttes értékelése kapcsán azonban egyrészt abból kell kiindulni, hogy az ülés tartása nélküli határozathozatal kivételes lehetőség ahhoz képest, hogy a Ptk. 3:19. § (1) bekezdése alapján főszabály szerint a jogi személy tagjai a döntéshozó szerv ülésén hozzák meg határozataikat, másrészt az ülés tartásának kezdeményezését biztosító jogosultság annak biztosítására szolgál, hogy a tag a társasági jogait nyílt és transzparens döntéshozatali eljárásban gyakorolhassa. A Ptk. ülés tartása nélküli határozathozatalra vonatkozó szabályainak helyes értelmezése alapján az ülés tartása iránti kérelem közlésével akkor is megszűnt az ülés tartása nélküli szavazás lehetősége, ha a felperes a napirendi pont tárgyában a szavazatát megelőlegezte. Az alperesi ügyvezető tehát akkor járt volna el helyesen, ha a felperes szavazatát figyelmen kívül hagyva intézkedik az alperes taggyűlésének összehívásáról. A felperes alappal hivatkozott a bírósági

joggyakorlat mentén arra, hogy a döntéshozatal rendjét szabályozó előírások a társasági szerződésben, illetve a Ptk.-ban olyan lényeges garanciális szabályoknak minősülnek, amelyek megsértése a Ptk. 3:37. § (3) bekezdésének kontextusában súlyos jogsértésnek minősül, így az ilyen okból jogsértő határozat hatályon kívül helyezése nem mellőzhető.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [18] Az alperes felülvizsgálati kérelmében – tartalma szerint – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a jogsértés tényének megállapítását, harmadlagosan az elsőfokú ítélet keresetet elutasító rendelkezésének részítélettel történő helybenhagyását és a csatlakozó fellebbezés elbírálása érdekében a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, negyedlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a jogsértés tényének részítélettel történő megállapítását és a csatlakozó fellebbezés elbírálása érdekében a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, ötödlegesen a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [19] Állította, hogy a jogerős ítélet az alábbi jogszabályokat sérti: a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 364. §-a alapján alkalmazandó 279. § (1) bekezdése, a 269. § (1) bekezdés b) pontja, (2) és (6) bekezdése, a 294. § (4) bekezdése, a 346. § (5) bekezdése, a 383. § (2) bekezdése, a Ptk. 1:2. § (1) bekezdése; a 1:4. § (1)–(2) bekezdése; a 3:16. § (1)–(2) bekezdése; a 3:18. § (2) bekezdése; a 3:19. § (1)–(2) bekezdése, a 3:20. § (1)–(4) bekezdése, a 3:35. §, a 3:36. § (1) bekezdése, a 3:37. § (1) bekezdése, a 3:111. § (1) bekezdése, Magyarország Alaptörvénye 28. cikke; a csatlakozó fellebbezés el nem bírálása kapcsán: a Pp. 83. § (1) bekezdése, a 341. § (1) bekezdése, a 372. § (3) bekezdése, a 383. § (1)–(2) bekezdése, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 2. § (1)–(2) bekezdése. Arra is hivatkozott, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltér a Kúria Pfv.V.20.585/2023/5. és Pfv.I.21.693/2019/6. számú határozataitól.
- [20] Az alperes előadta, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást helyesnek fogadta el. Az elsőfokú bíróság a másodfokú bíróság által irányadónak tekintett tényállást név2 tanúvallomását elfogadva állapította meg. A másodfokú eljárásra is vonatkozik a Pp. 279. § (1) bekezdése, amelyet álláspontja szerint a másodfokú bíróság azáltal sértett meg, hogy az így általa elfogadott tényállás jogsértő bizonyítási eszközön alapult, amelyet a másodfokú bíróságnak figyelmen kívül kellett volna hagynia. E körben előadta, hogy a nevezett tanú kihallgatására irányuló bizonyítási indítványt a felperes a Ptk. 3:36. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn túl terjesztette elő, így arra alapítottnak a bíróság nem állapíthatta volna meg azt az alperes által vitatott tényt, hogy a felperes a taggyűlés összehívására irányuló kérését is megküldte az alperes ügyvezetőjének. Jogszerűen tehát a felperes ezt nem bizonyította, ezért az alperes nem sérthette meg a jogerős ítéletben felhívott anyagi jogi jogszabályi rendelkezéseket.
- [21] Az alperes szerint a tanúvallomás figyelembevételé miatt is jogszabálysértő, mert az elsőfokú bíróság nem tisztázta, hogy a tanú a felekkel milyen viszonyban van, ennek folytán nem elfogult-e.
- [22] A jogerős ítélet azonban akkor is sérti a Pp. 279. § (1) bekezdését, ha a tanúvallomás bizonyítékként mégis figyelembe vehető lenne, mert a bíróság a bizonyítékokat nem a maguk összességében értékelte, hanem abból csak a felperesi állítást alátámasztó részt emelte ki, figyelmen kívül hagyva, hogy mind a tanú, mind a felperes e körben ellentmondásos nyilatkozatokat tett.
- [23] Mindezzel álláspontja szerint a másodfokú bíróság jogkérdésben eltért a Kúria hivatkozott, közzétett határozataitól, mert a bizonyítékok egybevetése során egyes elemeket kiragadott és nem megfelelően vetette össze a per egyéb adataival. Mindez pedig lehetőséget ad a Kúriának a bizonyítékok felülmérlegelésére. Ennek eredményeként az alperes kérte annak megállapítását, hogy a felperes nem küldött taggyűlés összehívása iránti kérelmet az alperesnek.
- [24] Amennyiben a Kúria az alperes fenti álláspontját mégsem osztaná, és azt állapítaná meg, hogy a felperes megküldte a taggyűlés összehívása iránti kérelmét is az alperes ügyvezetőjének, a jogerős ítélet ebben az esetben is jogszabálysértő. Az alperes e körben arra hivatkozott, hogy a Ptk. 3:16. § (2) bekezdése értelmében a taggyűlés a döntéseit vagy ülés tartásával vagy ülés tartása nélkül hozza meg. A tagnak ezért vagylagos lehetősége van, vagy megküldi a szavazatát az ügyvezetés részére, vagy kéri az ülés megtartását annak érdekében, hogy a szavazati jogát az összehívandó ülésen gyakorolja. Azzal, hogy a felperes az írásbeli szavazatát megküldte, részt vett a legfőbb szerv döntéshozatalában, ráutaló magatartásával ezt a választását kétségmentesen kifejezésre juttatta. A felperes hangsúlyozta, hogy az F/11. szám alatt csatolt, a taggyűlés összehívására irányuló kérésében semmilyen formában nem jelezte, hogy a legfőbb szerv ülésén szavazni is kívánna.
- [25] A másodfokú bíróság elmulasztotta a szavazati jog gyakorlásához hozzárendelni annak joghatását, azt, hogy ezzel a felperes kimerítette a szavazati jogát. A már egyszer gyakorolt szavazati jog ismételt gyakorlásának az ülésen már semmiképpen sem lett volna helye.
- [26] Az alperes előadta, amennyiben a létesítő okirat lehetővé teszi az ülés tartása nélküli határozathozatalt, úgy ennek módja egyenrangú a legfőbb szerv ülésének megtartásával. Tévedett ezért a másodfokú bíróság, amikor a taggyűlésen hozott határozat kapcsán főszabályról beszélt. Abban is téves álláspontot foglalt el, hogy a taggyűlésen a tag a társasági jogait nyílt döntéshozatali eljárásban gyakorolhatja, ugyanis a legfőbb szerv ülése a Ptk. 3:111. § (1) bekezdése értelmében nem nyilvános. Indokolás nélkül maradt továbbá, hogy miért tekintette a másodfokú bíróság a taggyűlésen hozott határozatot transzparensnek, szemben az ülés tartása nélkül hozott határozattal. Jogi indokolás hiányában ez a megállapítás megalapozatlan. Nyilvánvaló ugyanis, hogy az ülés tartása nélküli határozathozatal éppúgy transzparens, mint az ülés tartásával

- meghozott, ha a határozathozatal folyamatát megfelelően dokumentálják.
- [27] Minden alapot nélkülöz a jogerős ítéletben tett azon megállapítás, hogy a felperes a szavazólap aláírásával a szavazatát pusztán „megelőlegezte”. Az ülés tartása nélküli határozathozatal során az írásbeli szavazat ügyvezetőnek történő megküldése a szavazati jog gyakorlásának minősül. A jogszabály nem ismeri a szavazati jog „megelőlegezését”. A másodfokú bíróság álláspontjának az elfogadása visszaélészerű joggyakorlásnak adna teret, mert ha az ülés tartása iránti kérelem közlésével megszűnik az ülés tartása nélküli szavazás lehetősége, úgy a tag akár a szavazás lezárultát követően is követelhetné a legfőbb szerv ülésének összehívását.
- [28] jogerős ítélet azon megállapítása, amely szerint az alperesi ügyvezető tehát akkor járt volna el helyesen, ha a felperes szavazatát figyelmen kívül hagyva intézkedik az alperes taggyűlésének összehívásáról, sérti a Ptk. 3:20. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó a Ptk. 3:18. § (2) bekezdését és a 3:19. § (2) bekezdését, továbbá a 3:20. § (1)–(4) bekezdéseit, amelyek alapján az ügyvezetőnek nem volt jogszabályi lehetősége a leadott szavazat figyelmen kívül hagyására. Tekintettel arra, hogy valamennyi tag leadta a szavazatát, így a határozathozatali eljárás eredményes volt, az ügyvezető köteles volt a szavazás eredményét megállapítani és a tagokkal közölni.
- [29] A felperes az általa teremtett ellentmondásos helyzetből adódó felróhatóságára alapítottan nem hivatkozhat az alperessel szemben arra, hogy az ellentmondó nyilatkozatai közül nem azt választotta, hogy összehívja a társaság taggyűlését.
- [30] Az alperes előadta, a Ptk. 3:37. § (3) bekezdésén alapuló, értékelés szerinti döntési lehetősége miatt a bíróságnak a hatályon kívül helyezés és a jogsértés (hatályon kívül helyezés nélküli) megállapítása közötti mérlegelést az adott ügyre konkretizálva kell elvégeznie, és a hatályon kívül helyezés szükségességét, indokoltságát minden esetben egyedileg kell értékelnie. Tévesen helyezkedett ezért a másodfokú bíróság arra az álláspontra, hogy a döntéshozatal rendjét szabályozó előírások olyan lényeges garanciális jogszabálynak minősülnek, amelyek megsértése esetén a határozat hatályon kívül helyezése nem mellőzhető. Az alperes álláspontja szerint, jelen esetben, ha meg is valósult a jogerős ítéletben megállapított jogszabályba, illetve társasági szerződésbe ütközés, az semmiképpen sem jelentős, és nem veszélyezteti az alperes jogszerű működését, ezért nem lett volna helye a taggyűlési határozat hatályon kívül helyezésének, legfeljebb a jogsértés megállapításának.
- [31] Az alperes kifejtette továbbá, hogy a bírósági felülvizsgálat tárgya csak a jogi személy határozata lehet, az ügyvezető technikai jellegű intézkedése, azaz a taggyűlés összehívása, illetve annak elmulasztása nem. A másodfokú bíróság nem a határozatot, hanem a perben nem vizsgálható technikai jellegű intézkedés elmaradását vizsgálta. Tévesen és megalapozatlanul hivatkozott e körben a másodfokú bíróság a teljesen eltérő tényállású BH 2022.212. számon közzétett határozatra.
- [32] Az alperes megítélése szerint a másodfokú bíróság jogszabálysértő módon mellőzte a csatlakozó fellebbezése elbírálását, amivel többek között megsértette az ítélet teljességének követelményét. Abban az esetben is köteles lett volna elbírálni az alperesi csatlakozó fellebbezést, ha a felperes fellebbezését megalapozottnak találta. A csatlakozó fellebbezés ugyanis nem vált hatálytalanná, így az nem minősülhetett okafogyottnak. Miután a másodfokú bíróság jogszabályba ütköző módon adott helyt a per főtárgya vonatkozásában a felperes keresetének, ez a jogszabálysértés kihatott a perköltségről való rendelkezésre is. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében részletezte az általa az elsőfokú eljárásra felszámított ügyvédi munkadíj indokoltságát. Rámutatott, hogy jogszerűen, a Kúria gyakorlatát is figyelembe véve, nem lett volna helye az ügyvédi munkadíj elsőfokú bíróság általi mérséklésének.
- [33] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [34] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem korlátai között vizsgálta, és azt az alperes által megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.
- [35] A felülvizsgálat kereteit illetően a Kúria rögzíti, a Pp. 406. § (1) bekezdéséből fakadóan a felülvizsgálati kérelemben nem jelölhető meg olyan új jogszabálysértés, amelyre a fél korábban nem hivatkozott és amelyre vonatkozóan a jogerős határozat döntést nem tartalmaz (Kúria Pfv.V.20.474/2021/8.). A jogerős ítélet ugyanis nem valósíthat meg az ügy érdemére kiható jogszabálysértést, illetve nem térhet el a Kúria közzétett határozatától olyan jogkérdésben, amelyek nem képezték a tárgyat az első- és a másodfokú eljárásnak.
- [36] Az alperes a felülvizsgálati eljárásban a per érdemében elkövetett eljárási szabálysértésként alapvetően arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság az általa megjelölt Pp. rendelkezések megsértésével fogadta el helyesnek az elsőfokú bíróság ítéleti tényállásának azt a megállapítását, miszerint az alperes ügyvezetője megkapta a felperes által aláírt szavazólappal egyidejűleg a felperes taggyűlés összehívására irányuló kérelmét. Álláspontja szerint a Pp. 364. §-ának azon előírásából, hogy eltérő rendelkezés hiányában a másodfokú eljárásban az elsőfokú eljárásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, a rendelkezésre álló peradatok alapján a másodfokú bíróságnak észlelnie kellett volna az elsőfokú eljárás felülvizsgálati kérelemben részletesen kifejtett hibáit (jogsértő bizonyítási eszköz felhasználása, ellentmondásos nyilatkozatok figyelmen kívül hagyása, okszerűtlen, egyoldalú mérlegelés). Mindezek alapján – bizonyítottság hiányában – azt kellett volna megállapítania, hogy az alperes nem kapott a felperestől taggyűlés összehívására irányuló kérelmet a szavazólappal egyidejűleg.
- [37] Az alperes azonban figyelmen kívül hagyta a Pp. 370. § (1) bekezdését, amelynek értelmében a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét – a (2)–(4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelem, csatlakozó fellebbezés, ellenkérelem határozza meg, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a 371. § (1) bekezdés a)–d) pontjaiban megjelölt tartalmi

- követelmények körében előadottak. A felperes az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében kifejezetten nyilatkozott arról, hogy nem támadja az elsőfokú ítéletének – többek között – a [66]–[67] pontjait (fellebbezés 2.1.3. pont), amelyben az elsőfokú bíróság név2 tanúvallomására alapítottan megállapította, hogy a felperes a szavazólapot és az ülés tartására irányuló kérelmet is megküldte az alperesnek. Az alperes csatlakozó fellebbezése pedig nem irányult az elsőfokú ítélet indokolásának a megváltoztatására, és a fellebbezési ellenkérelmében sem vitatta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást. A felülvizsgálati kérelmében továbbá nem hivatkozott a Pp. 370. § (2)–(4) bekezdéseinek a megsértésére.
- [38] A fentiekből következik, hogy a másodfokú bíróság a felülbírálati jogkörének korlátaira tekintettel jogszerűen nem vizsgálta az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárást és az elsőfokú bíróság bizonyíték értékelési tevékenységét. A fellebbezési kérelem alapján pedig az elsőfokú bíróság ítélete anyagi jognak való megfelelőségének vizsgálata során a jogerős ítélet elsőfokú tényállás helytállóságára vonatkozó megállapításából következően a másodfokú bíróság nem látott alapot a Pp. 369. § (3) bekezdés a) pontjának alkalmazására sem. Azaz nem képezte a másodfokú eljárás tárgyát a bizonyítékok mérlegelésén alapuló tényállás megállapítása, és azzal kapcsolatban a felülvizsgálati kérelemben e körben felhívott jogszabálysértések vizsgálata. A másodfokú bíróság bizonyíték mérlegelési tevékenységének hiányában ezért fel sem merülhet, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltérhetne a Kúria Pfv.20.585/2023/5. és Pfv.21.693/2019/6. számú közzétett határozataitól.
- [39] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a tényállás helytelen megállapítása, a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelése és az ezekkel összefüggésben előadott további eljárási szabálysértések érdemi vizsgálatát mellőzte. Erre tekintettel a jogerős ítélet megsértettként állított anyagi jogi rendelkezések szempontjából történő felülbírálatát a másodfokú bíróság által elfogadott, így a felülvizsgálati eljárásban is irányadó, az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás alapján végezte el.
- [40] A felülvizsgálati kérelemben megjelölt anyagi jogi jogszabálysértések és az alperes ezekkel kapcsolatos érvei alapján a Kúriának alapvetően abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy a perbeli tényállás mellett helytállóan állapította-e meg a másodfokú bíróság, hogy az alperes ülés tartás nélkül hozott 1/2022/08.11. számú határozata a Ptk. 3:20. § (3) bekezdésébe és az alperes társasági szerződésének 11.2. pontjába ütközött, mert azt az alperes a felperes taggyűlés összehívására irányuló kérelme ellenére nem taggyűlésen, hanem ülés tartása nélkül hozta meg.
- [41] A Kúria mindenekelőtt rámutat, a másodfokú bíróság az ítéletében a fenti taggyűlési határozat jogszerűsége tárgyában döntött. Iratellenes és minden alapot nélkülöz a felülvizsgálati kérelem arra vonatkozó érvelése, hogy a másodfokú bíróság „egy technikai jellegű ügyvezetői intézkedésnek a határozat meghozatalát követő elmulasztását” vizsgálta a Ptk. 3:35. §-ának a megsértésével. Ezzel szemben az eljáró bíróságok a felperes kereseti kérelmének megfelelően a támadott határozat jogszerűségét vizsgálták abból a szempontból, hogy annak meghozatala során az alperes betartotta-e a Ptk. 3:20. § (3) bekezdésében és az azzal azonos előírást tartalmazó társasági szerződésében előírt eljárásrendet.
- [42] A Kúria egyetértett a másodfokú bíróság érdemi döntésével és annak indokait is túlnyomórészt osztotta az alábbiak szerint.
- [43] A másodfokú bíróság azon megállapítása, amely szerint az ülés tartása nélküli határozathozatal kivételes lehetőség ahhoz képest, hogy a Ptk. 3:19. § (1) bekezdése alapján főszabály szerint a jogi személy tagjai a döntéshozó szerv ülésén hozzák meg határozataikat, annyiban helytálló, hogy korlátozott felelősségű társaság esetén – szemben például a közkereseti társaságra vonatkozó szabályokkal – a Ptk. nem teremti meg az ülés tartása nélküli határozathozatal lehetőségét. Amennyiben a társaság tagjai élni kívánnak ezzel a lehetőséggel, úgy arról a társasági szerződésben kell rendelkezniük [Ptk. 3:20. § (1) bekezdés]. Ilyen rendelkezés esetén azonban – az alperes érvelésének megfelelően – nem tekinthető az ülés tartása nélküli határozathozatal kivételesnek [Ptk. 3:16. § (1)–(2) bekezdés].
- [44] A Ptk. 3:20. §-a általános szabályként vezette be a társasági határozathozatal ülés tartása nélküli lehetőségét. Ezzel a Ptk. szakított a testületi akaratképzés korábbi klasszikus szemléletével (régi Gt.), amely alapvetően a testületi ülést tekintette a társasági akaratképzés egyedüli legitim formájának. A testületi döntéshozatal funkciója általában kettős: az akaratok egyeztetése és a vitaforum biztosítása. A Ptk. azzal, hogy általános szabállyá tette az ülés nélküli döntéshozatalt, elismerte, hogy a társaság tagjainak akaratnyilvánítása nem csak fizikailag, jelenléttel, hanem írásban, is összegezhető. A szabályozás a kollektív akaratképzés újragondolásával a társasági akaratképzés „formái” oldalát relativizálta, és a tartalmi oldalra (a szavazatok arányára, számosságára) helyezte a hangsúlyt. A Ptk. 3:20. § (1)–(2) bekezdése a rugalmasságot szolgálja azzal, hogy diszpozitív szabályával lehetővé teszi az ülés tartása nélküli döntéshozatal lehetőségét.
- [45] A Ptk. társasági jogi részében (Harmadik könyv) a diszpozitivitás az alapelv (3:4. §), ugyanakkor a törvény több helyen tartalmaz kisebbségvédelmi jellegű rendelkezéseket (pl. a Ptk. 3:105. § (1) bekezdése, 3:111. §-a), amelyek célja, hogy a többség ne élhessen vissza a helyzetével. A törvényhozó a Ptk. 3:20. § (3) bekezdésében is garanciát épített be, amelynek értelmében bármely tag jogosult kérni a döntéshozó szerv ülésének megtartását. Másként megfogalmazva, ez azt jelenti, hogy bármely tag – akár kisebbségben is – kikényszerítheti a döntéshozó szerv formális ülésének megtartását. A Ptk. 3:20. § (3) bekezdésének funkciója a tagok részvételi jogának védelme, a testületi ülés, a vita fórumának biztosítása, így kikényszeríthetősége a tagi jogok alapvető garanciája.
- [46] A fentiek alapján megállapítható, hogy a Ptk. 3:20. § (3) bekezdése eltérést nem engedő szabály. Erre utal a szabály nyelvtani szerkezete, a „kell” fordulat a kötelező szabályozás tipikus nyelvi jele. Ugyancsak erre lehet következtetni az Alaptörvény értelmezési segédanyagának (28. cikk) alkalmazásából is: a

- norma célja az, hogy bármely tag a vita fórumát kikényszeríthesse, ezzel a többség dominanciáját korlátozza. Azt az értelmezést támasztják alá mérvadó szakirodalmi álláspontok is, hogy a Ptk. 3:20. § (3) bekezdése garanciális, kisebbségvédelmi jellegű szabály, és a Ptk. általános diszpozitivitási elvéből nem következik, hogy ettől el lehetne térni [lásd Vékás Lajos–Gárdos Péter (szerk.): *Nagykommentár a Ptk.-hoz*, 2014]. Más megfogalmazás szerint a vita lehetősége alapjog, ezért miután ez a rendelkezés biztosítja a tagok számára az ülésen való vita lehetőségét, ezért a rendelkezés eltérést nem engedő, kógens szabály (Gárdos–Török–Vékás: *A Polgári Törvénykönyv magyarázatokkal*, 2013). Ugyanez következik abból is, hogy a kisebbségvédelmi szabályokat általánosságban jellemző módon kógensnek kell tekinteni, mert ezek a tagi jogok garanciális magját védik, azaz a jogpolitikai indokuk éppen a kisebbség garanciális védelme (Lábady Tamás: *A magyar magánjog*, 2015).
- [47] Bár a Ptk. 3:19. § (1) bekezdése alapján a másodfokú ítéletben írt módon nem különböztethető meg az ülés tartásával vagy ülés tartása nélküli döntéshozatal, azonban – a fentiek alapján és ezen indokokkal is megerősítetten – helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy mind a Ptk.-ban, mind a társasági szerződésben rögzített, a döntéshozatal rendjét szabályozó előírások lényeges garanciális szabálynak minősülnek. Ez következik a Ptk.-beli szabályozás szerkezetéből is. A Ptk. hatályos rendelkezése szerint: ha a létesítő okirat a határozathozatalt ülés tartása nélkül is lehetővé teszi, az ilyen határozathozatalt az ügyvezetés a határozat tervezetének a tagok vagy alapítók részére történő megküldésével kezdeményezi [Ptk. 3:20. § (1) bekezdés]. A Ptk. 3:20. § (3) bekezdése szerint azonban: ha bármely tag az ülés megtartását kívánja, a döntéshozó szerv ülését az ügyvezetésnek össze kell hívnia. A szabályozás jogtechnika szempontból a főszabály – kivételi szabály elvét követi, amely szerint: ha van a létesítő okiratnak a határozathozatalt ülés tartása nélkül is lehetővé tevő szabálya, és ez alapján az ügyvezetés kezdeményezi az ülés tartása nélküli határozathozatalt, arra csak akkor kerülhet sor, ha a döntéshozó szerv ülésének összehívását egyik tag sem kéri. Ha ugyanis bármely tag az ülés megtartását kívánja, amelyet egyértelműen kifejez az erre irányuló írásbeli kérelme, a Ptk. 3:20. § (3) bekezdése szerint az ügyvezetésnek a döntéshozó szerv összehívásáról kell intézkednie. Ha a kivételi szabály feltétele (az ülés megtartására vonatkozó tagi akarat kifejezése és annak ügyvezető tudomására hozása) bekövetkezik, az ülés tartása nélküli határozathozatal lehetősége kizárt, a határozat csak a döntéshozó szerv ülésén hozható meg. Ezek a szabályok a tagot illető, az ügyvezetés által nem elvonható garanciális szabályok.
- [48] A fentiekből következően nincs választási helyzetben az ügyvezetés, ha a tag az őt megillető legfőbb döntéshozó szerv összehívását kéri – még abban az esetben sem, ha e jognyilatkozatával egyidejűleg a szavazólapon is tesz nyilatkozatot. A Ptk. és adott esetben a társasági szerződés 11.2. pontja ugyanis az ügyvezetés számára csak az ülés tartása nélküli kezdeményezés jogát biztosítja. Ez a kezdeményezés azonban sikertelen, ha bármelyik fél az ülés megtartását kéri, azaz ebben a helyzetben egyetlen leadott szavazathoz sem fűződhet jogi hatály, a tagokat védő garanciális jellegű szabály alapján az eredményes határozathozatal jogszabályi feltételei már nem állnak fenn, így a leadott szavazatok alapján nincs helye a szavazás eredménye jogszerű megállapításának.
- [49] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében tévesen értelmezte a jogerős ítélet azon megállapítását, hogy a taggyűlés tartásának kezdeményezésére vonatkozó jog azt a célt szolgálja, hogy biztosítsa a tag társasági jogainak nyílt és transzparens döntéshozatali eljárásban történő gyakorlását. A nyílt eljárás – szemben az alperes álláspontjával – nem a taggyűlés nyilvánosságával azonos, valamint a transzparenciára sem abban az értelemben utalt a másodfokú bíróság, hogy azt az ülésen kívüli határozathozatal eleve kizárná. Nyilvánvaló, hogy a másodfokú bíróság e körben arra kívánt utalni, hogy a közvetlenség, a döntés érdemére is kihatással bíró megvitatás, az érvek kifejtésének a lehetősége az, amelyek biztosítása érdekében a jogalkotó is szükségesnek ítélte e jog biztosítását a korlátozott felelősségű társaság valamennyi tagja részére. Mindezekre az ülésen kívül hozott határozathozatal esetén értelemszerűen nincs mód.
- [50] Éppen ezért, az adott ügyben alkalmazandó jogszabály, a Ptk. 3:20. §-ának az Alaptörvény 28. cikkének megfelelő – annak céljával és az Alaptörvénnyel összhangban történő – értelmezésével jutott arra a helytálló jogi következtetésre a másodfokú bíróság, hogy a felperes ellentmondásos írásban tett nyilatkozata (a szavazólap kitöltése mellett egyidejűleg a taggyűlés összehívására irányuló indítvány tétele) esetén az ügyvezető jogszerű eljárása az lett volna, ha a tagok tagsági jogait szélesebb körben biztosító, az alperesre irányadó garanciális jellegű szabály betartásával, a taggyűlés összehívásáról rendelkezik.
- [51] A fentebb kifejtetteken kívül a jognyilatkozatok értelmezésének helyes alkalmazása alapján sem lehet arra az alperes által hivatkozott következtetésre jutni, hogy a felperes az írásbeli szavazatának megküldésével kétségmentesen azt juttatta kifejezésre: részt vesz a legfőbb szerv ülésen kívüli döntéshozatalában. Ilyen joghatás a kitöltött szavazólap visszaküldéséhez abban az esetben kapcsolódik, ha egyidejűleg nem érkezik azzal ellentétes tartalmú nyilatkozat. A Kúria rámutat, az egymást kizáró nyilatkozatok egyidejű megtétele nem tekinthető kétségmentes akaratnyilvánításnak, így joghatás kiváltására alkalmas, szabályszerűen leadott írásbeli szavazatnak. A felperes taggyűlés összehívására irányuló kérelmének a Ptk. 3:20. § (3) bekezdésére és a társasági szerződés 11.2. pontjára utalása egyértelműen jelezte, hogy a felperes nem „általánosságban” kívánta a taggyűlés összehívását, hanem a megküldött határozattervezetről a taggyűlésen hozott döntés céljából. A Ptk. 6:8. § (1) bekezdése értelmében a jognyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a címzettnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Így a szavazólap visszaküldése mellett az ülés tartása iránti kérelem együttesen csak a másodfokú bíróság által interpretált módon értelmezhető.

- [52] Összességében a fentiek alapján a másodfokú bíróság a felülvizsgálati kérelemben megjelölt anyagi jogi jogszabálysértések nélkül helyesen állapította meg, hogy az alperes 1/2022/08.11. számú határozata jogszabályba, illetve társasági szerződésbe ütközik, és helyesen döntött a határozat hatályon kívül helyezéséről is.
- [53] A Ptk. 3:37. § (1) bekezdése szerint, ha a határozat jogszabályt sért vagy a létesítő okiratba ütközik, a bíróság a határozatot hatályon kívül helyezi és szükség esetén új határozat meghozatalát rendeli el. A Ptk. 3:37. § (3) bekezdése – amely szerint, ha a jogszabálysértés vagy a létesítő okiratba ütközés nem jelentős és nem veszélyezteti a jogi személy jogszerű működését, a bíróság (csak) a jogsértés tényét állapítja meg – a bíróság számára mérlegelési lehetőséget biztosító rendelkezés. Jelen ügyben a másodfokú bíróság megfelelő indokát adta annak, hogy miért nem látott erre alapot: a döntéshozatal rendjét szabályozó előírások a társasági szerződésben, illetve a Ptk.-ban olyan lényeges garanciális szabályoknak minősülnek, amelyek megsértése a Ptk. 3:37. § (3) bekezdésének kontextusában súlyos jogsértésnek minősül, így az ilyen okból jogsértő határozat hatályon kívül helyezése nem mellőzhető. Ezzel a megállapítással – függetlenül a jogerős ítéletben felhívott kúriai döntés (Gfv.30.211/2021/6. – BH 2022.212.) részben eltérő tényállásától – a Kúria jelen ügyben is egyetértett. Egyrészt azért, mert a felülvizsgálati ellenkérelem hivatkozásának megfelelően az adott ügyben nem zárható ki teljes bizonyossággal, hogy a taggyűlésen történő megvitatás esetén eltérő tartalmú határozat született volna, másrészt a támadott határozat jellegére tekintettel sem állapítható meg, hogy a szabálytalan eljárás eredményeként meghozott, a tagokat pótbefizetésre kötelező határozat hatályban maradása nem veszélyeztetné az alperes jogszerű működését, hiszen adott esetben egyes tagok tagsági jogviszonyának megszűnését is eredményezhetné a jogszabálysértő határozat.
- [54] A Kúria alaptalannak találta az alperes csatlakozó fellebbezés elbírálásának hiányára alapított felülvizsgálati kérelmét. A másodfokú bíróság a felperes fellebbezése folytán a kereset megalapozottsága tekintetében jogszerű döntést hozott, ennek következtében nem alapos az alperes érvelése, amely szerint a felperes fellebbezésének alaptalansága miatt szükséges a részére megítélt elsőfokú perköltség felemelésére irányuló csatlakozó fellebbezésének az elbírálása.
- [55] Az alperes azonban – a felülvizsgálati kérelme tartalma szerint – abban az esetben is jogszabálysértőnek ítélte a csatlakozó fellebbezés érdemi elbírálásának mellőzését, ha a felperes fellebbezése alapos. Ezt a jogi álláspontját azonban sem az általa hivatkozott, az ítélet teljességére [Pp. 341. §], sem a csatlakozó fellebbezés hatálytalanvá válására [Pp. 372. § (3) bekezdés] vonatkozó rendelkezések nem támasztják alá. A másodfokú bíróság azért minősítette „okafigyottnak” a csatlakozó fellebbezés elbírálását, és mellőzte jogszerűen annak érdemi elbírálását, mert a felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott Pp. 83. § (1) bekezdése értelmében a törvény eltérő rendelkezése hiányában a pernyertes fél perköltségét a pereszes fél téríti meg, valamint a Pp. 82. § (1) és (2)

bekezdése szerint a bíróság az eljárást befejező határozatában meghatározza a perköltség összegét és a megtérítésére köteles személyt annak megfizetésére kötelezi. Így – ahogyan azt a jogerős ítélet [64] bekezdése tartalmazza – az elsőfokú ítélet megváltoztatása kihatott az elsőfokú perköltség viselésére is, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a pereszes alperest kötelezte az első- és másodfokú perköltség viselésére. A felülvizsgálati kérelemben előadottak szerint nem volt tehát indoka és jogszabályi alapja a pereszes felet meg nem illető perköltség összegének megállapítására vagy arról való bármilyen rendelkezésre.

- [56] A Kúria a kifejtettetekre tekintettel a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabályokat nem sértő jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Gfv. VI.30.364/2024/6.)

254 Látszólagos keresethalmazat esetén a felperes vagylagosan vagy eshetőlegesen több keresetet terjeszt elő, de ezek egyidejű létezése csak átmeneti jellegű, mert a felperes nem valamennyi keresetére kiterjedő ítéleti rendelkezést, hanem csupán keresetei egyikének megfelelő döntés meghozatalát kívánja. Eshetőlegesen kereset esetén ezért az elsődlegesen elbírálni kért kereset alaptalansága esetén vizsgálható csak a másodlagos, illetve a sorrendben hátrébb álló további kereset(ek) megalapozottsága. A sorrendiség egyben az érdemi döntés korlátját is jelenti a Pp. 342. § (4) bekezdése értelmében, mert a sorrendben előbb álló kereset elbírálását követően, az annak helyt adó ítélet meghozatalával a kereset kimerítése is megtörténik. Ebből következően, ha a sorrendben előbb álló kereset alapos, akkor a további (sorrendben hátrébb álló) kereseteket az eshetőlegesség lényegéből fakadóan nem kell és nem is lehet vizsgálni, így azokról dönten (rendelkezni) sem kell [1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 40. § (1) bek. a)–b) pont, 40. § (1a) bek.; 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:112. § (1)–(2) bek., 5:187. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A 2005. március 19-én alapított I. rendű felperesnek 2006. szeptember 19-től tag1 és tag2., majd 2009. november 10-től a tag3 társaság is tagja lett. E jogviszonyuk 2019. május 17-ig tartott, amikor az I. rendű felperes valamennyi üzletrészét tag4 vásárolta meg. Tag1 és tag2 tagsági jogviszonyuk idején az I. rendű felperes önálló képvisellel rendelkező vezető tisztségviselői voltak.
- [2] Az I. rendű alperest 2019. március 22-én alapította tag1 három gyermeke, üzletrészüket 2021. január 28-án adták el, a társaság vezető tisztségviselője tagsági jogviszonyának ideje alatt vezető 1 volt.
- [3] A II. rendű alperest 2011. október 30-án alapították, önálló képvisellel rendelkező vezető tisztségviselője a megalakulástól kezdődően tag2.
- [4] A 2019. április 4-én az I. rendű felperes az I. rendű alperesnek eladta a kizárólagos tulajdonában álló ingatlanokat. A szerződésben a felek a négy ingatlan vételárát 126 000 000 forintban határozták meg, amelyből a részítélettel érintett három ingatlan (a továbbiakban: perbeli ingatlanok) vételára 85 000 000 forint volt. A szerződésben a szerződő felek úgy nyilatkoztak, hogy az ingatlanok

- ellenértékével egymással szemben teljeskörűen, véglegesen és visszavonhatatlanul elszámoltak, egymással szemben követelésük nincs.
- [5] Az ugyanezen a napon létrejött engedményezési szerződéssel tag1 és a tag3 az I. rendű felperessel szemben fennálló 380 500 000 forint tagi kölcsön követelését az I. rendű alperesre engedményezte. E szerződés értelmében a tagi kölcsön követelés fejében külön okiratban az I. rendű felperes az engedményesre átruházza a tulajdonában álló – a fenti adásvételi szerződésben nevesített – négy ingatlan tulajdonjogát 126 000 000 forint értékben, az ezt meghaladó tagi kölcsön követelésükről a felek lemondanak.
- [6] Az I. rendű alperes az ingatlanok közül – a tulajdonjoguk megszerzését követően – a perbeli ingatlanokat a II. rendű alperesnek értékesítette, utóbbi tulajdonjogát 2020. október 8-án jegyezték be az ingatlan-nyilvántartásba.
- [7] Az I. rendű felperes 2021. március 29-től felszámolás alatt áll, az I. rendű alperes 2022. március 10-től kényszerből, 2022. november 28-tól pedig szintén felszámolás alatt áll.
- A kereseti kérelem és az alperesek védekezése**
- [8] Az I. rendű felperes végleges keresetében a 2019. április 4-én megkötött ingatlan-adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte elsődlegesen a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 40. § (1) bekezdés a) pontja, másodlagosan b) pontja, illetve (3) bekezdése alapján. Jogkövetkezményként, az eredeti állapot helyreállítása körében a perbeli ingatlanok vonatkozásában a II. rendű alperes tulajdonjogának törlését és az I. rendű felperes tulajdonjogának visszajegyzését kérte, és az I. rendű alperest ennek a tűrésére kérte kötelezni. Az elsődleges és másodlagos keresettel tárgyi keresethalmazatban a Cstv. 40. § (1a) bekezdése és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:11. § (3) bekezdése alapján a II. rendű felperes engedményesként az I. rendű alperest a három perbeli ingatlan vonatkozásában 17 262 000 forint + áfa használati díj fizetésére kérte kötelezni.
- [9] Az I. és II. rendű alperesek érdemi ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. Vitatták az I. rendű felperesnek a vagyonsökkenésre, valamint a felek rosszhiszeműségére vonatkozó tényállításait.
- Az első- és a másodfokú részítélet**
- [10] Az elsőfokú bíróság a kijavított részítéletével megállapította, hogy az I. rendű felperes és az I. rendű alperes között 2019. április 4-én megkötött adásvételi szerződés a perbeli ingatlanok vonatkozásában érvénytelen. Megkereste az illetékes kormányhivatalt a perbeli ingatlanok vonatkozásában a felperes 1/1 tulajdoni hányadának visszajegyzése, valamint a II. rendű alperes tulajdonjogának törlése céljából. Az I. rendű alperest mindezek tűrésére kötelezte, és arra, hogy fizessen meg a II. rendű felperesnek 20 462 240 forint használati díjat.
- [11] Határozatának jogi indokolásában előrebocsátotta, hogy a kereset benyújtását követően a III. rendű alperes elhunyt, ezért az eljárás a vonatkozásában félbeszakadt. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 341. § (2) bekezdése alapján az újraindult eljárásban elbírálendő keresetekről részítélettel döntött.
- [12] Rögzítette, hogy az I. rendű felperes és az I. rendű alperes ingatlan-adásvételi szerződést kötött, amelyben a szerződés tárgyát képező ingatlanok vételárát 126 000 000 forintban állapították meg, amit beszámítással tekintettek teljesítettnek, azaz a vételárát pénzügyi teljesítés útján nem fizették meg az I. rendű felperesnek. A perben irányadó jogszabályi rendelkezések [Cstv. 40. § (1) bekezdés a) és b) pontjai, (1a) bekezdése, Ptk. 6:112. § (1) és (2) bekezdései, 5:187. §] ismertetését követően leszögezte: a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tényállásnál a hitelezői vagyon esetében a likvid vagyon csökkenésének van jelentősége, amely alkalmas a hitelezők kielégítésére, a beszámítás pedig az I. rendű felperes vagyoni eszközének csökkenését eredményezte. Az I. rendű felperes nem vitásan a hitelezői igények kielégítésére szolgáló vagyonnal már nem rendelkezett a perben támadott adásvételi szerződés miatt. Mindezek alapján megállapította, hogy a törvényi tényállás szerinti vagyonsökkenés az adásvételi szerződésben meghatározott összegben bekövetkezett.
- [13] Kúria Gfv.VII.30.091/2015/8. számú ítéletére hivatkozva kiemelte: a törvényi tényállásnak megfelelően a felszámolási eljárásban figyelembe veendő összes hitelező érdeke védendő, valamennyiük tekintetében vizsgálni kell, hogy a támadott szerződés a kijátszásukra irányult-e. A perben támadott ügylet áfaköteles volt, erről pedig a szerződő feleknek kellő gondosság esetén tudniuk kellett. Az I. rendű felperesnek nem maradt fedezete az ügylettel járó adófizetési kötelezettség teljesítésére. A NAV ebből eredő hitelezői igénye az ügylethez kapcsolódott, ezért az adásvétellel összefüggésben keletkezett védendő hitelezői igénynek minősül.
- [14] Az I. rendű felperes által hivatkozott rosszhiszeműség vélelmének fennállását az I. rendű alperes nem, csupán a vagyonsökkenés tényét, valamint az ügylet ingyenességét vitatta. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a szerződő társaságok között személyi összefonódás állt fenn, a felek az adásvételi szerződést kifejezetten azon céllal kötötték, hogy az I. rendű felperes vagyonát képező ingatlanok az I. rendű felperes tagjának gyermekei által alapított társaság tulajdonába kerüljenek. Ezért a törvényi vélelem fennáll, így a perbeli ügylet kapcsán a rosszhiszeműséget és az ingyenességet vélelmezni kell.
- [15] Az alperesek védekezésére tekintettel az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a döntés szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az I. rendű alperes által hivatkozott tagi kölcsön ténylegesen létezett-e, és a beszámítás valós-e, mert a vételár beszámítással történő kiegyenlítése önmagában az I. rendű felperesnél vagyonsökkenést eredményezett, a hitelezők kijátszására irányuló szándék pedig a vélelemből fakadóan megállapítható. Megjegyezte, hogy az I. rendű alperes az állított tagi kölcsön fennállását kétséget kizáróan nem is bizonyította.
- [16] Figyelemmel arra, hogy a támadott adásvételi szerződéssel a vagyonsökkenés bekövetkezett, továbbá azzal megvalósult a hitelezők kijátszása,

- amiről mindkét fél tudott vagy kellő gondosság mellett tudnia kellett, az elsőfokú bíróság megállapította a perbeli ingatlanok vonatkozásában az adásvételi szerződés érvénytelenségét, és annak jogkövetkezményeként a Ptk. érvénytelen szerződésre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazva az eredeti állapot helyreállítása körében intézkedett az ingatlanok tulajdonjogának az I. rendű felperes javára történő visszajegyzéséről. Megítélése szerint a törlési keresetet az I. rendű felperes a 3 éves jogvesztő határidőn belül megindította, és a szerződés érvénytelenségéből fakadóan a II. rendű alperes nem tulajdonostól származtatta tulajdonjogát, ezért az I. rendű felperes alappal kérte vele szemben is tulajdonjoga visszaállítását.
- [17] A II. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság részítéletének fellebbezett részét annak fő tárgya tekintetében helybenhagyta.
- [18] Határozatának indokolásában rögzítette, hogy az elsőfokú részítélettel szemben az I. rendű alperes nem terjesztett elő fellebbezést, így a másodfokú eljárás az I. rendű felperes, a felperesi beavatkozó, valamint a II. rendű alperes között folyt. Ezért a másodfokú bíróságnak a II. rendű alperes fellebbezésének tartalma alapján kizárólag abban kellett állást foglalnia, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helyesen jutott-e arra a jogi következtetésre, hogy az I. rendű felperes és az I. rendű alperes között 2019. április 4-én létrejött adásvételi szerződés a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontjába ütközik és ezért érvénytelen.
- [19] A másodfokú bíróság megállapította, hogy a fellebbezéssel érintett körben helytálló az elsőfokú bíróság jogi következtetése, és helyesen foglalta össze az irányadó bírói gyakorlatot is. A másodfokú bíróság megítélése szerint azonban a fellebbezésben felhozott adótartozás, illetve az a körülmény, hogy a tartozás milyen ügyletből ered, a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontjában szereplő tényállás megvalósulása szempontjából lényegtelen. Emiatt mellőzte az elsőfokú részítélet indokolásából azt a megállapítást, amely szerint az adóhatóság felszámolási eljárásban bejelentett hitelezői igénye a támadott ügyletből ered. Emiatt alaptalannak találta a felszámolási eljárásban hitelezői igényként bejelentett adótartozás elsőfokú eljárásban való vizsgálatának hiányára épített, az elsőfokú részítélet hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezést is (Pp. 381. §).
- [20] Kiemelte, hogy a Cstv. 40. § (1) és (2) bekezdésében írt tényállások rendeltetése a felszámolás során hitelezőként bejelentkezett hitelezők kielégítési alapjának, azaz a felszámolási vagyonnak [Cstv. 3. § (1) bekezdés e) pont, 4. § (1) bekezdés] a védelme. Az itt szabályozott megtámadásra (visszakövetelésre) jogalapot nyújtó tényállások jogi eszközt biztosítanak a felszámoló által képviselt adós vagy bármely hitelező számára, az egyes tényállásokban differenciáltan szabályozott kritikus időszakban kötött ügyletekkel csökkentett felszámolási vagyon (a hitelezői igények elvont fedezete) visszaszerzésére. Közös jellemzője e tényállásoknak, hogy csak akkor kerülhet sor az alkalmazásukra, ha az egyik fél felszámolását elrendelték, azaz a fizetéseképtelenséget megállapító bírósági határozatból következik, hogy vagyona nem fedezi tartozásait, azaz a felszámolás elrendelésének tényéből következik, hogy helye van az adós vagyonából elvont vagyontárgyak visszakövetelésének a Cstv. 40. §-ában szabályozott tényállások alapján.
- [21] Az I. rendű alperes nem vitatta azt a tényt, hogy az adóhatóság a felszámolási eljárásban hitelezői igényt jelentett be, azt pedig maga is elismerte, hogy az ingatlan-adásvételi szerződés megkötésekor volt adótartozása az I. rendű felperesnek. A II. rendű alperes azon hivatkozásai, amelyek szerint a vételár beszámítás útján történő rendezésével, továbbá a tagi kölcsön beszámításával és a fennmaradó tartozás elengedésével az I. rendű felperes vagyona nőtt, nem támasztják alá a felek jóhiszeműségét. A perben támadott szerződést ugyanis nem a tagi kölcsön rendezése (elengedése), hanem az ingatlanok elidegenítése céljából kötötték a felek, már az engedményezési szerződésben utalva arra, hogy a kötelezett a tagi kölcsön követelés fejében ruhazza át az engedményesre a perbeli ingatlanok tulajdonjogát 126 000 000 forint értékben.
- [22] Az alperesek tehát a Cstv. 40. § (3) bekezdésében írt vélelmet – amelynek alapja az ügyletet kötő gazdasági társaságok közötti összefonódás – nem döntötték meg, így a perben, az ügyletkötés kapcsán vélelmezni kellett, hogy az ügylettel az I. rendű felperes szándéka a hitelezők kijátszására irányult, s erről a szándékról az I. rendű alperes tudott. E tényt egyébként az egyéb peradatok (az I. rendű alperesi társaság alapításának az ügyletkötéshez közeli időpontja, a perbeli ingatlanokat az I. rendű alperes az I. rendű felperes tagjának irányításával működő társaságnak adta el, a tagi kölcsön beszámításával teljesült a vételár, a tagi kölcsön-tartozás fennmaradó részét az I. rendű alperes elengedte) is megerősítették.
- [23] A vagyonszőkenés kérdésében is helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság, ugyanis a megtámadott ügylet (a perbeli ingatlanok értékesítése) a vételár beszámítása folytán az I. rendű felperes hitelezői igények kielégítésére szolgáló, úgynevezett aktív (felszámolási) vagyonát csökkentette, a beszámítás következtében pedig az ingatlanok vételára nem vált az I. rendű felperes aktív vagyonának részévé, így sem az ingatlanok, sem azok ellenértéke nem volt a felszámolási eljárásban bejelentett hitelezői igények kielégítésére felhasználható.
- [24] Utalt végül arra, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt is, hogy az alperesek nem bizonyították a tagi kölcsön nyújtását, de ennek nem volt jelentősége, mert az elsőfokú bíróság nem a másodlagos kereset [Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pont] alapján (ingyenesség) hozta meg döntését.
- A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem**
- [25] A II. rendű alperes pontosított felülvizsgálati kérelmében a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen az elsőfokú részítélet megváltoztatásával az I. rendű felperes keresetének elutasítását, másodlagosan az első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítást kérte. Állította, hogy a jogerős részítélet sérti a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) és b) pontját, 40. § (3) bekezdését, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 2. § (2)–(3) bekezdését, a 15. § (1)–(2) bekezdését,

- valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 276. §-át, 279. §-át, 342. § (4) bekezdését, 381. §-át és 386. §-át, továbbá jogkérdésben eltér a Kúria Gfv.30.091/2015/8. (BH 2016.120) határozatától. Előadta, hogy az első- és a másodfokú eljárásban tett nyilatkozatait változatlanul fenntartja, és ezeket a felülvizsgálati kérelem elbírálása során is kérte figyelembe venni.
- [26] A megjelölt anyagi jogi jogszabálysértések körében azzal érvelt, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontja szerint az érvénytelenség megállapításához három jogszabályi feltétel együttes fennállása szükséges, melyek bármelyikének hiánya esetén a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg. E feltételek közül az első, hogy a jogügylet az adós vagyonának a csökkenését eredményezze, a második, hogy az adós szándéka a hitelezők kijátszására irányult, a harmadik pedig az, hogy a másik fél erről a szándékáról tudott vagy tudnia kellett. Ezek közül az első kettő az ügyben eljáró bíróságok téves álláspontjával szemben nem áll fenn, a második hiányából pedig szükségszerűen következik a harmadik feltétel hiánya is, hiszen a „II. rendű alperes nem tudhatott az eleve nem létező csalárd szándékról”. A vagyoncsökkenés hiányát illetően előadta, hogy az ezzel kapcsolatos álláspontját az elsőfokú eljárásban részletesen kifejtette, amit a felülvizsgálati kérelmében megismételt.
- [27] Érvélese szerint a Cstv. és a Jat. megjelölt „anyagi jogi előírásainak” a másodfokú bíróság általi megsértése olyan téves és jogszabálysértő joggyakorlat kialakulásához vezethet, amely szerint a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontja szerinti érvénytelenség megállapításához szükséges jogszabályi feltételek (a hitelezők kijátszására irányuló szándék és a rosszhiszeműség) akkor is fennállnak, ha az ügyletkötés időpontjában az átruházó félnek nem volt egyetlen hitelezője sem, és a szerződést kötő feleknek a kellő gondosság mellett nem is kellett számolniuk azzal, hogy a későbbiekben az átruházó félnek bárki felé is olyan tartozása keletkezhet, amelynek kielégítésére az átruházott vagyon fedezetül szolgálhat. Ilyen esetben azonban hitelező hiányában a hitelezők kijátszására irányuló szándék fogalmilag kizárt.
- [28] Az eljáró bíróságok e jogszabálysértő joggyakorlat alátámasztásaként tévesen hivatkoztak a Kúria Gfv.30.091/2015/8. számú határozatára. E döntés tényállása szerint ugyanis a „támadott ügylet áfa-köteles volt”, és ebből következően a szerződést kötő feleknek kellő gondosság mellett számolniuk kellett az átruházó fél adófizetési kötelezettségével, illetve azzal, hogy a vagyon elidegenítése folytán az átruházó fél nem fog tudni eleget tenni a jogügyletből fakadó adófizetési kötelezettségének. A jelen ügyben azonban a „támadott ügylet nem volt áfa-köteles, ezért ebből nem keletkezett adófizetési kötelezettség, így a szerződő feleknek kellő gondosság mellett nem kellett számolniuk az átruházó I. rendű felperes adófizetési kötelezettségével, és azzal sem, hogy ő bármiféle fizetési kötelezettségének nem fog tudni eleget tenni, mivel I. rendű felperesnek ebben az időszakban még semmilyen fizetési kötelezettsége nem volt, és még csak nem is volt várható, hogy a jövőben bármilyen fizetési kötelezettsége keletkezik. A támadott ügylet megkötésekor fennálló 67 583 forint összegű adótartozásra pedig, ami az egyetlen adóssága volt, a „megmaradt vagyona bőven fedezetet nyújtott”.
- [29] A jogerős részítélet egy olyan jogszabálysértő joggyakorlathoz vezethet, amelynek alapja az a téves érvelés, amely szerint a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jogszabályi feltételek (a „hitelezők kijátszására irányuló szándék”, valamint „rosszhiszeműség”) fennállása önmagában abból a tényből szükségszerűen következik, hogy utóbb (az 5 éves jogszabályi határidőn belül) az átruházó fél felszámolás alá kerül. Ez következik a jogerős részítélet indoklásának [58] bekezdéséből, amely jogi álláspont következményeként a Cstv. 40. § (3) bekezdése szerinti megdönthető vélelem egy „meg nem dönthető vélelemmé változott”.
- [30] A II. rendű alperes álláspontja szerint „jogi nonszensz”, és egyben visszaható hatályú jogalkalmazás, amely ellentétes a Jat. 2. § (2)–(3) bekezdésével és 15. § (1)–(2) bekezdésével „akár 5 évre visszamenőlegesen kimondani azt, hogy évekkel később, a vagyonátruházásra irányuló ügylettől teljesen függetlenül keletkezett, a vagyonátruházás időpontjában semmilyen módon előre nem látható hitelezői igény védelme érdekében a felek szándéka a 2019-es szerződéskötéskor a hitelezők kijátszására irányult, amikor a feleknek 2019-ben még fogalmuk sem volt arról és a józan ész szabályai szerint nem is számíthattak arra, hogy 5 évvel később az eladónak bármilyen kötelezettsége lesz”.
- [31] A Cstv. 40. § (3) bekezdése megdönthető jogszabályi vélelem, amellyel szemben az érintett fél (alperes) bizonyíthatja, hogy nem tudott a vagyonátruházó félnek a hitelezők kijátszására irányuló szándékáról, és kellő gondosság mellett arról nem is kellett tudnia. Amennyiben a perbeli bizonyítékokból arra lehet következtetni, hogy az átruházó félnek nemhogy nem volt hitelezője, de még csak számítani sem lehetett a jövőben olyan tartozásra, amelyet a vagyonátruházás miatt nem fog tudni kiegyenlíteni, akkor a szerző fél nem csupán a saját magatartásának rosszhiszeműsége mellett szóló vélelmet döntötte meg, hanem azt is bizonyította, hogy az átruházó félnek eleve nem volt olyan (a „hitelezők kijátszására irányuló”) szándéka, amelyről neki akár csak elvi szinten is tudomása lehetett volna. Ha pedig már az átruházó félnek sem volt olyan csalárd szándéka, amely a hitelezők kijátszására irányulhatott volna, akkor a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a Cstv. 40. § (3) bekezdése szerinti rosszhiszeműség megállapítása fogalmilag kizárt. Álláspontja szerint a jogerős részítélet jogszabálysértő módon a fentiek bizonyításának elvi lehetőségétől is elzárta az alpereseket.
- [32] Az eljárási szabálysértések körében arra hivatkozott, hogy a jogerős részítélet azért sérti a Pp. 381. §-át, mert annak ellenére nem helyezte hatályon kívül az elsőfokú részítéletet, hogy az elsőfokú bíróság a határozatának alapjául megjelölt adótartozással, illetve annak keletkezésével összefüggésben semmilyen bizonyítást nem folytatott le, így bizonyítás nélkül állapította meg a perbeli jogügyletnek az „áfakötelesség” és az „ügyletből fakadó” NAV hitelezői igény miatti érvénytelenségét. A másodfokú bíróság mindezek ellenére – noha az elsőfokú bíróság eljárásjogi

- jogszabálysértése nem volt orvosolható (Pp. 381. §) – helybenhagyta az elsőfokú határozatot, és csak azzal indokolta a döntését, hogy a részítélete indokolásának [56] bekezdésében írtak miatt („mellőzte az elsőfokú részítélet indokolásának [63] pontjából az adótartozással kapcsolatos megállapítást”) alaptalan a hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezési kérelem. A másodfokú bíróság ezen jogi álláspontja azonban jogszabálysértő, mert a II. rendű alperes által sérelmezett eljárásjogi jogszabálysértés (bizonyítás felvételének teljes elmulasztása: Pp. 276. § és 279. §) az ügy érdemére kihatott, hiszen az elsőfokú bíróság részítéletének anyagi jogi alapja is az volt, hogy a perbeli jogügylet áfa-köteles volt, a NAV hitelezői igénye pedig ebből a jogügyletből fakadt.
- [33] A jogerős részítélet a II. rendű alperes álláspontja szerint ellentétes az általa már a másodfokú tárgyaláson is hivatkozott ÍH 2018.67. számon közzétett határozattal, amely kimondja, hogy „eshetőleges keresethalmazat esetén az egyik kereset teljesítésének szükségzerű feltétele a másik kereset elutasítása”. Jelen esetben a felperes a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjai szerinti kereseti kérelmei „eshetőleges” viszonyban álltak egymással. Az elsődleges keresete arra irányult, hogy a bíróság a Cstv. 40. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján állapítsa meg a szerződés érvénytelenségét (rosszhiszemű elidegenítés), másodlagos keresete pedig arra, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján (ingyenes elidegenítés) állapítsa meg a bíróság az érvénytelenséget. Az elsőfokú bíróság az elsődleges keresetnek helyt adott, a másodikról azonban nem döntött a részítéletében, ami súlyos eljárásjogi jogszabálysértés. A másodfokú bíróság az elsőfokú részítélet felülbírlata során – jogszabálysértő módon [Pp. 342. § (4) bekezdés, Pp. 381. §] – figyelmen kívül hagyta az elsőfokú bíróságnak azt a hatályon kívül helyezésre okot adó eljárásjogi jogszabálysértését, hogy az eshetőleges keresethalmazat fennállása ellenére nem utasította el a felperes másodlagos kereseti kérelmét, noha az elsődleges kereseti kérelemnek helyt adott. E körben a jogerős részítélet sérti a Pp. 386. §-át is, mert a másodfokú bíróság a részítélete indokolásában nem számolt be arról, hogy miért hagyja figyelmen kívül e hivatkozását.
- [34] A II. rendű alperes azzal is érvelt, hogy a jogerős részítélet jogkérdésben eltér a Kúria Gfv.30.091/2015/8. számú határozatától. Ennek körében megismételte, hogy az ügyben eljáró bíróságok tévesen hivatkoztak arra, hogy a Kúria fenti határozata a jelen perbeli ügyben a szerződés érvénytelenségének megállapításának alapjaként figyelembe vehető, és utalt a hivatkozott referenciahatározatban foglaltak szerinti tényállás és a jelen ügy tényállása közötti – részletesen kifejtett – alapvető különbségekre. Az előbbiben szereplő releváns tényállási elemek közül egyik sem áll fenn a jelen perben, mely eltérés következménye pedig valójában az, hogy a hivatkozott referenciahatározat „indokolása egyértelműen a II. rendű alperes jogi álláspontját támasztja alá”.
- [35] A felperesek és a felperesi beavatkozó a felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős részítélet hatályában való fenntartását kérték.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [36] A Kúria előrebocsátja, hogy az értékhatárkorlát szabály nem zárta ki az ügyben a felülvizsgálatot a Pp. 408. §-a szerint, a másodfokú bíróság az elsőfokú részítéletet érdemben helybenhagyta ugyan, de részben eltérő indokolás mellett. A II. rendű alperesnek a Pp. 408. §-a alapján engedélyezés iránti kérelmet sem kellett előterjesztenie, ezért a Kúria mellőzte annak elbírálását, a felülvizsgálati kérelmet érdemben vizsgálta.
- [37] Rögzíti, hogy a felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslat, nem folytatása a jogerősen lezárt pernek. Tárgya a jogerős ítélet [Pp. 406. § (1) bekezdés], ebből következően a felülvizsgálati kérelemnek a jogerős ítéletben kifejtettekkel szemben kell érvelést tartalmaznia, mégpedig a Pp. 413. § (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott tartalommal.
- [38] A Kúria a felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban kiemeli, hogy a Pp. 406. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés felülvizsgálatát a Kúriától az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással a fél, valamint a rendelkezést rá vonatkozó része ellen az kérheti, akire az ítélet rendelkezést tartalmaz. A Pp. 413. § (1) bekezdés *b)* pontja szerint a felülvizsgálati kérelemnek a beadványokra vonatkozó általános szabályok mellett tartalmaznia kell a jogszabálysértés pontos megnevezésével, a jogszabályhely megjelölésével azt az eljárás, illetve anyagi jogi jogszabálysértést, amely kihatott az ügy érdemi eldöntésére, valamint annak indokait, hogy a fél az új határozat hozatalát vagy a határozat hatályon kívül helyezését milyen okból kívánja.
- [39] A felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabály megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt konkrétan megjelöli a megsértett jogszabályhelyet, másrészt a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokát ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell a fenti tartalmi követelményekkel, ellenkező esetben a tartalmilag fogyatékos felülvizsgálati kérelmet – vonatkozó részében – a Kúria nem vizsgálhatja érdemben. A felülvizsgálati kérelmek kötelező tartalmi eleme – egyebek mellett – a megsértett jogszabályhely megjelölése, amelyet konkrétan, a jogforrás, a paragrafusszám, az esetleges bekezdések és pontok számának megadásával kell meghatározni, követelmény továbbá az is, hogy az így megjelölt jogszabályhely megfelelően a jogszabálysértés szöveges körülírásának.
- [40] A fentiekből következő alapvető elvárás a felülvizsgálati kérelemmel szemben – érdemi elbíráláshoz és eredményességéhez –, hogy a felülvizsgálati kérelem hivatkozásai a fenti tartalommal megfellelthetők legyenek a jogerős ítéletnek: a felülvizsgálatot kérő félnek a jogerős ítélet indokaival, érveivel szemben, azok cáfolatára kell az ellenérveit megfogalmaznia. Emiatt nem

- vezethet eredményre az a felülvizsgálati kérelem, amely jogi érveit nem ütközteti a jogerős ítélet indokolásával [Kúria Pfv.20.844/2019/4., megjelent: BH 2020.331.]. A felülvizsgálati kérelemben ezért az azt előterjesztő félnek az álláspontja szerint a másodfokú bíróság által a jogerős ítélet meghozatalakor elkövetett jogszabálysértéseket kell megjelölnie [Kúria Pfv.20.797/2016/11., megjelent: BH 2017.232.]. Emellett a felülvizsgálati kérelemben nem elegendő a korábbi nyilatkozatokra történő utalás [Kúria Pfv.20.301/2015/6., megjelent: BH 2015.307.]. A felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítélet tekintetében előadott hivatkozások és indokok vizsgálhatók [Kúria Gfv.30.523/2017/6., megjelent: BH 2018.113.].
- [41] A kifejtetteknek megfelelően a Kúria nem vizsgálta, vizsgálhatta érdemben a felülvizsgálati kérelem hivatkozását, visszautalását az első- vagy a másodfokú eljárásban előterjesztett beadványok tartalmára, az azokban megtejt jognyilatkozatok tartalmára.
- [42] A Kúria a jogerős részítéletet a fentiek figyelembevételével a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a joghatályosan előterjesztett felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős részítélet a II. rendű alperes által megjelölt okokból nem jogszabálysértő, és jogkérdésben nem is tér el a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott kúriai határozattól.
- [43] A II. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében eljárási szabálysértésekre is hivatkozott, amelyek azonban a Pp. 406. § (1) bekezdése és 424. § (1) bekezdése értelmében csak akkor adhatnak alapot a felülvizsgálattal támadott határozat hatályon kívül helyezésére, ha lényegesen kihatottak az ügy érdemi elbírálására. A Kúria megítélése szerint a másodfokú eljárás során a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okokból az ügy érdemi elbírálására kiható lényeges eljárási szabálysértés nem történt az alábbiak miatt.
- [44] A II. rendű alperes eljárási szabálysértésként megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróságnak hatályon kívül kellett volna helyeznie az elsőfokú részítéletet, mert az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül állapította meg, hogy a támadott jogügyletből az I. rendű felperesnek adófizetési kötelezettsége fakadt. A másodfokú bíróság ugyanis a jogerős részítélet indoklásából kitűnően ezt a kérdést teljesen irrelevánsnak minősítette a jogvita érdemi eldöntése szempontjából jelentőséggel bíró tényállás tekintetében. Emiatt az ezzel kapcsolatos megállapítás sem vezethetett az elsőfokú eljárás megismétlésére, hiszen a másodfokú bíróság álláspontjából következően az e tényállási elemmel kapcsolatos bizonyítás a Pp. 276. § (5) bekezdése alapján szükségtelen volt.
- [45] Nem értett egyet a Kúria a II. rendű alperesnek az eshetőleges keresethalmazat körében kifejtett jogi érvelésével sem. Az álláspontja alátámasztásául hivatkozott határozatot nem a Kúria hozta, nem precedens, az a Kúriát nem köti, ezért nincs jogi jelentősége, hogy annak megfogalmazása egyébként valóban félreérthető.
- [46] A Kúria ezzel kapcsolatban rámutat, hogy látszólagos keresethalmazat esetén a felperes vagylagosan vagy eshetőlegesen több keresetet terjeszt elő, de ezek egyidejű létezése csak átmeneti jellegű, mert a felperes nem valamennyi keresetétre kiterjedő ítéleti rendelkezést, hanem csupán keresetei egyikének megfelelő döntés meghozatalát kívánja. Eshetőleges kereset esetén ezért az elsődlegesen elbírálni kért kereset alaptalansága esetén vizsgálható csak a másodlagos, illetve a sorrendben hátrébb álló további kereset(ek) megalapozottsága. A sorrendiség egyben az érdemi döntés korlátját is jelenti a Pp. 342. § (4) bekezdése értelmében, mert a sorrendben előbb álló kereset elbírálását követően, az annak helyt adó ítélet meghozatalával a kereset kimerítése is megtörténik. Ebből következően, ha a sorrendben előbb álló kereset alapos, akkor a további (sorrendben hátrébb álló) kereseteket – a II. rendű alperes alapvetően téves felül vizsgálati érvelésével szemben – az eshetőlegesség lényegéből fakadóan nem kell, és nem is lehet vizsgálni, így azokról dönteni (rendelkezni) sem kell. A Kúria utal e vonatkozásban az ebben a jogkérdésben lényegében ugyanezt a jogértelmezést rögzítő Gfv.30.270/2022/10. számú precedens határozatra.
- [47] Arra a II. rendű alperes önmagában helytállóan hivatkozott, hogy a jogerős részítélet indoklása valóban nem tért ki az eshetőleges kereset körében már a fellebbezésben is kifejtett érvelésére. A II. rendű alperes vonatkozó eljárásjogi álláspontja – a fent kifejtetteknek megfelelően – azonban teljesen alaptalan volt, ezért a jogerős részítélet jogi indokolásnak a felülvizsgálati kérelemben is kifogásolt, az alaptalan eljárásjogi hivatkozást nem érintő hiányossága – mint eljárási szabálysértés – nem hathatott ki az ügy érdemére. A részítélet meghozatalának ugyanis törvényes akadálya nem volt, arra a felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott eljárási szabályok megsértése nélkül, a Pp. 342. § (4) bekezdésének megfelelően került sor. Amennyiben pedig a másodfokú bíróság döntése a felülvizsgálati kérelemben kifogásolt eljárási szabályoknak megfelel, a jogerős részítéletnek az ügy érdemére ki nem ható, a fél alaptalan eljárásjogi álláspontját nem érintő, és emiatt részben hiányos indoklása nem vezethet annak hatályon kívül helyezésére.
- [48] A Kúria hangsúlyozza, hogy a peres eljárások tekintetében a bíróságok indokolási kötelezettségére nézve számos alkotmánybírói határozat állást foglalt már. Az Alkotmánybírói gyakorlat alapján az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye azt a minimális elvárást fogalmazza meg a bírói döntésekkel szemben, hogy a bírósági eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és annak értékeléséről határozatában számot adjon. Az Alkotmánybírói határozat a 3354/2020. (X. 14.) AB határozat [25] pontjában és a 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat [32] pontjában kifejtette, a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolásának kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása.
- [49] A II. rendű alperes alaptalanul hivatkozott a Jat. felülvizsgálati kérelemben megjelölt rendelkezéseinek sérelmére. Azt maga sem vitatta, hogy a Cstv. jelen perben alkalmazandó 40. § (1) bekezdés a) pontja és (3) bekezdése már hatályban volt a támadott szerződés megkötésének

- időpontjában is, és a jogvita elbírálásáig sem változott az alkalmazandó normaszöveg. Ezért fogalmilag nem merülhetett fel az, hogy az alkalmazandó jogszabály „a hatálybalépését megelőző időre állapított volna meg kötelezettséget”. Ellenkezőleg: a Jat. rendelkezéseinek megfelelően a hatálybalépését követően keletkezett tényekre (megkötött szerződésre) kellett alkalmazni a Cstv.-nek a már korábban hatályba lépett – azóta is változatlan szövegű – rendelkezéseit. Annak megítélése, hogy utóbb, a jogvita elbírálásakor megállapítható-e a szerződéskötés időpontjára vetítve a törvényi tényállási elemek korabeli fennállása, azaz a rosszhiszeműség körében a szerződő I. rendű felperes egyenes szándéka a hitelezők kijátszására és a vele szerződő I. rendű alperes tudattartama, az már a nem vitásan alkalmazandó törvényi tényállás alapján megítélendő bizonyítási kérdés. Következésképpen a II. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében kifejtett, vonatkozó érvelése nem vetheti fel a Jat. rendelkezéseinek a sérelmét, az a jogvita érdemi elbírálására tartozik.
- [50] A Kúria megítélése szerint a felülvizsgálati kérelemben megjelölt anyagi jogszabályok közül a Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontját a jogerős részítélet nem sértheti. Az eljáró bíróságok ugyanis az eshetőlegesen előterjesztett keresetek közül az erre alapított másodlagos keresetet nem bírálták el, így az annak jogalapjaként megjelölt Cstv. 40. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazásának hiányában a szabály megsértése sem merülhetett fel.
- [51] A Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontjának és (3) bekezdésének megsértésével kapcsolatban a II. rendű alperes felülvizsgálati érvelésével szemben a másodfokú bíróság a jogerős részítéletben nem tett olyan megállapítást, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jogszabályi feltételek közül a „hitelezők kijátszására irányuló szándék”, valamint „rosszhiszeműség” fennállása önmagában abból következik, hogy utóbb az adós (átruházó fél) felszámolás alá kerül. Ez a jogerős részítélet indokolásából sem következik, hiszen annak [58] bekezdése is kifejezetten azt rögzíti, hogy csak a Cstv. 40. §-ában meghatározott tényállások alapján van helye a vagyontárgyak visszakövetelésének. A másodfokú bíróság ennek megfelelően vizsgálta a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt konjunktív törvényi tényállási elemek fennállását.
- [52] E feltételek közül a perben nem vitatott, hogy a törvényben meghatározott határidőben („kritikus időszakban”) megkötött szerződést támadott az I. rendű felperes. Ezért a másodfokú bíróság is csak a további törvényi feltételek fennállását, azaz az adós vagyonszökkenését és a szerződés megkötésekor fennálló szándékát, továbbá az I. rendű alperes tudattartalmát vizsgálta.
- [53] Az első feltételt illetően a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a perben támadott szerződéssel az adós I. rendű felperesnél vagyonszökkenés következett be. Részletes indokát adta annak, hogy a II. rendű alperes fellebbezési érvelésével szemben a támadott ügylettel az adós aktív (felszámolási) vagyona csökkent. A II. rendű alperes azonban a felülvizsgálati kérelmében ebben a körben csupán szó szerint megismételte a fellebbezési érvelését, a jogerős részítéletnek az e körben kifejtett indokaival, érveivel szemben, azok cáfolatára a felülvizsgálati kérelme semmilyen indokot nem tartalmaz, az – a fentiekben kifejtett – szükséges tartalmi követelmények hiányában ezért e részében érdemben nem volt vizsgálható.
- [54] A Kúria rámutat, hogy a Cstv. egyes jogintézményeivel kapcsolatban – így a Cstv. 40. §-a és 33/A. §-a alkalmazási körében – a Kúria több határozatában értelmezte már, és azonos módon határozta meg a vagyonszökkenés fogalmát: a 40. § § (1) bekezdés a) pontjával összefüggésben a Gfv.30.202/2015/8. és Gfv.30.426/2017/6. számú határozataiban, a 33/A. §-t érintően pedig többek között a Gfv.30.428/2023/5., Gfv.30.325/2021/6. és a Gfv.30.026/2022/3. számú határozataiban.
- [55] Ennek megfelelően vagyonszökkenés alatt a Cstv. 40. § (1) bekezdése jelen ügyben irányadó rendelkezésének alkalmazása során az adós Cstv. 3. § (1) bekezdés e) pontja szerinti vagyonának a csökkenését kell érteni. A Cstv. 3. § (1) bekezdés e) pontja szerint ugyanis a Cstv. alkalmazásában a gazdálkodó szervezet vagyonának az minősül, amit a gazdálkodó szervezetre vonatkozó számviteli jogszabály befektetett eszköznek vagy forgóeszköznek minősít. A vagyonszökkenés fogalma tehát az adósnak – a kritikus időszakban – fennálló aktív vagyonához kötődik, vagyis a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontjában szabályozott érvénytelenségi tényállás a hitelezői követelések fedezetét jelentő aktív adósi vagyon védelmét, visszakövetelésének lehetőségét kívánja biztosítani. A jogerős részítélet tehát a fentiek szerint az irányadó jogszabályi rendelkezések megsértése nélkül állapította meg a vagyonszökkenés Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazásában irányadó fogalmát.
- [56] A további törvényi feltételeket illetően az pedig a felülvizsgálati eljárásban sem volt vitatott, hogy a perbeli esetben a Cstv. 40. § (3) bekezdésében meghatározott törvényi vélelem fennállt, azaz a Pp. 266. § (3) bekezdése alapján vélelmezni kellett, hogy a perben támadott szerződéssel az I. rendű felperes szándéka a hitelezők kijátszására irányult, amiről az I. rendű alperes tudott vagy tudnia kellett. Ennek pedig az a jogkövetkezménye, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontjára alapított megtámadási kereset tekintetében az alperesek bizonyítási érdeke volt a fentiek ellenkezőjének a bizonyítása.
- [57] A másodfokú bíróság ezt a törvényi vélelmet – a felülvizsgálati érveléssel szemben – nem „változtatta meg nem dönthető vélelemmé”. A jogerős részítélet indokolásának [61] bekezdéséből kitűnően ugyanis a másodfokú bíróság – e körben egyetértve az elsőfokú bírósággal – a bizonyítékok mérlegelésével állapította meg, hogy az alperesek a rosszhiszeműség védelmét az I. rendű felperes szándéka és az I. rendű alperes tudattartalma vonatkozásában nem tudták megdönteni.
- [58] Ebben a körben (a hitelezők kijátszására irányuló szándék, és az I. rendű alperes erről való tudomása) – a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontjának megsértésével kapcsolatban – a II. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében lényegében a bizonyítékok mérlegelése körében támadta a jogerős részítéletet.

- [59] A felülvizsgálati eljárásban azonban – a felülvizsgálati kérelem rendkívüli perorvoslat jellegéből következően – nincs helye a bizonyítékok ismételt egybevetésének és felülmérlegelésének (Kúria Pfv.21.474/2011/10., megjelent: BH 2013.119.). A jogerős ítélet akkor tekinthető megalapozatlannak a tényállás megállapítása körében és bírálható felül jogszabálysértés miatt a Pp. 279. § (1) bekezdése alapján, ha a tényállás iratellenes, a bizonyítékok mérlegelésének eredménye okszerűtlen. A bizonyítékok mérlegelése abban az esetben tekinthető okszerűtlennek, ha az adott bizonyítékokból kizárt volt a másodfokú bíróság által elfogadott következtetés. Amennyiben a beszerzett bizonyítékok értékelésének eredményeként lehetséges volt, vagyis nem volt kizárt az adott tényállás megállapítása a logika szabályai szerint, a megállapított tényállás nem bírálható felül, akkor sem, ha a felülvizsgálati eljárásban eljáró bíróság a bizonyítékok egybevetésével más ténybeli következtetésre jutna. A felülmérlegelés tilalmát áttörni engedő hiba, nyilvánvalóan okszerűtlen következtetés tehát akkor állapítható meg, amennyiben a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülbírált határozattól eltérő következtetésre lehetne jutni (Kúria Pfv.21.474/2011/10.).
- [60] A jogerős részítélet a fennálló vélelemmel szemben részletesen ismertette a szerződő I. rendű felperes és az I. rendű alperes szándékának és tudattartalmának megítélése körében értékelt körülményeket (azt, hogy a perbeli jogügylet megkötésekor már volt adótartozása az I. rendű felperesnek, az I. rendű alperes alapításának körülményeit, időpontját, hogy a perbeli ingatlanokat az I. rendű alperes az I. rendű felperes tagjának irányításával működő társaságnak adta el, vételárnak a tagi kölcsön beszámításával történő teljesülését, a tagi kölcsöntartozás fennmaradó részének elengedését). Mindezek mérlegelésével következtetett arra, hogy a rosszhiszeműség vélelmét az alperesek nem tudták megdönteni.
- [61] A Kúria megítélése szerint a fenti megállapításokat a II. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozottak önmagukban nem cáfolják, nem merült fel olyan bizonyíték, amely alkalmas lett volna a felülvizsgált részítélettől eltérő és kizárólagos jellegű következtetés levonására. A Kúria ennek körében kiemeli, hogy a II. rendű alperes még a felülvizsgálati kérelmében is csak általánosságban hivatkozott arra, hogy a csatolt okirati bizonyíték szerint az I. rendű felperes vagyona elegendő lett volna a támadott ügylet megkötésekor fennálló adótartozásra, de semmilyen konkrét tényállítást nem tett az ezt fedező vagyon mibenlétére. Ezt meghaladóan a csatolt adószámlakivonat szerint már a perben támadott szerződés megkötésének évében 4 736 583 forint volt az I. rendű felperes adótartozása, ami önmagában is cáfolja azt a felülvizsgálati érvelést, hogy a szerző feleknek „kellő gondosság mellett nem is kell számolniuk azzal, hogy az I. rendű felperesnek bármilyen kötelezettsége keletkezhet”.
- [62] Mindezek alapján a jogerős részítéletnek a fennálló vélelemre is tekintettel az I. rendű felperes szándékára és az I. rendű alperes tudattartalmára vont következtetései nem tekinthetők kizártnak, a rendelkezésre álló bizonyítékokból okszerűen nem kizárólag a jogerős részítélet következtetésétől eltérő megállapítás tehető. Ebből következően pedig a jelen ügyben a felülvizsgálni kért részítélet a Pp. 279. § (1) bekezdése szerinti elveknek megfelelően és nem iratellenesen állapította meg a releváns tényeket. A jogerős részítéletnek ebben a körben nem volt a felülmérlegelés tilalmát áttörni engedő hibája: sem iratellenesség, sem logikai ellentmondás, sem pedig nyilvánvalóan okszerűtlen következtetés.
- [63] Ezért a rosszhiszeműség törvényi feltételét – a Cstv. 40. § (3) bekezdése és a Pp. 266. § (3) bekezdése alapján – az ellenkező bebizonyításának a hiányában valónak kellett tekinteni.
- [64] A II. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott végül arra is, hogy a jogerős részítélet a megjelölt kúriai határozattól jogkérdésben eltér. E körben előre kell bocsátani, hogy a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre alapított felülvizsgálati kérelemben eredménnyel csak olyan precedenshatározat hivatkozható, amelynek a jogerős ítélettel való összevethetősége a ténybeli alap és az elbírált jog tekintetében megállapítható. E feltételek fennállását a II. rendű alperes maga cáfolta felülvizsgálati kérelmében, amikor azt állította, hogy a megjelölt referenciahatározatra azért hivatkoztak tévesen az eljáró bíróságok, mert annak tényállása a perbelitől alapvetően különbözik. A megjelölt kúriai határozat egyebekben azt a megállapítást tette, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételek közül a rosszhiszeműség körében kell vizsgálni és értékelni azt, hogy a felek tudták-e, vagy kellő gondosság mellett tudhatták-e a szerződésük megkötésekor, hogy a fennálló vagy később keletkező esetleges hitelezői igények elől vonják el az adós vagyonát. A felülvizsgálattal támadott részítélet e megállapítástól nem tért el, az abban foglaltak szerint vizsgálta az I. rendű felperes szándékát és az I. rendű alperes tudattartalmát.
- [65] A II. rendű alperes azt állította a felülvizsgálati kérelmében, hogy az eltérő tényállásból következik, hogy a referenciahatározatban és a jelen ügyben nem lehetett volna azonos érdemi döntésre jutni. Ezzel kapcsolatban azonban a Kúria hangsúlyozza, hogy annak a megítélése, hogy a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontjában szabályozott tényállás alapján a szerződést kötő felek rosszhiszeműsége megállapítható-e, mindig kizárólag az adott tényállás alapján vizsgálható, a bizonyítékok mérlegelése útján. Ebből következően úgyenként eltérő az is, hogy adott esetben az eljáró bíróságok a bizonyítás eredményeként ezt a kérdést illetően milyen következtetésre jutnak. Ezért a felülvizsgálati kérelemben hivatkozottak alapján – az egymástól eltérő tényállásokból következően – fogalmilag kizárt, hogy a felülvizsgálattal támadott jogerős részítélet jogkérdésben eltért a megjelölt kúriai precedenstől.
- [66] A kifejtettek értelmében a jogerős részítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, és az ott hivatkozott kúriai határozattól a jogkérdésben való eltérés sem állapítható meg. Ezért a Kúria a jogerős részítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Gfv.III.30.345/2024/8.)

255I. A törvényességi felügyeleti eljárás egyik lehetséges, a törvényben kifejezetten elismert oka, ha az adott szervezet a működése során nem tartja be a szervezetére és működésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, illetve a létesítő okiratában foglaltakat. Helye van a kérelmezettel szemben a törvényességi felügyeleti eljárásnak, amennyiben a kérelmezett bármely szervének, akár egyetlen szervének eljárásával megvalósul a nem törvényes – akár jogszabályi rendelkezésbe, akár a létesítő okiratba ütköző – működés.

II. Nem zárja ki a kérelmezett elnökségének működésével kapcsolatban állított törvénysértő helyzet vizsgálatát törvényességi felügyeleti eljárás keretében, ha a kérelmező az elnökség sérelmesnek tartott határozatával szemben egyéb jogorvoslati utat, a határozattal szemben a kérelmezett alapszabályában lehetővé tett fellebbezést nem veszi igénybe.

III. Az országos sportági szakszövetségben taggá válni kívánó sportszervezet a tagfelvételi kérelmében teszi meg azt a szükségszerű, a kérelemnek fogalmilag sajátját jelentő nyilatkozatot, hogy felvételét a szakszövetségbe a taggá válás feltételeinek teljesülésére tekintettel kéri. A taggá válás kérelemben állított feltételeinek igazolása az, amit nem feltétlenül kell igazolni a kérelem benyújtásával egyidőben [2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnytv.) 71/C. § (1) bek. d) pont, 71/E. § (4) bek.; 2004. évi I. törvény (Sport tv.) 20. § (2) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A kérelmezett országos sportági szakszövetség.
- [2] A kérelmező sportszervezet, célja többek között különböző sportágak utánpótlás-nevelésének fejlesztése.
- [3] A kérelmező 2023. február 15-én kérte a kérelmezettől a tagfelvételt, melyhez kapcsolódóan 2023. augusztus 12-én nyilatkozott a kérelmezett alapszabályának elfogadásáról.
- [4] A kérelmező tagfelvételi kérelmét a kérelmezett elnöksége a 2023. augusztus 26-án hozott határozatával elutasította.
- [5] A kérelmezett alapszabályának IV.1. pontja szerint az elnökség határozatával szemben fellebbezésnek van helye, melyet a kérelmezett közgyűlése bírál el.
- [6] A kérelmező nem nyújtotta be fellebbezését az elnökség 2023. augusztus 26-i határozatával szemben.

A kérelmező törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatására irányuló kérelme és a kérelmezett védekezése

- [7] A kérelmező arra alapítottnan terjesztett elő 2023. október 5-én törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatására irányuló kérelmet a civil szervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény (a továbbiakban: Cnytv.) 71/C. § (1) bekezdés d) pontja alapján, hogy tagfelvételi kérelme jogszabálysértő elutasítása miatt nem felel meg a kérelmezett működése a sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Sport tv.) 20. § (2) bekezdésének. Állította, hogy a tagfelvétel valamennyi feltételét teljesítette: a kérelmezett alapszabályát magára nézve kötelezőnek ismerte el,

és a kérelmezett versenyrendszerében részt vevő sportszervezetnek is minősül.

- [8] A kérelmezett védekezése az eljárás megszüntetésére, érdemben a kérelem elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú határozat

- [9] Az elsőfokú bíróság végzésével a kérelmezett elnökségének a kérelmező tagfelvételi kérelme tárgyában 2023. augusztus 26-án hozott határozatát megsemmisítette és a kérelmezett új határozat hozatalára utasította, mivel álláspontja szerint a kérelmező tagfelvételi kérelme az elbírálás időpontjában megfelelt a Sport tv. 20. § (2) bekezdésében foglalt feltételeknek.
- [10] A kérelmezett fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta, és a kérelmező törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatása iránti kérelmét – törvénysértés hiányában, valamint a belső jogorvoslati lehetőség elmulasztása miatt – a Cnytv. 71/E. § (4) bekezdése alapján elutasította.
- [11] A másodfokú bíróság a Sport tv. 20. § (1) és (2) bekezdésének, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikkének értelmezésével megállapította, hogy mivel a sportág versenyrendszerében részt vevő sportszervezetek kérhetik az országos sportági szakszövetségbe a felvételüket, és e szervezetek tagfelvétele nem tagadható meg akkor, ha a szakszövetség alapszabályát magukra nézve kötelezőnek fogadják el, a Sport tv. szabályozásával a jogalkotó célja az volt, hogy azok a sportszervezetek tömörüljenek az országos sportági szakszövetségbe, amelyek a sportági versenyrendszerben részt vesznek. Az a sportszervezet kérheti a tagfelvételt, amely megfelel annak a törvényi feltételnek is, hogy a sportág versenyrendszerében részt vesz. A „részt vevő” kitétel a szavak általánosan elfogadott értelme alapján feltételezi egyben, hogy a tagfelvételt kérő sportszervezet már a kérelem előterjesztésekor részt vegyen a sportág versenyrendszerében: a tagfelvétel vizsgált feltételének már a tagfelvételi kérelem benyújtásának időpontjában teljesülnie kell.
- [12] A másodfokú bíróság a versenyrendszerben való részvétellel kapcsolatban megállapította azt is, hogy e feltétel teljesüléséhez nem elegendő egy sportolónak egyetlen versenyre történő nevezése. A vizsgált feltétel a versenyeken való folyamatos indulást jelenti.
- [13] A másodfokú bíróság a kérelmező tagfelvételi kérelmére vetítetten arra a következtetést, hogy a kérelmező nem teljesítette a taggá válás feltételei közül a kérelmezett versenyrendszerében való részvételt. Kiemelte, hogy a kérelmező az eljárás során a tagfelvételi kérelme benyújtását követő, 2023. augusztus 24-i sporteseményre alapította a taggá válás adott feltételét, miáltal nem is állította a már részletezett szempontrendszernek megfelelő részvételét a sportág versenyrendszerében. Ezért a kérelmezett törvénysértés nélkül utasította el a tagfelvételi kérelmét.
- [14] A jogerős végzés indokolása szerint amiatt is megalapozatlan a kérelem, mert a kérelmező nem merítette ki az elnökség támadott határozatával szemben a jogorvoslati lehetőségeket a kérelmezett alapszabályának IV.1. pontja szerint. A másodfokú

bíróság szerint abból, hogy a kérelmező a Sport tv. 20. § (2) bekezdésében foglaltak szerint elfogadta a kérelmezett alapszabályát, irányadó volt rá a tagfelvételi eljárás alapszabályban írt rendje, így annak előírása is, hogy az elnökség határozatával szemben a közgyűlés elé tartozó fellebbezésnek volt helye. Utalt a jogi személyek határozatainak felülvizsgálatára irányuló perek bírói gyakorlatára, amely megköveteli a szervezet belső eljárási rendjének betartását a határozat bíróság előtti megtámadásához.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

- [15] A kérelmező felülvizsgálati kérelmében a jogerős végzés hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú végzés helybenhagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte.
- [16] Állította, hogy azzal, hogy a kérelmezett versenyrendszerében részt vevő sportszervezet, illetve, hogy a szakszövetség alapszabályát 2023. augusztus 12. napján elfogadta, a 2023. február 15-i elektronikus levéllel, valamint 2023. április 28-án minden további okiratot benyújtott a tagfelvételi kérelméhez, teljesítette a taggá válás feltételeit, a tagfelvétele nem volt megtagadható. A kérelmezett elnöksége a Sport tv. 20. § (2) bekezdésének kögens szabályát szegte meg a tagfelvételi kérelem elutasításával.
- [17] Álláspontja szerint az ügyben eljáró bíróságok közül az elsőfokú bíróság foglalt állást helyesen a tagfelvételi kérelem elbírálásakor – és nem a kérelem benyújtásakor – releváns adatokról. A másodfokú bíróság jogértelmezése ellentétes a Sport tv. 20. § (2) bekezdéséhez fűzött indokolással is, amely szerint alanyi joguk van a szakszövetségi tagságra azoknak a sportszervezeteknek, amelyek az adott sportág versenyrendszerében részt vesznek, és a szövetség alapszabályát magukra nézve kötelezőnek elfogadják.
- [18] A kérelmező elfogadta a 2023. augusztus 12-i nyilatkozattal a szövetség alapszabályát és a versenyrendszerben is részt vett egyetlen sportolója által, aki a 2023. augusztus 24-i versenyen részt vett. A 2023. augusztus 12-i nyilatkozatát az alapszabály elfogadásáról megküldte a tagfelvételi eljárásban, a nyilatkozat kézbesítése 2023. augusztus 16-án megtörtént. A versenyen történt részvétel igazolására pedig a törvényességi felügyeleti eljárásban csatolta a bizonyítékait, köztük a nevezési lapot. A másodfokú bíróság végzésében megjelenő időbeli feltétel nem törvényes elvárás. Nem vehető figyelembe továbbá az alapszabály rendelkezése sem, mivel eltért a Sport tv. szabályától.
- [19] Az alapszabály IV.1. pontjában az elnökség határozatával szemben biztosított fellebbezési jogot illetően kifejtette, hogy rá a belső jogorvoslati rend tagsági jogviszony hiányában nem kötelező. Ezen felül amiatt sem kérhető számon a kérelmezőn az alapszabály betartása, mert az elnökség határozata nem tartalmazott erre tájékoztatást, az alapszabály pedig nem volt számára elérhető és megismerhető. A Pp. visszautasítási szabálya, a Pp. 176. § bekezdés c) pontja és a Cnytv. 71/A. § (6) bekezdése sem alkalmazható az ügyben. Amiatt, hogy a kérelmezett a működése során nem tartja be a szervezetére és működésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket,

helye volt vele szemben a Cnytv. 71/C. § (1) bekezdés d) pontja szerint törvényességi felügyeleti eljárásnak. A kérelmezőt az Alaptörvény XXVIII. cikkére is figyelemmel megillette a bírósághoz fordulás joga. Kitért arra is, hogy a közgyűlés döntésével indokolatlanul húzódik el a tagfelvételi eljárás, amivel szemben a jogalkotó célja a mielőbbi tagfelvétel megvalósítása annak érdekében, hogy a tagok a jogaikat mielőbb gyakorolhassák.

- [20] Állította az indokolási kötelezettség megsértését is. Álláspontja szerint a jogerős végzés indokolása azért nem felel meg a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdésének (BH 2015.160), mivel a másodfokú bíróság nem adta indokát és jogszabállyal nem támasztotta alá, mi alapján tudta volna kimeríteni a kérelmező a belső jogorvoslati rendet olyan szövetségnél, amelynek nem tagja. Nem jelölte meg annak jogszabályi alapját sem, hogy miért a kérelem benyújtásakor kell teljesíteni a tagfelvétel feltételeit.
- [21] A kérelmezett felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős végzés hatályban fenntartására irányult, annak helyes indokai alapján.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [22] A Kúria a jogerős végzést a Cnytv. 71/A. § (2) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem korlátain belül vizsgálta felül, és a kérelmező által megjelölt okból nem találta jogszabálysértőnek.
- [23] A felülvizsgálati eljárás lényegét és korlátait illetően – egyben a felülvizsgálati eljárás kereteinek tisztázáshoz – előrebocsátja a Kúria, hogy a felülvizsgálati eljárás nem folytatása a jogerős határozattal befejezett eljárásnak. A felülvizsgálat a jogerős ítélet, illetve az ügy érdemében hozott jogerős végzés ellen igénybevehető rendkívüli perorvoslat, amiből nemcsak az következik, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, és nem lehet tárgya sem olyan tény-, sem pedig jogkérdés, amely a megelőző eljárásban nem merült fel, de következik az is, hogy felülbírálati jogkörét a Kúria az adott ügyben nem irányadó, három kivételtől eltekintve, a felülvizsgálati kérelem korlátján belül, a törvényes határidőben érkezett perorvoslati kérelemben előadott jogszabálysértések, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben való eltérés vizsgálatával gyakorolhatja, amennyiben a felülvizsgálati kérelem hivatkozásai megfelelnek a Pp.-ben meghatározott tartalmi követelményeknek [Pp. 406. § (1) bekezdés, 413. § (1) bekezdés].
- [24] A fentiekből következő alapvető elvárás egyben a felülvizsgálati kérelemmel szemben – érdemi elbíráláshoz és eredményességéhez –, hogy hivatkozásai az elvárt tartalommal megfelleltethetők legyenek a jogerős határozatnak: a felülvizsgálatot kérő félnek a felülvizsgálni kért határozat indokaival, érveivel szemben, azok cáfolatára kell az ellenérveit megfogalmaznia. A jogerős határozat abban a részében, amelyet a felülvizsgálati kérelem egyáltalán nem vagy hiányos, érdemben el nem bírálható tartalommal támad, nem bírálható felül – irányadónak kell tekinteni – a felülvizsgálati eljárásban.
- [25] Jelen ügyben a jogerős végzés indokolásából kitűnően a másodfokú bíróság jogi álláspontja szerint két egymástól világosan elkülönülő ok is

- megalapozatlanná tette a törvényességi felüyleti eljárás lefolytatására irányuló kérelmet: az egyik körülmény a Sport tv. 20. § (2) bekezdésében írt konjunktív feltételek egyikének – a kérelmezőnek az adott sportág versenyrendszerében szükséges részvétele – hiánya, a másik elutasítási ok pedig a kérelmezett alapszabályában meghatározott jogorvoslati út (a közgyűlés elé tartozó fellebbezési jog) elmulasztása volt a kérelmező részéről.
- [26] A felülvizsgálati eljárás már ismertett szabályai szerint ezért a kérelmezőnek ahhoz, hogy a jogerős végzés jogszabálysértő jellegét kimutassa, a támadott határozat mindkét – a végzés szerint a kérelem elutasítását eredményező – indokát cáfolnia kellett.
- [27] A kérelmező mindkét elutasítási ok megítélésével kapcsolatban hivatkozott az indoklási kötelezettség megsértésére a másodfokú bíróság részéről. A Pp. 346. § (5) bekezdése azonban nem sérült az ügyben: a másodfokú bíróság mindkét sérelmezett körben – mind a Sport tv. 20. § (2) bekezdésében írt feltétel időbeli vetületét, mind pedig az alapszabály IV.1. pontjának ügyben irányadó jellegét illetően – kifejtette a döntésének indokait. Megjelölte a határozatának indokolásában, hogy melyek azok a szempontok a Sport tv. adott szabálya és az ott írt feltétel értelmezése, illetve a kérelmezett alapszabályának irányadó tartalma kapcsán, amelyeket végső jogi következtetéseihez figyelembe vett. Utal egyben a Kúria az Alkotmánybíróság gyakorlatára is, amely szerint az indoklási kötelezettség alkotmányos követelménye azt a minimális elvárás fogalmazza meg a bírói döntésekkel szemben, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kell kellő alapossggal megvizsgálja, valamint annak értékeléséről határozatában számot adnia. Az indokolt hatósági döntéshez való jog viszont nem jelenti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indoklási kötelezettség terhelne [7/2013. (III. 1.) AB határozat].
- [28] Megalapozottan hivatkozott a felülvizsgálati kérelem arra, hogy a másodfokú bíróság tévesen tulajdonított ügyszöntő jelentőséget a kérelmezett alapszabálya IV.1. pontjának, a kérelmezett elnöksége által hozott határozat ellen a közgyűlésre tartozó fellebbezési jog ott írt szabályának, és tévesen hagyta figyelmen kívül a Cnytv. 71/C. § (1) bekezdés d) pontját.
- [29] Míg jogi személyek határozatainak a Ptk. 3:35–3:37. §-ában írtak szerint lehetséges bírósági felülvizsgálata nemcsak a perindításra jogosult személyi kört (jogi személy tagja, vezető tisztségviselője, felügyelőbizottsági tagja), de a kereset lehetséges tárgyát (felülvizsgálható jogsértő határozat) tekintve is szigorúan meghatározott, melyből következően irányadónak kell tekinteni a jogi személlyel szervezeti jogviszonyban álló perindító tagra a létesítő okirat esetleges arra vonatkozó tartalmát, ami az egyes határozatok belső jogorvoslatáról rendelkezik, ettől teljesen különböző jogintézmény a Cnytv. IV/A. Fejezetében szabályozott törvényességi felüyleti eljárás. A határozatok felülvizsgálatára irányuló perekkel összefüggésben kidolgozott jogelvek ezért nem emelhetők át a törvényességi felüyleti eljárás gyakorlatába az adott eljárás sajátosságainak való megfeleltetés nélkül.
- [30] A törvényességi felüyleti eljárás egyik lehetséges, a törvényben kifejezetten elismert oka [Cnytv. 71/C. § (1) bekezdés d) pont], ha az adott szervezet a működése során nem tartja be a szervezetére és működésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, illetve a létesítő okiratában foglaltakat. Helye van tehát a kérelmezettel szemben a törvényességi felüyleti eljárásnak, amennyiben a kérelmezett bármely szervének, akár egyetlen szervének eljárásával megvalósul a nem törvényes – akár jogszabályi rendelkezésbe, akár a létesítő okiratba ütköző – működés.
- [31] A másodfokú bíróság tévesen kérte számon a kérelmezett tagjává nem vált kérelmezővel szemben az elnökség eljárásával és határozatával kapcsolatban állított törvénsértő helyzet vizsgálatához az elnökség határozatának felülvizsgálati rendjét. Nem zárta ki a törvényességi felüyleti kérelemben a kérelmezett elnökségének működésével kapcsolatban állított törvénsértő helyzet vizsgálatát, hogy a kérelmező az elnökség sérelmesnek tartott határozatával szemben egyéb jogorvoslati utat, a határozattal szembeni fellebbezést nem vette igénybe.
- [32] A Kúria nem értett egyet a felülvizsgálati kérelemben a Sport tv. 20. § (2) bekezdésével összefüggésben kifejtett állásponttal, ami döntően azon alapult, hogy a tagfelvételi kérelemtől hozott – jelen ügyben 2023. augusztus 26-i – elnökségi határozat meghozataláig módja volt a kérelmezőnek a tagfelvétel vizsgált feltételét, az adott sportág versenyrendszerében való részvételt megvalósítani.
- [33] Azon túl, hogy helytálló volt a kérelmezett érvelése, miszerint nem is állt módjában a tagfelvételi eljárás során a vele nem közölt 2023. augusztus 24-i versenyrészvétel tényét figyelembe venni a 2023. augusztus 26-i döntés során, jogszabálysértés nélkül jutott a másodfokú bíróság arra a jogi következtetésre, hogy a tagfelvételi kérelem benyújtásának idejére vetítetten kell vizsgálni a taggá válás feltételeit.
- [34] Az országos sportági szakszövetségben taggá válni kívánó sportszervezet a tagfelvételi kérelemben teszi meg azt a szükségszerű, a kérelemnek fogalmilag sajátját jelentő nyilatkozatot (állítást), hogy kéri a felvételét a szakszövetségbe a taggá válás feltételeinek teljesülésére tekintettel. Az így állított feltételek igazolása az, ami nem feltétlenül kell megtörténni a kérelem benyújtásával egyidőben. Minderre a kérelmezett a saját működésére kidolgozott tagfelvételi rendben maga is lehetőséget adott: a kérelmezőnek a kérelem előterjesztésétől számított 30 nap állt rendelkezésére a taggá válás feltételeit igazolni az elnökség előtt.
- [35] A kérelmező nem állította a Sport tv. 20. § (2) bekezdésében írt konjunktív feltételek közül az adott sportág versenyrendszerében való részvétel teljesülését – a feltétel tényleges megvalósulását – a tagfelvételi kérelem benyújtásának idejére, és azt sem, hogy ilyen körülményt a kérelem benyújtásától számított 30 napon belül igazolt volna, a kérelmet elbíráló elnökség tudomására hozott volna. Ezért a másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül következtetett arra, hogy a kérelmező elnöksége jogszerűen tagadta meg a kérelmező tagfelvételét az adott sportág versenyrendszerében szükséges részvétel igazolásának hiánya miatt.

- [36] A Kúria megjegyzi, hogy a kérelmező az általa hivatkozott 2023. augusztus 24-i versenyrésztétel kapcsán sem tett arra kiterjedő nyilatkozatot, hogy sportolója részvételét ezen a versenyen miként kell a kérelmezett elnöksége előtt ismertnek, a tagfelvételi eljárásban bejelentettnek, ezáltal az elnökség határozathozatala során elbírálnak körülménynek tekinteni.
- [37] A kifejtettek értelmében a felülvizsgálati kérelem nem volt eredményes a jogerős végzés mindkét indokát illetően, a jogerős végzés nem jogszabálysértő a Sport tv. 20. § (2) bekezdésének értelmezése körében, ezért a Kúria a jogerős végzést a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Pfv.III.20.075/2025/5.)

POLGÁRI KOLLÉGIUM

MUNKAÜGYI SZAKÁG

256I. A közalkalmazott pedagógus esetén az órarend által beosztott lyukas óra – előre meghatározott helyettesítési rend hiányában – beosztott munkaidőnek minősül, annak teljes tartama alatt a pedagógus helyettesítésre volt kötelezhető, így az nem minősül munkaidő beosztástól eltérő munkavégzésnek.

II. Eltérő megítélés alá esik a munkáltató kifizetési késedelme, ha a felek között a kifizetés jogcíme, jogalapja és annak összegszerűsége is vitatott. Ez a késedelem nem azonosítható a lehetséges jogkövetkezmények szempontjából azzal a helyzettel, amikor a munkáltató nem vitatott jogcímű és összegű rendszeres havi juttatás kifizetésével esik késedelembe [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 97. § (1) bek.; a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (Kjt.) 29. § (1) bek. a) pont].

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás

- [1] A felperes 1995. augusztus 16-án létesített közalkalmazotti jogviszonyt, 2020. augusztus 1-jétől – áthelyezéssel – egy gimnáziumban dolgozott, ahol 2021. szeptember 1-jétől osztályfőnöki megbízást is kapott.
- [2] A gimnáziumban a helyettesítési rendet kizárólag a reggeli ügyelet és a tanulószoba vonatkozásában szabályozták. A helyettesítés szükségességét az igazgató-helyettes a Kréta rendszerben kiírta, majd a Kréta rendszer a helyettesítő tanár részére elektronikus úton küldött értesítést a helyettesítésről. Az intézményben úgynevezett szakszerű helyettesítés működött, azaz a helyettesítést – lehetőség szerint – a szakképesítéssel rendelkező tanár látta el. A tanév elején – amíg a Kréta rendszerben a tantárgyfelosztás még nem került feltöltésre – a helyettesítés szükségességéről és annak pontos időpontjáról az igazgató-helyettes a helyettesítő tanárt telefonon szóban, illetve a faliújságra kifüggesztett papír alapú dokumentációban tájékoztatta.
- [3] A felperes a 2020/2021. tanévben 14 órában, a 2021/2022. tanévben 20 órában, a 2022/2023. tanévben pedig 30 órában látott el helyettesítést, amelyek elrendelésére a helyettesítést megelőző 96 órán belül került sor.
- [4] A gimnázium 2022/2023. tanévi munkatervére szerint az intézmény félénként egy fogadóórát tart, amelynek időpontját előre meghatározták 2022. november 16. napján 17-től 19 óráig terjedő időtartamban. A felperes ezen időszakban a fogadóórán vett részt.
- [5] A gimnázium pedagógiai programja fejlesztési területként szabályozza a „nemzeti öntudatot, hazafias nevelést”, a szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetését, a nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetését, emlékeinek tiszteletét, ápolását és megbecsülését, a hazaszeretet

érzésének felébresztését. Tartalmazza azt is, hogy egyedi és mélyreható élményt jelenthetnek a jól szervezett tanulmányi kirándulások, múzeum és színház látogatások is. A felperesnek osztályfőnökként munkatervet kellett készítenie, melyben közösségépítő iskolán kívüli programokat is szerepeltetett. A felperes 2021. szeptember 28-án magyar sport, illetve olimpiatörténeti kiállításra vitte el az osztályát. A kiállítás látogatásáról az intézmény vezetése tudott, az intézmény igazgatója engedélyt is adott arra, hogy az érintett tanulókat a felperes az utolsó két tanóráról elvigye erre a programra. A kiállítás látogatása 14-16 óráig tartott, az osztály 18 órára tért vissza az iskolához.

- [6] A gimnázium pedagógiai programjában a személyiségfejlesztés és közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák között szerepel a tanulmányi kirándulás. Rögzítésre került, hogy az iskola tanárai a nevelői munka elősegítése és az osztályközösségek fejlesztése, hazánk természeti és kulturális értékeinek megismertetése érdekében egy napos osztálykirándulásokat szerveznek, mely programon a tanulók részvétele nem kötelező. A gimnázium 2022/2023. évi munkatervében az iskolai kirándulás napjaként 2022. június 13. napja szerepelt, amikor a felperes az osztályával 8–18 óráig osztálykiránduláson vett részt.
- [7] A felperes 2023. március 24. napján felszólította az alperest, hogy 84 óra 96 órán belül elrendelt munkavégzésre 240 275 forint rendkívüli munkavégzés ellenértékét és kamatait, valamint a 2021. szeptember 28. és a 2022. június 13-i tanulmányi kiránduláson elvégzett munkájáért 553 764 forint átalánydíj és kamatait fizesse meg 8 munkanapon belül. Az alperes szakmai állásfoglalás végett az irányító szervhez fordult, ahol megtörtént a Kréta rendszerben a felperes eseti helyettesítéseire vonatkozó adatok kinyerése. A felperes 2023. április 12-én ismét felszólította az alperest a fizetésre, azzal, hogy a kirándulásokkal összefüggésben az átalánydíj összegét korrigálta és ezen a jogcímen 29 527 forint, a rendkívüli munkavégzésért járó illetmény és illetménypótlék jogcímen 240 275 forint, valamint ezen összegek kamatai három munkanapon belül történő megfizetésére kérte az alperest.
- [8] Az első felszólító levél közlését követő mintegy három hét elteltével az irányító szerv azt közölte az alperesi intézménnyel, hogy kifizetés a felperes részére nem eszközölhető, mivel a hasonló ügyben született bírósági döntés általános joggyakorlatként nem alkalmazható. Az intézmény pedagógiai programja nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely tanulmányi kirándulások megszervezése során ügyelet, készenlét, túlmunka elrendelését tenné indokolttá, a kiállítást a pedagógiai program nem nevesíti, az iskola nevében szervezett programokhoz pedig az igazgató jóváhagyását kell kérni.

- [9] A felperes 2023. április 24-én rendkívüli lemondással megszüntette a közalkalmazotti jogviszonyát. A lemondás indokolása szerint az alperes 2020. szeptember 1. és 2023. március 20. között számos alkalommal rendelt el 96 órán belüli munkaidő-beosztás módosítást helyettesítés formájában, ami rendkívüli munkavégzésnek minősül, de annak ellenértékét az alperes nem fizette meg. A felperes 2021. szeptember 28-án 14 órától 18 óráig részt vett a kiállításon, 2022. június 13-án pedig osztálykiránduláson 8–18 óráig bezárólag, átalánydíjazást azonban nem fizettek a részére. Ezzel az alperes súlyosan megsértette a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 97. § (5) bekezdésében, 107. § a) pontjában, 143. § (1)–(2) bekezdésében, 157. § (1) bekezdésében, valamint a 326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet 33. § (3)–(8) bekezdéseiben foglaltakat. Utalt az indoklás arra, hogy a felperes két ízben is felszólította az alperest az elmaradt illetmény megfizetésére, a fizetésre azonban nem került sor és a felszólításra válasz sem érkezett, mellyel az alperes megsértette az Mt. 6. § (4) bekezdésében rögzített általános magatartási követelményt.
- [10] Az alperes közölte a felperessel, hogy a rendkívüli lemondás jogszerűségét nem ismeri el.
- A felperes keresete és az alperes ellenkérelme**
- [11] A felperes módosított keresetében a 96 órán belül elrendelt helyettesítések folytán 183 138 forint illetmény és kamatai, a napi munkaidőt meghaladó rendkívüli munkavégzés ellenértéke jogcímén 8663 forint és kamatai, a 2021. szeptember 28-i kiállítás látogatáson történő részvétel kapcsán 8439 forint átalánydíj és kamatai, másodlagosan 5775 forint rendkívüli munkavégzés ellenértéke és kamatai, a 2022. június 13-i osztálykiránduláson történő részvétel kapcsán 21 096 forint átalánydíj és járulékai, másodlagosan 5775 forint rendkívüli munkavégzés ellenértéke és járulékai, valamint a rendkívüli lemondás jogszerűsége folytán 3 379 138 forint felmentési időre járó távolléti díj és 7 723 744 forint végkielégítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [12] Hivatkozásképpen előadta, hogy az alperes a helyettesítéseket 96 órán belül rendelte el, ezért az rendkívüli munkavégzésnek minősült. 2022. november 16-án – az intézményben tartott fogadóóra miatt – 19 óráig végzett munkát, így a napi nyolc órás munkaidejét meghaladó három órára rendkívüli munkavégzés ellenértékére jogosult. A kiállításon és az osztálykiránduláson való részvétele alapján a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) kormányrendelet (a továbbiakban: Vhr.) 33. § alapján 14–18 óráig átalánydíjra, másodlagosan az Mt. 107. § a) pontja alapján rendkívüli munkavégzés ellenértékére jogosult.
- [13] Az alperes több hónapon keresztül, majd két felszólítását követően sem fizette meg részére a rendkívüli munkáért járó díjazást, valamint a kiállítás látogatás és az osztálykirándulás átalánydíját, amely jelentős súlyú kötelezettségszegés. Az alperes közel egy hónap alatt a felperes által megküldött felszólító levelekre sem válaszolt, így együttműködési és tájékoztatási kötelezettségének sem tett eleget.
- [14] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.
- Az első- és a másodfokú bíróság ítélete**
- [15] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest 191 801 forint rendkívüli munkavégzés ellenértéke, és ezen összeg kamatai, 16 878 forint átalánydíj és ezen összeg kamatai, 3 379 138 forint felmentési időre járó távolléti díj és 7 723 744 forint végkielégítés megfizetésére. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.
- [16] Az elsőfokú bíróság a 96 órán belül elrendelt helyettesítéssel kapcsolatban elsődlegesen azt hangsúlyozta, hogy a gimnáziumban helyettesítési rend a per tárgyául szolgáló időszakban nem volt. Az érvényesített esetekben a felperesnek – az eredeti munkaidő-beosztása szerint – tanórát, foglalkozása nem lett volna, azonban az alperes utasítása miatt helyettesítést látott el. Kitért arra, hogy az Mt. 97. § (4) bekezdése és a 22. § (2) bekezdés b) pontja alapján a munkáltatónak nincs lehetősége szóban elrendelni a munkaidő-beosztástól eltérő munkavégzést, ugyanakkor valamennyi érvényesített esetben a felperes a munkaidő-beosztástól eltérő munkavégzést teljesített, mely eltérő munkavégzést a munkáltató 96 órán belül rendelte el. Ezen helyettesítések kapcsán a felperes az Mt. 107. § a) pontja szerinti rendkívüli munkavégzést teljesített, ezért az alperes az Mt. 143. § (1)–(2) bekezdései alapján rendkívüli munkavégzésért járó illetmény és illetménypótlék felperes részére történő megfizetésére köteles (Mfv.10.300/2017/6). Nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a 32 óra kötött munkaidő terhére és nem ezt meghaladóan került sor a helyettesítések elrendelésére, csak annak, hogy a munkaidő-beosztástól eltérő munkavégzést a munkáltató 96 órán belül rendelte el.
- [17] Nem fogadta el az elsőfokú bíróság az alperes kötetlen munkarendre történő hivatkozását sem, figyelemmel arra, hogy annak jogszabályi feltétele – a munkáltató munkaidő beosztására vonatkozó rendelkezés jogának a munkavállaló számára írásban történő átadása – nem történt meg. Utalt arra is, hogy a felperes heti munkaidejének 80%-a kötött munkaidőnek minősült.
- [18] Az elsőfokú bíróság a fogadóórával összefüggésben azt hangsúlyozta, hogy a felperes a 2022. november 16-án megtartott fogadóóráját a napi 8 órás rendes munkavégzésen felül teljesítette, ezért őt az Mt. 143. § (1)–(2) bekezdései alapján rendkívüli munkavégzésért járó illetmény és illetménypótlék illeti meg.
- [19] A 2022. június 13-i osztálykirándulással kapcsolatban rámutatott arra, hogy a gimnázium pedagógiai programjában szerepelt egynapos osztálykirándulás, a felperesnek mint osztályfőnöknek pedig munkaköri kötelezettsége volt a részvétel, amely az említett napon reggel 8-tól este 6-ig tartott. A felperes ezért a Vhr. 33. § (1) bekezdés b) pontja, és 33. § (2)–(3) és (5) bekezdései alapján átalánydíjra jogosult, amelynek összegét 8439 forintban határozta meg. Utalt arra, hogy a perben nem nyert bizonyítást az alperes azon állítása, hogy a munkáltató utasítása szerint az

- osztálykirándulást a tanítási időben kellett megszervezni.
- [20] A bizonyítási eljárás adatai alapján megállapította, hogy a felperes a kiállítás látogatására a gimnázium igazgatójától engedélyt kapott, a kiállításlátogatás pedig szerepelt a nemzeti alaptantervben meghatározott fejlesztési területek között. Miután a felperesnek kötelezettsége volt a tanulók elkísérése, a kiállításlátogatás pedig a pedagógiai programban meghatározott, nem az iskolában szervezett program volt, a felperes e körben is jogosult volt a kért átalánydíjra.
- [21] Az elsőfokú bíróság által levont következtetés szerint az alperes mindezzel elmulasztotta a jogviszonyból származó alapvető, illetményfizetési kötelezettségét, ezért a rendkívüli lemondás indoka valós volt annak ellenére, hogy az elmaradt illetmény összegét a felperes a közalkalmazotti jogviszonya megszüntetésekor a ténylegesnél magasabb összegben jelölte meg. Utalt arra, hogy a töretlen bírói gyakorlat szerint a munkáltató legfőbb kötelezettsége a munkabér, és ezzel egy tekintet alá eső egyéb juttatás megfizetése, amelynek elmulasztása már egy napos késedelem esetén is minősített kötelezettségzegésnek minősül, ezért jogszerű indoka volt a felperes rendkívüli lemondásának.
- [22] Álláspontja szerint valós volt a rendkívüli lemondás azon indoka is, amely szerint az alperes a felperes fizetési felszólításaira nem válaszolt, ez az indok azonban csak a munkáltató alapvető kötelezettségzegésével együtt alapozhatta meg a rendkívüli lemondás jogszerűségét.
- [23] Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részében az átalánydíj és kamatai, a felmentési időre járó távolléti díj és a végkielégítés, valamint a perköltség és illeték tekintetében helybenhagyta, a rendkívüli munkavégzés ellenértéke tekintetében részben megváltoztatta, és annak összegét 183 138 forintra leszállította.
- [24] Ítéletének indokolásában a 96 órán belül elrendelt helyettesítések kérdésében – az intézményvezető tanúvallomása alapján – rámutatott arra, hogy a tanórával lekötött munkaidő és a teljes kötött munkaidő közötti különbözetet az iskola nem osztotta be a pedagógus részére, vagyis a pedagógus ebben az időintervallumban szabadon gazdálkodhatott a munkaidejével, amely időszakot az intézmény nem is tartotta nyilván. Kiemelte, hogy az SZMSZ ugyan tartalmazott a kötött munkaidőre vonatkozóan rendelkezést azzal, hogy heti 32 órában a pedagógus köteles a nevelési intézményben tartózkodni, ugyanakkor rögzítette, hogy az intézményvezető meghatározhatja, melyek azok a feladatok, amelyeket az intézményen kívül lehet teljesíteni. Mindebből azt a következtetést vonta le, hogy az alperesi munkáltató, bár megtehetné volna, de nem osztotta be a felperes teljes kötött munkaidejét a helyettesítéssel érintett időtartamokra, azonban 96 órán belül változtatta meg a munkaidő beosztását, amely ekként az Mt. 107. § a) pontja alapján rendkívüli munkaidőnek minősült.
- [25] A másodfokú bíróság nem találta megalapozottnak az alperes kötetlen munkaidőre való hivatkozását sem, mert azok álláspontja szerint ellentétesek az Mt.-vel, a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 2003/88/EK irányelv rendelkezésével és annak gyakorlatával is. A pedagógus munkaideje az Nkt. 62. § (5) bekezdése szerint 80%-ban kötött, amelytől eltérő az a kérdés, hogy azt – lehetősége ellenére – az alperes nem osztotta be. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helyesen ítélte meg a 96 órán belül elrendelt helyettesítések kapcsán követelt rendkívüli munkavégzés iránti díjazást.
- [26] A másodfokú bíróság a 2022. november 16-i fogadóórával kapcsolatos kereseti kérelem esetében ugyanakkor az SZMSZ 4.3.5. pontja, a Kjt. 2. § (3) bekezdése és az 59. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Mt. 92. § (1) bekezdése, a 96. § (1) bekezdése, a 97. § (2)–(3) bekezdései, a 93. § (4) bekezdése, valamint a 99. § (1)–(2) bekezdési alapján az elsőfokú bírósággal ellentétes következtetésre jutott. Rámutatott arra, hogy a 2022. november 16-i fogadóóra szerepelt a 2022/2023. tanévi munkatervben, vagyis a felperes részére elrendelésre került, az aznap teljesített munkaidő pedig nem haladta meg a 11 órás időtartamot, ezért a másodfokú bíróság a fogadóóra érvényesített 8663 forinttal csökkentette a rendkívüli munkavégzés iránti díjazás összegét. Ez a követelés – felülvizsgálati kérelem hiányában – a felülvizsgálati eljárás tárgyát már nem képezte.
- [27] Az ítéletábra megalapozatlannak találta az alperes kiállítás látogatás és osztálykirándulás kapcsán előterjesztett fellebbezési érvelését is. Utalt a Vhr. 33. § (1) bekezdés b) pontjára, amely szerint ügyelet és készenlét rendelhető el a pedagógiai-nevelési programban meghatározott tanulmányi kirándulás vagy más, nem az óvodában, iskolában, kollégiumban szervezett program megvalósításához. Kiemelte, hogy a perbeli időszakban alkalmazandó pedagógiai program 5.6.1. pontja szerint a pedagógusok legfontosabb helyi feladatai közé tartozik az iskolai kulturális és sportprogramok szervezése, amelyet az SZMSZ 4.3.8.1. pontja is megerősít. Álláspontja szerint a tanúvallomásokból összességében megállapítható volt, hogy az osztályfőnökök részére ki nem mondott, de mindenképpen az alperes által helyeselt, elvárt gyakorlat volt a tanulmányi kirándulások szervezése. A perbeli kirándulásról és kiállításlátogatásról az intézményvezetők tudtak, a felperes az erre vonatkozó engedélyt megkapta. Mindezek alapján levont következtetése szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes jogosult a Vhr. 33. §-a szerinti átalánydíjazásra.
- [28] A másodfokú bíróság a rendkívüli lemondás jogszerűsége körében kiemelte, hogy – a fellebbezésben foglaltakkal szemben – a munkavállaló nem köteles munkabér igényét előzetesen bírói úton érvényesíteni. Rámutatott arra, hogy a felperes kétszer is felhívta az alperest a fizetési kötelezettsége teljesítésére, az alperes ugyanakkor egy hónap alatt a felperes felhívására nem is válaszolt. Hangsúlyozta az alperes szervezeti jogalanyiságát, amely alapján a gondossági mérce magasabb. Álláspontja szerint mindezen körülményeket figyelembe véve az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperes súlyosan gondatlanul járt el, amikor a kétszeri eredménytelen fizetési felszólítást követően, válasz nélkül hagyta a felperes kérését, elmaradt munkabér

igényét nem teljesítette, ezért a rendkívüli lemondás jogszerű volt.

A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem

- [29] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet, elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését, a felperes keresetének elutasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az Mt. 86. § (1) bekezdését, az 52. § (1) bekezdés b)–c) pontjait, a 97. § (5) bekezdését, a 107. § a) pontját, a 6. § (1)–(2) bekezdését, az Nkt. 62. § (5) bekezdését, a Vhr. 17. § (1) bekezdés 8. pontját, a Kjt. 29. § (1) bekezdését, valamint a Pp. 279. § (1) bekezdését és a 346. § (5) bekezdését. Sérelmezte azt is, hogy a felülvizsgálati kérelemmel érintett jogerős ítélet jogkérdésben eltér a Kúria Mfv.10.118/2024/6. számú precedensképes határozatában foglaltaktól.
- [30] Az alperes érvelése szerint a 96 órán belül, az Nkt. 62. § (5) bekezdése alapján elrendelt helyettesítés a felperes esetében a tanórákra lekötött óraszám felső mértékét nem meghaladó mértékben és nem a kötetlen munkaidőrészt érintve történt. Az intézményvezető a helyettesítéskor nem túlmunka elvégzésére utasította a felperest, hanem a kötött munkaidejében az elvégzendő feladat ellátására, amelyre a Vhr. 17. § (1) bekezdés 8. pontja értelmében jogosult volt a 17. § (4) bekezdés c) pontjában szabályozott okból és 17. § (5) bekezdésében foglalt korlátozó rendelkezések betartása mellett. Ez a feladatmeghatározás a kötött munkaidőn belül az intézményvezető utasításadasi jogából fakadt és nem érintette a felperes által hivatkozott Mt. 97. § (5) bekezdésében foglalt munkaidő beosztást, tekintettel arra, hogy az intézményvezető utasítása folytán nem a munkaidő beosztás módosult, hiszen a felperesnek 32 órát az intézményvezető által elrendelt feladatokkal kellett eltöltenie.
- [31] Az alperes utalt arra, hogy a perben csatolt eseti helyettesítés elrendeléséről szóló rendszerűzetek alapján megállapítható, hogy az alperes a felperes részére kizárólag a kötött munkaideje, tanítási órákkal le nem fedett része terhére rendelt el eseti helyettesítést, a Vhr. 17. § (5) bekezdésében foglalt korlátozás megtartásával úgy, hogy az elrendelt helyettesítés a felperes ún. „lyukas óráit” érintette, azaz az órarendjében részére meghatározott napi munkaidő kezdete és annak vége közé esett. Összességében a felperes által teljesített eseti helyettesítés a felperes által kötött munkaidejében ellátandó feladatnak tekinthető, így ezen feladatok ellátásáért rendkívüli munkavégzés után járó díjazásra nem jogosult.
- [32] Az eljáró bíróságok az Nkt., a Vhr. és az Mt. felhívott rendelkezéseit tévesen értelmezve jártak el, amikor megállapították, hogy a felperest a 96 órán belül elrendelt helyettesítésként megilleti a rendkívüli munkavégzésért járó díjazás.
- [33] Az alperes álláspontja szerint a 2021. szeptember 28. napi kiállításátogatás tekintetében az eljáró bíróságok tévesen állapították meg a tényállást és a Vhr. 33. § (1) bekezdés b) pontja vonatkozásában helytelen jogi következtetést vontak le. A perben nem merült fel adat arra, hogy az alperes kifejezett utasítására történt meg a 14 óra után befejeződő osztályprogram, amelyre még abból sem lehet

következtetni, hogy a felperes engedélyt kért arra, hogy a tanulókat az utolsó két óráról elvigye. A másodfokú bíróság azon megállapítása, hogy a kiállításátogatásra az intézményvezető az engedélyt megadta iratellenes, szemben azzal, hogy az intézményvezető a tanulóknak az utolsó két óráról történő eltávozását hagyta jóvá. A felperes a kiállításra történő tanuló kísérést önkéntesen vállalta, teljesítette és csak 2023. március és április hónapban küldött fizetési felszólításban közölte az alperessel, hogy ezen a programon egyáltalán részt vett. Annak a ténynek, hogy az iskola pedagógiai programjában szerepel kulturális és sportprogramok szervezése, továbbá az osztályfőnöki munkatervet a munkaközösség vezető jóváhagyta, nem volt jelentősége. A perben annak lett volna jelentősége, ha az adott napi program minden elemére, különösen a 14 óra utáni felperes által teljesített felügyeletre, a munkáltatói jogkört gyakorló igazgató utasította volna a felperest, ez azonban nem volt megállapítható. Az alperes csak azért szerzett tudomást a konkrét program megszervezéséről, mert a felperes az utolsó két óra elengedését kérte, azonban arról, hogy a program meddig tart és ezzel kapcsolatban a felperes részéről a Vhr. 33. § (3) bekezdése szerinti ügyeleti díj iránti igény merült fel, nem tájékoztatta.

- [34] Érvelése szerint az intézmény éves munkaterve valóban tartalmazta az osztálykirándulás 2022. június 13-ára történő szervezését, azonban az eljáró bíróságok nem vették figyelembe, hogy a felperes ebben az esetben sem tájékoztatta a munkáltatót az osztályprogram befejezésének időpontjáról és arról sem, hogy ezzel összefüggésben részéről a Vhr. 33. § (3) bekezdése szerinti ügyeleti díjra jogosító munkavégzés merült fel. Erről adatot az alperesnek nem szolgáltatott. A felperes a rendkívüli munkavégzés díjazását és az ügyeleti díjat a jogviszonya fennállása alatt nem kérte, ugyanakkor ezzel az Mt. 6. § (2) bekezdésében foglalt együttműködési kötelezettségét sértette meg.
- [35] A rendkívüli lemondás jogszerűségével összefüggésben rámutatott arra, hogy amennyiben az eseti helyettesítések díjazása, továbbá az ügyeleti díjak vonatkozásában a Kúria a felülvizsgálati kérelemnek helyt ad, a jogerős ítélet alperesi kötelezettségszegésre alapított indokolása okafogyottá válik. Rámutatott arra is, hogy a kiállításátogatás és az osztályprogram kapcsán kiemelt jelentősége van annak, hogy a felperes az általa 14 óra után teljesített ügyeletről a munkáltatót, annak felmerülését követően rövid idővel nem tájékoztatta, azaz a felperes felszólító leveléig az alperesnek minderről tudomása sem volt. A felperes 2023. március 21-én, majd – az ügyeleti díj mértékét nagyságrendileg módosító – 2023. április 11-én kelt felszólító levelében közölte az ügyelet teljesítését, mely mindössze a felperes állítása volt. Ezt követően nem működött együtt az alperessel abban, hogy igénye megalapozottságáról meggyőződhessen, semmilyen alátámasztó adatot, dokumentumot nem közölt az alperessel. Az eljáró bíróságok ugyanakkor ezt a tényt a felróhatóság körében nem értékelték megfelelő módon.
- [36] Álláspontja szerint a Kjt. 29. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, a rendkívüli lemondás jogszerűségét megalapozó konjunktív feltételek fennállását az eljáró

- bíróságok jogellenesen ítélték meg, mert a jogerős ítéletben megállapított súlyos gondatlanság csak akkor állt volna fenn, ha az alperes az általa elismert túlmunka díjazását nem fizette volna meg a felperes részére. A jogerős ítélet által felhívott bírói gyakorlatban megjelenő esetektől eltérően, a perbeli esetben nem egyértelműen rögzített, fennálló, nem vitatott munkabér igény kifizetése maradt el, hanem kifejezetten vitatott illetménypótlék és ügyeleti díj iránti igényről van szó, amelyek kivizsgálását az alperes megkezdte. A felszólító levelekben foglalt igények összetettek voltak, amelyek komplexitását a felperes összecszerűségében változó igénye is igazolja. Mindezek után nem róható az alperes terhére az a tény, hogy 2023. április 11-én beérkezett módosított felszólító levél szerinti követelések kivizsgálása nyomán 2023. április 24-én adott választ a felperesnek úgy, hogy az alperes részére jogszabályban előírt határidő a válaszára nincs. Hivatkozott arra is, hogy a felperes alapvető hiányosságokban szenvedő, érdemi elbírálásra alkalmatlan felszólító leveleket küldött az alperesnek, melyek az állított munkavégzések időpontját és körülményeit nem jelölik meg pontosan, csak tanévenként összesítve tartalmazzák a teljesített eseti helyettesítéseket. A felperesnek ugyanakkor rendelkezésre álltak az eseti helyettesítések elrendeléséről szóló rendszerűzenetek, amelyet a keresetlevelében már szerepeltetett is. Álláspontja szerint a munkáltató együttműködési kötelezettségének teljesítését ezen tények ismeretében kell megítélni és felülvizsgálni, továbbá állást foglalni abban, hogy kellő idő állt-e rendelkezésre a válaszára.
- [38] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte. Hivatkozása szerint az alperes által megjelölt precedens határozat tényállásától az adott ügy tényállása jelentősen eltér. A felperes által ellátott perbeli helyettesítések nagy része nem az ún. „lyukas órák” időtartamára esett. Így például objektíve nem lehetett lyukas óra a 2022. április 21. és 2023. február 1. között helyettesített 9 alkalom, amikor a felperes a 8–9. tanórákban tanulószobát látott el. A többi helyettesítés vonatkozásában kizárólag akkor lehetne eldönteni, hogy a felperes lyukasórája volt vagy sem, ha rendelkezésre állna valamennyi érintett félév vonatkozásában a felperes órarendje. Ennek hiánya a felperes érvelése szerint a Pp. 522. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az alperes terhére esik. A felperes fenntartotta azt az álláspontját, miszerint a tanórával lekötött munkaideje és a teljes kötött munkaidő közötti különbözetet az iskola főszabály szerint nem osztotta be a pedagógus részére, tehát ebben az időintervallumban szabadon gazdálkodhatott a munkaidejével. Ha tehát lyukas órája volt egy pedagógusnak, akkor nem volt köteles az intézményben tartózkodni, intézhette a dolgait.
- A Kúria döntése és annak jogi indokai**
- [45] Az alperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint nagyobb részt megalapozott.
- [46] A Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben való eltérő voltát, kivéve, ha az eljárást hivatalból megszünteti, vagy ha a határozatot hozó bíróság nem volt szabályszerűen megalakítva, illetve a határozat meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben a törvény értelmében kizáró ok áll fenn.
- [47] A felperes a keresetében elmaradt illetménypótlék és ennek kifizetése elmaradására alapított rendkívüli lemondása jogkövetkezményének megítélését kérte. A perben elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a felperes rendkívüli munkavégzésért járó bérpótlék igénye megalapozott volt-e.
- [48] Az eljáró bíróságok annak rögzítése mellett, hogy a felperes heti 32 óra kötött munkaidejének teljes tartamát az órarend közlésével nem osztotta be és a 96 órán belül elrendelt helyettesítésekkel a munkaidő-beosztást jogszabályba ütközően módosította, arra a következtetésre jutottak, hogy az elrendelt helyettesítések az Mt. 107. § a) pontja alapján rendkívüli munkaidőnek minősültek.
- [49] Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján a Kúriának elsődlegesen abban az anyagi jogi kérdésben kellett állást foglalni, hogy volt-e a felperes számára beosztott munkaidő azokban az időszakokban/időtartamokban, amelyekben őt a tanórák közötti eseti helyettesítésre kötelezte az alperes.
- [50] Az eljáró bíróságok nem állapítottak meg részletes tényállást arra vonatkozóan, hogy a felperes eseti helyettesítést az órarend szerinti órák között vagy ezt meghaladóan látott el. A tényállás megállapítását a felek ebben a körben nem vitatták, a felperes az igénye jogalapját maga sem erre alapította, ezért a felülvizsgálati ellenkérelmében előadottak a jogerős határozat felülvizsgálata során nem voltak figyelembe vehetők (Pp. 422. §).
- [51] A Kúria nem kíván eltérni az Mfv.10.115/2024/6., a 10.118/2024/6., a 10.020/2025/4., a 10.034/2025/6. számú precedens határozatokban kifejtettektől.
- [52] A munkaidő a munkavállalói (közalkalmazotti) rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettség mennyiségét határozza meg, míg a munkaidő beosztás azt, hogy ezt a mennyiséget mely napokon, milyen időponttól kezdődően, illetve végződően kell teljesíteni.
- [53] A munkaidő beosztására – a rendelkezésre állás és munkavégzési kötelezettség kezdetének és befejezésének az adott napokra történő meghatározására – munkaviszonyra vonatkozó szabályban, azaz jogszabályban, kollektív szerződésben, avagy egyoldalú munkáltatói aktsussal kerülhet sor. Az adott esetben kollektív szerződés, közalkalmazotti szabály alkalmazása nem merült fel, így a jogszabályban foglaltak alapján kellett döntést hozni.
- [54] A munkaidő-beosztásról az alperes vonatkozásában a Kjt. nem rendelkezik, és az Nkt. 62. § (5)–(7) bekezdései sem határozzák meg, hogy a pedagógus rendelkezésre állási és/vagy munkavégzési kötelezettsége mely napokon mikor kezdődik és végződik. Az Nkt. szabályai csak azt rögzítik, hogy a pedagógus munkaidejének mekkora hányada fordítható bizonyos munkaköri tevékenységekre (kötött munkaidő, tanórai és egyéb foglalkozások, tanulói önszerveződés segítése stb.). Az Nkt. 62. §

- (6) bekezdése pedig a záró fordulatában kifejezetten úgy rendelkezik, hogy az ún. kötött munkaidőben ellátandó feladatnak minősül – a tanórai és egyéb foglalkozásokon túl – az eseti helyettesítés is. A Vhr. ugyancsak nem szabályozza a munkaidő beosztást, a 17. § (1) bekezdésének 8. pontja az eseti helyettesítésről mint a kötött munkaidő nevelés, oktatással le nem kötött részében teljesítendő feladatról rendelkezik (amely a pedagógus számára elrendelhető).
- [55] Az alperesi munkáltatónál órarend volt hatályban, amelyet a tanulmányi félév kezdetén közöltek a közalkalmazottal. Az irányadó tényállás szerint a felperes részére elrendelt eseti helyettesítések az órarenden belül kerültek elrendelésre, vagyis az órarendben meghatározott első tanóra kezdete, és az utolsó tanóra vége közötti időtartamra. Mindezekből következően nem lehet szó a munkaidő beosztás határidőn túli módosításáról, ezáltal rendkívüli munkaidőben végzett munkáról sem, mert a pedagógus munkaideje már korábban az órarendben lett osztva.
- [56] A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában a felperes 32 óra kötött munkaidejének beosztása vonatkozásában ellentmondásos állításokat tartalmaz. A jogerős ítélet [47] bekezdésében egyrészt rögzíti, hogy az intézményvezető a felperes kötött munkaidejét teljes egészében nem osztotta be, ugyanakkor [49] bekezdésében kifejti, hogy a kötött munkaidőben a felperes a munkáltató utasításának megfelelően köteles munkát végezni.
- [57] Az alperesi igazgató tanúvallomása valóban alátámasztotta, hogy a pedagógus „lyukas órákban” elhagyhatta a munkahelyét, ugyanakkor ez nem változtatott a munkaidő beosztásán. Ha a munkáltató tudomásul veszi, esetleg engedélyezi is, de legalábbis tűri, hogy a munkavállaló (közalkalmazott) a beosztott munkaidőben ne végezzen munkát, sőt eltávolozzon a munkavégzés helyéről, ez nem változtat azon a körülményen, hogy a beosztott munkaidőben a munkavállaló a rendelkezésre állás és munkavégzési kötelezettségének teljesítésére kötelezhető, még abban az esetben is, ha egyébként korábban a munkáltató tűrte, hogy távol legyen. A lyukas óra a fent kifejtettekből következően a Kúria szerint beosztott munkaidőnek minősül, annak teljes tartama alatt – ide nem értve az órarendben előírt tanítási időt – a pedagógus helyettesítésre kötelezhető. Mindezekre tekintettel az eljárás bíróságok a perben felvetett jogkérdés tekintetében megsértették az Mt. 107. § a) pontját, a 97. § (5) bekezdését, a 143. § (1)–(2) bekezdését.
- [58] A jogerős ítélet megállapította, hogy a felperest a fogadóórán történt munkavégzés következtében illetménypótlék nem illeti meg, amely elutasító rendelkezés ellen a felperes felülvizsgálati (csatlakozó felülvizsgálati) kérelmet nem terjesztett elő. Mindezekből következően az elmaradt illetmény körében kizárólag a kirándulás, valamint a múzeumlátogatásra járó átalánydíjazás kérdésében kellett állást foglalni.
- [59] E körben az alperes a felülvizsgálati kérelmében kizárólag a felperes tájékoztatási kötelezettségének elmulasztását és a felszólító levelekben eltérő összegben szereplő igényre hivatkozott. Az eljárás bíróságok ugyanakkor helytállóan állapították meg, hogy az alperesi intézmény pedagógiai programjába illeszkedő kiállítás látogatása és az osztályfőnököktől elvárt tanulmányi kirándulás megszervezése olyan, a munkáltató érdekében megvalósított tényleges munkavégzést jelent, amelynek a kötött munkaidőn túl eső időtartama akkor is rendkívüli munkaidőnek minősült, ha arról a felperes csak késedelmesen tájékoztatta az alperest. Az alperes ezen kereseti követelés körében fennálló fizetési kötelezettségét az eljárás bíróságok tehát helytállóan értékelték, ugyanakkor – az alábbiakban kifejtett körülmények miatt – e tényből jogszabálysértően következettek a rendkívüli lemondás konjunktív feltételeinek fennállására.
- [60] A nem vitatott, ezért a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállás szerint a múzeumlátogatásra 2021. szeptember 28-án, míg a keresetben érvényesített egy napos osztálykirándulásra 2022. június 13-án került sor. Peradat, hogy a felperes első alkalommal 2023. március 24-én, majd április 12-én közölt levelében szolgáltatta fel a munkáltatót a két iskolán kívül szervezett program teljesítéséből eredő követelése megfizetésére, azonban annak összegét a két felszólításban jelentősen eltérő mértékben – először 553 764 forintban, majd 29 527 forintban – jelölte meg. A 2023. április 24-én kelt rendkívüli lemondásban a felperes hivatkozott a rendkívüli munkavégzés kifizetésének hiányára, ugyanakkor a kiállításon történő részvétellel összefüggésben már csak 8439 forint, illetve 5775 forint, az osztálykirándulás kapcsán 21 096 forint átalánydíj, másodlagosan 5775 forint megfizetését kérte.
- [61] A Kjt. 29. § (1) bekezdése szerint rendkívüli lemondással a közalkalmazott a közalkalmazotti jogviszonyát akkor szüntetheti meg, ha a munkáltató a közalkalmazotti jogviszonyból eredő lényeges kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlansággal jelentős mértékben megszegi.
- [62] Az eljárás bíróságok azt helytállóan állapították meg, hogy a munkáltató munkabérfizetési kötelezettsége, mint a munkaviszonyból – közalkalmazotti jogviszonyból – származó lényeges kötelezettség megszegése a hivatkozott precedens határozatok szerint (Mfv.10.119/2022/5., Mfv.10.105/2016/1.) jogszerűen megalapozhatja a jogviszony azonnali hatályú megszüntetését.
- [63] A perbeli eset sajátos körülményei ugyanakkor eltérő következtetés levonását indokolják.
- [64] A felperes a felülvizsgálati eljárásban is megalapozottnak találta, a kiállítás látogatásával és az osztálykirándulás lebonyolításával felmerült, rendkívüli munkavégzésért járó bérigényét a többletdíjazás alapjául szolgáló eseményeket követően másfél –, illetve csaknem egy évvel később jelezte az alperesnek. A munkáltató ugyan tudott vagy tudhatott a pedagógiai tervbe illeszkedő külön programok lebonyolításáról, annak tényleges, a munkaidőn túli pontos időtartamáról azonban – a felperes jelzése hiányában – nem értesült, így nem is volt abban a helyzetben, hogy a felperessel egyeztessen a többletdíjazás kifizetéséről. Nem maradhat értékelés nélkül az sem, hogy a felperes a két programmal kapcsolatban felmerült igényét jelentősen eltérő mértékben, más jogcímen terjesztette elő és annak részleteiről a munkáltatót nem tájékoztatta. Ezen körülmények figyelembevételével az átalánydíj kifizetésnek elmaradása ugyan lényeges kötelezettségszegést

valósított meg, de nem minősült olyan jelentős mértékűnek, amely az 1995 óta folyamatosan fennálló közalkalmazotti jogviszony rendkívüli lemondással történő megszüntetést indokolná.

A fentiekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet az átalánydíj és kamatai tekintetében a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta. Ezt meghaladóan – a rendkívüli munkavégzés ellenértéke, a felmentési időre járó távolléti díj, a végkielégítés és a perköltség tekintetében – a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a körben megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

(Kúria Mfv.IV.10.028/2025/16.)

KÖZIGAZGATÁSI KOLLÉGIUM

257 A közérthetőség az adóhatóság ügyfelekkel való kapcsolattartására vonatkozó követelmény, önmagában erre az alapelvre hivatkozva a határozat érdemi vizsgálatát mellőzve nem lehet megállapítani azt, hogy az adóhatóság nem megfelelően tett eleget indokolási kötelezettségének [2017. évi CLI. törvény (Air.) 2. §, 73. §, 99. §].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesnél az adóhatóság 2016–2017. évekre vonatkozóan (kivéve általános forgalmi adó adónemben 2017. január–május időszak) valamennyi adóra és költségvetési támogatásra kiterjedően adóellenőrzést folytatott le.
- [2] A felperes a 2016–2017. években franchise partnerekkel kötött franchise és bizományosi szerződéseket, amelyben rögzítettek szerint a franchise partnerek vállalták, hogy felperesi termékeket forgalmaznak és azok ellenértékét csak az eladást követően kell megfizetniük. A felperes és franchise partnerei által végzett értékesítések adatait a Kft. által működtetett SMS rendszer tárolta. A franchise partnerek az SMS rendszerben adták le megrendeléseiket, rögzítették termékadásaikat. A felperes a boltok eladott készleteiből állapította meg a saját termék eladásait és ezt számlázta ki partnerei felé.
- [3] Az adóhatóság a Kft.-nél a felperes által alkalmazott SMS rendszerből adatmentéseket végzett, melyek elemzését a NAV Információs Technológiai Osztálya (továbbiakban: NAV ITO2) végezte el. Az ellenőrzési eljárás során az adóhatóság informatikai igazságügyi szakértőt rendelt ki, erre vonatkozóan a felperes magánszakértői véleményt csatolt.
- [5] A második új eljárás során az elsőfokú adóhatóság a határozatával a felperes terhére társasági adónemben 28 049 000 Ft, általános forgalmi adónemben 97 618 000 Ft, összesen 125 667 000 Ft adókülönbötet tart fel, melyből 91 944 000 Ft-ot adóhiánynak minősített.
- [6] Rögzítette, hogy az adóhatóság teljes körű adatmentést végzett a felperes által használt rendszerekben és az így beszerzett adatok elemzésével megállapította, hogy a felperes iratai nem alkalmasak a valós adóalap megállapítására, mivel a felperes kizárólag a boltokban található bizományosi raktári helyekről történt fogyásokat számlázta ki a franchise partnerei részére. A készletek felügyeletét és nyilvántartását a felperes által használatba adott SMS bolti program végezte, az ebben nyilvántartott egyéb raktári helyekről „bizonylathoz nem köthető” értékesítések történtek. A felperes és a partnerek által használt informatikai rendszerek a szakértői jelentések szerint lehetővé tették a bizonylathoz nem köthető értékesítések elkülöníthető kezelését. A felperesi adatbázis elemzése során az adóhatóság megállapította, hogy a bizonylat nélkül értékesített készleteket a felperes a vizsgált időszakban jelentős mértékben közösségi

értékesítésként számolta el, amelyek azonban a valóságban nem történtek meg.

- [7] Az adóhatóság becsléssel állapította meg a felperes valós adóalapját, az igazságügyi szakértő által kidolgozott módszerre figyelemmel, amely a raktári helyről történt fogyási adatok alapján készített kimutatást. Ezen túlmenően az adóhatóság felhasználta a büntető eljárás során kirendelt igazságügyi szakértő véleményeiben foglaltakat is. A felperes megbízásából készült magánszakértői véleményt összevetette a közigazgatási eljárásban beszerzett szakértői véleményben foglaltakkal. Következtetései szerint az igazságügyi szakértői vélemény egyértelműen cáfolta a magánszakértői véleményben foglaltakat.
- [8] A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes a határozatával az elsőfokú határozatot helyben hagyta. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú adóhatóság által feltárt tények alapján valószínűsíthető volt, hogy a felperes dokumentumai nem alkalmasak a valós adóalap megállapítására, fennálltak a becslés alkalmazásának az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 109. § (1) bekezdésében, valamint az adóigazgatási eljárás részletszabályairól szóló 465/2017 (XII. 28.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Adóig.vhr.) 86. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt feltételei. Megállapította, hogy az elsőfokú adóhatóság a korábbi másodfokú határozat utasításainak eleget téve a törvényes ellenőrzési határidőn belül elrendelte a megállapítások alapjául szolgáló igazságügyi szakértői vélemény kiegészítését, amelynek alapján egyértelműen alátámasztást nyert az eltitkolt bevétel összege.

A kereset és a védírat

- [10] A felperes keresetében elsődlegesen az alperes határozatának megváltoztatását kérte, másodlagosan az alperes határozatnak az elsőfokú határozatra is kiterjedő megsemmisítését és az elsőfokú adóhatóság új eljárásra kötelezését indítványozta.
- [11] Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy az alperes eljárása nem felelt meg a közérthetőség és a szakszerűség követelményének, ezáltal a felperes jogorvoslati joga is sérült, sérült az Air. 2. és 7. §-a. Az ellenőrzés iratanyaga már önmagában is olyan volumenű, amely alapjaiban teszi rendkívül idő és erőforrás igényessé az ügy valamennyi részletének átlátását, megismerését és megértését. Ilyen körülmények között fokozott elvárás a közigazgatási szervtől, hogy a határozatát közérthetően fogalmazza meg, valamint a szakszerű és hatékony eljárás alapelveinek megfelelően az eljárás menetét, annak megállapításait, a megállapítások alapjául szolgáló tényeket és bizonyítékokat strukturáltan és közérthetően ismertesse meg az adózóval.
- [12] Előadta, hogy nem derül ki az alperes határozatából, hogy a büntető eljárásban eljáró igazságügyi könyvszakértő szakvéleményeit milyen mértékben vette figyelembe, milyen következtetéseket vont le ezekből az iratokból. Kérdéses, hogy a NAV ITO2

jelentései közül melyek azok, amelyet az adóhatóság valóban felhasznált az eljárás során, továbbá a 2015. évre vonatkozó megállapításoknak milyen jelentőséget tulajdonított. Az sem derül ki az alperes határozatából, hogy a NAV Bűnügyi Igazgatósága által az adóhatóság rendelkezésre bocsátott büntető eljárási dokumentumokat az adóhatóság mely megállapításai alátámasztására használta fel.

- [13] Az adóhatóság különböző számszaki levezetéseihez nagy mennyiségű .xlsx táblázatot küldött, a táblázatok külön nem voltak elnevezve, ahogy a bennük található munkafüzetek címei sem nyújtottak semmilyen iránymutatást arra vonatkozóan, hogy pontosan milyen adatsorokról van szó. Az adóhatóság határozatának nyelvezete nehezen érthető, a különböző informatikai szakértelemmel rendelkező személyek által készített dokumentumok, kimutatások, kalkulációk, levezetések gyakorlatilag magyarázat, egyszerűsítés nélkül kerültek beemelésre a határozatba. Mindez azt eredményezi, hogy az adóhatóság megállapításai nem ellenőrizhetők, az adóhatóság következtetéseinek eredője, megállapításainak alapja nem követhető vissza az egyes dokumentumok szintjén. Ezzel az adóhatóság ellehetlenítette, hogy megállapításai alapjául szolgáló tényeket, bizonyítékokat a felperes hatékonyan megismerje és ellenőrizze.
- [18] Az alperes védiratában határozatában foglaltak maradéktalan fenntartása mellett a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

- [19] Az elsőfokú bíróság az alperes közigazgatási cselekményét érdemi felülbírálatra alkalmatlannak találta, erre figyelemmel az alperes határozatát az elsőfokú határozatra is kiterjedően megsemmisítette, az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [20] Az elsőfokú bíróság elsőként a felperes eljárási jogszabálysértésre vonatkozó kereseti előadását vizsgálta, így azt, hogy az alperes határozata megfelelt-e a közérthetőség és szakszerűség elvének. Kifejtette, hogy a törvényi alapelvek megsértése is jogszabálysértés, és ezzel összefüggésben hivatkozott az Alkotmánybíróság 9/1992. (I. 30.) AB határozatában foglaltakra. Ekként rögzítette, hogy önmagában alapelvek alapján is lehet megalapozott döntést hozni, az Air. 2. és 7. §-aiban meghatározott alapelvnek normatív ereje van.
- [21] Ezen jogszabályhelyek alapján áttekintette az alperes határozatának nyelvezetét és arra az álláspontra jutott, hogy annak nyelvezete bonyolult, nehezen érthető és értelmezhető. Álláspontja szerint az alperes határozatának megfogalmazása speciális szakértelmet megkívánó informatikai „terminus technicusok” informatikai alapon álló és annak speciális nyelvezetét használó érvelés rögzítésével és a felhasznált igazságügyi szakértői véleményben rögzítettek ismertetésével, az azokban foglalt informatikai, szakmai megállapítások jogi,- adójogi magyarázat nélküli átemelésével nem felel meg a közérthetőség garanciális alapvető követelményének. Megítélése szerint igazságügyi szakértő bevonása esetén nem elégséges a szakértői megállapítások megismétlése és az elkészült és felhasznált igazságügyi szakértői vélemények informatikai

nyelvezetének változtatás nélküli átvétele. Arra is rámutatott, hogy az alperesi határozat tartalmi szerkesztése következtében az alperesi határozatból nem állapítható meg, hogy melyik hivatkozott bizonyítékot, mely adóellenőrzésből veszi figyelembe, azokból jogilag milyen érdemi konklúzió vonható le, és konkrétan milyen és konkrétan melyik megállapítást megalapozó konklúzió levonására került sor.

- [22] Kifogásolta, hogy a határozatból az sem derül ki egyértelműen, hogy mely bizonyítékot, mely adóellenőrzés során tárt fel az adóhatóság, illetve az egyes megismételt adóellenőrzések milyen módon viszonyulnak egymáshoz.
- [23] Szerinte különösen nagy jelentősége van a közérthetőség elvének történő megfelelésnek, akkor, amikor az ellenőrzés dokumentumai számottevő mennyiségben állnak rendelkezésre, illetve a felettes adóhatóság megsemmisítő és új eljárást elrendelő döntései következtében már harmadik eljárást folytatja az adóhatóság. Így kifogásolta az Excel táblázatok beazonosíthatatlanságát, és azt az elvárás fogalmazta meg, hogy a felperes részére áttekinthető átadott dokumentumoknak beazonosíthatóknak kell lenniük, speciális informatikai szakmai ismeret nélkül is érthetőnek kell lenniük.
- [24] Ezt követően azt vizsgálta, hogy sérült-e a felperes jogorvoslathoz való joga. Áttekintette a jogorvoslati jog érvényesülésének követelményével kapcsolatban kialakult kúriai és alkotmánybírósági gyakorlatot. Véggkövetkeztetése az volt, hogy azáltal, hogy az alperes határozata nem közérthető a felperes nem került olyan helyzetbe, hogy jogorvoslati jogát megfelelően gyakorolni tudja, tekintettel arra, hogy nem állapítható meg pontosan, hogy az adóhatóság bizonyos tényeket, körülményeket, feltárt bizonyítékokat előzményként, azaz mintegy kiegészítő információként vagy megállapításként rögzít és mely megállapítás konkrétan milyen és melyik közigazgatási eljárásban beszerzett bizonyítékokkal támasztja alá, ennél fogva a felperes nem tudta maradéktalanul a jogorvoslathoz fűződő jogát gyakorolni. Mindezeket olyan súlyos eljárási jogszabálysértésként értékelte, amelyek a közigazgatási perben nem voltak orvosolhatók.
- [26] A megismételt eljárásra előírta, hogy a közérthetőség elvének megfelelően, érthető nyelvezeten kell megfogalmazni a határozatban foglalt megállapításokat, amelyek során egyértelműen be kell mutatni, hogy mely körülményekre hivatkozik az adóhatóság előzményként, és melyekre, melyekre a megállapítás alapjaiként, a megállapításai alátámasztásául milyen bizonyítékok szolgálnak, azok mely eljárásban kerültek beszerzésre, ezen belül az általa figyelembevételre került igazságügyi szakértői véleményeket egyértelműen beazonosítható módon kell megjelölni. Rögzítette, hogy a határozat indokolásából egyértelműen megállapíthatónak kell lennie annak, hogy az adóhatóság által lefolytatott adóellenőrzések milyen módon viszonyulnak egymáshoz.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [28] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és az első fokon eljárt

- bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára történő utasítását kérte.
- [29] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete sérti az Air. 2. §, 7. §, 118. §-ait, a 129. § (2)–(3) bekezdését, mert azok téves értelmezésével és a Pp. 279. § (1) bekezdésében foglaltak megsértésével kirívóan okszerűtlen mérlegeléssel a Pp. 346. § (4) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettség megsértése miatt az ügy érdemére kihatóan jogszabálysértő az ítélet.
- [30] Álláspontja szerint az Air. 7. §-ához fűzött jogalkotói indokolás szerint a közérthetőség követelménye egyrészt a hatóság által az adózó részére megfogalmazott iratok, így határozatok nyelvezetére vonatkozik, másrészt a közérthetőség az adóhatóság számára olyan célként került meghatározásra, melynek elérésére az adóhatóságnak törekednie kell. Az elsőfokú bíróság a közérthetőség kapcsán az ítélet [64]–[66] pontjában jelentős részben olyan megállapításokat tett, amelyek nem hozhatók összefüggésbe a kérdéses határozatok nyelvezetével, így a rendelkezésre álló tényeket, körülményeket helytelenül, súlyosan okszerűtlen módon mérlegelte. Nincs kapcsolat a büntető eljárásból származó iratoknak, szakvéleménynek felhasználása, értékelése és a nyelvezet kérdése között sem. Az elsőfokú bíróság nem jelölte meg ezek kapcsán, hogy mely határozati szövegrészek értelmezése okozott problémát számára. A büntető ügyből származó adatok kapcsán a határozatból egyértelműen kitűnik, hogy azok alkalmazott számítástechnikai rendszer vizsgálata körében kerültek felhasználásra.
- [31] Az elsőfokú bíróság nem fejtette ki a becslés jogalapja tekintetében feltárt hiányosságokat, annál is inkább, mert ítéletében azt rögzítette, hogy az ügy érdemére tett felperesi előadásokat nem is vizsgálta. Előadta, hogy az elsőfokú határozat 2.26 pontja rövid, tömör, egyszerű nyelvezettel rögzíti a megállapítások összefoglalását, a becslés jogalapja a 2.18 pontban és a 2.27 pontban került bárki számára érthetően összefoglalásra. Az alperesi határozat az informatikai vizsgálatok ismertetését követően a 7. oldalon rögzíti egyszerű formában a becslés jogalapjaként feltártakat.
- [32] Vitatta a bíróságnak azt az Excel táblák kapcsán tett megállapításait is, és rámutatott arra, hogy az ellenőrzési jegyzőkönyv mellékleteit az ellenőrzési jegyzőkönyv felsorolta, ugyanakkor egy számítógépi adatállomány fájlnevezésének lehetősége technikailag is korlátozott, az jellemzően rövidítés, amelyet a felperes által az eljárás során csatolt Excel fájlok elnevezései is alátámasztanak.
- [33] Az informatikai szakkifejezések használatával összefüggésben azt fejtette ki, hogy bár az adóhatóságnak törekednie kell a közérthető nyelvezetre, ez a követelmény nem abszolútizálható, azt ugyanis korlátozzák az ügy technikai részletei, annak bonyolultsága. A szakértő tényt állapít meg, így értelmetlen az elsőfokú bíróságnak az az elvárása, hogy a jogi magyarázat tegye érthetővé a szakértő által megállapított tényeket. Nem reális követelmény a szakvélemény olyan mértékű egyszerűsítése, amely abszolút közérthetőséget eredményezne, tekintettel arra, hogy akkor éppen a releváns ténybeli tartalom hiányozna. A terminus technikusra tett megjegyzéssel összefüggésben előadta, hogy nem derül ki az ítéletből, hogy pontosan milyen adójogi magyarázatot hiányolt az elsőfokú bíróság.
- [36] Az elsőfokú bíróság a közérthetőséggel egyező alapra helyezi és a közérthetőség hiányából vezeti le a hatékony eljárás elvének sérelmét, a két elvet gyakorlatilag azonosítja. Ugyanakkor az Air. 2. §-hoz fűzött jogalkotói indokolás alapján megállapítható, hogy a szóban forgó ítéleti érveléssel szemben nincs közvetlen kapcsolat a közérthetőség és a hatékonyság elvei között, az előbbi az adóhatóság által készített iratok nyelvezetére, míg az utóbbi az adóhatóság munkafolyamatára vonatkozik. Az ítéletből nem állapítható meg, hogy a szakszerű és hatékony eljárás elvének sérelme a közérthetőség sérelméből milyen módon következik. A közérthetőség, szakszerűség és hatékony eljárás nem szinonim fogalmak, egymással pedig nincsenek ok-okozati összefüggésben.
- [37] Vitatta azt az ítéleti állítást is, miszerint a felperes csak formális tudta gyakorolni jogorvoslathoz való jogát. Ezzel szemben rámutatott arra, hogy a felperes az elsőfokú határozattal szemben 125 oldal terjedelemben jogorvoslati kérelmet nyújtott be, melyhez 12 mellékletet csatolt. Felperes nem csak elvi szinten, hanem az ügyben feltárt tények, szakkérdések szintjén is kifejtette álláspontját. Ez már önmagában cáfolja a sommás ítéleti megállapítást, hogy a felperes jogorvoslati joga azért sérült, mert az adóhatóság döntése számára nem volt közérthető.
- [39] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte, megismételve keresetében előadottakat az alperesi határozat felépítése körében. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság jogszerűen állapította meg, hogy az alperes határozata nem felel meg az Air. 2. és 7. §-aiban előírt alapelveknek.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [40] Az alperesi felülvizsgálati kérelem alapos.
- [42] A Kúria egyetért az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy az alapelvek olyan kiemelt fontosságú rendelkezései az Air.-nak, amelyek valódi normatív tartalommal és erővel bírnak. Ennek megfelelően megsértésük a törvény bármely más rendelkezéseinek megsértéséhez hasonlóan következményekkel kell, hogy járjon. Az alapelvek megsértése önmagában is kihat a hatóság döntésének törvényességére, jogorvoslati kezdeményezés alapjául szolgálhat, és eljárási következménnyel jár. Ugyanakkor a Kúriának az alperes felülvizsgálati kérelem alapján abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a határozat jogszerűségének megítélését mennyiben befolyásolja annak közérthetősége, egyáltalán a közérthetőség mint az Air.-ban megfogalmazott alapelv mennyiben kérhető számon a határozat bírósági felülvizsgálata során.
- [43] A Kúriának nem feladata a közérthető szó jelentésének megállapítása, de azt mindenképpen leszögezi, hogy a közérthetőség olyan tulajdonság, amelynek révén egy adott információ könnyen érthető és befogadható a laikusok számára, anélkül, hogy szakmai ismeretekkel rendelkezne az illető. Az ilyen szövegek olyan nyelvezetet használnak, amelyet az átlagember is ért, és nem tartalmaznak bonyolult, nehezen értelmezhető szakkifejezéseket.

- [44] Éppen ezt a kívánalmat fogalmazza meg az Air. 7. §-a, mely előírja: „Az adóigazgatási eljárásban az adózókkal való kapcsolattartás nyelvezetének egyszerűnek és közérthetőnek kell lennie.” A jogszabályhelyhez fűzött jogalkotói indokolás azt emeli ki, hogy az adózókkal való kapcsolattartás során kell érvényesülnie ennek az alapelvnek, ennek az elvnek a következtében nem elegendő, ha az adóhatóság a hatályos jogszabályi kötelezettségeket ismerteti az adózóval, azt közérthetően kell megtennie, vagyis a jogszabályban előírtakat kell egyszerűbb nyelvi megfogalmazásban „tolmácsolnia”. Az Air. Nagykomentárja még hozzá teszi, hogy az alapelvnek kiemelt szerepe van abban, hogy az adózók olyan tájékoztatást kapjanak, amely ténylegesen elősegíti adókötelezettségeik teljesítését. Mindezekből az a következtetés vonható le, hogy alapvetően nem a határozatok megszüvegezése vonatkozásában írja elő az Air. a közérthetőség alapelvét, hanem az adózókkal való kapcsolattartással összefüggésben, annak érdekében, hogy megkapják azt a segítséget, amely adókötelezettségeik teljesítéséhez és jogaik gyakorlásához szükséges.
- [45] A közérthetőség alapelve a Kúria megítélése szerint ezért nem értelmezhető a határozat indokolásával összefüggésben olyan módon, ahogy azt az elsőfokú bíróság ítéletében megfogalmazta. Nem a közérthetőséggel van összefüggésben az, ha egy határozat indokolása olyan mértékben hiányos, ellentmondásos, nem követhető, logikátlan vagy netán irrató, ami miatt annak jogszerűsége nem igazolható. Ez az Air. 73. §-ában a határozat tartalmi megfelelőségére vonatkozó szabályozás megszegését jelentheti, vagy a tényállás feltárására és bizonyítására vonatkozó Air. 99. §-ában szabályozott kötelezettség megsértésére utalhat. Az ügy sajátosságaiból eredően szükségszerűen tartalmaznia kell a határozatnak azokat a szakkifejezéseket, terminus technikusokat, amelyek jellemzik az adózó vizsgált magatartását, vagy a vizsgálathoz a bizonyítási eljárás sajátosságai miatt szükségszerűen kapcsolódnak, így a perbeli esetben, amely adatokra a becslési eljárást alapozzák. Nem elvárható a határozat olyan mértékű leegyszerűsítése, köznapi nyelvezeten való megfogalmazása, amely annak szakszerűségét veszélyezteti, amely már értelmezésembeli hiányosságot is okoz. Alapítánszerűen rója a bíróság az alperes terhére azt is, hogy a megállapítás alapját képező Excel táblákat nem azonosította elnevezéssel. Amennyiben követhető, hogy melyik Excel táblában szereplő adatot, mely megállapításhoz használt az alperes, úgy az elnevezés hiányossága nem alapozza meg a határozat jogszerűtlenségét, nem jelenthet közérthetőségi problémát. Ha és amennyiben egy adott bizonyíték nem társítható az abból levont következtetésekkel, így a hatósági megállapítás alapja nem azonosítható, akkor az indokolásbeli hiányosság, nem közérthetőségi probléma, ezt az elsőfokú bíróság tévesen minősítette alapvető sérelemként.
- [46] A perbeli esetben a felperes által alkalmazott SMS rendszerben, online pénztárgépben rögzített adatok helytállóságát vizsgálta az alperes és vetette össze azokat a felperes által használt IFS vállalatirányítási rendszerében szereplő adatokkal. Ha egy határozat megállapításait szakértői bizonyítás képezi, úgy elengedhetetlen az abban használt fogalmak, megállapítások szöveghű ismertetése. Nem hivatkozhat a felperes a határozat közérthetőségének hiányára és nem kifogásolhatja az alperesi határozatban szereplő terminus technikusok használatát, hiszen az alperes a felperes által üzemeltetett SMS rendszert, annak és könyvelése közötti összefüggéseket és az abból kinyerhető adatokat elemezte, mellyel a felperesnek is tisztában kell lennie.
- [47] A közérthetőség elvével összefüggésben értelmezhetetlen a bizonyítékok rendszerezésének hiányára vonatkozó ítéleti megállapítás is. Nem befolyásolja a határozat közérthetőségét, hogy az elsőfokú adóhatóság milyen terjedelemben ismerteti a megelőző eljárás során lefolytatott bizonyítási eljárást és a beszerzett bizonyítékokat. Miután a felperes nem hivatkozott arra, hogy jogszerűtlenül lefolytatott eljárásból beszerzett bizonyítékot használt az alperes, ezért nincs annak jelentősége, hogy melyik eljárásból származik az a bizonyíték, amit az alperes a megállapítás alapjául felhasznált.
- [48] Nem alapos az elsőfokú bíróságnak a hatékony eljárás elvének sérelmére történő hivatkozása sem. A szakszerű és hatékony eljárás elve olyan célokat fogalmaz meg, amelyek az adóhatóságot bizonyos szervezési munkára kötelezik a költségtakarékosság és a hatékonyság érdekében. Az alapelv legfontosabb célja szerint az adóeljárást úgy szükséges lefolytatni, hogy az adóhatóságnak, illetve az adózónak a lehető legkevesebb adminisztratív terhet, költséget okozza. A hatékonyság elve alapvetően a hatósági munka megszervezésével köthető össze, de a hatékonyság és a költségtakarékosság érdekében az adóhatóság nem lépheti át a törvényesség és szakszerűség elvét. Azaz a hatóságnak úgy kell a tevékenységét megszervezni a hatékonyság mellett, hogy az az alapos döntéshozatalnak ne szabjon gátat, vagyis ez az elv nem írhatja felül az alapos és a tényállás teljes körű tisztázásának követelményét. Ezt a kívánalmat fejtette ki a Kúria a Kfv.37.972/2015/4. számú döntésében.
- [49] A jogorvoslati eljárás jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni. Az Alkotmánybíróság 22/2013. (VII. 19.) AB határozatában ezzel kapcsolatban azt fejtette ki, hogy „Az Alaptörvény megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége.”
- [50] A Kúria nem tartotta megállapíthatónak a jog sérelmét sem az Air. 2. § és 7. §-aival összefüggésben. Ahogy arra az alperes helyesen mutatott rá, a felperes jogorvoslati eljárás jogát gyakorolta, hiszen fellebbezést terjesztett elő 125

oldal terjedelemben, amelyhez számos mellékletet csatolt. Nem csupán elvi szinten, hanem érdemben vitatta az elsőfokú határozat megállapításait, az kiterjedt az elsőfokú határozat ténybeli megállapításainak és a felhasznált szakvélemények kritikájára és a becslési eljárás lefolytatásának jogszerűségi vizsgálatára. Az a jogorvoslati jog gyakorolhatóságát, biztosításának követelményét nem sérti, ha egy ügy bonyolultsága miatt megnehezíti a jogi képviselőt ellátását.

- [51] A Kúria összegző értékelése szerint az elsőfokú bíróság az idézett alapelvekre hivatkozva tévesen foglalt állást az alperesi határozat jogsértéséről. A Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdés b) pontja alapján a jogsértő elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozathozatalára utasította.
- [52] Az új eljárásban az elsőfokú bíróságnak kereset alapján érdemben kell állást foglalnia az alperesi határozat jogszerűségéről, döntése azonban nem terjedhet ki a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részekre.

(Kúria Kfv.I.35.067/2025/9.)

258 A felülvizsgálati kérelem befogadása körében nem az egyedi ügyben hozott bírósági határozat jogszerűségét, hanem az egyedi ügy és a jogegység kapcsolatát kell vizsgálni, ezen jogegységre vonatkozó követelményből eredően a felvetett jogkérdés különleges súlyát, illetve társadalmi jelentőséget is jogi szempontból lehet értékelni [2017. évi I. törvény (Kp.) 118. § (1), (3) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes a határozatában figyelmeztette a felperest az alkohol tartalmú italt óriásplakát, óriásháló, valamint papír- és digitális city light plakát felületeken reklámozó, szabályszegést megvalósító szlogen miatt. Egyidejűleg kötelezte a jogsértés megszüntetésére és felszólította, hogy a jövőben tartózkodjon a közigazgatási szabályszegés elkövetésétől azzal, hogy ellenkező esetben fogyasztóvédelmi bírságot szab ki.
- [2] Döntését a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Grt.) 18. § (1) bekezdés e) pontjára alapította.
- [3] A felperes keresettel támadta az alperes határozatát.

A jogerős ítélet

- [4] A törvényszék ítéletével az alperes határozatát megsemmisítette.
- [5] Mindenekelőtt rögzítette, hogy az alperes hatásköre kiterjedt arra, hogy a reklámot (szlogent) a Grt. rendelkezésének való megfelelés szempontjából vizsgálja. A felperest a megelőző eljárásba ügyfélként bevonta, a felperes az ügyféli jogait gyakorolni tudta. Az Ákr. felperes által kiemelt alapvető rendelkezései nem szenvedtek sérelmet a megelőző eljárásban.
- [6] A Grt. 18. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt releváns társadalmi siker fogalmát az alperes a szlogenben megjelenő barátság fogalmával azonosította, és ebből jutott arra a következtetésre, hogy a reklám azt a benyomást kelti, hogy az ital fogyasztása hozzájárul a társadalmi sikerhez.

- [7] A Grt. kiemelt rendelkezésében szereplő „benyomás” más szóval az adekvát asszociációt jelenti, vagyis azt, hogy a reklámozott alkohol fogyasztása és a társadalmi siker közötti képzetársítás bárki számára nyilvánvaló legyen. A szlogenben az ital ugyan nincs nevesítve, de a képi elemekkel együtt nem vitás, hogy a reklám célja az ital népszerűsítésére, annak fogyasztására irányul.
- [8] A társadalmi siker azonban olyan absztrakt fogalom, aminek konkrét megnyilvánulása mindig valamilyen jó eredménnyel járó, szerencsésen véghez vitt vagy másokban tetszést kiváltó tevékenységet, alkotást jelent. A siker fogalma nem redukálható arra, hogy az emberek elvont fogalmakról – mint amilyen a barátság is – jót vagy rosszat gondolnak-e. A társadalmi siker valóban kifejez népszerűséget, azonban ez is csak a társadalom tagjai által elismert tevékenység eredményére (különösen a művészeti, tudományos, sport, gazdasági vagy közéleti pályákon), nem pedig – a határozatban alapvető emberi értéként hivatkozott – elvont fogalomra vonatkozik.
- [9] Tévesnek minősítette ezért azt határozati megállapítást, hogy a barátok nagy száma és a társadalmi siker ugyanazt jelenti, valamint az is, hogy a népszerűség és a barátok száma egyenesen arányos. A sikert ugyanis nem önmagában a sok barát és a barátkozás képessége jelenti, hanem az a jó eredmény, amit az egyén – vagy barátokkal vagy azok nélkül – a társadalomban elér. A társadalmi siker sok barát nélkül is elérhető, a sok új barát pedig önmagában nem keletkeztet társadalmi sikert.
- [10] A szlogennek kétségtelenül tulajdonítható az ital fogyasztása és az új barátság közötti okozatra utaló jelentés, azonban a szlogen és a reklám egésze nem fejez ki annál többet, mint ami az emberi történelemmel egyidős (mértékletes) alkoholfogyasztás társadalomban elismert funkciójának – egyéni belső feszültség oldása, a kapcsolatteremtő képesség és a hangulat javulása – megfelel.
- [11] A reklám semmilyen társadalmi sikert nem ír le és nem mutat be, az új barátokra és a jókedvű társaságra vonatkozó szöveges és képi elemek ily módon nem értelmezhetők.

A felülvizsgálati kérelem

- [12] Az ítélettel szemben jogszabálysértésre hivatkozással az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet kérve elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, az eljárás bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását.
- [13] Felülvizsgálati kérelme befogadhatósága okaként a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjára hivatkozott.
- [14] E körben statisztikai adatokkal is alátámasztottan arra hivatkozott, hogy Magyarországon a legmagasabb az alkoholfogyasztási zavarok előfordulási gyakorisága, ugyanis a teljes népesség 21,2%-a érintett. Magyarországon az alkoholizmus nagyon komoly problémát jelent, ezért az alperes álláspontja szerint kiemelt társadalmi jelentősége van annak, hogy az egyébként szigorúan szabályozott alkoholreklámok, amelyek rendeltetésüknél fogva az alkohol fogyasztására kívánnak ösztönözni, megfeleljenek a jogszabályi előírásoknak, és ne

- keltsenek olyan benyomást, mintha az alkohol fogyasztása hozzájárulna a társadalmi sikerhez.
- [15] Az ügy érdeme körében kifejtette, nem azonosította kizárólagosan a társadalmi sikerrel azt, ha sok barátja van az egyénnek, mindössze azt állította, hogy a társadalmi siker egyik összetevője a barátok megléte és azok nagy száma.
- [16] A társadalmi siker fogalma sokrétű és az idők folyamán változott is a jelentéstartalma. Részletesen kifejtette annak összetevőit, egyes kultúrákban eltérő jelentéstartalmait, elérésének útjait. Hangsúlyozta, a sok barát megléte pozitív jel és hozzájárulhat a társadalmi sikerhez, de nem az egyetlen mérvado tényező.
- [17] Továbbra is fenntartotta azon határozati álláspontját, hogy a felperes gazdasági reklámja azt a benyomást kelti, hogy a felperes termékének fogyasztása megkönnyíti a barátkozást, mert e nélkül nem tudna vagy csak lényegesen nehezebben tudna a fogyasztó új barátokkal megismerkedni. Ennek következtében pedig az alkoholos ital azt a benyomást kelti, hogy nagyobb valószínűséggel tesz szert társadalmi sikerre az egyén, mint az alkoholos ital fogyasztása nélkül.
- [18] Nemcsak a vállalkozásoknak, hanem a bíróságoknak is körültekintően kell alkalmazniuk a szabályokat, tilalmakat. Nem férhet meg az a bírói jogalkalmazás, amely megfelelő jogi indoklás nélkül, mintegy kinyilatkoztatva, de nem megmagyarázva alkot véleményt a reklámról, és az abban szereplő szöveges tartalom társadalomban elismert funkciójáról, és a mértékletes alkoholfogyasztás reklámozásáról. Az indoklási kötelezettségének megszegésével ezért álláspontja szerint a törvényszék megsértette a Kúria Kfv.35.196/2023/7. számú (BH 2024.97.) ítéletében és a Pfv.21.347/2011/11. számú (BH 2012.173.) ítéletében foglaltakat.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [19] A felülvizsgálati kérelem befogadása nem indokolt.
- [20] A Kp. 117. § (4) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni a kérelem befogadhatóságának okát, azonban annak fennállását bizonyítani és azt – a 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti ok kivételével – indokolni nem kell. A 118. § (1) bekezdés b) pontja szerinti ok esetében meg kell jelölni azt a közzétett kúriai határozatot és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálni kért határozat jogkérdésben eltér. A fél által megjelölt befogadhatósági okhoz a bíróság nincs kötve.
- [21] A Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha
- a) az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata
- aa) a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása,
- ab) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége,
- ac) az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége,
- ad) a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés, illetve
- b) a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt.
- [22] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet – az alperes befogadási kérelmében megjelölt indokok mellett – a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt valamennyi befogadási ok alapján megvizsgálta és megállapította, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn.
- [23] A felülvizsgálati bíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, a befogadásról szóló döntés azt a célt szolgálja, hogy a Kúria az egyedi ügyek intézésében is elláthasson jogegységi funkciót. Ebből következően a befogadásról szóló döntés során a Kúriának nem az egyedi ügyben hozott bírósági határozat jogszerűségét, hanem az egyedi ügy és a jogegység kapcsolatát kell vizsgálnia.
- [24] Önmagában a felülvizsgálati kérelemmel támadott határozat jogsértő jellegére hivatkozás, az, hogy az alperes nem ért egyet az abban foglaltakkal, nem alapozza meg a befogadást.
- [25] A Kúria kiemeli azt is, hogy a felülvizsgálati eljárás során elvi jelentőségű jogkérdésekben dönt. Az, hogy az eljáró bíróság bizonyos kérdésekben nem fogadta el valamely fél, jelesül az alperes érveit, nem indokolja a felülvizsgálati kérelem befogadását.
- [26] A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja szerint a felülvizsgálati kérelem befogadásának akkor van helye, ha a felmerült elvi jogkérdés az egyedi ügyön túlmutató jelentőséggel bír vagy a társadalom szélesebb körére bír jogi hatással. A befogadás viszont ezekben az esetekben is csak akkor indokolt, ha a Kúria az adott jogkérdésben korábban még nem foglalt állást (Kfv.I.37.471/2023/2., Kfv.II.37.590/2023/2.; Kfv.II.37.596/2023/2.; Kfv.VII.45.059/2023/2.; Kfv.VII.45.115/2023/3.).
- [27] A Kúria nem vitatva az alkoholfogyasztás hatásának társadalmi jelentőségét arra a következtetésre jutott, hogy a felperes egyedi ügye (konkrét reklámszlogenre vonatkoztatva a társadalmi siker meghatározása) körében társadalmi jelentőség még közvetetten sem megállapítható. Mivel a Kúriának nem az egyedi ügyben hozott bírósági határozat jogszerűségét, hanem az egyedi ügy és a jogegység kapcsolatát kell vizsgálni, ezen jogegységre vonatkozó követelményből eredően a felvetett jogkérdés különleges súlyát, illetve társadalmi jelentőségét is jogi szempontból lehet értékelni. A befogadás ebben az esetben nem alapulhat kizárólag gazdasági, szociológiai vagy egyéb, jogértelmezéssel le nem képezhető állásponton. Márpedig a társadalmi siker definiálása körében kifejtett alperesi felülvizsgálati érvek pontosan ilyen álláspontokat fejtettek ki.
- [28] A Kúria mindemellett nem észlelte a felülvizsgálati kérelemben foglalt jogkérdés tömeges számban történő előfordulását sem.
- [29] A befogadási okok körében az alperes nem hivatkozott kifejezetten a Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontjára, azonban a felülvizsgálati kérelmében kifejtettek szerint az indoklási kötelezettség megszegésével a törvényszék eltért a Kúria Kfv.35.196/2023/7. számú (BH 2024.97.) és a Pfv.21.347/2011/11. számú (BH 2012.173.) ítéletében foglaltaktól.
- [30] A Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontja szerint a felülvizsgálati kérelem befogadásának akkor lehet helye, ha a jogerős ítélet a Kúria közzétett határozatában kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul.

- [31] A Kúria kiemeli, a felülvizsgálati kérelem befogadásához szükséges jogegység kérdését mindig a konkrét ügyhöz, az abból fakadó konkrét jogértelmezéshez képest kell vizsgálni. A jogegység követelményének teljesülése szempontjából ezen okra hivatkozáskor is elsődleges feltétel az ügyszakosság megléte. Ha nincs meg a támasztott és a hivatkozott ügyek között az ügyszakosság, rájuk nézve nem értelmezhető a jogegység követelménye.
- [32] A Kúria szerint az alperes által felhívott kúriai határozatok és azok alperes által megjelölt rendelkezései, amelyek általánosságban arról szólnak, hogy az ítélet indokolásából ki kell tűnnie, hogy a bizonyítékok mérlegelése során melyek voltak azok a körülmények, amelyeket a bíróság irányadónak vett, nem indokolják a felülvizsgálati kérelem befogadását. Az ügy érdemére tartozó jogszabályok téves értelmezésére, a bizonyítékok mérlegelésének vitatására vonatkozó előadások – főszabály szerint – nem teszik lehetővé még a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti eljárásjogi hiba miatti befogadást sem.
- [33] A jogerős határozatot hozó bíróság indokolási kötelezettségének nem teljesítésre alapított befogadási ok esetében irányadó, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolásának kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásait is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A befogadás megengedhetőségéről való döntés során, erre történő hivatkozás esetén, a Kúria arra van tekintettel, hogy a bíróság indokolási kötelezettsége az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre nézve teljesült-e vagy sem. Az indokolás jogszerűsége a befogadásról való döntés során nem vizsgálható.
- [34] E vizsgálat során a Kúria arra a megállapításra jutott, hogy a jogerős ítélet tartalmazza azon jogi indokokat, amelyre a törvényszék döntését és jogértelmezését alapította, ezért a Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontja sem alapozhatta meg a felülvizsgálati kérelem befogadását.
- [35] Összességében a Kúria megállapította, hogy az alperes felülvizsgálati kérelme felsőbbbírósági iránymutatást igénylő kérdést nem vetett fel, ezért a Kúria a rendkívüli jogorvoslati eljárásnak minősülő felülvizsgálati eljárás lefolytatására nem látott indokot.
- [36] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (2) bekezdés alapján megtagadta.

(Kúria Kfv.III.37.292/2025/2.)

259 Önmagában általánosságban a környezetvédelmi érdek mint állampolgári érdek nem indokolja a felülvizsgálati kérelmek befogadását, ha a jogerős ítélet az ügy érdemére nem terjedt ki, hanem egy Ákr. 123. §-a szerinti semmisségi okot értékelt [2017. évi I. törvény (Kp.) 118. (1)–(2) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A Kormányhivatal 2015-ben beavatkozásra és a beavatkozás ideje alatti kármentesítési monitoring elvégzésére kötelezte az alperesi érdekelt jogelődjét a perbeli ingatlanok vonatkozásában. A

kármentesítési beavatkozás megkezdésére, kármentesítési munka végzésére nem került sor.

- [2] Az érintett ingatlanok közül többnek kizárólagos tulajdonosa a felperesi érdekelt egy pedig a felperes, a felperesi érdekelt, illetve a perben nem álló I. Kft. (a továbbiakban: Tulajdonostárs) közös tulajdonában áll.
- [3] Az alperes – jogszabályváltozás folytán – 2024. december 10-én eljárást indított hivatalból a beavatkozási terv felülvizsgálatára, amelyről értesítette – mások mellett – a felperest és az érdekeltet, a Tulajdonostársat ugyanakkor nem. A 2024. december 20-án meghozott határozatot – amellyel az alperes elrendelte a korábbi beavatkozási terv felülvizsgálatát – szintén nem közölte a Tulajdonostárssal.
- [4] A felperes keresettel támadta az alperes határozatát.

A jogerős ítélet

- [5] A törvényszék ítéletével az alperes határozatát megsemmisítette és az alperest új eljárásra kötelezte.
- [6] A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 85. § (3) bekezdés a) pontja szerint hivatalból értékelte a vitatott közigazgatási cselekmény általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 123. § (1) bekezdés g) pontja szerinti semmisségét, nevezetesen, hogy az eljárásba további ügyfél bevonásának lett volna helye.
- [7] Az Ákr. 10. § (1) bekezdésének vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy a Tulajdonostárs jogát ugyanúgy közvetlenül érinti a támasztott határozat, mint a felperesnek és a felperesi érdekeltnek. Ennek ellenére az alperes őt nem értesítette az eljárás megindulásáról, illetve a határozatot sem közölte vele.

A felülvizsgálati kérelmek

- [11] Az ítélettel szemben jogszabálysértésre hivatkozással mind az alperes, mind az alperesi érdekelt – tartalmában azonos – felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, kérve annak hatályaon kívül helyezését, szükség esetén az eljárás bíróság új eljárás lefolytatására utasítását.
- [12] A felülvizsgálati kérelem befogadása körében a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa), ab) és ad) alpontjaira, továbbá b) pontjára hivatkoztak.
- [13] Kifejtették, a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet (továbbiakban: Favtv.) 26/A. §-a, amely az alperes határozata alapját képezi, 2024. november 19-én lépett hatályba. Annak értelmezésével – azon belül is az annak tekintetében fennálló ügyféli minőség kérdésével kapcsolatban – a Kúria még nem foglalt állást. Bár nincsenek eltérő döntések, eljárás-gazdaságossági okokból indokoltnak tartották a joggyakorlat egységét biztosítani a befogadás révén.
- [14] Több mint hétszáz, jó ideje kármentesítésre váró szennyezett ipari terület van az országban, amelyek közül közel egy tucat ügyben kell a Favtv. 26/A. §-a szerinti hatósági eljárást lefolytatni. Az Ákr. ügyfél fogalmának más típusú, tartalmú eljárásokban kialakult fogalma a jelen ügyhöz hasonlóan azt eredményezhetné, hogy a kvázi automatikus, gyors eljárások szükségtelenül elhúzódnának. Ezért alapvető kérdés, hogy kit kell ügyfélként bevonni: az

- érintett területek tulajdonosait is, csak azért, mert tulajdonosok vagy ők kihagyhatóak.
- [15] Kifejtették, hogy a felülvizsgálatra kötelező határozat kötelezettséget kizárólag a kármentesítésre kötelezett számára állapít meg, a tulajdonosokat nem, illetve legfeljebb csak közvetetten érintheti. A Favtv. 26/A. §-a szerinti eljárás csak arról szól, hogy egy kötelező jogszabályi rendelkezés miatt a legalább 5 éve álló kármentesítési projektek esetében automatikusan el kell rendelni a beavatkozási terv felülvizsgálatát.
- [16] Számos ipari ingatlan tulajdoni viszonya rendezetlen, jogvitákkal terhelt, így az aktuális tulajdonosok személye, fellelhetősége nem egyértelmű. Ha nem egyértelmű, hogy az ilyen eljárásokba ügyfélként kit kell bevonni, az eljárást szintén elhúzza időben.
- [17] A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) pont második fordulata szerint azért indokolt a befogadás, mert az ügy felvet egy másik olyan jogkérdést is, amelyben a Kúria finomító jellegű állásfoglalása szükséges. Ez a jogkérdés a közigazgatási határozatok kvázi automatikus, hivatalból megsemmisítése akkor, ha az alapul fekvő közigazgatási eljárásba nem került bevonásra egy ügyfél. A Tulajdonostárs előtt pontosan ismert volt a közigazgatási eljárás során minden olyan tény, amelynek alapján az őt állítólag megillető ügyféli jogokat gyakorolhatta volna, mivel a döntésre jogosult ügyvezetője ugyanaz a személy volt, mint az eljárásról alperestől értesítést kapott felperes. Ennek ellenére az ügyben nem lépett fel.
- [18] Álláspontjuk szerint a Kfv.III.37.302/2024/8-I. számú végzés már áttöri az automatikus megsemmisítés elvét.
- [19] A törvényszék a környezetvédelmi ügyekben kialakult joggyakorlatot alkalmazta egy hivatalból indult kötelezési eljárásban. Ugyanakkor a két különböző típusú eljárásban súlyosan aggályos az ügyféli jogállás értelmezésének kiterjesztése, mivel a két eljárás lefolytatására más célból kerül sor. A környezetvédelmi kötelezés miatti eljárásokban az eljárás céljával, és ezáltal közvetetten a környezetvédelmi célokkal ellentétes az, ha a kötelezésben nem érintett személy értesítésének elmulasztása miatt az engedélyezési eljárásban alkalmazott ítélkezési gyakorlat kiterjesztése okán semmisséget állapít meg a bíróság.
- [20] Idővel akár több száz kármentesítésre váró ipari ingatlant érinthet a jogkérdés. Ha pedig az érintett területek tulajdonosait már a Favtv. 26/A. §-a szerinti eljárásba is be kell vonni, akkor az számottevő késedelmet eredményezhet a beavatkozási tervek felülvizsgálatának elrendelésében. Ez pedig a kármentesítés késedelmé miatt áttételesen a társadalom széles körét érinti. A környezetvédelmi érdekek egyben ösztársadalmi érdek is: a környezeti elemek védelme, helyreállítása alapfeltétel – többek között – az ember egészsége, életminősége szempontjából; elmulasztása veszélyezteti a jelenlegi és jövőbeli generációk egészségét.
- [21] Mindemellett a per tárgya egy közérdeklődés középpontjában álló kármentesítési helyszín, az ügyre vonatkozóan teljességgel téves kommunikáció zajlott a médiában.
- [22] A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja körében az indokolási kötelezettség megsértését és a Kp. két alapelvének, a tisztességes eljárás követelményének és az ügy előadási jogának megsértését jelölték meg.
- [23] A törvényszék a perben tartott első és egyetlen tárgyalást megelőzően nem kézbesítette részükre a Társulajdonos perbelépési lehetőségéről való tájékoztatás kérését, sem pedig az ennek eleget tevő végzést, azonban érdemi döntését kizárólag e kérdésre alapította. Ezzel az alperest az Akr. 115. §-ában biztosított azon jogi lehetőségétől is megfosztotta, hogy megfontolhassa a határozat visszavonását.
- [24] A Kúria Kfv.VI.37.310/2024/5. számú végzésének [45] pontjában az Akr. 10. § (1) bekezdéséhez kapcsolódóan rögzítették, hogy az ügyféli minőség kimagasló jelentőségű kérdés, amelyet a bíróságnak valamennyi releváns körülmény figyelembevételével kell vizsgálnia. Ettől a jogerős ítélet eltért.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [25] A felülvizsgálati kérelmek befogadása nem indokolt.
- [26] A Kp. 117. § (4) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni a kérelem befogadhatóságának okát, azonban annak fennállását bizonyítani és azt – a 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti ok kivételével – indokolni nem kell. A 118. § (1) bekezdés b) pontja szerinti ok esetében meg kell jelölni azt a közzétett kúriai határozatot és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálni kért határozat jogkérdésben eltér. A fél által megjelölt befogadhatósági okhoz a bíróság nincs kötve.
- [27] A Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha a) az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata aa) a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása, ab) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, ac) az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége, ad) a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés, illetve b) a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt.
- [28] A Kúria a felülvizsgálati kérelmeket – az alperes és az alperesi érdekelt befogadási kérelmében megjelölt indokok mellett – a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt valamennyi befogadási ok alapján megvizsgálta és megállapította, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn.
- [29] A felülvizsgálati bíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, a befogadásról szóló döntés azt a célt szolgálja, hogy a Kúria az egyedi ügyek intézésében is elláthasson jogegységi funkciót. Ebből következően a befogadásról szóló döntés során a Kúriának nem az egyedi ügyben hozott bírósági határozat jogszerűségét, hanem az egyedi ügy és a jogegység kapcsolatát kell vizsgálnia.
- [30] A felülvizsgálati kérelemmel támadott határozat jogsértő jellegére való hivatkozás, az, hogy az alperes és az alperesi érdekelt nem ért egyet az abban foglaltakkal, nem alapozza meg a befogadást.
- [31] A Kúria a joggyakorlat egységének biztosítása – a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont – érdekében a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha a jogerős határozat olyan elvi jelentőségű

- jogkérdést vet fel, amellyel kapcsolatban a Kúria még nem foglalt állást, feltéve, hogy a jogértelmezést igénylő elvi jelentőségű jogkérdés vonatkozásában a bírói gyakorlat nem egységes, vagy a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, ezáltal a jogegység megbomlásának a veszélye áll fenn.
- [32] Alapot adhat a felülvizsgálatra az is, ha a jogerős határozat által felvetett elvi jelentőségű jogkérdésben a bírói gyakorlat ugyan kialakult és egységes, annak követése azonban a körülmények változására tekintettel már nem támogatható.
- [33] A Kúria ezen befogadási okot a 7/2023. Jogegységi határozatában értelmezte és a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja első fordulata körében kifejtette, konjunktív feltétellel kell vizsgálni egyrészről azt, hogy az adott elvi jelentőségű jogkérdésben a Kúria közzétett határozatában korábban már állást foglalt-e, másrészről pedig azt is, hogy a felvetett jogkérdésben vannak-e olyan eltérő bírói döntések, amelyek arra világítanak rá, hogy a bírói gyakorlat széttartó lenne, annak egysége – ellentétes jogértelmezés miatt – a támadott jogerős ítélet folytán sérült vagy ennek veszélye áll fenn.
- [34] A joggyakorlat egysége biztosításán alapuló befogadásnak a Kúria elvi tartalmú, BHGY-ben közzétett iránymutatásának hiánya mellett további, konjunktív feltétele, hogy a felvetett jogkérdésben legyenek olyan eltérő bírói döntések, amelyek arra világítanak rá, hogy a bírói gyakorlat széttartó, annak egysége – ellentétes jogértelmezés miatt – a támadott jogerős ítélet folytán sérült vagy ennek veszélye áll fenn.
- [35] A felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felek kifejtett indokai nem jelölnek meg olyan, a felvetett jogkérdésben (ügyféli jogállás) eltérő bírói döntéseket, amelyek arra világítanak rá, hogy a bírói gyakorlat széttartó lenne, hanem pontosan arra hivatkoznak, hogy a jogszabályváltozás hatálybalépése óta eltelt idő rövidsége okán, ilyen alsóbb fokú döntések még nem születtek. Eltérő joggyakorlatról a Kúriának sincs tudomása, így az első fordulat szerinti befogadást nem találta indokoltnak.
- [36] A Kúria továbbá vizsgálta a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjának második fordulata szerinti befogadás lehetőségét is, amely szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata a joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítása miatt indokolt.
- [37] A legfőbb bírói szerv megítélése szerint sem a felülvizsgálati kérelmek, sem a jogerős ítélet nem vetett fel olyan elvi jogkérdést, amely a joggyakorlat továbbfejlesztését indokolná. A Kp. 118. § (1) bekezdésének speciális keretei között annyi megállapítható, hogy habár a Favtv. 26/A. §-a szerinti hatósági eljárás ügyféli jogállása körében még nem született kúriai döntés, azonban a törvényszék kifejezetten az Ákr. 10. §-a szerinti ügyfél fogalmának elemzéséből jutott ítéleti következtetéseire. Az Ákr. 123. § (1) bekezdés g) pontja esetében alkalmazandó jogkövetkezmény körében a Kúriának kialakult gyakorlata van (Kfv.IV.37.274/2023/5, Kfv.IV.37.324/2023/11., Kfv.IV.37.982/2021/10.), attól a támadott határozat nem tért el, annak továbbfejlesztését vagy ahogyan a felek hivatkoztak rá, finomítását a Kúria nem találta indokoltnak.
- [38] Utal arra a Kúria, a felhívott Kfv.III.37.302/2024/8-I. számú végzés nem változtatott a korábbi kúriai gyakorlaton, eltérő tényállás mellett állapította meg, hogy az ismert és nem ismert ügyfél közti különbségtételnek miben áll jelentősége. A Kúria azon döntésében arra az álláspontra jutott, hogy az Ákr. 123. § (1) bekezdés g) pontja szerinti semmisségi ok arra az esetre vonatkozik, ha az eljárásba olyan további ügyfél bevonásának lett volna helye, akiről kérelme ellenére nem döntött a hatóság és ügyféli jogait sem gyakorolta. Ha azonban az ügyféli jogállást megtagadó végzés véglegessé vált, önálló jogorvoslattal – noha élhettek volna – nem éltek ellene, akkor ugyanazon ügyfél vonatkozásában az az Ákr. 123. § (1) bekezdés g) pontja szerinti semmisséget nem eredményezi azzal az indokkal, hogy további ügyfél bevonásának lett volna helye.
- [39] A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontja szerint a felülvizsgálati kérelem befogadásának akkor van helye, ha a felmerült elvi jogkérdés az egyedi ügyön túlmutató jelentőséggel bír vagy a társadalom szélesebb körére bír jogi hatással. A befogadás viszont ezekben az esetekben is csak akkor indokolt, ha a Kúria az adott jogkérdésben korábban még nem foglalt állást (Kfv.I.37.471/2023/2., Kfv.II.37.590/2023/2.; Kfv.II.37.596/2023/2.; Kfv.VII.45.059/2023/2.; Kfv.VII.45.115/2023/3.).
- [40] E befogadási feltétel azt követeli meg, hogy a döntés a társadalom szélesebb körére – legalább áttételesen – jogi hatást gyakoroljon. A felülvizsgálati kérelmek arra hivatkoznak, hogy a több, mint hétszáz, jó ideje kármentesítésre váró szennyezett ipari területből csak közel egy tucat esetében indul hatósági eljárás, és csak feltételezik, hogy a jövőben még több ilyen eljárás lesz.
- [41] A jövőre vonatkozó bizonytalan események, hatósági eljárások – amelyeknél nem is biztos, hogy felmerül az ügyféli jogállás vitatása – nem támasztja azt alá, hogy jelen ügy a jogalanyok széles körét akár közvetett, akár közvetlen módon érintené. A Kúria nem észlelte a felülvizsgálati kérelemben foglalt jogkérdések tömeges számban történő előfordulását sem.
- [42] Önmagában általánosságban a környezetvédelmi érdek mint össztársadalmi érdek nem indokolja a felülvizsgálati kérelmek befogadását, ha a jogerős ítélet az ügy érdemére nem terjedt ki, hanem egy Ákr. 123. §-a szerinti semmisségi okot értékelt.
- [43] Az alperes és az alperesi érdekelt felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti befogadási okra is az indokolási kötelezettség és az alapelvek sérelmére alapítottan. Ezen állított jogszabálysértések azonban nem olyanok, amelyek még megvalósulásuk esetén is kihatnának az ügy érdemére, így a felülvizsgálati kérelmek befogadását a Kúria ezen okból sem találta indokoltnak.
- [44] A Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontja szerint a felülvizsgálati kérelem befogadásának akkor lehet helye, ha a jogerős ítélet a Kúria közzétett határozatában kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul.
- [45] Az alperes és az alperesi érdekelt által megjelölt kúriai határozatrész (Kfv.VI.37.310/2024/5. számú

- végzés [45] pontja) csak arról rendelkezik, hogy az Ákr. 10. § (1) bekezdéséhez kapcsolódóan az ügyféli minőség kimagasló jelentőségű kérdés, amelyet a bíróságnak valamennyi releváns körülmény figyelembevételével kell vizsgálnia.
- [46] Ezen általános eljárási szabály körében azonban eltérő jogkérdésről, jogértelmezésről nincs szó, ami pedig a befogadás Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazásához feltétel, ebből adódóan a befogadás nem indokolt.
- [47] Összességében a Kúria megállapította, a felülvizsgálati kérelmek felsőbbbíróági iránymutatást igénylő kérdést nem vetettek fel, ezért a Kúria a rendkívüli jogorvoslati eljárásnak minősülő felülvizsgálati eljárás lefolytatására nem látott indokot.
- [48] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (2) bekezdése alapján megtagadta.

(Kúria Kfv.III.37.488/2025/2.)

260 A végrehajtható okiratban szereplő kötelezés jogalapját érintő felperesi előadás vizsgálatára nem a végrehajtást foganatosító hatóság, hanem a behajtást kérő jogosult. Egy biankó szerződés benyújtása az önkéntes teljesítés igazolására nem alkalmas [2017. évi CLIII. törvény (Avt.) 106. § (6) bek., 122. § (1) bek.].

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A behajtást kérő a véglegessé vált határozatával (a továbbiakban: végrehajtandó határozat) azonnali hatállyal megtiltotta a felperes által a 12. szám alatti ingatlanon nyilvántartásban nem szereplő és a Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központba nem regisztrált közösségi szálláshely üzemeltetését. A felperes keresetét a Törvényszék ítéletével elutasította.
- [2] A végrehajtandó határozat önkéntes teljesítésének határideje 2022. június 20. napja volt, melynek elmaradását a behajtást kérő észlelte, majd 2023. május 15-én a VHCSEL űrlapon megkereste az elsőfokú adóhatóságot a határozat végrehajtása végett.
- [3] Az elsőfokú adóhatóság végrehajtói és a behajtást kérő munkatársai 2023. május 31-én közös helyszíni szemlét tartottak az önkéntes teljesítés ellenőrzése céljából, melyről készült jegyzőkönyv szerint a felperes a határozatban foglalt kötelezettségének nem tett eleget. Egy jelenlévő a felperes ügyvezetőjét telefonon felhívta, aki elmondta, hogy a címen lakók albérleti szerződés alapján bérlik a lakásokat, szálláshely-szolgáltatási tevékenység nem történik. Közölte, hogy a Kúriához fordultak jogorvoslatért.
- [5] A behajtást kérő arról tájékoztatta az elsőfokú adóhatóságot, hogy a Törvényszék ítéletét a Kúria ítéletével hatályában fenntartotta. Az elsőfokú bíróság által elutasított keresetben a felperes vitatta, hogy a címen szálláshely szolgáltatást nyújtana, állította a szobákat bérleti szerződés alapján hasznosítja. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor a Kúria hatályában fenntartott ítéletében azt állapította meg, hogy a tényleges szolgáltatások és a szerződés tartalma alapján a szálláshely-szolgáltatásra jellemző elemek túlsúlya állapítható meg. A behajtást kérő továbbra is kérte a határozat végrehajtását.
- [6] Az elsőfokú adóhatóság ismételtén felhívta a felperest, hogy a behajtást kérő határozatában foglalt kötelezettséget önkéntesen teljesítse és a kötelezettség teljesítését igazoló dokumentumok másolatát legkésőbb 2023. augusztus 28. napjáig nyújtsa be. A végrehajtók 2024. január 10-én a helyszínen ismételtén ellenőrizték a végrehajtandó kötelezettség teljesítését a behajtást kérő hatóság jelenlévő munkatársaival és megállapították, hogy az ingatlan kialakítása a kis alapterületű szobák és a kiegészítő helyiségek száma következtében szálláshely üzemeltetésére szolgál, a kötelezés önkéntes teljesítése nem történt meg, az ingatlanban továbbra is szálláshely üzemeltetése történik.
- [7] Az elsőfokú adóhatóság végzésével 250 000 Ft összegű eljárási bírság megfizetésére kötelezte a felperest az önkéntes teljesítés elmaradása miatt, továbbá felhívta, hogy a meghatározott cselekményt a végzés véglegessé válásától számított 30 napon belül teljesítse és azt az elsőfokú adóhatóság felé megfelelő módon igazolja. A felperes a cselekményével érdeksérelmet okoz, ezért mulasztását közepesnek minősítette és azt a maximális összeg 50%-ában határozta meg. Végzését az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény (a továbbiakban: Avt.) 122. §-ára, 22. § (1)–(2) bekezdéseire, valamint az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 69. § (5) bekezdés a) pontjára alapította.
- [8] Az elsőfokú végzést az alperes végzésével helybenhagyta. A fellebbezésben foglaltak alapján kiemelte, hogy jelen ügyben a végrehajtható okirat a behajtást kérő megkeresése és az annak mellékletét képező végrehajtandó határozat, melyet megkeresés alapján köteles végrehajtani. Az adóhatóság a megkeresésben foglaltakhoz az Avt. 106. § (6) bekezdése alapján kötve van, annak tartalmát nem vizsgálhatja felül, a behajtást kérő döntésének felülvizsgálatára nem rendelkezik hatáskörrel.

A kereset és a védírat

- [9] A felperes a jogerős végzés ellen előterjesztett keresetében az alperes határozatának az elsőfokú végzésre kiterjedő megsemmisítését kérte. Már a fellebbezéshez is csatolta az időközben a bérlőkkel megkötött új albérleti szerződésmintát, amelyet az albérlok aláírtak, kézhez vettek, így a módosított feltételekkel polgári jogi értelemben vett bérbeadás történik. Álláspontja szerint a szálláshely-szolgáltatásra vonatkozó szerződéses jogviszony megszűnésével és új szerződések megkötésével önkéntesen eleget tett a határozatban foglaltaknak, ezért a bírság kiszabásának törvényi feltételei már nem álltak fenn döntés meghozatalának időpontjában.
- [11] Az alperes védíratában – a határozati indokait fenntartva – felperes keresetének elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet

- [12] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította.
- [13] Indokolása szerint a végrehajtást foganatosító adóhatóság a behajtást kérő megkereséséhez kötve van, és az Avt. 106. § (6) bekezdése kifejezetten megtiltja a végrehajtást foganatosító adóhatóság

- számára, hogy a végrehajtható okiratban szereplő kötelezettség fennállásának jogalapját felülvizsgálja. Tehát a végrehajtás alatt álló kötelezettség önkéntes teljesítése tekintetében elsődlegesen a behajtást kérő hatóság jogosult állást foglalni. Amennyiben a végrehajtandó kötelezettség egy tevékenység megszüntetésében áll, annak hiányát a végrehajtást foganatosító adóhatóság egy helyszíni ellenőrzés során meg tudja állapítani, mert az nem érinti a végrehajtható okiratban szereplő kötelezettség felülvizsgálatát, csak a tevékenység hiányának és ezzel a teljesítés tényének megállapítását. Amennyiben a felperes a végrehajtható okirat szerinti kötelezésnek nem a tevékenység megszüntetésével, hanem a tevékenység jogi jellegének átalakításával kíván eleget tenni, az a végrehajtható okiratban szereplő kötelezés jogalapjának vizsgálatát érinti, amire az Avt. 106. § (6) bekezdése alapján nem a végrehajtást foganatosító adóhatóság, hanem a behajtást kérő jogosult. Így azt, hogy a szerződések módosításával a végrehajtható okiratnak minősülő határozatban foglaltaknak felperes eleget tett-e, a behajtást kérővel kell tisztázni.
- [14] Ezért a végrehajtást foganatosító elsőfokú adóhatóság eljárása akkor volt jogszerű, ha a behajtást kérőre bízta annak megítélését, hogy egy szerződés módosításával a kötelezett a végrehajtható okiratnak eleget tett-e, ezen eljárásnak a perbeli esetben eleget tett az elsőfokú adóhatóság.
- A felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem**
- [16] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet megváltoztatását és a keresettel támadott közigazgatási határozat megsemmisítését kérte. Felülvizsgálati kérelmében megismételte a keresetében előadottakat. Kifejtette, hogy jelen esetben a megkeresésben foglaltak egy bíróságok által jogerősen elbírált és minősített szálláshelyszolgáltatás szerződésre alapított jogviszony fennállta miatt meghozott határozat végrehajtására irányultak. E szerződéses jogviszonynak a megszűnésével és az új szerződések megkötésével a megkeresés légtartalmát veszítette. A kötelezett a jogerős bírósági döntéseknek megfelelően átalakított gyakorlat szerint kötötte meg a bérleti szerződéseket, azok kizárják a szálláshely-szolgáltatás fogalmának felmerülését, ezért megszűnt az a jogviszony, amely alapján az adóhatóság az Avt. 106. § (6) bekezdése alapján a behajtási eljárás során kötvén lenne a behajtást kérő megkereséséhez.
- [17] A kötelezett önkéntes teljesítését kétséget kizáró módon meg lehetett volna állapítani, amennyiben a kötelezett képviselőjét a helyszíni eljárásban az ügyfél képviselőjeként regisztrálják és az általa csatolni kívánt bérleti szerződést érdemben vizsgálják az irat csatolása mellett.
- [18] Leszögezte, hogy a jogerős ítélet indokolása a felperesi érvelés formai elutasítása az érdemi magyarázat megadása nélkül, a jogerős ítélet törvénysértő. Az Avt. 106. § (6) bekezdése nem csak a behajtási eljárás kezdetére ad iránymutatást, hanem az eljárás teljes szakaszára. Ha az adóhatóság csak pontos és szükség esetén kiegészített adatok alapján indíthat behajtási eljárást, akkor az önkéntes teljesítés jelzésével kiegészített adatokat értékelnie kell. A jogerős ítélet [25] és [26] pontjaiban rögzített perbeli esetben nem a behajtást kérő járt a helyszínen, hanem a végrehajtó, akinek az Avt. 122. § (2) és (3) bekezdései alapján fel kell hívnia az önkéntes teljesítésre a kötelezettet, melynek elmaradása esetén szabható ki a bírság. Jelen esetben ez megtörtént, a kötelezett jelezte és indokolta az önkéntes teljesítés tényét, átadta az igazoló okiratot. Ha az önkéntes teljesítés a kötelezés jogalapját érinti, mint jelen esetben, a jogalap vizsgálatát a behajtást kérőnek a végrehajtó többszöri jelzése alapján meg kellett volna tennie. Mivel a felperes önkéntes teljesítése az anyagi jog szabályai szerint megtörtént, jogszabálysértő volt az Avt. 22. §-ának alkalmazása is.
- [19] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását kérte.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [22] A felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan.
- [24] A behajtási eljárást az adóhatóság pontos – szükség esetén kiegészített – adatok alapján indíthatja meg. Az adóhatóság a behajtási eljárás feltételeinek vizsgálata mellett a behajtási megkeresésben szereplő tartozást sem jogalapjában, semösszecszerülésében nem vizsgálja felül, a megkeresésben foglaltakhoz kötve van [Avt. 106. § (6) bekezdés]. Ha a döntés meghatározott cselekmény elvégzésére vagy meghatározott magatartásra, türesemre, abbahagyásra (a továbbiakban: meghatározott cselekményre irányul), és az adós a meghatározott cselekményt önként nem teljesítette, a behajtást kérő hatóság a végrehajtás érdekében megkeresi az állami adó- és vámhatóságot. Ha a behajtást kérő hatóság döntése több vagylagos kötelezést is tartalmaz, az állami adó- és vámhatóság a várhatóan a legkisebb költséggel járó meghatározott cselekményt hajtja végre. A megkeresés vonatkozásában ezen alcím rendelkezésein túl a 106. § (6) és (7) bekezdését is alkalmazni kell [Avt. 122. § (1) bekezdés].
- [25] A jelen ügy tárgyát meghatározott cselekmény végrehajtására irányuló eljárásban az önkéntes teljesítés elmaradása következtében kiszabott eljárási bírság jogszerűségének a megítélése képezi. A Kúria hangsúlyozza, hogy a végrehajtást foganatosító adóhatóság feladatát a végrehajtás során annak megállapítása képezte, hogy a helyszínen folytat-e szálláshely szolgáltatást a továbbiakban is a felperes, vagy azt önként abbahagyta és így önkéntesen teljesítette-e a végleges határozatban foglaltakat. Ehhez képest kellett a további eljárási cselekményeket meghatározni. Az állami adó- és vámhatóság - a (3) bekezdés szerinti eljárási bírság kilátásba helyezése mellett - felhívja az adóst a meghatározott cselekmény önkéntes teljesítésére, továbbá tájékoztatja a teljesítés elmaradásának következményeiről [Avt. 122. § (2) bekezdés].
- [26] Okszerűen járt el az elsőfokú bíróság akkor, amikor nem fogadta el azt a felperesi kereseti hivatkozást, hogy a felperes képviselője a helyszíni szemlén jelen volt, azonban a kérése ellenére töle iratokat a hatósági alkalmazottak nem vettek át. Egyrészt iratellenes állítás, hogy a behajtást kérő szerv képviselői nem voltak jelen a helyszínen, illetve tényként megállapítható, hogy a felperesi társaság képviselője nem volt jelen a 2024. január 10-i helyszíni szemlén. A jegyzőkönyv rögzítette, hogy a szemlén a behajtást kérő és a végrehajtást

- foganatosító adóhatóság ügyintézői együttesen voltak jelen, másrészt azt is, hogy a felperes részéről képviselőre jogosult személy nem volt jelen. A felperesi kötelezettet a végrehajtást foganatosító adóhatóság igazoltan felhívta az önkéntes teljesítés igazolására. Az adós csak egy biankó szerződést küldött meg a hatóság részére, de nem igazolta, hogy önkéntesen teljesítette a végrehajtás alapját képező határozatban foglaltakat, annak ellenkezőjét ugyanakkor a végrehajtást foganatosító hatóság helyszíni ellenőrzése során megállapította.
- [27] Lényeges körülmény az ügyben, hogy a felperesi kötelezett a végrehajtható okirat szerinti kötelezésnek nem a tevékenység megszüntetésével, hanem a tevékenység jogi jellegének átalakításával kívánt eleget tenni. Arra hivatkozott, hogy a végrehajtás alapját képező határozatban foglaltakhoz képest időközben a tényhelyzet megváltozott, mivel a felperes a korábbi szerződéses jogviszonyokat megszüntette és új bérleti szerződéseket kötött, amelyek a jogerős bírósági ítéletekben foglaltaknak megfelelnek, ezért megszűntek azok a jogviszonyok, amelyekhez az Avt. 106. § (6) bekezdése alapján az adóhatóság a behajtási eljárás során kötve van.
- [28] A felperes új bérleti szerződés kötésére vonatkozó tényállítása valójában a végrehajtható okiratban szereplő kötelezés jogalapjának vizsgálatát érinti. A végrehajtás foganatosítása során a végrehajtást foganatosító adóhatóság ugyanakkor az Avt. 106. § (6) bekezdése alapján - ahogyan arra az elsőfokú bíróság ítélete helytállón hivatkozott - a behajtást kérő megkereséséhez kötve van. Ezért a végrehajtható okiratban szereplő kötelezés jogalapját érintő felperesi előadás vizsgálatára nem a végrehajtást foganatosító hatóság, hanem a behajtást kérő jogosult, amit az elsőfokú bíróság jogszerűen állapított meg. Jogszerű a törvényszéknek az a megállapítása is, hogy a tárgyi - új bérleti szerződések kötésére vonatkozó - felperesi kötelezetti állítást a végrehajtást foganatosító adóhatóság a behajtást kérő elé tárta (a helyszíni szemle megállapításaival és a felperesi előadásokkal), majd mivel a behajtást kérő kétszer is fenntartotta végrehajtási megkeresését, jogszerűen folytatta a hatóság a végrehajtást.
- [30] Mindezek alapján a Kúria hangsúlyozza, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helytállón állapította meg és nem követett el jogszabálysértést azzal, hogy leszögezte, a végrehajtást foganatosító adóhatóság jogszerűen állapította meg, hogy a végrehajtás alapját képező végleges határozatban foglaltakat a felperes önkéntesen nem teljesítette és ezért jogszerűen szabott ki eljárási bírságot felperessel szemben.
- [31] Mindezek alapján a Kúria - jogszabálysértés hiányában - a törvényszék ítéletét a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.V.35.098/2025/8.)

261 Az azonnali jogvédelem iránti kérelem benyújtásának önmagában halasztó hatálya nincs. Halasztó hatálya a közigazgatási cselekmény hatályosulására csak akkor lesz, ha azt a bíróság, felülvizsgálati kérelem esetében a Kúria elrendeli [2016. évi CL. törvény (Ákr.) 132. §; 2017. évi I. törvény (Kp.) 52. § (1) bek.].

A rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható tényállás

- [1] Az I. rendű alperes a felperesek tulajdonában álló belterületi ingatlant /1 hrsz-ú és /2 hrsz-ú ingatlanokra megosztotta. A megosztással létrejött /2 hrsz-ú ingatlant (a továbbiakban: ingatlan) a Magyar Állam javára közlekedési infrastruktúra fejlesztése közérdekű célra kisajátította, a /1 hrsz-ú ingatlan változatlanul a felperesek tulajdonában maradt. Megállapította a részleges kisajátításáért a felperesek részére járó kártalanítást, amelynek megfizetésére a II. rendű alperest kötelezte. Kötelezte a felpereseket a kártalanítás megfizetését követő hatvanadik napig az ingatlan II. rendű alperes birtokába adására. A kisajátítási határozatot a felperesek jogi képviselője 2023. november 8-án átvette, ezzel az véglegessé vált.
- [2] A felperesek 2023. november 21-én a kártalanítási összeg kifizetését a jogi képviselőjük ügyvédi letéti számlájára kérték teljesíteni. A II. rendű alperes a felperesek részére megállapított kártalanítási összegeket 2023. november 27-én a megjelölt ügyvédi letéti számlára átutalta.
- [3] A 2024. november 4-én kelt igazolás szerint a II. rendű alperes által átutalt összegek nem lettek a felperesek részére kifizetve, azok az elkülönített ügyvédi letéti számlán vannak ügyvédi letétben.
- [4] A felperesek a kisajátítási határozattal szemben a 2023. november 23. napján - a kisajátítás jogalapját és a kártalanítás összegszerűségét vitató - keresetet terjesztettek elő, amelyben azonnali jogvédelem keretében a keresetlevél benyújtása halasztó hatálynak elrendelését kérték. A Törvényszék a 2024. február 5. napján kelt /16. számú végzésével a kisajátítási határozat tekintetében elrendelte a keresetlevél teljes halasztó hatályát a jogalap tárgyában hozandó ítélet jogerőre emelkedéséig terjedő időre. Az Ítéltábla az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [5] A Törvényszék a /37. számú közbenső ítéletével a felperesek keresetét a kisajátítás jogalapja tekintetében elutasította. A közbenső ítélettel szemben a felperesek 2024. május 23. napján azonnali jogvédelem iránti kérelmet is tartalmazó felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő. A Kúria a 2024. június 27. napján kelt végzésével - a felülvizsgálati eljárás befejezéséig - elrendelte a felperesek felülvizsgálati kérelmének teljes halasztó hatályát a közbenső ítéletre és az annak alapjául szolgáló kisajátítási határozatra az ingatlan elhagyása és birtokba adása tekintetében. A Kúria a 2024. október 10. napján kelt ítéletével a közbenső ítéletet - az indokolás pontosításával - hatályában fenntartotta, megállapította továbbá, hogy a felülvizsgálati kérelem halasztó hatályát elrendelő végzés hatályát veszítette.
- [6] A II. rendű alperes 2024. május 16. napján megkísérelte az ingatlan birtokba vételét, amely a felperesek magatartása miatt megghiúsult.
- [7] Az I. rendű alperes a 2024. május 23. napján meghozott végzésével - a II. rendű alperes kérelmére - az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 132. §-a alapján elrendelte az ingatlan birtokba adására előírt kötelezettség végrehajtását.
- [8] Döntése indoklásában a kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény (a továbbiakban: Kstv.) 21. § (3)

- bekezdésére és a 31/A. § (5) bekezdésére hivatkozással tényként rögzítette, hogy a II. rendű alperes a felperesek részére megállapított kártalanítási összeget 2023. november 27-én megfizette. A felperesek a kötelezettségüket 2024. január 26. napjáig teljesíthették, miután a Törvényszék a közbenső ítéletével a felperesek keresetét a jogalap vonatkozásában elutasította. A birtokbaadás önkéntes teljesítésének elmaradása miatt a II. rendű alperes 2024. május 16-án kísérelte meg a birtokbavételt, a felperesek azonban nem bocsátották birtokba az ingatlant.
- [9] Leszögezte, hogy a közigazgatási határozatban elrendelt, a kártalanítás kifizetésétől számított 60 napos birtokbaadási kötelezettség teljesítése, vagy az elmaradt teljesítés végrehajtás útján történő kikényszerítése a hatóság döntésének véglegességétől függ. A halasztó hatály a jogerős ítélet alapján megszűnt. A felperesek az ingatlan birtokbaadási kötelezettségüknek az ítélet jogerőre emelkedése után a végzés meghozatalának időpontjáig nem tettek eleget. A határozat 2023. november 8. napján történt véglegessé válására figyelemmel a végrehajtás elrendelésének volt helye.
- A kereseti kérelem**
- [10] A végzéssel szemben a felperesek keresetet terjesztettek elő, amelyben elsődlegesen annak megsemmisítését, másodlagosan annak megváltoztatását és a végrehajtás elrendelése iránti kérelem elutasítását kérték.
- Az elsőfokú ítélet**
- [11] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével a keresetet elutasította.
- [12] Indokolásában mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az Ákr. 132. §-ában szabályozott végrehajtható döntésnek tekinthető-e a kisajátítási határozat. E körben rögzítette, hogy a felperesek jogi képviselője 2023. november 8. napján vette át a kisajátítási határozatot, a közlésre figyelemmel a határozat ezen időpontban véglegessé vált. A II. rendű alperes a kártalanítási összegeket 2023. november 27. napján kifizette a felperesek részére, amely tény a kártalanítási összeg ügyvédi letéti számlán történő kezelése sem befolyásol, amellet a kifizetés tényét a felperesek az eljárás korábbi szakaszában nem vitatták. Továbbá az is tényszerűen megállapítható, hogy a felperesek a birtokbaadási kötelezettségüket nem teljesítették, mely tényt egyrészt a felperesek maguk sem vitattak, másrészt a birtokbavétel megghiúsulását a 2024. május 16. napján kelt jegyzőkönyv igazolja.
- [13] Leszögezte, hogy a végrehajtást elrendelő hatóság a végrehajtást elrendelő végzés meghozatalakor pusztán a végrehajtás feltételeinek beálltát vizsgálhatja, a jelen esetben a kisajátítási határozat véglegessé válásán túlmenően azt, hogy a felperesek a kisajátítási határozatban előírt, az őket terhelő kötelezettségnek megfelelően birtokba adták-e a II. rendű alperes részére a perbeli ingatlant a kártalanítási összegek részükre történő megfizetését követő 60. napig, azaz 2024. január 26. napjáig. E feltétel a jelen perbeli esetben nem vitásan nem valósult meg. Ezt meghaladóan azonban az I. rendű alperesnek nem volt feladata további körülmények vizsgálata.
- [14] Az ítélet [37] bekezdésében rámutatott, a birtokbaadásra nyitva álló határidő anyagi jogi jellegű voltára tekintettel ezen határidő számítására az elévülési határidőkre vonatkozó rendelkezések (határidő nyugvása) nem alkalmazhatók, ezért az ingatlan birtokba bocsátására előírt kötelezettség végrehajthatóságát nem akadályozta a felperesek kérelmére a Törvényszék, majd utóbb a Kúria által a kisajátítási határozat tekintetében elrendelt halasztó hatály. Mindezt a felperesek alaptalanul hivatkoztak arra, hogy az általuk a kisajátítási határozattal szemben előterjesztett keresetlevélre figyelemmel a birtokbaadási kötelezettség teljesítésére nyitva álló 60 napos határidő nyugodott 2023. november 23. napjától a Kúria által a jogalap tekintetében meghozott ítélet általuk történt átvételének időpontjáig.
- [15] A Kúria a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 51. § (7) bekezdése körében előadott felperesi hivatkozással összefüggésben az Ítéltábla végzése kapcsán hangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság azon hivatkozása, miszerint az azonnali jogvédelmet biztosító végzés az eljárást befejező határozat jogerőre emelkedéséig, de legkésőbb a perorvoslati kérelem benyújtására nyitva álló határidő utolsó napjáig joghatást fejthet ki, pusztán arra vonatkozott, hogy a fellebbezés elbírálásának nem képezte akadályát az, hogy a Törvényszék a kisajátítás jogalapja körében jogerős döntést hozott. Mindez azonban az I. rendű alperes jelen perben vizsgált döntése jogszerűségére a fentebb kifejtettek okán nem volt kihatással. A Kúria Kfv.IV.37.264/2022/6. számú ítéletével összefüggésben megjegyezte, hogy az a Bírósági Határozatok Gyűjteményében nem került közzétételre.
- [16] Az ítélet [39] bekezdésében a kisajátítási határozat tekintetében elrendelt halasztó hatály mellett is arra a következtetésre jutott, a határozatok véglegességéhez és az anyagi jogerőhöz kapcsolódó közérdek indokolja, hogy a kisajátítási határozattal szemben előterjesztett keresetlevél és annak eredményeképpen elrendelt halasztó hatály nem akadályozhatja meg az Ákr. 132. §-a, a hatóság végleges döntéséhez kapcsolódó végrehajtás elrendelhetőségét.
- [17] A kisajátítási határozatban foglalt hatósági kötelezés önkéntes teljesítése elmaradt, a teljesítési határidő eredménytelenül eltelt, ebből következően a végrehajtás elrendelésének törvényi feltételei fennálltak, ezért az I. rendű alperes jogszerűen rendelkezett a birtokbaadás végrehajtásának elrendeléséről, továbbá eljárásával összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, a 28. cikkében, valamint az Ákr. 1–5. §-aiban lefektetett alapvető rendelkezések sérelme sem volt megállapítható.
- A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelmek**
- [18] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatását, és az I. rendű alperesi végzés megsemmisítését, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérték.

- [19] Állították, hogy a jogerős ítélet sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését, 28. cikkét, az Ákr. 1. §-át, a 2. § (2) bekezdés a) és b) pontját, 3–5. §-ait, 46. §-át, 62. §-át, 82. §-át, 132. §-át, 133. § (1)–(2) bekezdéseit, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 2. §-át, a 39. § (6) bekezdését, az 50. § (1) bekezdését, az 50. § (2) bekezdés a) pontját, az 50. § (5) bekezdését, az 51. § (7) bekezdését, az 52. § (1)–(2) bekezdéseit, a 85. § (1)–(2) bekezdéseit, 97. §-át, a Kstv. 21. § (2)–(5) bekezdését, a Kstv. 29. § (7) bekezdését, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (4)–(5) bekezdéseit.
- [20] Előadták, a végrehajtás elrendelésének akadályát képezte, hogy a kártalanítási összeg mind a mai napig nem került a részükre kifizetésre, azok jelenleg is a jogi képviselőjük elkülönített ügyvédi letéti számláján vannak letétként kezelve. További akadályát képezte a végrehajtás elrendelésének – a BH 2015.6.162 számú eseti döntésben kifejtettekkel összhangban –, hogy az esedékessé vált késedelmi kamat teljes összege sem került a részükre megfizetésre, megsértve ezzel a teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás követelményét.
- [21] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság az ítéletében az alkalmazandó jogszabályi rendelkezésekből téves, megalapozatlan és helytelen következtetést vont le, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kisajátítási határozattal szemben előterjesztett keresetlevél és az annak eredményeként elrendelt halasztó hatály sem akadályozhatja meg az Ákr. 132. §-a, a hatóság végleges döntéséhez kapcsolódó végrehajtás elrendelhetőségét. Ez a jogértelmezés sérti a Kp. 52. § (1) bekezdését, ellentétes a Kp. 52. §-ához fűzött miniszteri indoklással, amely szerint, ha a bíróság elrendeli a halasztó hatályt, a közigazgatási cselekmény végrehajtása nem rendelhető el, az abból származó jog nem gyakorolható, sem más módon nem hatályosulhat a cselekmény. Ellentétes a Kúria Kfv.37.500/2023/5. számú precedensképes határozatának [35] és [41] bekezdéseiben kifejtettekkel, amely utalt a Kfv.37.264/2022/6. számú határozatra.
- [22] Hangsúlyozták, hogy a halasztó hatály elrendelése iránti kérelmüket azt megelőzően terjesztették elő, hogy a részleges kisajátítási határozatban meghatározott birtokbaadási kötelezettség teljesítésére vonatkozó határidő elkezdődött volna, így a közigazgatási cselekmény végrehajtási szakba sem érhetett. Ez következik a Kp. 50. §-ához fűzött törvényalkotói indoklásból, mely szerint az azonnali jogvédelmi eszköz alkalmazásának célja a közvetlenül fenyegető hátrány elhárítása, a vitássá tett jogviszony ideiglenes rendezése, a jogvitára okot adó állapot változatlan fenntartása lehet. A Kp. 52. § (1) bekezdésének utolsó mondatrészében foglalt rendelkezése „egyéb módon sem hatályosulhat” pontosan azt jelenti, hogy a támadott közigazgatási cselekményből semmilyen joghatás nem származhat, így az abban foglalt kötelezettség teljesítésére nyitva álló határidő sem tud letelni.
- [23] Kifejtették, hogy a támadott kisajátítási határozattal együtt értelmezhető a birtokbaadási kötelezettség teljesítésére meghatározott határidő is, mert maga a kisajátítási határozat tartalmazza a birtokbaadási határidőt is, és ha a kisajátítási határozat halasztó hatálya elrendelésre kerül, az a határozatban foglalt birtokbaadási határidőre is vonatkozik, ekként a birtokbaadás vonatkozásában is érvényes a halasztó hatály.
- [24] Véleményük szerint a birtokbaadási kötelezettség önkéntes teljesítése az azonnali jogvédelmet is tartalmazó keresetlevél I. rendű alperes tudomására jutásától, azaz 2023. november 23. napjától kezdődően, az azonnali jogvédelem iránti kérelmük Törvényszék által történő elbírálásáig 2024. február 5. napjáig nem volt vizsgálható, és rajtuk nem volt számonkérhető. A halasztó hatály a kisajátított ingatlan és a rajta található felépítmények birtokba adása és elhagyása tekintetében a jogerős közbenső ítélet meghozataláig, az azonnali jogvédelmet elrendelő végzés ellen előterjesztett alperesi fellebbezési kérelem jogerős elbírálásáig, majd pedig a felülvizsgálati eljárás befejezéséig 2023. november 23. napjától egészen 2024. október 24. napjáig folyamatosan fennállt.
- [25] Rámutattak arra, hogy az azonnali jogvédelem keretében szabályozott halasztó hatály dogmatikailag tágabb kategória, amely magában foglalja a végrehajtás elrendelésének, a végrehajtás felfüggesztésének és a végrehajtás foganatosításának a tilalmát is. Nézetük szerint az elsőfokú ítélet sérti a Kp. 2. § (1) bekezdésében meghatározott hatékony jogvédelem elvét, mert nem biztosította számukra közigazgatási tevékenységgel megvalósított jogsértéssel szemben a hatékony jogvédelmet.
- [26] Összefoglalóan hangsúlyozták, hogy a végrehajtás elrendelésének az Ákr. 132. § szerinti feltételei nem álltak fenn végzés az I. rendű alperesi végzés meghozatalának időpontjában, az I. rendű alperes az önkéntes teljesítésre nyitva álló határidő előtt rendelkezett a végrehajtás elrendeléséről, úgy, hogy a II. rendű alperes nem tett eleget a részleges kisajátítási határozatban foglalt késedelmi kamat teljes megfizetésével kapcsolatos kötelezettségének sem, így a végrehajtás elrendelése idő előtti és jogsértő volt.
- [27] Hivatkoztak továbbá arra, hogy az I. rendű alperes a végrehajtás elrendeléséről az Ítéletábrla végzésére is figyelemmel az azonnali jogvédelem hatályának fennállása alatt jogsértő módon rendelkezett a Kp. 51. § (7) bekezdésére figyelemmel, amely szerint az azonnali jogvédelmet biztosító végzés hatálya a perorvoslati kérelem benyújtására nyitva álló határidő utolsó napján vesztí hatályát.
- [28] Végezetül utaltak arra, hogy a részleges kisajátítási határozat véglegessé és anyagi jogerőssé akkor válik, amikor már nem kezdeményezhető ellene bírósági felülvizsgálat, mint jogorvoslat, és nem kezdeményezhető ellene felülvizsgálati eljárás sem, mint rendkívüli jogorvoslat, mert ez következik az Ákr. 82. §-ához, a döntés véglegességéhez fűzött jogalkotói indoklásból is, és fentiek szerint kifejtet jogértelmezésből, ezért téves és megalapozatlan az ítélet [39] bekezdésében szereplő megállapítás. A Kp. 85. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróságnak a döntése meghozatalakor figyelemmel kellett volna lennie arra a tényre, hogy a jogerős közbenső ítélettel szemben azonnali jogvédelem iránti kérelmet is tartalmazó felülvizsgálati kérelemmel éltek, és a Kúria elrendelte a halasztó hatályt a kisajátított ingatlanrész birtokba adása tekintetében a felülvizsgálati eljárás befejezéséig.

- [29] Az I. rendű alperes és a II. rendű alperes a felülvizsgálati ellenkérelmeikben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték, tekintettel arra, hogy az nem sérti a felülvizsgálati kérelemben felhívott rendelkezéseket, továbbá nem tér el a hivatkozott kúriai határozatoktól.
- A Kúria döntése és jogi indokai**
- [30] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [31] A Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Kp. 108. § (1) bekezdése szerint a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelmek keretei között vizsgálta felül.
- [32] A Kp. 120. § (5) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.
- [33] A Kúria szerint az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntést hozott, azonban az általa megállapított tényállást az [1]–[9] bekezdésben foglaltak szerint, míg az indokolásban kifejtett jogi érvelését a következők szerint pontosítja.
- [34] A Kúria mindenekelőtt kiemeli, hogy a kártalanítás összege utáni késedelmi kamat mértékével és annak megfizetésével kapcsolatban előadottak a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálhatók. A felülvizsgálati eljárásban ugyanis az elsőfokú ítélet jogszerűségét, illetőleg a kúriai joggyakorlatnak való megfelelést kell vizsgálni. Nem lehet a felülvizsgálat tárgya olyan jogkérdés, amelyre az elsőfokú eljárásban nem hivatkoztak, ezáltal arról az elsőfokú bíróság állást sem foglalt. Mindezen, az I. rendű alperesi eljárás jogszerűségét érintő kérdések a felülvizsgálat körén kívül maradnak.
- [35] Az Ákr. 82. § (1) bekezdése értelmében a hatóság döntése végleges, ha azt a hatóság már – az e törvényben meghatározott kivételekkel – nem változtathatja meg. A véglegesség a döntés közlésével áll be.
- [36] Az Ákr. 132. §-a szerint, ha a kötelezett a hatóság végleges döntésében foglalt kötelezésnek nem tett eleget, az végrehajtható.
- [37] Az Ákr. 133. § (1) bekezdése kimondja, hogy a végrehajtást – ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik – a döntést hozó hatóság, másodfokú döntés esetén pedig az elsőfokú hatóság rendeli el.
- [38] A Kúria rámutat arra, hogy a végrehajtás elrendelése során arról dönt a hatóság, hogy a végrehajtás előfeltételei fennállnak-e. Ezek szerint szükséges, hogy rendelkezésre álljon egy végleges döntés, és az valamilyen kötelezést – tűrést vagy tevőleges magatartást – tartalmazzon, továbbá a teljesítési határidőben a kötelezett kötelezettségének önként ne tegyen eleget. A végrehajtást elrendelő hatóságnak nem feladata annak vizsgálata, hogy a kötelezett milyen okból kifolyólag nem teljesítette a végrehajtható határozatban előírt kötelezettséget.
- [39] Jelen esetben az I. rendű alperes a végzése meghozatalakor a kisajátítási határozat véglegessé válásán túlmenően azt vizsgálhatta, hogy a felperesek a kisajátítási határozatban előírt, az őket terhelő kötelezettségüknek az arra meghatározott határidőben önkéntesen eleget tettek-e, azaz a II. rendű alperes birtokába bocsátották-e a kisajátított ingatlant a kártalanítási összegek kifizetését követő hatvanadik napig.
- [40] A kártalanítási összeg kifizetését illetően a Kstv. 21. § (2) bekezdése kimondja, hogy azt egy összegben kell megfizetni. A kifizetés a kártalanításra jogosult fizetési számláját vezető pénzforgalmi szolgáltató útján történik. Ha a kártalanításra jogosult fizetési számlát nem jelöl meg, részére a kártalanítást fizetési számláról történő készpénzkifizetéssel, postai úton kell teljesíteni.
- [41] A Kúria rögzíti, hogy a kisajátítási határozatában az I. rendű alperes felhívta a felpereseket, hogy a kártalanítási összeg átutalása érdekében 8 napon belül közöljék a bankszámlaszámukat. A felperesek a felhívásra maguk jelölték meg a jogi képviselőjük ügyvédi letéti számláját, mint azt a fizetési számlát, amelyre a kártalanítási összegek kifizetését kérték teljesíteni. Az a körülmény, hogy a felperesek a saját döntésük folytán nem veszik fel a letéti számláról a részükre átutalt kártalanítási összegeket, a kifizetés megtörténtének tényét – amelyet a perben csatolt letéti igazolás kétséget kizáróan igazol – nem befolyásolja. Erre hivatkozással nem mentesülhetnek az őket terhelő kötelezettség teljesítése alól.
- [42] A rendelkezésre álló bizonyítékok (kifizetési bizonylat, letéti igazolás) okszerű mérlegelése alapján, helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság az ítélet [35] bekezdésében a kifizetés 2023. november 27-i megtörténtét. Ettől az időponttól kellett számítani a kisajátítási határozatban előírt kötelezettség teljesítésére nyitva álló 60 napos határidőt, amely 2024. január 26-án telt le. A felperesek a kötelezettségüket 2024. január 26. napjáig teljesíthették volna önkéntesen, ám kötelezettségüknek – általuk sem vitatottan – nem tettek eleget, így a határozat végrehajthatóvá vált.
- [43] A Kp. 50. § (1) bekezdése kimondja, hogy akinek jogát, jogos érdekét a közigazgatási tevékenység vagy az azzal előidézett helyzet fenntartása sérti, a közvetlenül fenyegető hátrány elhárítása, a vitássá tett jogviszony ideiglenes rendezése, illetve a jogvitára okot adó állapot változatlan fenntartása érdekében a bíróságtól az eljárás során bármikor azonnali jogvédelmet kérhet. A (2) bekezdés a) pontja értelmében azonnali jogvédelem keretében halasztó hatály elrendelése kérhető. A (3) bekezdés szerint a kérelem benyújtásáról a bíróság az alperest haladéktalanul, de legkésőbb három napon belül értesíti. Az (5) bekezdés alapján a közigazgatási cselekmény végrehajtását érintő kérelem előterjesztéséről az alperes haladéktalanul, de legkésőbb három napon belül értesíti a végrehajtást fogantatosító szervet. A Kp. 52. § (1) bekezdése szerint, ha a keresetlevél benyújtásának nincs halasztó hatálya, a bíróság elrendelheti annak részleges vagy teljes halasztó hatályát. A halasztó hatály elrendelése esetén a közigazgatási cselekmény nem hajtható végre, és egyéb módon sem hatályosulhat. A (2) bekezdés kimondja, hogy a végrehajtás a kérelemnek a végrehajtást fogantatosító szerv tudomására jutásától annak elbírálásáig, de legkésőbb az elbírálásra nyitva álló határidő elteltéig nem fogantatosítható. A tudomásszerzésig fogantatosított végrehajtási cselekmények a bíróság eltérő rendelkezésének hiányában hatályban maradnak.

- [44] A Kúria határozata [35] bekezdésében kimondta, hogy a keresetlevél benyújtásának a Kp. 52. § (1) bekezdése alapján van halasztó hatálya a közigazgatási cselekményre, vagyis akkor, amikor a bíróság elrendeli annak részleges vagy teljes halasztó hatályát. Ez esetben valóban nem hajtható végre a közigazgatási cselekmény, és más módon sem hatályosulhat. Ha pedig a közigazgatási cselekmény a halasztó hatály elrendelése esetén nem hajtható végre, akkor ebből *a contrario* következik, hogy mindaddig, amíg a bíróság nem rendeli el a halasztó hatályt, a döntés végrehajtható. Ha tehát a bíróság nem akasztja meg az azonnali jogvédelem valamely eszközével a hatályosulást, a közigazgatási cselekményből folyó kötelezettségek végrehajthatók a közigazgatási per alatt is, a közigazgatási cselekmény egyéb módon is hatályosulhat. A határozat a [37] bekezdésében azt is kimondta, hogy pusztán az azonnali jogvédelem iránti kérelem előterjesztése nem akadályozza a közigazgatási cselekmény végrehajtását.
- [45] A Törvényszék olyan időpontban, 2024. február 5-én rendelte el a keresetlevél benyújtásának halasztó hatályát, amikor a kötelezettség önkéntes teljesítésére nyitva álló határidő már eltelt, azaz a határozat végrehajtható volt.
- [46] A Kp. 51. § (7) bekezdése alapján az azonnali jogvédelmet biztosító végzés az eljárást befejező határozat jogerőre emelkedésével veszti hatályát, ha azt a bíróság tanácsa az eljárás során a felek kérelmére vagy hivatalból nem helyezte hatályon kívül. A bíróság ettől eltérő időpontot is megállapíthat, amely nem lehet későbbi, mint a perorvoslati kérelem benyújtására nyitva álló határidő utolsó napja.
- [47] A Törvényszék a keresetlevél halasztó hatályát a jogalap tárgyában hozandó ítélet jogerőre emelkedéséig terjedő időre rendelte el. A Törvényszék 2024. március 8-án meghozta és a felek jelenlétében kihirdette a közbenső ítéletét, amely 2024. március 8-án jogerőre emelkedett, ebből következően a Törvényszék által elrendelt halasztó hatály 2024. március 8-án megszűnt. Ezt a tényt nem befolyásolja, hogy a felperesek jogi képviselője a jogerős közbenső ítéletet 2024. április 23. napján vette kézhez, mivel a halasztó hatály az elsőfokú ítélet jogerőre emelkedésének időpontjáig és nem a jogerős ítélet felekkel történő közlésének időpontjáig lett elrendelve.
- [48] A fentiek szerint a halasztó hatály annak bíróság általi elrendelésével áll be, nem az arra irányuló kérelem benyújtása és az I. rendű alperes arról való tudomásszerzése időpontjában. Minderre tekintettel azt kellett vizsgálni, hogy amikor az I. rendű alperes elrendelte a kötelezettség végrehajtását, akkor volt-e hatályban halasztó hatály, amely akadályt képezte a végrehajtás elrendelésének. A kisajátítási határozat végrehajtásának elrendelésekor – 2024. május 23-án – nem állt fenn halasztó hatály, mert egyrészt a Törvényszék által elrendelt halasztó hatály 2024. március 8. napján megszűnt, másrészt, mert a felperesek azonnali jogvédelem iránti kérelmet is tartalmazó felülvizsgálati kérelmet 2024. május 23-án benyújtottak ugyan, de a Kúria csak 2024. június 27-én rendelte el a halasztó hatályt. Az azonnali jogvédelem iránti kérelem előterjesztésének – épp úgy, ahogy a keresetlevéllel egyidejűleg előterjesztett ilyen kérelemnek – önmagában halasztó hatálya nincs. Halasztó hatálya a közigazgatási cselekménynek csak akkor lesz, ha azt a bíróság, felülvizsgálati kérelem esetében a Kúria elrendeli. A végrehajtás elrendelésekor tehát azonnali jogvédelem nem volt hatályban.
- [49] A végrehajtás elrendelésének jogszerűségét nem érinti az alaki és anyagi jogerő körüli dogmatikai fejtegetés, ugyanis a végrehajtás elrendelésének Ákr. 132. §-a szerinti feltétele a végrehajtandó döntés véglegessége, ez kizárólag a határozat közlésével beálló joghatást, nem pedig a végleges határozat anyagi jogerőssé válását jelenti.
- [50] A Kúria Kfv.37.500/2023/5. számú precedensképes határozatának [35] bekezdésében utalt az azonnali jogvédelem körében a Kfv.37.264/2022/6. számú ítéletében foglaltakra és kifejtette, hogy az azonnali jogvédelem intézménye a közigazgatási cselekmény által kiváltott joghatás beálltát időlegesen hivatott megátolni, vagyis az olyan joghatás is figyelembevételre kerülhet, amelynek kiindulópontja a perbeli közigazgatási cselekmény és amely más eljárásra kihatóan is negatív hatásokkal jár. A Kúria a határozat [41] bekezdésében kifejtette, a keresetlevél halasztó hatályának éppen az a rendeltetése, hogy a keresettel támadott közigazgatási cselekmény – se az adott közigazgatási jogvita, se más eljárás tekintetében, se pedig semmilyen más módon – ne hatályosulhasson, így annak véglegességéből fakadó jogkövetkezmenyt se lehessen levonni. Ezen elvi tételektől az elsőfokú ítélet eltér, ezért annak [37] és [39] bekezdéseit a Kúria mellőzi.
- [51] Az elsőfokú bíróság a fentiek szerint - érdemben - helytállóan értékelte jogszerűnek az I. rendű alperes végzését, a felülvizsgálati kérelemben előadottak nem voltak alkalmasak ennek cáfolatára.
- [52] A kifejtettékre figyelemmel a Kúria a Kp. 121. § (2) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

(Kúria Kfv.VI.37.020/2025/7.)

262 Amennyiben a jogerős ítélet indokolása a felperes előkészítő iratában foglalt, illetve a tárgyaláson előadott, az ügy érdemi elbírálásával kapcsolatos, a keresetben foglaltak alátámasztására vonatkozó észrevételeit, jogi érvelését nem tartalmazza, a bíróság az észrevételekkel érintett körben a tényállást nem tisztázza, tényállást nem állapít meg, az ítélet erre vonatkozóan jogi indokolást nem tartalmaz, az ítélet indokolása nem felel meg a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (5) bekezdése szerinti, az ítélet indokolásával szemben támasztott követelményeknek és az ítélet hatályon kívül helyezésének az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasításának van helye [2017. évi I. törvény (Kp.) 84. § (2) bek.; 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 346. § (5) bek.].

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás

- [1] A felperes német állampolgár, 2000 óta Magyarországon él, magyarországi lakóhellyel rendelkezik, 2000. december 1-jétől Németországban részesül nyugellátásban; Németországban 2000. május 1. óta nem rendelkezik egészségbiztosítással, mert onnan önként

- kijelentkezett. Az alperes a felperes részére 2013. november 27-én TAJ számot tartalmazó hatósági igazolványt állított ki, melynek érvényessége 2023. május 22-én lejárt. A felperes 2024. március 27-én TAJ számának újra érvényesítése, valamint TAJ számot tartalmazó hatósági igazolvány kiállítására irányuló kérelmet nyújtott be az alperesnél.
- [2] Az alperes 2024. április 3-án kelt határozatával elutasította a felperes kérelmét. Határozatát azzal indokolta, hogy a felperes 2020. december 1-jétől nyugellátásban részesül Németországban, az Európai Parlament és Tanács 2004. április 29-i 883/2004/EK rendelete a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról (a továbbiakban: Koordinációs rendelet) 24. cikk (1) bekezdése, (2) bekezdés a) pontja és a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló 2019. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 3. §-a, a 22. § (2)–(4) bekezdései alapján Magyarországon egészségügyi szolgáltatást csak a külföldi biztosítás terhére, a külföldi biztosító hozzájárulásával vehet igénybe, egészségügyi szolgáltatási járulék fizetésére nincs lehetőség.
- A felperes keresete, az alperes védekezése**
- [3] A felperes módosított keresetében elsődlegesen a határozat megváltoztatását kérte akként, hogy a Magyarországon az egészségbiztosítási jogviszonya 2024. március 27. napjára visszamenőleg létrejött, másodlagosan a határozat megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte a Koordinációs rendelet 8. cikke, 24. cikk (1) bekezdése, (2) bekezdés a) pontja, a Tbj. 3. §-a, 22. § (2) és (4) bekezdése, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 6. § (1) és (3) bekezdése, a Magyar Köztársaság és a Németországi Szövetségi Köztársaság között létrejött a szociális biztonságról szóló, 1998. május 2-án, Budapesten aláírt Egyezmény kihirdetéséről szóló 2000. évi XXX. törvény (a továbbiakban: Egyezmény) 5. cikkelye, 14. cikkely (1) bekezdése és 18. cikkely (3) bekezdése, valamint az 1/2019. KMJE határozat megsértésére hivatkozva. Előadta, hogy 2000 óta él Magyarországon, azóta kisebb megszakítással, de 2004-től folyamatosan rendelkezik Magyarországon egészségbiztosítással, amelyet részére először az Egyezmény alapján biztosított az alperes. A német egészségbiztosítása 2000. május 1-től megszűnt, Németországban egészségbiztosítási jogviszonyt 80 év feletti nyugdíjas rákbetegként nem tud létesíteni, mert a feltételeknek nem tud megfelelni. Az elmúlt húsz évben a magyar egészségbiztosítási jogviszonya, a Magyarországon teljesített járulékfizetése alapján vette igénybe az egészségbiztosítási szolgáltatásokat, körülményeiben ezen időszak alatt semmilyen változás nem következett be. Az alperes a határozatával a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogait sértette; az a körülmény, hogy Németországból nyugellátásban részesül, nem azonos azzal, hogy Németországban egészségbiztosítással is rendelkezik és ott természetbeni ellátásra jogosult lenne. Az alperes 2005. január 5. napján kelt, vagyis a Koordinációs rendelet hatályba lépése után küldött levelében arról tájékoztatta, hogy a hatósági igazolvány érvényességi ideje addig tart, amíg az EGT-s tartózkodási engedélye érvényes, illetve addig, amíg a jogviszonya fennáll. Mivel a Koordinációs rendelet 2004. május 20-i hatályba lépése előtt rendelkezett Magyarországon járulékfizetés ellenében társadalombiztosítási jogviszonnyal, a Koordinációs rendelet 8. cikke által alkalmazni rendelt Egyezmény rá nézve kedvezőbb rendelkezése alapján is jogosult egészségbiztosítási jogviszony létrehozására, illetve fenntartására.
- [4] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a TAJ igénylésének időpontjában az ügyfél már öregségi nyugdíjban részesült Németországban, nem jelentkezhetett volna be egyéni járulékfizetésre Magyarországon. A megszerzett jogát visszamenőlegesen nem vonta el, azonban a TAJ kártyájának a lejártával és hosszabbítási igényével a helyzetet felülvizsgálta és megállapította, hogy az ügyfél nem jogosult Magyarországon természetbeni ellátás biztosítására magyar költségen, kizárólag a német állam költségére vehet igénybe természetbeni ellátásokat. A felperes jogosultsága határozott ideig állt fenn, ezért a szerzett jog elvesztése fel sem merülhet annak lejártával. Az a körülmény, hogy Németország nem tud az ügyfél számára S1 nyomtatványt kiállítani, mert a német egészségbiztosítóból kilépett, nem az alperes döntési kompetenciájába tartozik.
- Az elsőfokú bíróság ítélete**
- [5] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét a Tbj. 3. §-a, a 22. § (2) bekezdése, a Koordinációs rendelet 22. cikk (1)–(2) bekezdései és 91. cikke alapján elutasította. Megállapította, hogy a felperes német állampolgár, magyarországi állandó lakóhellyel rendelkezik. Németországban részesül nyugdíjban, azonban Németországban egészségbiztosítással nem rendelkezik. Az Európai Unióban a nyugdíjasok abban az államban jogosultak teljes körű egészségügyi ellátásra, ahol életvitelszerűen tartózkodnak (lakóhelyük van). Ennek megfelelően a külföldi állampolgárságú, Magyarországon letelepedett, az országban állandó lakcímmel rendelkező és valamely EU-tagállam társadalombiztosítási rendszerének terhére nyugellátásban részesülő nyugdíjasok számára Magyarországon a magyar állampolgárságú nyugdíjasokkal megegyező módon biztosított az állami egészségügyi ellátás, amennyiben a nyugellátást folyósító külföldi szerv a nyugdíjas számára igazolást állít ki az ellátásra való jogosultságról. A felperes Németországban egészségbiztosítással önkéntes döntése alapján nem rendelkezik, ezért Magyarországon természetbeni ellátásra sem jogosult.
- [6] A felperes jóhiszeműen szerzett jogai nem sérültek azzal, hogy a TAJ számának újra érvényesítése iránti kérelmének az elbírálása során az alperes a TAJ számot tartalmazó hatósági igazolvány kiadása tekintetében felülvizsgálta a jogosultsági feltételeket és a természetbeni ellátásra jogosultság jogszabályi feltételei hiányát állapította meg, illetve kérelmét elutasította. A korábbi adminisztrációs vagy egyéb okokból bekövetkezett hiba alapján az ellátásra jogosultság, illetve a határozott időtartamra megállapított jogosultság lejártá esetén a szerzett jogok elvesztése nem állapítható meg. Az alperes tájékoztató leveléből megállapítható, hogy a hatósági igazolvány érvényességi ideje addig tart, amíg az

EGT-s tartózkodási engedély érvényes, illetve amíg a jogviszony fennáll, illetve abban rögzítették, hogy a felperesnek az orvosi ellátás igénybevétele során a nyugdíjas igazolványt is be kell mutatnia, amely azt igazolja, hogy magyar nyugdíjat kap, ezzel az igazolvánnyal azonban nem rendelkezett, és nem rendelkezik.

A felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

- [7] A felperes felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan a jogerős határozat megváltoztatását, a támadott közigazgatási cselekmény megsemmisítését, az alperes új eljárás lefolytatására utasítását, továbbá perköltségben marasztalását kérte a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdése, a Koordinációs rendelet 8. cikk (1) bekezdése, az Egyezmény 5. cikkelye, 14. cikkely (1) bekezdése, 18. cikkely (3) bekezdése, a Tbj. 3. §-a és az Ákr. 6. §-a rendelkezéseinek megsértésére, valamint arra hivatkozva, hogy az ítélet ellentétes a Kúria Pfv.21.347/2011/11., Kfv.V.35.239/2017. számú és a Fejér Megyei Bíróság Gf.40.042/2004/7. számú határozatával.
- [8] A felperes előadta, hogy a jogerős ítélet indokolása hiányos, az elsőfokú bíróság döntése meghozatala során figyelmen kívül hagyta a keresetlevelében, a 2024. augusztusi beadványában foglalt, valamint a tárgyaláson előadott, a Koordinációs rendelet 8. cikk (1) bekezdésével és az Egyezmény rendelkezéseivel kapcsolatos érveit és tényállításait. A Kúria határozata szerint az ítéletnek a kereset minden egyes részére kell tartalmaznia rendelkezést és indokolást, a bíróság azonban nem foglalkozott azzal a hivatkozással, hogy a Koordinációs rendelet hatálybalépése (2004. május 20.) előtt rendeltetett Magyarországon társadalombiztosítási jogviszonnyal járulékfizetés ellenében a 2001. január 1-től 2001. december 31-ig, a 2002. január 10-től 2002. december 31-ig terjedő időszakra, valamint 2004. május 14-től, ezért a rendelet hatályba lépése előtt hatályban lévő jogszabályok alapján jogosult volt járulékfizetés ellenében jogviszony létesítésére; a biztosított státuszról szóló igazolásokat (F7-F9) is csatolta. Erre figyelemmel a rá, mint kedvezményezettre kedvezőbb jogi hatást kiváltó, a Koordinációs rendelet alkalmazását megelőzően megkötött Egyezmény 14. cikkelyének rendelkezéseit kellett volna alkalmazni, lehetővé kell tenni részére a társadalombiztosítási jogviszony létrehozását járulékfizetés ellenében.
- [9] Az elsőfokú bíróság az alkalmazandó jogszabályokat tévesen értelmezte, illetve határozta meg. A Koordinációs rendelet 91. cikke, amely azt a végrehajtási rendelete hatályba lépése napjától rendeli alkalmazni, általános rendelkezés, míg a 8. cikk „különleges”, a személyek egy meghatározott csoportjára érvényes; a Koordinációs rendelet 8. cikk alkalmazását a *lex specialis derogat legi generali* jogelv is alátámasztja. A Tbj. 3. § alapján az uniós rendelet alkalmazását jelenti az is, ha a Koordinációs rendelet saját továbbutaló szabálya alapján alkalmazzuk a kétoldalú egyezményt; az az érvelés, hogy az Egyezmény hatálya korlátozott, értelmetlen, hiszen maga a Koordinációs rendelet teszi kötelezővé annak alkalmazását. Helyes értelmezés szerint az Egyezmény felperesre kedvezőbb rendelkezéseit kellett volna alkalmazni.
- [10] A felperes kifogásolta azon érvelése figyelmen kívül hagyását is, hogy a német biztosítóval a biztosítási jogviszony újbóli létrehozása lehetetlen, a perben is csatolt megkereséseire a német hatóság arról tájékoztatta, hogy a hatályos német szabályozás szerint 55 éves kortól csak abban az esetben létesíthető egészségbiztosítási jogviszony, amennyiben az elmúlt öt évben legalább egy napig fennállt egészségbiztosítási jogviszony (pl. munkaviszony létesítése folytán). A felperes szerint az a körülmény, hogy az alperes több mint húsz éven át változatlan feltételekkel, azonos jogi helyzetben, annak tudatában, hogy Németországból kap nyugdíjat, megkötötte vele a biztosítást, vezetett oda, hogy számára a biztosítási jogviszony létrehozása később, igénye elutasításakor már lehetetlenné vált; az alperes azon érvelése, hogy egymás után rossz határozatokat hozott, nem foghat helyt. A felperes azonos tényállás mellett igénye azonos elbírálására jogosult, amelynek során jelentősége van annak, hogy a társadalombiztosítási jogosultságát – jóhiszemű eljárás mellett – még a Koordinációs rendelet hatályba lépése előtt megszerezte. Az alperes a jóhiszeműen megszerzett és gyakorolt jogát sértette azzal, hogy a korábbi döntéseivel ellentétesen TAJ kártyát nem állította ki részére, illetve a társadalombiztosítási jogviszony újbóli létrehozását megtagadta.
- [11] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és a döntés jogi indokai

- [12] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdésének alkalmazásával befogadta, majd az érdemi elbírálás eredményeként megállapította, hogy az – az alábbiak szerint – alapos.
- [13] A Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 108. § (1) bekezdése szerint, a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül.
- [14] A Kúria mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy a felülvizsgálati eljárás során elsősorban joggyakorlat-egységesítő és -fejlesztő tevékenységet folytat, ezért a felülvizsgálati kérelem csak jogkérdésre irányulhat, a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs, a Kúria a jogerős határozat meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt [Kp. 115. § (1) bekezdés, 120. § (5) bekezdés].
- [15] A következetes bírói gyakorlat szerint a kereseti kérelemhez kötöttség elve alapján a közigazgatási jogvitát a bíróságnak a kereseti kérelem, a felek által előterjesztett kérelmek és jognyilatkozatok keretei között kell elbírálnia [Kp. 2. § (4) bekezdés]; a bíróság a közigazgatási tevékenység jogszerűségét a kereseti kérelem korlátai között vizsgálja [Kp. 85. § (1) bekezdés]. A közigazgatási pert keresetlevéllel kell megindítani, amelynek tartalmaznia kell az alaki követelmények mellett, az ügy érdemi elbírálását megalapozó követelményeket is (a közigazgatási tevékenységgel okozott jogsérelmet, az annak alapjául szolgáló tények, illetve azok bizonyítékai

- előadásával), valamint a bíróság döntésére irányuló határozott kérelmet [Kp. 37. § (1) bekezdés *f* és *g* pont]. A bíróság döntésére irányuló határozott kérelem nem általában vonatkozik valamely közigazgatási tevékenység jogszerűségének vizsgálatára, hanem a felperesnek keresetében pontosan meghatározott irányú felülvizsgálatot kell kérnie, amely meghatározza a bíróság számára azokat a korlátokat, amelyek között a közigazgatási tevékenység jogszerűségét vizsgálhatja, illetve a kereseti kérelem kimerítésének kötelezettsége miatt vizsgálni köteles [Kp. 86. § (1) bekezdés]. A fenti követelményekhez szorosan kapcsolódik a Pp. 346. § (5) bekezdése, amely szerint az ítélet jogi indokolásának tartalmaznia kell az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség esetén azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte. A jogi indokolásnak tartalmaznia kell azokat az okokat is, amelyek miatt a bíróság jogkérdésben eltért a Kúria közzétett határozatától, vagy az arra irányuló indítványt elutasította.
- [16] Az indokolt bírói döntéshez való jog – az Alkotmánybíróság gyakorlatában – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményének garanciális jelentőségű részjogosítványát képezi, amely a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy a bíróság a döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően számot kell adnia. A bírósági eljárás tisztességessége (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a kereseti kérelem kimerítésének követelménye, a bíróság indokolási kötelezettsége nem jelenti a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettségét, különösen nem a szubjektív elvárásait is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatását (30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32]). A tisztességes eljárásból fakadó elvárás az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. (7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [47]; 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]).
- [17] A Kúriának a felülvizsgálati kérelemben foglaltak, a kérelem tartalom szerinti elbírálásának követelménye [Kp. 2. § (4) bekezdés] alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének eleget tett-e, a Kp. 2. § (4) bekezdésében, a Kp. 86. § (1) bekezdésében, illetve a Pp. 346. § (5) bekezdésében foglalt szabályokat megtartotta-e, a jogerős ítélet indokolása megfelel-e a fentiekben ismertetett követelményeknek.
- [18] A felperes a keresetében foglaltak alátámasztására 2024. augusztus 21-én kelt beadványában, valamint a 2024. november 7-i tárgyaláson részletesen megjelölte azokat a tényeket és az álláspontja szerint alkalmazandó jogszabályi rendelkezéseket [Koordinációs rendelet 8. cikk (1) bekezdés, Tbj. 3. §, Egyezmény 14. cikkely, stb.] felhívásával és értelmezésével kifejtette érveit arra vonatkozóan, hogy az igényelt jogosultság megilleti. A Kúria erre figyelemmel megállapította, hogy a felperes felülvizsgálati kérelmében alappal kifogásolta, hogy a jogerős ítélet indokolása az ügy érdemére vonatkozó lényeges nyilatkozatok, érvelések tekintetében hiányos, nem tartalmaz indokolást, az elsőfokú bíróság a felperes által a jogosultsága alátámasztására előadottakra nem ad érdemi választ; az ítélet az ügy érdemi elbírálásával kapcsolatos, az Egyezmény alkalmazhatóságára vonatkozó tényállításait, nyilatkozatait, jogi érvelését nem tartalmazza; ebben a körben a bíróság a tényállást nem tisztázta, tényállást nem állapított meg, az ítéletben ezzel kapcsolatos jogi indokolás nem szerepel.
- [19] A jogerős ítélet indokolásával szemben minimális elvárás, hogy a bíróság abban az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Azzal, hogy az elsőfokú bíróság ezt a kötelezettségét elmulasztotta, a döntése alapjául szolgáló indokokról ebben a körben nem adott számot, megsértette a Kp. 2. § (4) bekezdésében, a Kp. 86. § (1) bekezdésében és a Pp. 346. § (5) bekezdésében foglaltakat, a jogerős ítélet a fentiekben ismertetett, az indokolással szemben támasztott törvényi követelménynek nem felel meg. A Kúria már számos, közzétett határozatában kimondta, hogy a bíróság által megállapított tényállást, illetve az érdemi jogi érvelést nem tartalmazó ítélet érdemi felülvizsgálatra alkalmatlan (pl. Kfv.I.35.165/2012/8., Kfv.VI.35.026/2013/5., Kfv.VI.35.284/2013/10., Kfv.V.35.438/2013/6., Kfv.V.35.648/2013/6., Kfv.I.35.217/2020/10., Kfv.I.35.017/2021/10., Kfv.I.35.019/2021/7., Kfv.I.35.028/2021/7., Kfv.V.35.248/2022/8., Kfv.VI.35.264/2022/5., Kfv.IV.37.204/2022/6., Kfv.V.35.119/2024/7.).
- [20] A Kúria a perbeli ügy kapcsán kiemeli, hogy amennyiben a jogerős ítélet indokolása a felperes előkészítő iratában foglalt, illetve a tárgyaláson előadott, az ügy érdemi elbírálásával kapcsolatos, a keresetben foglaltak alátámasztására vonatkozó észrevételeit, jogi érvelését nem tartalmazza, a bíróság az észrevételekkel érintett körben a tényállást nem tisztázza, tényállást nem állapít meg, az ítélet erre vonatkozóan jogi indokolást nem tartalmaz, az ítélet indokolása nem felel meg a Kp. 84. § (2) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 346. § (5)

- bekezdése szerinti, az ítélet indokolásával szemben támasztott követelményeknek és az ítélet hatályon kívül helyezésének az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasításának van helye.
- [21] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet – a Kp. 121. § (1) bekezdés *a*) pontja alkalmazásával, mellőzve a Koordinációs rendelet és az Egyezmény felülvizsgálati kérelemben felhívott rendelkezései megsértésének az elsőfokú bíróság által el nem végzett vizsgálatát –, hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.
- [22] Az új eljárásban az elsőfokú bíróságnak a felperes által előadott, az Egyezmény alkalmazhatóságára vonatkozó tényállítások és érvek figyelembevételével kell a tényállást tisztáznia, az ítéletben a tényállást megállapítania, majd ezt követően döntenie az alperes határozata jogszerűségéről. Tisztázni kell, hogy a felperes a Magyarországra történő áttelepülését követően, a támadott határozat meghozataláig eltelt időszakban mikor és milyen jogszabályi rendelkezések alapján, mely jogcímen volt jogosult a magyar társadalombiztosítás rendszerében egészségügyi szolgáltatások igénybevételére, illetve mely időszakban biztosította azt az alperes – állításának megfelelően – tévesen, jogalap nélkül a felperes számára. A bíróságnak figyelemmel kell lennie arra, hogy a felek a per során a fenti tényekre vonatkozóan eltérő előadást tettek, a rendelkezésre álló okiratokból és az alperes osztályvezetőjének a tárgyaláson tett tanúvallomásából a felperes el nem bírált kereseti hivatkozása megítéléséhez szükséges tényállást megállapítani nem lehet. Ezért a fent megjelölt körben fel kell hívni a feleket a rendelkezésükre álló, eddig be nem nyújtott valamennyi okirati bizonyíték becsatolására és fel kell hívni őket nyilatkozattételre. Vizsgálni kell a felek között a Koordinációs rendelet hatályba lépése előtt létrejött egészségügyi szolgáltatásra irányuló megállapodásokra tekintettel, hogy a Koordinációs rendelet 8. cikke alapján alkalmazandó-e az Egyezmény 14. cikkelye. Állást kell foglalni az Egyezmény felperes által megjelölt rendelkezései alkalmazhatóságáról; nyilatkoztatni kell az alperest, hogy a tárgyaláson az Egyezmény átmeneti alkalmazhatósága, illetve átmeneti időszak alatt mit értett (mely időszakot, milyen jogszabályi rendelkezés alapján). Az elsőfokú bíróságnak a felek nyilatkozatai beszerzésével, a rendelkezésre álló és az új eljárásban becsatolt okirati bizonyítékok figyelembevételével és értékelésével kell vizsgálnia és állást foglalni a felperes jóhiszeműen megszerzett és gyakorolt joga megsértésére vonatkozó, a Koordinációs rendelet, a Tbj. és az Egyezmény rendelkezéseire alapított érvelése megalapozottságáról. Az elsőfokú bíróságnak döntését a határozatban megjelölt hiányosságok felszámolásával, a Pp. 346. § (4)–(5) bekezdésének megfelelő tartalommal és részletességgel kell megindokolnia.

(Kúria Kfv.VII.45.009/2025/6.)

EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

HATÁROZATAI

I.

C-687/23 Banco Santander ügyben 2025. szeptember 11-én hozott ítélet

A hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozásáról és a 82/891/EGK tanácsi irányelv, a 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/EU, 2012/30/EU és 2013/36/EU irányelv, valamint az 1093/2010/EU és a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2014. május 15-i 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 34. cikke (1) bekezdése a) és b) pontjának, 53. cikke (1) és (3) bekezdésének, valamint 60. cikke (2) bekezdése első albekezdése b) és c) pontjának rendelkezéseit

a következőképpen kell értelmezni:

azokkal nem ellentétes, ha a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 21-i 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvből eredő tájékoztatási követelmények megsértésén alapuló, részvényekké átalakított alárendelt kötvények jegyzésére irányuló szerződés semmisségének megállapítása iránti keresetből, valamint felelősség megállapítása iránti keresetből eredő jogokat úgy kell tekinteni, hogy a 2014/59 irányelv 53. cikkének (3) bekezdése és 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) pontja értelmében az érintett hitelintézet szanálásának időpontjában a „keletkezett” kötelezettségek vagy követelések kategóriájába tartoznak, amennyiben e kereseteket az e hitelintézet alaptőkéjében meglévő részvényeknek a szanálási eljárás keretében történő teljes leírását megelőzően nyújtották be.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozásáról és a 82/891/EGK tanácsi irányelv, a 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/EU, 2012/30/EU és 2013/36/EU irányelv, valamint az 1093/2010/EU és a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2014. május 15-i 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 173., 190. o.; helyesbítések: HL 2019. L 165., 129. o.; HL 2021. L 104., 55. o.) 34. cikke (1) bekezdése a) pontjának, 53. cikke (1) és (3) bekezdésének, valamint 60. cikke (2) bekezdése első albekezdése b) és c) pontjának az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a D. E. és a Banco Santander SA mint a Banco Popular Español SA (a továbbiakban: Banco Popular) jogutódja között azon semmisség és felelősség megállapítása iránti keresetek tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelyeket D. E. nyújtott be olyan hibás és téves információk miatt, amelyeket a többiek között az értékpapírokra vonatkozó nyilvános ajánlattételkor közzéteendő tájékoztatóban a később Banco Popular részvényekké átalakított tőkeinstrumentumok megszerzésekor közöltek vele.

Az alapeljárás

14 2009. október 3-án D. E. a Lera Blava SLU társaság (a továbbiakban: Lera Blava) egyedüli ügyvezetőjeként a Banco Popular által kibocsátott alárendelt kötvényekre átváltoztatható alárendelt kötvényeket jegyzett.

15 2012 májusában e kötvényeket D. E. a Lera Blava nevében eljárva más, kötelezően átváltandó alárendelt kötvényekre cserélte.

16 2013. január 14-én a Lera Blava az elmaradt munkabérek kifizetése keretében D. E.-re ruházta e kötvények tulajdonjogát. A Banco Popular 2013. február 22-én engedélyezte e tulajdonátruházást.

17 2015. november 25-én az említett kötvényeket kötelező átváltás keretében Banco Popular részvényekké alakították át.

18 2016 októberében D. E. keresetet indított a Juzgado de Primera Instancia (elsőfokú bíróság, Spanyolország) előtt a Banco Popular ellen, amelyben azt kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az átváltható alárendelt kötvények megszerzése a beleegyezés hiányán alapuló akarathiba miatt semmis, és rendelje el az e kötvények megszerzése érdekében eredetileg befektetett összegnek az e szerzéstől számított törvényes kamatokkal együtt történő visszatérítését. Másodlagosan azon kár megtérítését kérte, amelyet az okozott, hogy a Banco Popular nem tartotta tiszteletben a pénzügyi eszközök piacaira vonatkozó uniós szabályozásból eredő tájékoztatási követelményeket az említett kötvények 2009 folyamán történő forgalmazása és 2012-ben történő későbbi átváltása során.

19 A Juzgado de Primera Instancia (elsőfokú bíróság) helyt adott e keresetnek, és megállapította a kötelezően átváltandó alárendelt kötvények jegyzésének semmisségét.

20 A Banco Popular fellebbezést nyújtott be e bíróság ítéletével szemben az Audiencia Provincialhoz (tartományi bíróság, Spanyolország), amely helyt adott a fellebbezésnek azzal az indokkal, hogy D. E. nem rendelkezik keresetösségi joggal.

21 D. E. a fellebbezési eljárásban hozott ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Tribunal Supremohoz (legfelsőbb bíróság, Spanyolország), a jelen ügyben kérdést előterjesztő bírósághoz. E bíróság előtt azt állította, hogy az Audiencia Provincial (tartományi

bíróság) tévesen tagadta meg keresetösségi jogának elismerését, holott álláspontja szerint érvényes volt a Lera Blava kötvényei tulajdonjogának az ügyvezetőjére és egyetlen részvényesére történő átruházása.

22 2017. június 7-én az ESZT elfogadta a Banco Popular szanalási programját, amelyet a Bizottság ugyanezen a napon jóváhagyott.

23 E szanalási programot a Fondo de Reestructuración Ordenada Bancaria (rendezett banki szerkezetátalakítási alap, Spanyolország; a továbbiakban: FROB) szintén 2017. június 7-én elfogadott határozatával hajtotta végre. E határozattal többek között nullára csökkentette a Banco Popular alaptőkéjét, egyúttal leértékelt a Banco Popular forgalomban lévő összes részvényét. Az említett határozat következtében D. E. tulajdonosi jogállása megszűnt a Banco Popular azon részvényei tekintetében, amelyeket a jegyzett kötvények átváltását követően szerzett meg, anélkül hogy ellenszolgáltatásban részesült volna.

24 Ezenfelül a FROB a Banco Popular járulékos tőkeinstrumentumainak átalakítása mellett döntött, és a Banco Santanderre ruházta át az ezen átalakítást követően kibocsátott új részvényeket, ezen instrumentumok korábbi birtokosainak hozzájárulása nélkül.

25 2018-ban a Banco Santander lett a Banco Popular egyetemes jogutódja, ez utóbbi bank beolvadásával történő egyesülés révén, amelynek jogi személyisége megszűnt.

26 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy Spanyolországban nagyszámú jogvita van folyamatban, amelyekben a Banco Popular különböző tőkeinstrumentumainak megvásárlói kereseteket indítottak az ezen instrumentumok megszerzésére irányuló szerződések semmisségének megállapítása, az e megszerzésért fizetett ár visszatérítése és/vagy a többek között az értékpapírokra vonatkozó nyilvános ajánlattételkor vagy értékpapírok piaci bevezetésekor közzeendő tájékoztatóban szereplő információk miatti felelősség megállapítása iránt.

27 A 2022. május 5-i Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítéletben (C-410/20, a továbbiakban: Banco Santander [Banco Popular bankszanálás] ítélet, EU:C:2022:351), a Bíróság megállapította, hogy a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének a) pontjával, 53. cikkének (1) és (3) bekezdésével, valamint 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) és c) pontjával ellentétes az, hogy a részvényeknek egy hitelintézet szanalása keretében elrendelt teljes körű leírását követően a többek között az értékpapírokra vonatkozó nyilvános ajánlattételkor közzeendő tájékoztatóban foglalt információk miatti felelősség megállapítása iránti kereseteket és a részvényjegyzési szerződés semmisségének megállapítása iránti kereseteket lehessen benyújtani ezen intézménnyel vagy annak jogutódjával szemben.

28 Ezen ítélet kihirdetését követően a kérdést előterjesztő bíróság továbbra is arra keresi a választ, hogy milyen terjedelmű a felelősség vagy semmisség megállapítása iránti bármely kereset tilalma, amely a jelen ítélet előző pontjában említett, a Bíróság által értelmezett rendelkezéseknek megfelelően valamely szanalási intézkedésből ered. E tekintetben megjegyzi, hogy a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítélet alapjául szolgáló ügyben a felelősség megállapítása iránti keresetek és a semmisség megállapítása iránti

keresetek Banco Popular részvények jegyzésére irányuló szerződésekre vonatkoztak. Ezzel szemben a 2024. szeptember 5-i Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítélet (C-775/22, C-779/22 és C-794/22, a továbbiakban: Banco Santander [Banco Popular bankszanálás II.] ítélet, EU:C:2024:679) alapjául szolgáló ügyekben olyan alárendelt kötvények jegyzésére vonatkozó szerződésekről volt szó, amelyeket e bank szanalását megelőzően Banco Popular részvényekké alakítottak át.

29 Mivel az előtte folyamatban lévő jogvitában szóban forgó átváltható kötvényeket is átalakították Banco Popular részvényekké a szanalási intézkedések e bankkal szembeni elfogadása előtt, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy D. E. hivatkozhat-e a 2014/59 irányelv 53. cikkének (3) bekezdése és 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) pontja értelmében vett, „keletkezett” követelésre e jogvita keretében.

30 E tekintetben kifejti, hogy a spanyol jogban a „keletkezett” kifejezés azt az időpontot jelöli, amikor a kötelezettség teljesítésének követelésére vonatkozó jog létrejön, míg a „lejárat időpontja” kifejezés a kötelezettség teljesítésére meghatározott azon időszak végét jelenti, amelynek lejártával az esedékessé válik. Márpedig az alapjogvitában szóban forgó átváltható kötvények ugyanazon a napon jártak le, amikor azokat részvényekké alakították át, következésképpen a Banco Popular szanalási eljárásának megindítása előtt. Ezenkívül az a bírósági határozat, amely elismerné utóbbi felelősségét az e kötvények jegyzése során okozott esetleges károkért, nem konstitutív hatályú, hanem e felelősség fennállását állapítaná meg, valamint számszerűsítene az e címen járó kártérítést. Ha a kártérítési kötelezettség „függő követelésnek” minősülne a bíróság általi végleges megállapításáig, akkor azt már e megállapítás előtt is „keletkezett” követelésnek kellene tekinteni.

31 Másrészt a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy az előtte folyamatban lévő ügy abban különbözik a jelen ítélet 27. és 28. pontjában említett ítéletek alapjául szolgáló ügyektől, hogy D. E. az átváltható kötvények jegyzésére vonatkozó szerződés semmisségének megállapítása iránti keresetet és felelősség megállapítása iránti keresetet a Banco Popular szanalását megelőzően indította.

32 E körülmények között a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Úgy kell-e értelmezni a [2014/59] irányelv 53. cikke (1) és (3) bekezdésével, valamint 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) és c) pontjával összefüggésben értelmezett 34. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontját, hogy a Banco Popular szanalási intézkedéseiben említett kiegészítő tőkeinstrumentumok között nem szereplő és a bankra vonatkozó szanalási intézkedések elfogadása (2017. június 7.) előtt végül a bank részvényeivé alakított pénzügyi termékek (az ugyanazon bank részvényeire kötelezően átváltandó alárendelt kötvények) forgalmazásából eredő felelősség megállapítása iránti keresetet követően a Banco Popular jogutódjával szemben hozott kártérítési határozatból eredő esetleges követelés vagy jog a 2014/59/EU

irányelv 53. cikkének (3) bekezdésében foglalt leírásra vagy megszüntetésre vonatkozó előírás által érintett kötelezettségnek tekinthető, »még nem keletkezett« kötelezettségként vagy követelésként, ily módon az teljesítettnek tekinthető és nem érvényesíthető a Banco Santanderrel mint a Banco Popular jogutódjával szemben, amennyiben az e kötelezettség alapjául szolgáló keresetet a bank szanalási eljárásának lezárását megelőzően nyújtották be?

2) Vagy éppen ellenkezőleg, úgy kell-e értelmezni e rendelkezéseket, hogy az említett követelés vagy jog »keletkezett« kötelezettségnek vagy követelésnek – [a 2014/59] irányelv 53. cikkének (3) bekezdése értelmében –, vagy pedig a bank szanalásának időpontjában »már felhalmozott kötelezettségnek« – a 60. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerint – minősül, és mint ilyen, ki van zárva e kötelezettségek vagy követelések alóli mentesülés, vagy e kötelezettségek vagy követelések megszűnésének hatásai alól, következésképpen érvényesíthető a Banco Santanderrel mint a Banco Popular jogutódjával szemben, amennyiben a kártérítési határozat alapjául szolgáló keresetet a bank szanalási eljárásának lezárását megelőzően nyújtották be?»

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

39 Kérdéseivel, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdése a) és b) pontjának, 53. cikke (1) és (3) bekezdésének, valamint 60. cikke (2) bekezdése első albekezdése b) és c) pontjának rendelkezéseit úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes, ha a 2004/39 irányelvből eredő tájékoztatási követelmények megsértésén alapuló, részvényekké átalakított alárendelt kötvények jegyzésére irányuló szerződés semmisségének megállapítása iránti keresetből, valamint felelősség megállapítása iránti keresetből eredő jogokat úgy kell tekinteni, hogy a 2014/59 irányelv 53. cikkének (3) bekezdése és 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) pontja értelmében az érintett hitelintézet szanalásának időpontjában a »keletkezett« kötelezettségek vagy követelések kategóriájába tartoznak, amennyiben e kereseteket az e hitelintézet alaptőkéjében meglévő részvényeknek a szanalási eljárás keretében történő teljes leírását megelőzően nyújtották be.

40 E tekintetben arra kell emlékeztetni, hogy a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja megállapítja azt az elvet, amely szerint elsődlegesen a szanalási eljárás alá vont hitelintézet vagy befektetési vállalkozás részvényeseinek, majd ezt követően annak hitelezőinek kell viselniük az ezen eljárás következtében keletkezett veszteségeket.

41 Ezen irányelv 53. cikkének (3) bekezdése értelmében, amennyiben a szanalási hatóság a tőkeösszeget vagy a kötelezettség kapcsán esedékes összeget nullára csökkenti, e kötelezettséget, valamint bármely olyan követelést, amely a szanalás időpontjában nem járt le, minden szempontból teljesítettnek kell tekinteni, és nem érvényesíthető a szanalás alatt álló hitelintézettel vagy befektetési vállalkozással szemben, vagy azok bármely jogutódjával szemben egy későbbi fizetéseképtelenségi eljárásban.

42 Az említett irányelvnek a tőkeinstrumentumok leírásáról vagy átalakításáról szóló 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) pontja pontosítja, hogy a szanalási határozat értelmében semmiféle kötelezettség

nem marad fenn a leírt tőkeinstrumentumok birtokosával szemben, kivéve a már felhalmozott kötelezettségeket, valamint a leírási hatáskör gyakorlásának egyszerűsége ellen benyújtott fellebbezés eredményeként esetlegesen felmerülő károkkal kapcsolatos kötelezettségeket.

43 Ebből következik, hogy a 2014/59 irányelv alapján szanalási eljárás alá vont hitelintézet alaptőkéjében meglévő részvények teljes leírása esetén e hitelintézet részvényesei e hitelintézettel vagy annak jogutódjával szemben kizárólag a leírt tőkeinstrumentumokból eredő, az ezen irányelv 53. cikkének (3) bekezdése és 60. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében a szanalás időpontjában már »keletkezett« kötelezettségekre vagy követelésekre hivatkozhatnak.

44 Márpedig az értékpapírok nyilvános kibocsátásakor vagy piaci bevezetésekor közzéteendő tájékoztatóról és a 2001/34/EK irányelv módosításáról szóló, 2003. november 4-i 2003/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 345., 64. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 6. kötet, 356. o.) 6. cikkében előírt, a többek között az értékpapírok nyilvános kibocsátásakor vagy piaci bevezetésekor közzéteendő tájékoztatóban közölt információk hibás és téves jellege miatt indított felelősség megállapítása iránti keresetekből, valamint a részvények vagy részvényekké alakított alárendelt kötvények jegyzésére vonatkozó szerződés semmisségének megállapítása iránti keresetből eredő jogokat illetően – amely kereseteket a jelen ítélet előző pontjában említett rendelkezések alapján a szanalási határozat elfogadását követően indították – a Bíróság már kimondta, hogy e jogok – visszaható hatályukra tekintettel – nem tekinthetők az ez utóbbi rendelkezések értelmében vett, »keletkezett« kötelezettségek vagy követelések kategóriájába tartozónak (lásd ebben az értelemben: Banco Santander [Banco Popular bankszanalás] ítélet, 41., 42. és 51. pont; Banco Santander [Banco Popular bankszanalás II.] ítélet, 62. és 85. pont).

45 A jelen esetben azonban az alapügyben szóban forgó semmisség és felelősség megállapítása iránti kereseteket a Banco Popular szanalását megelőzően nyújtották be. E tekintetben a Bizottság lényegében azt állítja, hogy az ilyen részvények szanalás előtti benyújtása elegendő ahhoz, hogy az abból eredő jogokat a szanalás időpontjában a 2014/59 irányelv 53. cikkének (3) bekezdése és 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) pontja értelmében már »keletkezett[nek]« lehessen tekinteni. Ezzel szemben a Banco Santander, valamint a spanyol, az olasz és a portugál kormány szerint az ilyen keresetekből eredő jogoknak ezenkívül ezen időpontot megelőzően már jogerős ítélet tárgyát kell képezniük.

46 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből és az egyenlőség elvéből az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést az egész Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is, amelynek az részét képezi (2024. április 30-i M. N. [EncroChat] ítélet), C-670/22, EU:C:2024:372, 109. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; Banco Santander [Banco Popular bankszanalás II.], 48. pont).

47 Elsősorban, ami a 2014/59 irányelv 53. cikke (3) bekezdésének és 60. cikke (2) bekezdése első albekezdése b) pontjának szövegét illeti, meg kell állapítani, hogy a „már felhalmozott kötelezettségek” fogalmának használata vagy a „keletkezett” követelésekre való hivatkozás önmagában nem utal arra, hogy a semmisség és felelősség megállapítása iránti keresetek a szanálás időpontjában csupán be legyenek nyújtva, vagy ezenkívül e kereseteknek már jogerős ítélet tárgyát kell-e képezniük.

48 Mindemellett ezen irányelv 53. cikkének (3) bekezdése pontosítja, hogy bármely „későbbi eljárásban” kell úgy tekinteni, hogy valamely leírt kötelezettségből eredő, a szanálás időpontjában még nem „keletkezett” kötelezettségek vagy követeléseket minden tekintetben kiegyenlítettnek kell tekinteni, és azok nem érvényesíthetők a szanálás alatt álló hitelintézettel vagy annak jogutódjával szemben. Amint arra a Bizottság a Bírósághoz benyújtott észrevételeiben helyesen rámutat, e pontosítás arra utal, hogy az ilyen kötelezettségek vagy követelések továbbra is érvényesíthetők az ilyen intézménnyel vagy szervezettel szemben, amennyiben azok a szanálást megelőzően indított bírósági eljárás tárgyát képezik. E rendelkezés ugyanis azáltal, hogy a későbbi eljárásokra helyezi a hangsúlyt, egyáltalán nem zárja ki, hogy e kötelezettségek vagy követelések a szanálás időpontjában folyamatban lévő eljárások keretében érvényesíthetők legyenek.

49 Másodsorban, ami azt a szövegkörnyezetet illeti, amelybe a 2014/59 irányelv 53. cikkének (3) bekezdése és 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) pontja illeszkedik, egyrészt kétségtelenül igaz, hogy ezen irányelv 34. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja értelmében elsődlegesen a szanálási eljárás alá vont hitelintézet részvényeseinek, majd ezt követően annak hitelezőinek kell viselniük az ezen eljárás következtében keletkezett veszteségeket.

50 Mindazonáltal a részvényesek és hitelezők e veszteségek viseléséért való elsőbbségi felelősségének elvét enyhítik a 2014/59 irányelv 53. cikke (3) bekezdésének és 60. cikke (2) bekezdése első albekezdése b) pontjának rendelkezései, amelyek személyi hatálya szükségszerűen megegyezik az ezen irányelv 34. cikke (1) bekezdése a) és b) pontjának hatályával. Amennyiben ugyanis az első két rendelkezés kifejezetten utal a leírt tőkeinstrumentumok birtokosával szemben a leírt „kötelezettségből” eredő vagy fennálló kötelezettségekre és követelésekre, e rendelkezések alkalmazandók többek között a szanálás alatt álló hitelintézet részvényesének vagy hitelezőjének minősülő személyek követeléseire és kötelezettségeire. Márpedig, amennyiben e kötelezettségek vagy követelések a szanálás időpontjában már „keletkezett[ek]”, az említett irányelv 53. cikkének (3) bekezdéséből és 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) pontjából az következik, hogy azok a szanálás alatt álló hitelintézettel vagy annak jogutódjával szemben továbbra is érvényesíthetők.

51 A 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjából tehát nem vonható le az a következtetés, hogy kizárólag azon személyek hivatkozhatnak az ezen irányelv 53. cikkének (3) bekezdése és 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) pontja értelmében vett, a szanálás időpontjában már „keletkezett” kötelezettségek vagy követelések érvényesíthetőségére, akik a szóban forgó tőkeinstrumentumok jegyzési szerződésének

semmisségét helybenhagyó jogerős ítéletet követően veszítették el az ilyen intézmény részvényesi vagy hitelezői jogállását.

52 Másrészt, amennyiben a szanálási eljárás a 2014/59 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének 57. pontja értelmében vett „hitelezői feltőkésítés” alkalmazását vonja maga után, ezen irányelv 48. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a leírási és átalakítási hatáskörök gyakorlása során a szanálási hatóságok először is csökkentik a tőkeinstrumentumok különböző kategóriáit. Ezen irányelv 53. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a társasági tőke csökkentésére, vagy ezen instrumentumok átalakítására vagy bevonására irányuló, az említett hitelezői feltőkésítés által megengedett intézkedések azonnal kötelezőek az érintett hitelezőkre és részvényesekre. Úgy tűnik tehát, hogy hitelezői feltőkésítés keretében a tőkeinstrumentumok leírása és átalakítása közvetlenül hozzájárul a szanálási eljárás céljainak megvalósításához (Banco Santander [Banco Popular bankszanálás II.] ítélet, 52. pont).

53 Ebben az összefüggésben a 2014/59 irányelv 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének c) pontja és (3) bekezdése előírja, hogy a releváns tőkeinstrumentumok birtokosai részére semmilyen kompenzáció kifizetésére nem kerül sor, kivéve az ilyen instrumentumok átalakításának e (3) bekezdésben említett eseteit, és ezekben az esetekben a kompenzáció e tulajdonosok javára történő tőkeinstrumentum-kibocsátás formájában történik. E rendelkezések ugyanis azáltal, hogy a kompenzációt a tőkeinstrumentumok ilyen kibocsátására korlátozzák, lehetővé teszik annak elkerülését, hogy e kompenzáció visszamenőlegesen csökkenthesse a szanálás céljára felhasznált szavatoló-tőke összegét (Banco Santander [Banco Popular bankszanálás II.] ítélet, 54. pont).

54 Így a szanálást követően indított semmisség vagy felelősség megállapítása iránti kereseteket illetően a Bíróság már kimondta, hogy az ilyen keresetek azzal a kockázattal járnak, hogy a szanálási eljárás keretében hitelezői feltőkésítés tárgyát képező tőkeinstrumentumok összege visszamenőlegesen csökkenne, mivel azok az e tőkeinstrumentumok szanálást megelőző megszerzése érdekében kifizetett pénzeszközöknek megfelelő térítésre vagy visszatérítésre irányulnak. Az ilyen keresetek tehát alkalmasak arra, hogy megkérdőjelezzék a szanálási intézkedés által követett célok megvalósítását (Banco Santander [Banco Popular bankszanálás II.] ítélet, 53. pont).

55 Ezenkívül a Bíróság kifejtette, hogy a szanálást követően indított ilyen keresetek annak követelésére irányulnak, hogy a szanálási eljárás alá vont hitelintézet vagy befektetési vállalkozás, vagy e szervezetek jogutódja a részvényeseknek megtérítse az e hitelintézet vagy vállalkozás kötelezettségei tekintetében a leírási és átváltási jogkör szanálási hatóság általi gyakorlásának eredményeként elszenvedett veszteségeket, vagy hogy ez utóbbiak visszatérítsék azon részvények jegyzése során befektetett teljes összeget, amelyeket e szanálási eljárás következtében leírtak. Visszaható hatályukra tekintettel e keresetek megkérdőjeleznék a szanálási határozat alapját képező valamennyi értékelést, mivel a tőke összetétele ezen értékelés objektív adatai közé tartozik, ennél fogva megghiúsíthatnák mind magát a szanálási eljárást, mind pedig a 2014/59 irányelv által kitűzött célokat (lásd ebben az értelemben: Banco Santander [Banco Popular bankszanálás II.] ítélet, 59. és 62. pont).

56 Mindazonáltal a szanálást követően indított semmisség és/vagy felelősség megállapítása iránti keresetektől eltérően az ilyen keresetek, amennyiben azokat a szanálást megelőzően nyújtották be, nem tekinthetők a jelen ítélet előző pontjában említett ítélkezési gyakorlat értelmében vett visszaható hatályúnak, és nem kérdőjelezhetik meg a 2014/59 irányelv 36. cikkének (1) bekezdésében előírt értékelést és az azon alapuló szanálási határozatot. Amint ugyanis arra a főtanácsnok az indítványának 73. pontjában rámutatott, a folyamatban lévő jogvitákból eredő pénzügyi kockázatokat kötelezően figyelembe kell venni a tőzsdén jegyzett bankok számviteli nyilvántartásában.

57 Ami azt a körülményt illeti, hogy az értékelés adott esetben figyelmen kívül hagyhatja az összes benyújtott keresetet, a főtanácsnok az indítványának 72. pontjában helyesen mutatott rá arra, hogy az ilyen bizonytalansági szint minden „helyzetfelmérés” keretében megjelenik, és úgy tekinthető, mint amely részét képezi annak az általános kockázatnak, amelyet a 2014/59 irányelv alapján történő szanálás keretében el kell fogadni, különösen a szanálás alatt álló hitelintézetet megszerző szervezetnek.

58 Ezen irányelv 36. cikkének (1) bekezdése ugyanis az ilyen hitelintézet eszközeinek és kötelezettségeinek méltányos, „prudens és reális” értékelését írja elő, anélkül hogy megkövetelné, hogy ezen eszközöket és kötelezettségeket teljeskörűen és aprólékos részletességgel értékeljék. Közelebbről, amennyiben a helyzet sürgőssége miatt nem lehet összeállítani a mérleg szerinti és mérlegen kívüli fennálló kötelezettségek listáját, a szanálási hatóság e 36. cikk (2), (3) és (6) bekezdésével összefüggésben értelmezett (9) bekezdése szerint szorítkozhat az eszközök és kötelezettségek értékének becslésére irányuló ideiglenes értékelésre.

59 E körülmények között meg kell állapítani, hogy amennyiben a semmisség és/vagy felelősség megállapítása iránti kereseteket a szanálás előtt indították, azok nem kérdőjelezhetik meg a 2014/59 irányelv 36. cikkének (1) bekezdésében előírt értékelést és az azon alapuló szanálási határozatot.

60 Harmadsorban, ami a 2014/59 irányelv által követett célokat illeti, ezen irányelv (49) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy a szanálási eszközök csak a fizetésképtelen, vagy valószínűleg fizetésképtelenné váló intézmények esetében alkalmazhatók, és csak akkor, ha általános érdekből szükséges a pénzügyi stabilitás céljának teljesítése. Ezen eszközök alkalmazásának így a rendkívül sürgős helyzetekre kell korlátozódnia, amikor a szóban forgó hitelintézet vagy befektetési vállalkozás nem számolható fel rendes fizetésképtelenségi eljárás keretében a pénzügyi rendszer destabilizálása nélkül.

61 Ezenkívül, amint azt ezen irányelv (45) preambulumbekkezdése kimondja, a szanálási eljárás célja az erkölcsi kockázat pénzügyi szektorban azáltal való csökkentése, hogy elsődlegesen a hitelintézet vagy befektetési vállalkozás felszámolásából származó veszteségeket a részvényesekre hárítja oly módon, hogy e felszámolás ne sértse az állami forrásokat és a betétesek védelmét (Banco Santander [Banco Popular bankszanálás II.] ítélet, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

62 A 2014/59 irányelv tehát kivételes gazdasági összefüggésben olyan eljárás igénybevételét írja elő, amely a tagállamok pénzügyi stabilitásának megőrzése

érdekében érintheti többek között valamely hitelintézet vagy befektetési vállalkozás részvényeseinek és hitelezőinek jogait azáltal, hogy az általános jog szerinti fizetésképtelenségi eljárásoktól eltérő olyan fizetésképtelenségi rendszert hoz létre, amelynek végrehajtása csak kivételes körülmények között engedélyezett, és azt nyomós közérdekkel kell igazolni. E rendszer eltérő jellege azt jelenti, hogy az uniós jog egyéb rendelkezéseinek alkalmazásától el lehet tekinteni, ha e rendelkezések a szanálási eljárás végrehajtását megfoszthatják a hatékony érvényesüléstől, vagy akadályozhatják azt (Banco Santander [Banco Popular bankszanálás II.] ítélet, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

63 Ezenkívül a 2014/59 irányelv (120) preambulumbekkezdése pontosítja, hogy az ezen irányelvben előírt, a társasági jog területére vonatkozó uniós irányelvek hatálya alá tartozó intézmények részvényeseinek és hitelezőinek védelmére vonatkozó olyan kötelező szabályoktól való eltéréseknek, amelyek megakadályozhatják, hogy az illetékes hatóságok hatékonyan fellépjenek, valamint szanálási eszközöket és jogköröket vegyenek igénybe, nemcsak megfelelőeknek kell lenniük, hanem világosan és szigorúan meg is kell határozni annak érdekében, hogy az érintettek számára a lehető legnagyobb jogbiztonságot garantálják (Banco Santander [Banco Popular bankszanálás II.] ítélet, 57. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

64 A 2004/39 irányelv, amelynek célja a potenciális befektetők védelme volt a befektetési döntések meghozatalakor, a 2014/59 irányelv (120) preambulumbekkezdésében említett, „társasági joggal foglalkozó uniós irányelvek” közé tartozik. Következésképpen ez utóbbi irányelv lehetővé teszi a 2004/39 irányelv rendelkezéseitől való eltérést, ha azok alkalmazása megfoszthatja hatékony érvényesülésétől vagy akadályozhatja a szanálási eljárás végrehajtását (lásd analógia útján: Banco Santander [Banco Popular bankszanálás II.] ítélet, 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

65 Márpedig a jelen ítélet 56–59. pontjában szereplő megfontolásokra tekintettel a 2004/39 irányelvben előírt tájékoztatási követelmények megsértésén alapuló semmisség megállapítása iránti kereset és felelősség megállapítása iránti kereset nem alkalmas arra, hogy megfosssa a hatékony érvényesüléstől vagy akadályozza a szanálási eljárás végrehajtását, amennyiben e kereseteket a szanálást megelőzően nyújtották be.

66 Egyébiránt a 2014/59 irányelv rendelkezéseit a Charta által biztosított alapvető jogok, és különösen a Charta 47. cikkében biztosított hatékony jogorvoslathoz való jog fényében kell értelmezni.

67 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Charta 47. cikkében foglalt, bírói jogvédelemhez való jog nem jelent abszolút jogosultságot, és annak gyakorlását az Unió által követett közérdekű célkitűzések korlátozhatják. Következésképpen, amint az a Charta 52. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, ezen alapvető jog korlátozható, feltéve hogy e korlátozások ténylegesen az elérni kívánt közérdekű céloknak felelnek meg, és a kitűzött cél tekintetében nem jelentenek aránytalan és elviselhetetlen beavatkozást, amely épp az így biztosított jog lényegét sértené (Banco Santander [Banco Popular bankszanálás

II.] ítélet, 80. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

68 Ezenfelül, a Bíróság már megállapította, hogy jóllehet egyértelmű közérdek fűződik annak biztosításához, hogy a befektetők védelme az egész Unióban erős és egységes legyen, ez az érdek nem tekinthető úgy, mint amely minden körülmények között érvényesül a pénzügyi rendszer stabilitásának biztosítására irányuló közérdekkel szemben (Banco Santander [Banco Popular bankszanálás II.] ítélet, 81. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

69 Ami a szanalási határozat elfogadását követően a szóban forgó sajáttőke-instrumentumok megszerzésének időpontjában kifizetett összegek visszatérítése érdekében benyújtott semmisség megállapítása iránti kereseteket és felelősség megállapítása iránti kereseteket illeti, a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás) ítéletből (48–50. pont) és a Banco Santander (Banco Popular bankszanálás II.) ítéletből (82–84. pont) eredő ítélkezési gyakorlatból lényegében kitűnik, hogy a Charta 52. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 47. cikkével nem ellentétes az olyan értelmezés, amely szerint a 2014/59 irányelv rendelkezései megakadályozzák a szanalás alatt álló hitelintézet részvényeseit abban, hogy a szanalást követően ilyen kereseteket indítsanak.

70 Márpedig az ilyen kereseteket a szanalást megelőzően benyújtó személyek helyzete lényegesen különbözik a jelen ítélet előző pontjában említett személyek helyzetétől.

71 Mindenekelőtt, amint arra a főtanácsnok az indítványának 86. pontjában lényegében rámutatott, az az értelmezés, amely szerint a szanalást megelőzően indított semmisség és/vagy felelősség megállapítása iránti keresetektől eredő jogok nem minősülnek a szanalás alatt álló hitelintézettel és annak jogutódjával szemben érvényesíthető, a 2014/59 irányelv 53. cikkének (3) bekezdése és 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) pontja értelmében vett, „keletkezett” kötelezettségeknek vagy követeléseknek, azzal a következménnyel járna, hogy a szanalási határozat okafogyottá tenné a folyamatban lévő bírósági eljárásokat, és így azokat le kellene zárni.

72 Márpedig a Charta 47. cikkében biztosított jogba való, ezen értelmezésből eredő beavatkozás súlyosságát nem csökkenti a szanalási határozattal szembeni kereset benyújtásának lehetősége. Az említett értelmezés szerint ugyanis a szanalási határozat visszaható hatállyal módosítja az e határozat elfogadását megelőzően már megindított jogvita eldöntése szempontjából releváns jogi keretet, sőt közvetlenül módosítja az e jogvita alapjául szolgáló jogi helyzetet. A szanalási határozattal szembeni jogorvoslat lehetősége tehát nem befolyásolná azokat a hatásokat, amelyeket e határozat ebben az esetben az elfogadásától kezdve a már folyamatban lévő jogvitákra gyakorolna (lásd analógia útján: 2021. április 29-i Banco de Portugal és társai ítélet, C-504/19, EU:C:2021:335, 63., 65. és 66. pont).

73 Továbbá az az értelmezés, amely szerint a semmisség és/vagy felelősség megállapítása iránti keresetektől eredő jogoknak a szanalást megelőzően már jogerős ítélet tárgyát kell képezniük ahhoz, hogy azokra a szanalás alatt álló hitelintézettel vagy annak jogutódjával szemben hivatkozni lehessen, e jogok érvényesíthetőségét a 2014/59 irányelv 53. cikkének (3) bekezdése és 60. cikke (2) bekezdése első

albekezdésének b) pontja alapján olyan körülményektől tenné függővé, amelyek lényegében kívül esnek az ilyen kereseteket indító személy befolyásán. A bírósági eljárás időtartama ugyanis többek között az eljáró bíróság munkaterhétől és az ellenérdekű fél eljárási magatartásától függ.

74 Ezenkívül e személy azáltal, hogy ilyen kereseteket indított a nemzeti bíróságok előtt, főszabály szerint kellő gondossággal járt el annak érdekében, hogy a szanalást megelőzően elérje az e keresetektől eredő követelések kielégítését, ellentétben azokkal a személyekkel, akik a szanalást követően nyújtottak be ilyen kereseteket. Ezért, és figyelemmel a iura vigilantibus non dormientibus prosunt jogelvre, a szanalást megelőzően indított keresetek sorsa nem függhet attól a körülménytől, hogy ezek tárgyában a szanalás időpontjában már jogerős ítélet született-e, vagy sem.

75 Végül a jelen ítélet 56–59. pontjában szereplő megfontolásokból kitűnik, hogy a szanalást megelőzően indított semmisség és/vagy felelősség megállapítása iránti keresetektől eredő jogok – a szanalást követő keresetektől eredő jogoktól eltérően – figyelembe vehetők a 2014/59 irányelv 36. cikkének (1) bekezdésében előírt értékelés keretében, következésképpen nem alkalmasak arra, hogy megkérdőjelezzék ezt az értékelést és az azon alapuló szanalási határozatot. Ezen irányelv 53. cikke (3) bekezdésének és 60. cikke (2) bekezdése első albekezdése b) pontjának olyan értelmezése, amely lehetővé teszi a részvényesek és hitelezők számára, hogy a szanalás időpontjában már folyamatban lévő semmisség és/vagy felelősség megállapítása iránti eljárásokat folytassák, nem veszélyezteti az Unió pénzügyi stabilitását.

76 Ezenkívül az ilyen értelmezés nem sérti aránytalanul a szanalás alatt álló hitelintézet esetleges vevőinek jogait, valamint a szanalást követően az annak jogutódját képező szervezet jogait sem. Figyelembe véve ugyanis a jelen ítélet 56–59. pontjában szereplő megfontolásokat, e személyek tudomást szerezhetnek ezen intézménynek azon kötelezettségeiről, amelyek a szanalást megelőzően indított semmisség és/vagy felelősség megállapítása iránti keresetektől eredő jogokon alapulnak, még mielőtt ajánlatot tennének az említett intézmény megszerzése érdekében.

77 A fenti megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdése a) és b) pontjának, 53. cikke (1) és (3) bekezdésének, valamint 60. cikke (2) bekezdése első albekezdése b) és c) pontjának rendelkezéseit úgy kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes, ha a 2004/39 irányelvből eredő tájékoztatási követelmények megsértésén alapuló, részvényekké átalakított alárendelt kötvények jegyzésére irányuló szerződés semmisségének megállapítása iránti keresetből, valamint felelősség megállapítása iránti keresetből eredő jogokat úgy kell tekinteni, hogy a 2014/59 irányelv 53. cikkének (3) bekezdése és 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) pontja értelmében az érintett hitelintézet szanalásának időpontjában a „keletkezett” kötelezettségek vagy követelések kategóriájába tartoznak, amennyiben e kereseteket az e hitelintézet alaptőkéjében meglévő részvényeknek a szanalási eljárás keretében történő teljes leírását megelőzően nyújtották be.

II.

**C-115/24 Österreichische Zahnärztekammer ügyben
2025. szeptember 11-én hozott ítélet**

1) A határon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó betegjogok érvényesítéséről szóló, 2011. március 9-i 2011/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének d) és e) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

a telemedicina esetében nyújtott határon átnyúló egészségügyi ellátás e rendelkezés értelmében vett fogalma csak azon egészségügyi ellátásoknak felel meg, amelyeket valamely beteg számára e beteg biztosítása helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban letelepedett egészségügyi szolgáltató távollról, tehát az említett beteg és e szolgáltató egyidejű fizikai jelenléte nélkül, kizárólag információs és kommunikációs technológiákkal nyújt.

2) A 2011/24 irányelv 3. cikkének d) pontját

a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezés az ezen irányelv által szabályozott valamennyi területre alkalmazandó, és nem csupán az említett irányelv 7. cikkében foglalt, határon átnyúló egészségügyi ellátás költségeinek visszatérítésére.

3) A 2011/24 irányelv 3. cikk d) pontját és a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv) 3. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

a telemedicinális szolgáltatásokat azon tagállam jogszabályainak megfelelően kell nyújtani, amelyben a szolgáltató letelepedett.

4) A szakmai képesítések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikkét

a következőképpen kell értelmezni:

ezt az irányelvet nem kell alkalmazni sem a telemedicina esetében a határon átnyúló egészségügyi ellátást nyújtó szolgáltatóra, sem pedig a valamely tagállamban letelepedett olyan szolgáltatóra, amely anélkül, hogy maga változtatna helyet, egy másik tagállamban letelepedett szolgáltatóval végeztet ez utóbbi tagállamban lakóhellyel rendelkező beteg javára személyesen nyújtott egészségügyi ellátást.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem egyrészt az EUMSZ 56. cikknek, másrészt pedig a határon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó betegjogok érvényesítéséről szóló, 2011. március 9-i 2011/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 88., 45. o.) 2. cikke n) pontjának, 3. cikke d) és

e) pontjának, 4. cikke (1) bekezdése a) pontjának és 7. cikkének, a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv) (HL 2000. L 178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.), valamint a szakmai képesítések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2005. L 255., 22. o.; helyesbítések: HL 2007. L 271., 18. o.; HL 2008. L 93., 28. o.; HL 2014. L 305., 115. o.) 5. cikke (3) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet UJ fogorvos és az Österreichische Zahnärztekammer (osztrák fogorvosi kamara) között az ez utóbbi által benyújtott ideiglenes intézkedés iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amely arra irányul, hogy UJ-t ideiglenesen kötelezzék arra, hogy szüntesse meg közvetlen vagy közvetett közreműködését az osztrák jog által előírt engedélyekkel nem rendelkező külföldi társaságok által Ausztriában gyakorolt fogászati tevékenységekben.

Az alapeljárás

30 Az osztrák fogorvosi kamara bécsi (Ausztria) székhelyű közjogi szervezet, amelynek feladata a nemzeti szabályozás szerint az osztrák fogorvosok és fogtechnikusok érdekeinek védelme.

31 UJ Ausztriában letelepedett fogorvos, aki betegek kezelésére jogosult ebben a tagállamban a velük kötött kezelési szerződés keretében.

32 Az Urban Technology GmbH és a DZK Deutsche Zahnklinik GmbH Németországban rendelkeznek székhellyel, és egy világszerte jelen lévő, fogorvosi tevékenységet folytató vállalkozáscsoport tagjai.

33 Az Urban Technology tevékenységi körébe tartozik „a lifestyle termékekkel kapcsolatos szolgáltatások végső fogyasztók részére történő nyújtása”. Internetes oldalán átlátszó fogsín használatával történő láthatatlan fogászati állkapocs-szabályozásra kínál eljárást „DrSmile” márkanév alatt. A potenciális ügyfelek ezen az oldalon időpontot kérhetnek egy olyan, Ausztriában – az általuk választott helyen – székhellyel rendelkező „partnerfogorvostól”, mint UJ. Időpont megbeszélése esetén e partnerfogorvos a saját rendelőjében rögzíti a kórtörténetet, felvilágosító beszélgetést tart, és elvégzi a fogazat háromdimenziós szkennelését, valamint a fogsín jövőbeli alkalmazásához esetlegesen szükséges előzetes kezeléseket. Ezt követően az említett partnerfogorvos megküldi a képanyagot és az állkapocs-szabályozási eljárással kapcsolatos ajánlást a DZK Deutsche Zahnkliniknek.

34 A DZK Deutsche Zahnklinik, amelynek tagjai nem fogorvosok, rendelkezik egy „fogorvosi klinika” elnevezésű fogorvosi ellátási központ Németországban történő működtetéséhez szükséges engedéllyel és egyéb engedélyekkel, amely klinikán fogorvosok kezelnek betegeket az ilyen típusú intézményre alkalmazandó német joggal összhangban.

35 Csak a DZK Deutsche Zahnklinik köt kezelési szerződést a betegekkel, amely a „DrSmile” márkájú fogszabályozás alkalmazásával kapcsolatos valamennyi

szolgáltatás magában foglalja. A fogsíneket az Urban Technologytól szerzi be, aki pedig harmadik felektől rendeli meg azokat. A további ellátásra a DZK Deutsche Zahnklinik applikációja útján kerül sor, amelyen keresztül a betegek rendszeresen képeket küldenek számára a fogaikról. A DZK Deutsche Zahnklinik szerződéses kapcsolatban áll a partnerfogorvossal, akinek díjat fizet az érintett kezelés keretében nyújtott szolgáltatásokért.

36 Az osztrák fogorvosi kamara – ideiglenes intézkedés iránti kérelemmel együtt – jogsértés megszüntetése iránti keresetet nyújtott be UJ-vel szemben a Landesgericht Klagenfurthoz (klagenfurti regionális bíróság, Ausztria). Ez utóbbi arra irányult, hogy e kereset tárgyában hozandó ítélet jogerőre emelkedéséig ideiglenes intézkedéssel tiltsák el UJ-t az olyan, az osztrák jog által előírt engedélyekkel nem rendelkező külföldi társaságok által Ausztriában végzett fogorvosi tevékenységekben való közvetlen vagy közvetett közreműködéstől, mint például az említett társaságok számára a fogak nem megfelelő elhelyezkedése esetén intraorális szkanner használatával akár digitális úton történő lenyomatvétel.

37 UJ azzal érvelt, hogy a DZK Deutsche Zahnklinik Németországban engedéllyel rendelkező fogászati magánkórház, melynek mind a telemedicinális tevékenysége, mind a szóban forgó állkapocs-ortopédiai kezelés keretében történő munkamegosztása jogszerű. Ezenkívül UJ közvetlenül, személyesen és utasításoktól függetlenül végzi tevékenységét.

38 A Landesgericht Klagenfurt (klagenfurti regionális bíróság) elutasította az ideiglenes intézkedés elrendelése iránti kérelmet. Megállapította, hogy először is UJ nem működik közre az Urban Technology és a DZK Deutsche Zahnklinik által végzett fogorvosi tevékenységekben; másodszor két, egymástól külön vizsgálандó kezelési szerződés áll fenn; harmadszor ennél fogva UJ nem tekinthető teljesítési segédnek, és negyedszer ezért valamely külföldi személy belföldön végzett fogorvosi tevékenységeiben sem működik közre.

39 A fellebbezés tárgyában eljáró Oberlandesgericht Graz (grazi fellebbviteli bíróság, Ausztria) lényegében helyt adott az ideiglenes intézkedés elrendelése iránti kérelemnek. Többek között megállapította, hogy először is UJ a DZK Deutsche Zahnklinik teljesítési segédjeként jár el ez utóbbi és a betegek között létrejött kezelési szerződések keretében; másodszor a DZK Deutsche Zahnklinik nem rendelkezik Ausztriában fogorvosi ellátások nyújtására vonatkozó engedéllyel; harmadszor a DZK Deutsche Zahnklinik által a teljesítési segédként eljáró UJ-n keresztül Ausztriában kínált kezelési szolgáltatások nyújtására közvetlenül, információs és kommunikációs technológia használata nélkül kerül sor; negyedszer UJ ezért olyan fogorvosi tevékenységekben működik közre, amelyeket a ZÁG alapján a fogorvosi szakma gyakorlására nem jogosult, és a kórházakra vonatkozó osztrák jog szerinti működési engedéllyel nem rendelkező külföldi társaság belföldön nyújt; ötödször UJ ezzel egyrészt megsértette az együttműködésre vonatkozó, a ZÁG 24. §-a által előírt szabályokat, másrészt pedig teljesítési segédként közreműködött e törvény 3. §-a és 4. §-ának (3) bekezdése szerinti a szakma gyakorlására vonatkozó fenntartás egy külföldi társaság által elkövetett megsértésében.

40 UJ felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, az Oberster Gerichtshofhoz

(legfelsőbb bíróság, Ausztria) az Oberlandesgericht Graz (grazi fellebbviteli bíróság) határozata ellen.

41 E bíróság először is arra keresi a választ, hogy UJ egyáltalán közreműködik-e külföldi társaságok által Ausztriában végzett fogorvosi tevékenységekben.

42 Rámutat, hogy egyetlen kezelési szerződés áll fenn a beteg és a DZK Deutsche Zahnklinik között, így jogilag csak ez utóbbi nyújtja a szolgáltatást. UJ viszont csak a DZK Deutsche Zahnklinikkel áll szerződéses jogviszonyban, mint annak a teljesítési segédje. A kérdést előterjesztő bíróság tehát a szóban forgó fogászati ellátások teljesítési helyére kérdez rá.

43 Ez a bíróság ennél fogva azt kívánja megtudni, hogy csak a 2011/24 irányelv 7. cikke értelmében vett költség-visszatérítés tekintetében alkalmazandó-e ezen irányelv 3. cikkének d) pontja, amely szerint a telemedicina esetében úgy tekintendő, hogy az egészségügyi ellátás nyújtására abban a tagállamban kerül sor, ahol az egészségügyi szolgáltató letelepedett, vagy e rendelkezés a származási ország általános elvét rögzíti a telemedicinális ellátások tekintetében, továbbá hogy levezethető-e ez az elv a 2000/31 irányelvből.

44 Másodszor, a 2011/24 irányelv jelen ügyre történő alkalmazásának tisztázásához az említett bíróság arra keresi a választ, hogy kizárólag határon átnyúló módon, információs és kommunikációs technológiai támogatással végzett egyedi orvosi ellátásokra vonatkozik-e az ezen irányelv 3. cikkének d) pontjában foglalt, a telemedicina esetében nyújtott egészségügyi ellátás említése, vagy egy olyan kezelési szerződés egészére, amely a beteg lakóhelye szerinti tagállamban végzett fizikai vizsgálatokat is magában foglalhat, és hogy ilyen esetben túlsúlyban kell-e lenniük az ilyen technológiai támogatással végzett szolgáltatásoknak ahhoz, hogy e rendelkezésnek megfelelően az egészségügyi ellátásokat úgy tekintsék, hogy telemedicina esetében nyújtják. Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy ha e kétféle ellátás között kapcsolat áll fenn, mint a jelen esetben, akkor összességében meg lehet-e állapítani, hogy a 2011/24 irányelv 3. cikkének d) és e) pontja értelmében vett határon átnyúló egészségügyi ellátásról van szó.

45 E tekintetben a Bíróság már megállapította, hogy egy közvetítői szolgáltatás „információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak” minősíthető, de más a helyzet akkor, ha ez a közvetítői szolgáltatás nyilvánvalóan egy olyan átfogó szolgáltatás szerves része, amelynek a fő eleme egy másik jogi minősítés körébe tartozó szolgáltatás (2019. december 19-i Airbnb Ireland ítélet, C-390/18, EU:C:2019:1112, 50. pont).

46 Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság a telemedicinára alkalmazandó jogra kérdez rá. E tekintetben releváns egyfelől a 2011/24 irányelv 2. cikkének n) pontja, 3. cikkének d) pontja és 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja, másfelől pedig a 2005/36 irányelv 5. cikkének (3) bekezdése – amely szerint a szolgáltatásnyújtó „helyváltoztatása” esetén a fogadó tagállam szakmai, jogi vagy közigazgatási jellegű szakmai magatartási szabályzata hatálya alá kerül – közötti kölcsönhatás. Szintén releváns a 2000/31 irányelv, különösen 2. cikke h) pontjának ii. alpontja és (18) preambulumbekzdése, a 2005/36 irányelv, különösen annak 5. cikke és (4) preambulumbekzdése, valamint a 2011/24 irányelv, különösen 2. cikkének n) pontja, 3. cikkének d) pontja és 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja közötti kapcsolat.

47 Más összefüggésben a Bíróság már kimondta, hogy a határokon átnyúló módon anélkül nyújtott üzletszerű adóügyi tanácsadás, hogy az eljáró személyek a másik tagállam területére utaznának, nem tartozik a 2005/36 irányelv 5. cikkének a hatálya alá, mert e cikket csak akkor kell alkalmazni, ha a szolgáltató a fogadó tagállam területére utazik (2015. december 17-i X-Steuerberatungsgesellschaft ítélet, C-342/14, EU:C:2015:827, 34. és 35. pont).

48 A kérdést előterjesztő bíróság szerint az egészségügyi ellátást illetően a beteg védelme érdekében szükséges lehet, hogy ez utóbbi lakóhelye szerinti tagállam szakmai szabályait tartsák tiszteletben.

49 Negyedszer és arra az esetre, ha úgy kellene tekinteni, hogy az UJ által végzett fogorvosi szolgáltatásokat Ausztriában nyújtják, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy UJ azáltal, hogy nem saját kezelési szerződés alapján, hanem kizárólag a DZK Deutsche Zahnklinik teljesítési segédjeként jár el, megsérti-e a fogorvosi szakmát szabályozó osztrák szabályozást. A DZK Deutsche Zahnkliniket ugyanis noha Németországban fogászati klinikaként engedélyezték, Ausztriában nem rendelkezik sem a kórházakra alkalmazandó jog szerinti működési engedéllyel, sem a ZÄG szerinti engedéllyel. Tagi struktúrája sem felel meg továbbá e törvény rendelkezéseinek.

50 E bíróság kételkedik abban, hogy – különösen az alapügyben szóban forgó helyzetben – összhangban vannak-e az EUMSZ 56. és azt követő cikkek szerinti szolgáltatásnyújtás szabadságával a ZÄG azon rendelkezései, amelyek elsődlegesen a szakma közvetlen és személyes gyakorlását írják elő, és a szolgáltatásnyújtás szabadságát az „EGT-állampolgárok” részére „átmeneti jelleggel” nyújtott szolgáltatások esetében biztosítják. Az említett bíróság e tekintetben hangsúlyozza, hogy a külföldi fogorvos a szolgáltatásait állandó jelleggel egyetlen egészségügyi szerződés keretében nyújtja, részben külföldről, információs és kommunikációs technológiák támogatásával, részben pedig belföldön teljesítési segédként egy Ausztriában e szakma gyakorlására jogosult fogorvos igénybevételével.

51 A DZK tekintetében a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a csoportpraxisokra vonatkozó, a ZÄG 26. §-ában foglalt rendelkezések – amelyek szerint a társaság tagjai csak fogorvosok lehetnek – rá vonatkozó alkalmazása is sérti-e a szolgáltatásnyújtás szabadságát. E tekintetben arra az ítélkezési gyakorlatra hivatkozik, amely szerint a tagállamok csak annyiban korlátozhatják a szabad orvosi és kórházi szolgáltatásnyújtást, amennyiben az ellátási kapacitás vagy az orvosi lehetőségek nemzeti területen történő fenntartása közegészségügyi szempontból vagy akár a népesség fennmaradása szempontjából alapvető jelentőséggel bír (1998. április 28-i Kohll ítélet, C-158/96, EU:C:1998:171, 51. pont; 2003. május 13-i Müller-Fauré és van Riet ítélet, C-385/99, EU:C:2003:270, 67. pont). E bíróság szerint a természetes személyek nem feltétlenül biztosítanak a jogi személyekhez képest magasabb szintű orvosi szakértelmet.

52 A fentiekre tekintettel az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) a) Csak a [2011/24] irányelv 7. cikke értelmében vett költség-visszatérítés tekintetében alkalmazandó-e ezen irányelv 3. cikkének d) pontja, amely szerint a telemedicina esetében úgy tekintendő, hogy az egészségügyi ellátás nyújtására abban a tagállamban kerül sor, ahol az egészségügyi szolgáltató letelepedett? b) Az [1] a)] kérdésre adott nemleges válasz esetén a származási ország általános elvét rögzíti-e a 2011/24 irányelv 3. cikkének d) pontja a telemedicinális ellátások tekintetében?

c) A származási ország elvét rögzíti-e a [2000/31] irányelv a telemedicinális ellátások tekintetében?

2) a) Kizárólag (határokon átnyúlóan) információs és kommunikációs technológiai támogatással nyújtott különálló orvosi ellátásokra vonatkozik-e a 2011/24 irányelv 3. cikkének d) pontja értelmében vett »egészségügyi ellátás telemedicina esetében«, vagy egy olyan kezelési szerződés egészére, amely a beteg lakóhelye szerinti államban végzett fizikai vizsgálatokat is magában foglalhat?

b) Ha az »egészségügyi ellátás telemedicina esetében« fizikai vizsgálatokat is magában foglalhat, túlsúlyban kell-e lenniük az információs és kommunikációs technológiai támogatású ellátásoknak ahhoz, hogy »egészségügyi ellátás telemedicina esetében« álljon fenn, és igenlő válasz esetén milyen kritériumok alapján kell értékelni a túlsúlyt?

c) Összességében a 2011/24 irányelv 3. cikkének d) és e) pontja értelmében vett »határon átnyúló egészségügyi ellátásnak« kell-e tekinteni az orvosi kezelést, ha a beteg szempontjából másik tagállamban letelepedett egészségügyi szolgáltató, amellyel a beteg kezelési szerződést kötött (a jelen esetben: egy fogászati klinika) a kezelés egészének egyik részét információs és kommunikációs technológiai támogatással végzi, a kezelés egészének másik részét viszont egy ugyanabban a tagállamban letelepedett egészségügyi szolgáltató (egy letelepedett fogorvos) végzi, ahol a beteg is letelepedett?

3) a) Úgy kell-e értelmezni a 2011/24 irányelv 2. cikkének n) pontját ezen irányelv 3. cikkének d) pontjával és 4. cikk[e (1) bekezdésének] a) pontjával, valamint a [2005/36] irányelv 5. cikkének (3) bekezdésével összefüggésben, hogy a Németországban letelepedett fogászati klinikának »telemedicina útján nyújtott egészségügyi ellátás« esetén Ausztriában tiszteletben kell tartania az ott alkalmazandó nemzeti szakmai, jogi vagy közigazgatási jellegű szakmai magatartási szabályokat (különösen a ZÄG 24., 26. és 31. §-át)?

b) Úgy kell-e értelmezni a 2005/36 irányelv 5. cikkének (3) bekezdését, hogy az egészségügyi szolgáltató helyet változtat, ha kizárólag információs és kommunikációs technológiai támogatású orvosi ellátásokat nyújt? Nemleges válasz esetén helyváltoztatásra kerül-e sor akkor, ha az egészségügyi szolgáltató teljesítési segédekkel fizikai vizsgálatokat vagy kezeléseket végeztet a beteg lakóhelye szerinti államban?

4) Ellentétesek-e az EUMSZ 56. és azt követő cikkek szerinti szolgáltatásnyújtás szabadságával a [ZÄG] rendelkezései azért, mert e törvény a 24. és azt követő §-aiban elsődlegesen a szakma közvetlen és személyes gyakorlását írja elő, és a szolgáltatásnyújtás szabadságát csak a 31. §-a keretében biztosítja az »EGT-állampolgárok« részére »átmeneti jelleggel« nyújtott szolgáltatások esetében, mégpedig a jelen

ügyben szereplőhöz hasonló olyan helyzetek tekintetében, amelyekben a külföldi fogorvos – főszabály szerint állandó jelleggel – egységes kezelési szerződés keretében részben (határon átnyúló távszolgáltatás értelmében vett) információs és kommunikációs technológiai támogatású ellátásokat nyújt külföldről, részben pedig belföldön nyújt ellátásokat egy szakmai engedéllyel rendelkező osztrák fogorvos mint teljesítési segéd bevonásával?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérelmek elfogadhatóságáról

53 Az Osztrák Köztársaság és az osztrák fogorvosi kamara az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatatlanságára hivatkozik.

54 Először is az első, a második és a harmadik kérdés hipotetikus, mivel azon a téves előfeltevésen alapulnak, hogy az alapügyben szóban forgó fogorvosi kezelés telemedicinának minősíthető. A telemedicina valójában valamely egészségügyi szolgáltatás távolról történő nyújtását jelenti. A jelen ügyben az orvosi kezelés lényeges részét a partnerfogorvos végzi a beteg jelenlétében. Következésképpen a jelen ügyben nem áll fenn telemedicinális cselekmény, így a 2011/24, a 2000/31 és a 2005/36 irányelv nem alkalmazható.

55 A harmadik kérdés továbbá azon körülmény miatt is hipotetikus, mivel a 2005/36 irányelv nem alkalmazandó az olyan jogi személyekre, mint a DZK Deutsche Zahnklinik.

56 Végül a negyedik kérdés nem felel meg a Bíróság eljárási szabályzatának 94. cikkében előírt világosság és pontosság követelményének.

57 E tekintetben elegendő annak megállapítása, hogy egyrészt amennyiben – mint a jelen ügyben is – nem nyilvánvaló, hogy valamely uniós jogi rendelkezés értelmezése semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, az e rendelkezésnek az alapügyre való alkalmazhatatlanságára alapított kifogás nem az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságára vonatkozik, hanem a kérdések érdemét érinti (2025. június 5-i Elektrozpredelitelni mreži Zapad ítélet, C-310/24, EU:C:2025:406, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

58 Másrészt az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből egyértelműen kitűnik, hogy az EUMSZ 56. cikk értelmezésére vonatkozó negyedik kérdés ahhoz a körülményhez kapcsolódik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem zárja ki, hogy a 2011/24, a 2000/31 és a 2005/36 irányelv a jelen ügyben esetleg nem alkalmazható. Így e bíróság szerint úgy tekinthető, hogy a DZK Deutsche Zahnklinik határon átnyúló egészségügyi ellátásokat nyújt, amelyek e cikk hatálya alá tartozhatnak.

59 Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatók.

A második kérdésről

60 Az elsőként vizsgálandó második kérdésével először is a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2011/24 irányelv 3. cikkének d) és e) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy a telemedicina esetében nyújtott határon átnyúló egészségügyi ellátás e rendelkezés értelmében vett fogalma kizárólag azon

egészségügyi ellátásoknak felel meg, amelyeket az e beteg biztosítása helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban letelepedett egészségügyi szolgáltató nyújt távolról valamely betegnek, tehát az említett beteg és e szolgáltató ugyanazon a helyen való egyidejű fizikai jelenléte nélkül, kizárólag információs és kommunikációs technológiákkal, vagy ez a fogalom megfelelhet valamely komplex orvosi kezelésnek, amely az e technológiákkal távolról nyújtott egészségügyi ellátásokon kívül magában foglalja a beteg fizikai jelenlétében a biztosítás helye szerinti tagállamban, az ebben az államban letelepedett más szolgáltató által nyújtott egészségügyi ellátást is. E második esetben a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy az egészségügyi ellátások az említett technológiákkal nyújtott részének túlsúlyban kell-e lennie, és adott esetben milyen kritériumok alapján kell értékelni ezt a túlsúlyt.

61 Először is rá kell mutatni, hogy egyrészt a 2011/24 irányelv 3. cikkének d) pontja annak előírására szorítkozik, hogy az ellátás helye szerinti tagállam az a tagállam, amelynek területén a beteg ténylegesen egészségügyi ellátásban részesül, és a telemedicina esetében úgy tekintendő, hogy az egészségügyi ellátás nyújtására abban a tagállamban kerül sor, ahol az egészségügyi szolgáltató letelepedett. Másrészt ezen irányelv 3. cikke e) pontja értelmében a határon átnyúló egészségügyi ellátás a biztosítás helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban nyújtott vagy felírt egészségügyi ellátás.

62 Mivel sem e 3. cikk d) és e) pontja, sem az említett irányelv más rendelkezése nem határozza meg a „telemedicina” kifejezést, és nem tartalmaz semmilyen utalást a tagállamok jogára e fogalom meghatározást illetően, e kifejezés az uniós jog önálló fogalma. Így azt a köznyelvben elfogadott szokásos jelentését alapul véve kell értelmezni, figyelembe véve azon szövegkörnyezetet, amelyben e kifejezést használják, és azon szabályozás célkitűzéseit, amelynek e kifejezés a részét képezi (2025. április 30-i Galte ítélet, C-63/24, EU:C:2025:292, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Egyébiránt valamely uniós jogi rendelkezés keletkezése is releváns elemeket vehet fel e rendelkezés értelmezése szempontjából (2018. december 10-i Wightman és társai ítélet, C-621/18, EU:C:2018:999, 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

63 Ami a szó szerinti értelmezést illeti, a „telemedicina” kifejezés szokásos jelentése – magának az etimológiájának alapján – olyan orvosi szolgáltatásokat jelent, amelyeket távolról nyújtanak, mivel a „tele” előtag éppen a távolságra utal. Hasonlóképpen, amint az a 2011/24 irányelv 3. cikke d) és e) pontjának szövegéből következik, ahhoz, hogy a telemedicina esetében nyújtott egészségügyi ellátás a határon átnyúló egészségügyi ellátás fogalmába tartozzon, az szükséges, hogy azt a biztosítás helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban nyújtsák vagy írják fel.

64 Ami a rendszertani értelmezést illeti, először is meg kell állapítani, hogy a 2011/24 irányelv 3. cikke d) pontjának első mondata a főszabály szerint minden egészségügyi ellátásra alkalmazandó általános szabályt írja elő, nevezetesen azt, hogy az ellátás helye szerinti tagállam az, amelynek területén az egészségügyi ellátást ténylegesen nyújtják. E 3. cikk d) pontjának második mondata, amely szerint a telemedicina esetében úgy

tekintendő, hogy az egészségügyi ellátás nyújtására abban a tagállamban kerül sor, ahol az egészségügyi szolgáltató letelepedett, kivételt állapít meg ezen általános szabály alól.

65 Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a kivételeket szigorúan kell értelmezni annak érdekében, hogy e kivételek az általános szabályokat ne fosszák meg tartalmuktól (2025. április 30-i Generalstaatsanwaltschaft Frankfurt am Main [Kézpénz Oroszországba történő kivitele] ítélet, C-246/24, EU:C:2025:295, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

66 Ebből következik, hogy e második mondat nem értelmezhető úgy, hogy a telemedicinához tartozótól eltérő egészségügyi ellátás is tartozhat e kivételhez. Következésképpen a telemedicinához tartozó ellátásoktól eltérő ellátások tekintetében az ellátás helye szerinti tagállamot azon terület alapján kell meghatározni, ahol ezeket az ellátásokat ténylegesen nyújtják.

67 Másodszor a 2011/24 irányelv 3. cikkének a) pontja az „egészségügyi ellátás” fogalmát úgy határozza meg, hogy az olyan egészségügyi szolgáltatás, amelyet egészségügyi szakemberek nyújtanak betegeknek egészségi állapotuk értékelése, fenntartása vagy javítása érdekében, ideértve a gyógyszerek és az orvostechnikai eszközök felírását, kiadását és az azokkal való ellátást.

68 Így az egészségügyi ellátás fogalma az egészségügyi szolgáltatások széles körét magában foglalhatja. Bár e szolgáltatások főszabály szerint ugyanazt a gyógykezelési célt szolgálják, mindegyik nyújtható különböző szakemberek által vagy különleges célokból ugyanazon egészségügyi ellátás keretében, amennyiben az komplex orvosi kezelésnek minősül. E szolgáltatások némelyike adott esetben a biztosítás helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban is biztosítható vagy felírható.

69 Következésképpen a telemedicina keretében nyújtott egészségügyi szolgáltatás a 2011/24 irányelv 3. cikkének d) és e) pontja értelmében vett valamely határon átnyúló egészségügyi ellátáshoz tartozhat, még akkor is, ha az ilyen szolgáltatás nyújtásának sajátos módjai miatt arra különös szabályok vonatkoznak, különösen a nyújtására alkalmazandó jog meghatározását illetően. Ezek a szabályok eltérhetnek az ugyanazon komplex orvosi kezelésbe tartozó más egészségügyi szolgáltatásokra alkalmazandó szabályoktól.

70 Harmadszor emlékeztetni kell arra, hogy a 2011/24 irányelv 7. cikkének (7) bekezdése előírja, hogy a biztosítás helye szerinti tagállam a határon átnyúló egészségügyi ellátás – „beleértve a telemedicinán keresztüli egészségügyi ellátást” – során felmerülő költségek visszatérítését igénybe venni kívánó biztosított személy számára ugyanazokat a feltételeket teheti kötelezővé, mint amelyeket az ebben az államban nyújtott egészségügyi ellátások tekintetében határoztak meg. Amint azt a főtanácsnok az indítványának 56. pontjában lényegében hangsúlyozta, a „beleértve” kifejezés egyértelműen azt jelenti, hogy a telemedicina útján nyújtott vagy felírt egészségügyi ellátás az ezen irányelv 3. cikkének e) pontjában meghatározott „határon átnyúló egészségügyi ellátásba” tartozhat.

71 Negyedszer, amint arra a Bizottság az írásbeli észrevételeiben rámutatott, a 2000/31 irányelvnek a 2015/1535 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben értelmezett 2. cikke úgy határozza meg az „információs társadalommal

összefüggő szolgáltatást”, mint „bármely, általában térítés ellenében, távolról, elektronikus úton és a szolgáltatást igénybe vevő egyéni kérelmére nyújtott szolgáltatás.” A távolról „azt jelenti, hogy a szolgáltatást a felek egyidejű jelenléte nélkül nyújtják.”

72 Hangsúlyozni kell, hogy a 2015/1535 irányelv I. melléklete, amely „azoknak a szolgáltatásoknak a tájékoztató jegyzéke, amelyekre nem vonatkozik az 1. cikk (1) bekezdése b) pontjának második albekezdése” az 1. pontjában „nem »távolról« nyújtott szolgáltatásokként” tünteti fel „[a]zokat a szolgáltatásokat, amelyeket a szolgáltató és a szolgáltatást igénybe vevő fizikai jelenlétében nyújtanak, még ha ezek elektronikus eszközök használatával is járnak”, és különösen az „orvosi vizsgálatok[at] vagy kezelé[s]t az orvos rendelőjében, elektronikus berendezés alkalmazásával, a beteg fizikai jelenlétében”. Hasonlóképpen ezen irányelv (18) preambulumbekzdése jelzi, hogy „az olyan tevékenységek, amelyeket jellegüknek fogva nem lehet távolból és elektronikus úton végezni, mint például [...] a beteg fizikai vizsgálatát megkívánó egészségügyi tanácsadás, nem minősülnek információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak”.

73 Így az ugyanazon a helyen egyidejűleg jelen lévő valamely szolgáltató által egy betegnek nyújtott határon átnyúló egészségügyi szolgáltatások, még ha az információs és kommunikációs technológiák használatával is járnak, nem tekinthetők az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásoknak, és ezért nem tartozhatnak a 2011/24 irányelv 3. cikkének d) pontja értelmében vett telemedicina fogalma alá.

74 Azok az egészségügyi szolgáltatások viszont, amelyeket ténylegesen távolról, vagyis a szolgáltató és a beteg ugyanazon a helyen való egyidejű fizikai jelenlétén kívüli helyzetben, e technológiákkal nyújtanak, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás fogalma alá, és így a „telemedicina” fogalma alá tartozhatnak, még akkor is, ha azokat olyan komplex orvosi kezelés keretében nyújtják, amely a beteggel fizikailag ugyanazon helyen tartózkodó szolgáltató által nyújtott egészségügyi ellátást is magában foglalja.

75 Ezt az elemzést nem kérdőjelezi meg a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott és a jelen ítélet 45. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlat.

76 Ezen ítélkezési gyakorlatból ugyanis kitűnik, hogy egyrészt az olyan szolgáltatást, amelynek tárgya az ügyfelek és egy másik, eltérő jellegű szolgáltatás nyújtóinak összekapcsolása, és amely megfelel a 2015/1535 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének b) pontjában előírt valamennyi feltételnek, az „információs társadalom bármely szolgáltatásának” kell minősíteni, amennyiben az ilyen szolgáltatás az e szolgáltatók által nyújtott eltérő jellegű szolgáltatástól elkülönülő szolgáltatás. Más a helyzet azonban, ha ezen összekapcsolási szolgáltatás nyilvánvalóan egy olyan átfogó szolgáltatás szerves része, amelynek a fő eleme egy, az „információs társadalom bármely szolgáltatásának” jogi minősítésétől eltérő jogi minősítés körébe tartozó szolgáltatás (lásd ebben az értelemben: 2024. február 29-i Doctipharma ítélet, C-606/21, EU:C:2024:179, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

77 Ez az ítélkezési gyakorlat olyan online platformokon keresztül nyújtott szolgáltatásokra vonatkozik, amelyek szükségszerűen kapcsolódnak más olyan szolgáltatásokhoz, amelyekkel kapcsolódásuk

mértékétől függően egységes átfogó szolgáltatást alkothatnak.

78 Ezzel szemben minden egyes egészségügyi ellátás – beleértve, amikor más ellátással együtt komplex orvosi kezelésből állnak – önálló, mivel különleges szakmai szakértelmet igényelnek, és sajátos műszaki követelményeknek felelnek meg.

79 A jelen esetben a Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, hogy a „DrSmile” márka állkapocs-ortopédiai kezelése komplex jellegű. Több egészségügyi ellátást foglal ugyanis magában, amelyek, bár ugyanazt a gyógykezelési célt szolgálják, nem kapcsolódnak olyan mértékben, hogy egységes átfogó szolgáltatást alkossanak.

80 Bár az e kezelés által előírt telemedicinális egészségügyi ellátásokat ugyanis a DZK Deutsche Zahnklinik nyújtja, UJ – partnerfogorvosként – a saját rendelőjében rögzíti a kórtörténetet, felvilágosító beszélgetést tart, és elvégzi a fogazat háromdimenziós szkennelését, valamint a fogsín jövőbeli alkalmazásához esetlegesen szükséges előzetes kezeléseket. Függetlenül az UJ vagy a DZK Deutsche Zahnklinik által nyújtott egészségügyi ellátások esetleges túlsúlyának értékelésétől, úgy tűnik, hogy UJ a fogorvosi foglalkozásának Ausztriában történő gyakorlása keretében a beteg kérésére önállóan nyújt egészségügyi ellátást, és tevékenységének eredményét egy állkapocs-szabályozási eljárással kapcsolatos ajánlasként megküldi a DZK Deutsche Zahnklinik számára. Kétségtelen, hogy UJ tevékenysége a „DrSmile” márka állkapocs-ortopédiai kezelésének részét képezi. Ez a tevékenység azonban nem azonos ezzel a kezeléssel, amelynek teljes körű megvalósítása a DZK Deutsche Zahnklinik által történő telemedicinális egészségügyi ellátások ugyanolyan önálló nyújtását is igényli a közte és UJ között fennálló szerződéses jogviszony által szabályozott munkamegosztás keretében.

81 E megfontolásokat megerősíti a 2010. december 2-i Ker-Optika ítélet (C-108/09, EU:C:2010:725, 32–40. pont), amelyben a Bíróság pontosan olyan – kontaktlencse interneten történő eladásából és a kiszállításából álló – komplex egészségügyi szolgáltatás nyújtását vizsgálta, amelyet orvosi konzultáció előzött meg. Ez alkalommal a Bíróság különbséget tett a kontaktlencsék interneten történő eladása és kiszállítása között, megállapítva, hogy a 2000/31 irányelv csak az eladásra alkalmazandó, és a kiszállításra nem. Pontosította továbbá, hogy ezen irányelv – a (18) preambulumbekzdésének megfelelően – nem alkalmazandó a beteg fizikai vizsgálatát megkívánó egészségügyi tanácsadásra, amely nem tekinthető információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak.

82 A teleologikus értelmezést illetően emlékeztetni kell arra, hogy a 2011/24 irányelv célja – a (10) preambulumbekzdésével összefüggésben értelmezett 1. cikke (1) bekezdése első mondatának megfelelően – többek között, hogy megkönnyítse egy biztonságos és magas színvonalú határon átnyúló egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést, hogy előmozdítsa az egészségügyi ellátás terén való tagállami együttműködést, teljes mértékben tiszteletben tartva a tagállami hatásköröket az egészségügyi ellátások megszervezésével kapcsolatban.

83 Márpedig a telemedicina éppen olyan – a jelen esetben határon átnyúló – orvosi tevékenység, amely megkönnyíti az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférést, amelyek nyújtására olyan tagállamban kerül

sor, ahol ezen ellátások szolgáltatója letelepedett, a biztosítás helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban, ahol azok a betegek laknak, akik ezen ellátások címzettjei.

84 Ennélfogva az uniós jogalkotó ezen orvosi tevékenységnek az egészségügyi ellátások határon átnyúló jellegével, a távolról történő, vagyis az egészségügyi szakember és a beteg ugyanazon a helyen való egyidejű jelenléte nélküli szolgáltatásnyújtással, valamint az információs és kommunikációs technológiák használatával összefüggő jellege és sajátosságai miatt írt elő eltérő szabályozást az ellátás helye szerinti tagállam és az ilyen tevékenységre alkalmazandó jog meghatározását illetően.

85 Az ilyen eltérő szabályozásnak nemcsak nem volna indoka a szolgáltató és a beteg egyidejű fizikai jelenlétét igénylő egészségügyi ellátások nyújtása tekintetében, hanem a 2011/24 irányelvnek a jelen ítélet 82. pontjában említett célkitűzését, valamint az EUMSZ 168. cikkét sérthetné, amely az EUMSZ 114. cikkel együtt ezen irányelv jogalapját képezi. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 168. cikk (1) és (7) bekezdése azt az általános célkitűzést határozza meg, hogy fenn kell tartani az egészségvédelem magas szintjét, ugyanakkor tiszteletben kell tartani a tagállamoknak az egészségügyi politikájuk meghatározására, valamint az egészségügyi szolgáltatások és az orvosi ellátás megszervezésére és biztosítására vonatkozó hatáskörét.

86 Amint arra a Bizottság helyesen rámutat, a letelepedése helye szerinti tagállamban működő orvos tevékenységére – a betegeknek fizikai vizsgálatával összefüggésben – egy másik tagállam biztonsági, higiéniai és felelősségi szabályainak alkalmazása pusztán azon az alapon, hogy a komplex orvosi kezelés, amelynek e tevékenység a részét képezi, magában foglalja a más tagállamokban letelepedett más orvosok által telemedicina útján nyújtott egészségügyi ellátásokat is, sértené az ellátás helye szerinti tagállamnak az egészségügyi ellátás megszervezésére vonatkozó hatáskörét, és az orvosokat és a betegeket jogbizonytalanságnak tenné ki.

87 A 2011/24 irányelv 3. cikke d) és e) pontjának keletkezését illetően először is emlékeztetni kell arra, hogy a távorvoslásról a betegek, az egészségügyi ellátórendszerek és a gazdaság javára szóló, 2008. november 4-i bizottsági közlemény az Európai Parlamenthez, a Tanácshoz, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsághoz és a Régiók Bizottságához (COM(2008) 689 végleges), a „távorvoslást” úgy határozza meg, hogy az „egészségügyi szolgáltatások nyújtása információs és kommunikációs technológiák igénybevétele, olyan helyzetben, ahol az egészségügyi dolgozó és a beteg (vagy a két egészségügyi dolgozó) nem azonos helyen tartózkodik. Egészségügyi adatok és információk biztonságos továbbítását foglalja magában, szöveges, hang-, képi vagy más formában, amely a megelőzéshez, a betegek diagnosztizálásához, kezeléséhez és nyomon követéséhez szükséges”.

88 Amint arra a főtanácsnok az indítványának 53. pontjában továbbá rámutatott, e közlemény releváns a „telemedicina” kifejezés jelentésének értékelése szempontjából, amely kifejezést a Bizottság a határokon átnyúló egészségügyi ellátásra vonatkozó betegjogok érvényesítéséről szóló, európai parlamenti és tanácsi 2008. július 2-i irányelvjavaslatban használt (COM(2008) 414 végleges), amely az említett

közleményre hivatkozik. Ebben a javaslatban a Bizottság jelezte, hogy a „határokon átnyúló egészségügyi ellátás” nyújtásának egyik módja „az egészségügyi ellátás határokon át történő nyújtása (azaz valamely tagállam területén érvényes szolgáltatás egy másik tagállam területén történő nyújtása); például távorvosi szolgáltatások, távdiagnosztika és -gyógyszerfelírás, laboratóriumi szolgáltatások.” Az említett javaslat szerint ez a szolgáltatásnyújtási mód különbözik a határon átnyúló egészségügyi ellátás nyújtásának másik három módjától, nevezetesen az egészségügyi ellátás külföldön történő igénybevételétől, valamely egészségügyi szolgáltató másik tagállamban való állandó jelenlététől, és a szolgáltató ideiglenes jelenlététől a beteg tagállamában szolgáltatásnyújtás céljából.

89 Végül, amint arra a főtanácsnok az indítványának 54. pontjában rámutatott, a „telemedicina” fogalmának ezen értelmezése a jogalkotási folyamat során nem volt vitatott.

90 Ebből következik, hogy a 2011/24 irányelv keretében a „telemedicina” fogalmának meghatározó eleme – az uniós jogalkotó által kívánt jelentés szerint – az, hogy az egészségügyi szolgáltatást a biztosítás helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban letelepedett egészségügyi szolgáltató nyújtja egy betegnek távolról, tehát az e beteg és a szolgáltató ugyanazon helyen való egyidejű fizikai jelenléte nélkül, információs és kommunikációs technológiákkal.

91 Ennélfogva e fogalom alól kizárt minden, az e szereplők ugyanazon helyen való egyidejű fizikai jelenlétében megvalósított egészségügyi szolgáltatásnyújtás, függetlenül attól a körülménytől, hogy ezen ellátást eltérő jellegű, különböző módokon nyújtott egészségügyi szolgáltatásokat magában foglaló komplex orvosi kezelés keretében végzik.

92 E körülmények között az e kezelést alkotó egyik vagy másik szolgáltatás túlsúlyának értékelése nem releváns az egyes egészségügyi ellátásoknak az ellátás helye szerinti tagállamnak a 2011/24 irányelv 3. cikke d) pontjának megfelelő meghatározására tekintettel történő meghatározása szempontjából.

93 A fentiekre tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2011/24 irányelv 3. cikkének d) és e) pontját úgy kell értelmezni, hogy a telemedicina esetében nyújtott határon átnyúló egészségügyi ellátás e rendelkezés értelmében vett fogalma csak azon egészségügyi ellátásoknak felel meg, amelyeket valamely beteg számára e beteg biztosítása helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban letelepedett egészségügyi szolgáltató távolról, tehát az említett beteg és a szolgáltató egyidejű fizikai jelenléte nélkül, kizárólag információs és kommunikációs technológiákkal nyújt.

Az első kérdésről

94 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy egyrészt a 2011/24 irányelv 3. cikkének d) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az az ezen irányelv által szabályozott valamennyi területre alkalmazandó, vagy csak az említett irányelv 7. cikkében foglalt határon átnyúló egészségügyi ellátás költségeinek visszatérítésére, másrészt pedig, hogy a 2000/31 irányelv e 3. cikkének d) pontját és 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a telemedicinális szolgáltatásokat azon tagállam jogszabályainak megfelelően kell nyújtani, amelyben a szolgáltató letelepedett.

95 Először is meg kell állapítani, hogy – amint az a jelen ítélet 82. pontjában kiemelésre került – a 2011/24 irányelv célja a (10) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 1. cikke (1) bekezdése első mondatának megfelelően, hogy az Unióban megkönnyítse egy biztonságos és magas színvonalú határon átnyúló egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést és a Bíróság által meghatározott elvekkel összhangban biztosítsa a betegmobilitást, valamint előmozdítsa az egészségügyi ellátás terén való tagállami együttműködést, ugyanakkor teljes mértékben tiszteletben tartva a tagállamok azon felelősségét, hogy meghatározzák az egészségüggyel kapcsolatos szociális biztonsági ellátásokat, és hogy megszervezzék és biztosítsák az egészségügyi és az orvosi ellátást, továbbá különösen a betegséggel kapcsolatos szociális biztonsági ellátásokat.

96 Ezenkívül magából ezen irányelvnek a jelen ítélet 17. pontjában leírt szerkezetéből következik, hogy az a jelen ítélet előző pontjában említett célok elérése érdekében nem korlátozódik a határon átnyúló egészségügyi ellátások költségeinek visszatérítésére vonatkozó szabályok megállapítására.

97 Kétségtelen, hogy az említett irányelv III. fejezete valóban megállapít erre vonatkozó szabályokat. A 2011/24 irányelv II. fejezete azonban a tagállamok határon átnyúló egészségügyi ellátással kapcsolatos hatáskörére vonatkozó szabályokat ír elő. E II. fejezet részét képezi többek között egyrészt ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdése, amelynek értelmében a határon átnyúló egészségügyi ellátás nyújtására az ellátás helye szerinti tagállam jogszabályaival, az ellátás helye szerinti tagállam által előírt minőségi és biztonsági előírásokkal és iránymutatásokkal, valamint a biztonsági követelményekről szóló uniós jogszabályokkal összhangban kerül sor, másrészt pedig az említett irányelv 5. cikke, amely szerint a biztosítás helye szerinti tagállam nemcsak arról gondoskodik, hogy a határon átnyúló egészségügyi ellátás költségeinek visszatérítése ugyanezen irányelv III. fejezetének megfelelően történjen, hanem – többek között – a betegek jogairól is az orvosi utókezelést és az egészségügyi dokumentációhoz való hozzáférést illetően.

98 Hasonlóképpen, a 2011/24 irányelv IV. fejezete az egészségügyi ellátás területén való együttműködésre vonatkozó szabályokat tartalmaz, mivel az ilyen szabályok nem korlátozódnak az ezen ellátások költségeinek visszatérítésének biztosításához szükséges együttműködésre.

99 Ebből következik, hogy a 2011/24 irányelv hatálya, és így 3. cikke d) pontjának hatálya nem korlátozódik a határon átnyúló egészségügyi ellátás költségeinek visszatérítésére.

100 Másodszor, a 2011/24 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének szövegéből az következik, hogy – amint arra a jelen ítélet 97. pontja emlékeztet – hogy a határon átnyúló egészségügyi ellátás nyújtására az ellátás helye szerinti tagállam jogszabályaival, az e tagállam által előírt minőségi és biztonsági előírásokkal és iránymutatásokkal, valamint a biztonsági követelményekről szóló uniós jogszabályokkal összhangban kerül sor.

101 Így a biztonsági követelményekre vonatkozó uniós jogszabályokon kívül az egyetlen nemzeti szabályozás, valamint az egyetlen minőségi és biztonsági előírások és iránymutatások, amelyeket az egészségügyi szolgáltatónak tiszteletben kell tartania a 2011/24

irányelv hatályának keretében, az ezen irányelv 3. cikkének d) pontjában meghatározott ellátás helye szerinti tagállam jogszabályai.

102 Következésképpen a telemedicinához tartozó határon átnyúló egészségügyi ellátásnak, mivel úgy tekintendő, hogy a nyújtásukra abban a tagállamban kerül sor, ahol ezen egészségügyi ellátások szolgáltatója letelepedett, meg kell felelnie – a biztonsági követelményekről szóló uniós jogszabályokon túl – e tagállam jogszabályainak, valamint minőségi és biztonsági előírásainak és iránymutatásainak.

103 Meg kell állapítani továbbá, hogy a 2011/24 irányelv 2. cikkének e) pontja pontosítja, hogy ezen irányelv alkalmazása nem érinti a 2000/31 irányelvet. Amennyiben valamely telemedicinális szolgáltatás megfelelhet az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás – 2000/31 irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett – fogalmának, ezen irányelv hatálya alá tartozik.

104 A 2000/31 irányelv 3. cikke előírja, hogy a valamely tagállam területén letelepedett szolgáltatók által nyújtott, információs társadalommal összefüggő szolgáltatásoknak meg kell felelniük a rájuk alkalmazandó nemzeti rendelkezéseknek, amelyek beletartoznak a szabályozott területbe.

105 Márpedig ezen irányelv 2. cikke h) pontjának megfelelően e szabályozott terület magában foglalja többek között az információs társadalommal összefüggő szolgáltatási tevékenység megkezdésére vonatkozó minősítésekre vagy engedélyekre vonatkozó követelményeket.

106 Következésképpen, ami az egészségügyi ellátás telemedicina esetében történő nyújtását illeti, mind a 2011/24 irányelv, mind pedig a 2000/31 irányelv a hatálya alá tartozó esetekben alkalmazandóvá teszi ezen ellátásra azon tagállam jogszabályait, amelyben a szolgáltató letelepedett.

107 E megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy egyrészt a 2011/24 irányelv 3. cikkének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy az az ezen irányelv által szabályozott valamennyi területre alkalmazandó, és nem csupán az említett irányelv 7. cikkében foglalt, határon átnyúló egészségügyi ellátás költségeinek visszatérítésére, másrészt pedig, hogy a 2000/31 irányelv e 3. cikkének d) pontját és 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a telemedicinális szolgáltatásokat azon tagállam jogszabályainak megfelelően kell nyújtani, amelyben a szolgáltató letelepedett.

A harmadik kérdésről

108 Harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2005/36 irányelv 5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy ezt az irányelvet alkalmazni kell egyrészt telemedicina esetében a határon átnyúló egészségügyi ellátást nyújtó szolgáltatóra, másrészt pedig a valamely tagállamban letelepedett olyan szolgáltatóra, amely anélkül, hogy maga változtatna helyet, egy másik tagállamban letelepedett szolgáltatóval végeztet ez utóbbi tagállamban lakóhellyel rendelkező beteg fizikai jelenlétében egészségügyi ellátást.

109 E kérdés első részét illetően emlékeztetni kell arra, hogy a 2005/36 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése kifejezetten előírja, hogy ezen irányelv II. címének a szabad szolgáltatásnyújtásra

vonatkozó rendelkezéseit, köztük ennek az 5. cikkét, csak akkor kell alkalmazni, ha a szolgáltatásnyújtó valamely szakma átmeneti és alkalmi jellegű gyakorlása céljából megy a fogadó tagállam területére.

110 Amint az a jelen ítélet 90. pontjából következik, a 2011/24 irányelvben említett „telemedicina” fogalma magában foglal minden olyan egészségügyi szolgáltatást, amelyet egy beteg számára a biztosítás helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban letelepedett egészségügyi szolgáltató távolról, tehát e beteg és e szolgáltató ugyanazon helyen való egyidejű fizikai jelenléte nélkül, kizárólag információs és kommunikációs technológiákkal nyújt.

111 Következésképpen a telemedicina szükségzerűen magában foglalja, hogy az egészségügyi szolgáltatást nemcsak a betegnek azon tagállamba való helyváltoztatása nélkül nyújtsák, ahol a szolgáltató letelepedett, hanem a szolgáltató helyváltoztatása nélkül is abba a tagállamba, ahol a beteg lakik. Valójában az egészségügyi szolgáltatás az, amely határokon átnyúló jellege miatt „helyet változtat”.

112 A harmadik kérdés második részével a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy nem tekinthető-e úgy, hogy valamely egészségügyi szolgáltató a fogadó tagállam területére változtatja a helyét, ha ez utóbbi tagállamban e szolgáltató egy másik, e tagállamban letelepedett és a beteggel közvetlen fizikai kapcsolatban álló szolgáltatót keresztül nyújt egészségügyi ellátást az e két szolgáltató közötti szerződés rendelkezései alapján.

113 E tekintetben elegendő megjegyezni, hogy a 2011/24 irányelv 3. cikkének g) pontja értelmében az egészségügyi szolgáltató olyan természetes vagy jogi személy, vagy bármely más jogalany, aki vagy amely jogszerűen nyújt egészségügyi ellátást egy tagállam területén. Ezen irányelv 3. cikkének a) pontja értelmében egészségügyi ellátásnak az egészségügyi szakemberek, azaz az említett irányelv 3. cikkének f) pontja értelmében és a jelen ügyben szempontjából, az orvoson és a fogorvoson kívül az ellátás helye szerinti tagállam jogszabályai szerint egészségügyi szakembernek minősülő személy által nyújtott egészségügyi szolgáltatások minősülnek.

114 Márpedig egyrészt, mivel a jelen esetben az ellátás helye szerinti állam a személyes jelenlét útján nyújtott fogorvosi szolgáltatások tekintetében Ausztria, a DZK Deutsche Zahnklinik nem tekinthető e tagállamban egészségügyi szolgáltatónak, mivel nem minősül egészségügyi szakembernek a ZÄG rendelkezéseinek megfelelően, és mivel az említett államban semmiképpen sem jogosult egészségügyi ellátást nyújtani.

115 Másrészt, mivel az egészségügyi ellátásokat UJ nyújtja, először is meg kell állapítani, hogy UJ, aki Ausztriában jogosult a fogorvosi szakma gyakorlására, éppen a tekintetben, hogy jogszerűen nyújtja ezeket az ellátásokat, ezen ellátások szolgáltatójának tekinthető egészségügyi szakember. Az a körülmény, hogy a beteg nem kötött szerződést e szolgáltatóval, és ennél fogva nem köteles ez utóbbi közvetlen díjazására, mivel az említett ellátások az e beteg és egy másik tagállamban letelepedett jogalany között létrejött szerződésben előírt komplex orvosi kezelés részét képezik, nem releváns e szakember egészségügyi szolgáltatóként való minősítése szempontjából.

116 Másodszor mesterséges volna úgy tekinteni, hogy az első egészségügyi szakember, a jelen esetben UJ által a letelepedése szerinti tagállamban személyesen

nyújtott egészségügyi ellátást valójában egy másik tagállamban letelepedett jogalany – a jelen esetben a DZK Deutsche Zahnklinik – nyújtja, kizárólag az e szakember és e jogalany között létrejött szerződés kikötései miatt, és hogy következésképpen azt kellene megállapítani, hogy az említett jogalany változtatott helyet ezen ellátás fizikailag történő nyújtása érdekében.

117 Harmadszor, az a körülmény, hogy a beteg lakóhelye szerinti tagállamban működő szolgáltató egy másik tagállamban letelepedett egészségügyi szakember nevében jár el, nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy ez utóbbi kizárólag ezen okból változtatott volna helyet az első tagállamba (lásd ebben az értelemben: 2015. december 17-i X-Steuerberatungsgesellschaft ítélet, C-342/14, EU:C:2015:827, 34. és 35. pont).

118 A fentiekre tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2005/36 irányelv 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy ez az irányelv nem alkalmazandó sem a telemedicina esetén a határon átnyúló egészségügyi ellátást nyújtó szolgáltatóra, sem pedig a valamely tagállamban letelepedett olyan szolgáltatóra, amely anélkül, hogy maga változtatna helyet, egy másik tagállamban letelepedett szolgáltatóval végeztet ez utóbbi tagállamban lakóhellyel rendelkező beteg javára személyesen nyújtott egészségügyi ellátást.

A negyedik kérdésről

119 Negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy az EUMSZ 56. cikkel ellentétes-e az olyan tagállami szabályozás, amely elsődlegesen a fogorvosi szakma közvetlen és személyes gyakorlását írja elő, és amely az EGT állampolgárai számára e szakmának e tagállamban kizárólag ideiglenes jelleggel történő gyakorlásának lehetőségét írja elő.

120 Az első, a második és a harmadik kérdésre adott válaszokra tekintettel először is a DZK Deutsche Zahnklinik által nyújtott egészségügyi ellátásokat illetően meg kell állapítani, hogy egyrészt a telemedicinális egészségügyi ellátások a 2011/24 irányelv hatálya alá tartoznak, így a negyedik kérdésben szóban forgó osztrák nemzeti szabályozás azokra nem alkalmazandó. Másrészt, amint az a jelen ítélet 114–117. pontjából következik, a DZK Deutsche Zahnklinik nem tekinthető egészségügyi szolgáltatónak Ausztriában az UJ által ezen államban személyesen nyújtott szolgáltatásokra tekintettel.

121 Másodszor, ami az UJ által személyesen nyújtott egészségügyi ellátásokat illeti, bár e szabályozás alkalmazandó rá, mint ezen ellátások szolgáltatójára, a Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, hogy az említett ellátások nyújtására egyetlen határon átnyúló elem sem jellemző, így az EUMSZ 56. cikk nem alkalmazható ezen ellátásra.

122 E körülmények között a negyedik kérdésről nem szükséges határozni.

III.

C-391/24 Njergers ügyben 2025. október 2-án hozott ítélet

A kölcsönös elismerés elvének az ítéletekre és próbaidőt megállapító határozatokra való, a próbaidő alatti magatartási szabályok és alternatív szankciók felügyelete céljából történő alkalmazásáról

szóló, 2008. november 27-i 2008/947/IB tanácsi kerethatározatot

a következőképpen kell értelmezni:

a szabadságvesztés-büntetését letöltő személy felügyelet mellett, azon különleges feltétellel történő szabadon bocsátását elrendelő ítélet elismerése és végrehajtása, amely feltétel megköveteli, hogy e személy a pszichés zavarai zárt intézményben történő „bentlakásos kezelésének” vesse magát alá, nem tartozik e kerethatározat hatálya alá, így a végrehajtó állam illetékes hatósága nem kötelezhető arra, hogy az említett kerethatározat alapján elismerje és végrehajtsa az ilyen ítéletet.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a kölcsönös elismerés elvének az ítéletekre és próbaidőt megállapító határozatokra való, a próbaidő alatti magatartási szabályok és alternatív szankciók felügyelete céljából történő alkalmazásáról szóló, 2008. november 27-i 2008/947/IB tanácsi kerethatározat (HL 2008. L 337., 102. o.) értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az LZ által benyújtott, felügyelet mellett történő szabadon bocsátás iránti kérelemmel kapcsolatos eljárás keretében terjesztették elő.

Az alapeljárás

18 LZ holland állampolgárt a rechtbank van eerste aanleg van Antwerpen (antwerpeni elsőfokú bíróság, Belgium) 2011. december 2-án nyolc év szabadságvesztés-büntetésre ítélte kiskorú, a tényállás idején tizennégy évesnél fiatalabb lánya sérelmére elkövetett erőszakos közöszlenség miatt, azzal a súlyosító körülménnyel, hogy LZ egyenes ági felmenő volt, valamint a kiskorú lánya és annak egyik barátnője ellen elkövetett fajtalanág, gyermekek szexuális bántalmazását ábrázoló anyagok birtoklása és terjesztése, valamint fenyegetések alkalmazása miatt. LZ-vel szemben tízéves időtartamra a büntetés-végrehajtási bíróság által történő fogva tarthatónak nyilváníthatóságot is kiszabtak, egyebek mellett a büntető törvénykönyv 34a. cikke alapján.

19 2013. november 26-án LZ kérte, hogy a büntetése végrehajtásának folytatása céljából egy hollandiai büntetés-végrehajtási intézetbe helyezték át. A holland hatóságok azon indokkal utasították el e kérelmét, hogy LZ-nek nincs kellő kötődése Hollandiához, és nem szerepel e tagállam helyi önkormányzatai jegyzékeiben.

20 2015. augusztus 27-én LZ benyújtotta ugyanezt a kérelmet, hozzátéve, hogy biztosítani kívánja a Hollandiába történő visszailleszkedését. Válaszukban a holland hatóságok jelezték, hogy készek elismerni a szabadságvesztés-büntetést, azonban a büntetés-végrehajtási bíróság által fogva tarthatónak nyilváníthatóságot nem, mivel a holland jogban nincs ennek megfelelő jogintézmény. A gyakorlatban a Hollandiának történő átadás azzal a következménnyel járt volna, hogy LZ-t a szabadságvesztés-büntetésének letöltését követően szabadon bocsátották volna, és így ilyen átadásra nem kerülhetett sor.

21 2019. július 3-án letelt az LZ-vel szemben kiszabott nyolc év szabadságvesztés-büntetés, és megkezdődött a büntetés-végrehajtási bíróság által fogva tarthatónak nyilváníthatóság időtartama.

22 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróságnak, a strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brusselnek (a brüsszeli holland nyelvű elsőfokú bíróság büntetés-végrehajtási bírósága, Belgium) a WERV 95/2–95/30. cikkének megfelelően határoznia kell LZ „felügyelet mellett történő szabadon bocsátásáról”, illetve szabadságvesztésének folytatásáról.

23 E bíróság pontosítja, hogy a WERV 95/21. cikkének megfelelően a fogva tarthatónak nyilvánítható elítélt szabadságelvonnása fennmarad, ha esetében fennáll a harmadik személyek testi vagy lelki épségét sértő súlyos bűncselekmények elkövetésének veszélye, és ez nem orvosolható a felügyelet melletti szabadon bocsátás keretében elrendelt különleges feltételekkel.

24 A jelen ügyben az említett bíróság, figyelembe véve többek között az LZ-t fogva tartó börtön pszichoszociális szolgálata által készített jelentést, arra a következtetésre jutott, hogy jelentős a veszélye annak, hogy LZ harmadik személyek testi vagy lelki épségét sértő súlyos bűncselekményeket követ el, valamint hogy a pszichés zavarainak hosszú távú „bentlakásos kórházi kezelése” feltétlenül szükséges e veszély megelőzéséhez.

25 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy e „bentlakásos kezelést” nem lehetett Belgiumban végezni, mivel a holland állampolgárságú LZ nem rendelkezik tartózkodási joggal, és nem tartozik az egészségbiztosítási rendszer alá, annak ellenére, hogy mindig Belgiumban lakott, ahol született.

26 A holland hatóságokkal azon lehetőség vizsgálata érdekében való kapcsolatfelvétel keretében, hogy – LZ kívánságának megfelelően – az említett „bentlakásos kezelésre” Hollandiában, zárt intézményben kerüljön sor, e hatóságok 2024. január 29-én jelezték, hogy ez az intézkedés szabadságelvonnással járó szankciónak minősül, amely a 2008/947 kerethatározat alapján nem ismerhető el és nem hajtható végre.

27 Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy e 2008/947 kerethatározat alapján kérelmezhető-e egy olyan ítélet elismerése és végrehajtása, amelyben olyan különleges feltétellel rendeltek el felügyelet mellett történő szabadon bocsátást, amely megköveteli, hogy az érintett személy zárt intézményben hosszú távon „bentlakásos kezelésben” részesüljön. E bíróság ugyanakkor kifejti e tekintetben, hogy nem keres a 2008/909 kerethatározat hatályának kérdésére választ, mivel szerinte e kerethatározat nem releváns.

28 Mivel az LZ által kért, felügyelet mellett történő szabadon bocsátás az említett bíróság határozathozatalának időpontjában nem volt végrehajtható, e bíróság elutasította e kérelmet, ugyanakkor úgy határozott, azt újból megvizsgálja a Bíróságtól kérdéseire kapott választ követően.

29 E körülmények között a strafuitvoeringsrechtbank van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (a brüsszeli holland nyelvű elsőfokú bíróság büntetés-végrehajtási bírósága) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

„Úgy kell-e értelmezni a 2008/947 kerethatározatot, hogy amennyiben [a Belga Királyságban] ítélet születik

a büntetés-végrehajtási bíróság által fogva tarthatónak nyilváníthatóságra vonatkozóan, amely szerint a bíróság biztosítja az elítéltek különleges feltételek előírásával, felügyelet mellett történő szabadon bocsátását, és a hatáskörrel rendelkező belga hatóság – [az e] kerethatározatban említett – tanúsítvánnyal együtt továbbítja ezen ítéletet a hatáskörrel rendelkező holland hatóságnak, akkor [a Holland Királyság] köteles ezt az ítéletet elismerni és végrehajtani oly módon, hogy többek között felügyeli a különleges feltételek szabályszerű alkalmazását, ugyanakkor figyelembe veszi, hogy az elítélt holland állampolgár, és vissza kíván térni Hollandiába?

Ez akkor is érvényes-e, ha különleges feltételként azt szabja ki az eljáró bíróság, hogy az elítéltet a szexuális problémái miatt Hollandiában kórházi kezelésben kell részesíteni, és a büntetés-végrehajtási intézetből egy holland zárt intézetbe kell áthelyezni?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

39 Kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2008/947 kerethatározatot úgy kell-e értelmezni, hogy a végrehajtó állam hatáskörrel rendelkező hatósága e kerethatározat alapján köteles elismerni és végrehajtani a kibocsátó állam hatáskörrel rendelkező hatósága által részére továbbított olyan ítéletet, amely a szabadságvesztés-büntetést letöltött személy felügyelet melletti szabadon bocsátását rendeli el, egy azt megkövetelő különleges feltétellel, hogy e személy pszichés zavarai zárt intézményben történő „bentlakásos kezelésének” vesse alá magát.

40 E kérdés megválaszolásához meg kell vizsgálni, hogy az ilyen ítélet az említett kerethatározat hatálya alá tartozik-e.

41 A 2008/947 kerethatározat 1. cikke a címének megfelelően a kerethatározat céljaira és hatályára vonatkozik. Amint az ezen 1. cikk (1) bekezdéséből kitűnik, e kerethatározat többek között megállapítja azokat a szabályokat, amelyek szerint az elítélt személy elítélésének helye szerinti tagállamtól eltérő tagállam elismeri az ítéleteket és adott esetben a próbaidőt megállapító határozatokat, és felügyeli az ítélet alapján megállapított, próbaidő alatti magatartási szabályokat vagy az ítéletben foglalt alternatív szankciókat.

42 Az említett kerethatározat 1. cikkének (2) bekezdése értelmében e kerethatározat kizárólag – e bekezdés a) pontja értelmében – az ítéletek és adott esetben próbaidőt megállapító határozatok elismerésére, – az említett bekezdés b) pontja értelmében – a próbaidő alatti magatartási szabályok és alternatív szankciók felügyeletével járó felelősség átruházására, valamint – ugyanezen bekezdés c) pontja értelmében – az ezen 1. cikk (2) bekezdésének a) és b) pontjában foglaltakhoz kapcsolódó minden más határozatra alkalmazandó, az e kerethatározatban említettek és előírtak szerint.

43 A 2008/947 kerethatározat 2. cikke meghatározza e kerethatározat alkalmazásában többek között az 1. pontjának a) alpontjában az „ítélet” fogalmát, amely a kibocsátó állam bíróságának jogerős határozata vagy végzése, amely megállapítja, hogy egy természetes személy bűncselekményt követett el, és először is szabadságvesztés büntetést vagy szabadságelvonnással járó intézkedést szab ki, ha ezen ítélet, vagy egy további próbaidőt megállapító határozat alapján feltételes szabadságra bocsátást engedélyeztek, másodsor felfüggesztett büntetést, harmadszor próbára bocsátást,

vagy negyedszer alternatív szankciót szab ki. E 2. cikk 5. pontja szerint a „próbaidőt megállapító határozat” az ítélet vagy a kibocsátó állam egy illetékes hatóságának ezen ítélet alapján hozott jogerős határozata, amely feltételes szabadságra bocsátást rendel el vagy próbaidő alatti magatartási szabályokat állapít meg, amely utóbbiak az említett cikk 7. pontjának megfelelően a felfüggesztett büntetéssel, a próbára bocsátással vagy a feltételes szabadságra bocsátással kapcsolatban az illetékes hatóság által a kibocsátó állam nemzeti jogával összhangban valamely természetes személyre megállapított kötelezettségekből és utasításokból állnak. Egyébiránt az alapügyben szóban forgó körülményekre tekintettel ki kell emelni, hogy ugyanezen cikk 6. pontjának megfelelően a „feltételes szabadságra bocsátás” kifejezés az illetékes hatóság által hozott vagy a nemzeti jogból eredő olyan jogerős határozatra utal, amely egy vagy több próbaidő alatti magatartási szabály megállapításával az elítélt korai szabadlábra helyezését rendeli el, a szabadságvesztés büntetés vagy a szabadságelvonással járó intézkedés bizonyos részének letöltését követően.

44 Ez az előző pontban szereplő fogalom meghatározásokból, valamint a 2008/947 kerethatározat 2. cikkének 2., 3. és 4. pontjában említett „felfüggesztett büntetés”, „próbára bocsátás” és „alternatív szankció” fogalmak meghatározásából következik, hogy e kerethatározat hatálya – annak 1. cikke (2) bekezdése értelmében – kiterjed azon határozatok elismerésére és végrehajtására, amelyek a bűncselekményt elkövető személyeket olyan büntetések vagy intézkedések végrehajtásának vetik alá, amelyek nem vonják el a szabadságukat.

45 Ezt az értelmezést megerősíti ezen 1. cikk (3) bekezdésének a) pontja, amely pontosítja, hogy a 2008/947 kerethatározat nem alkalmazandó azon büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés-büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek a végrehajtására, amelyek a 2008/909 kerethatározat hatálya alá tartoznak. Amint azt a Bíróság kimondta, és amint az e rendelkezésből kitűnik, e két kerethatározat hatálya kölcsönösen kizárja egymást (lásd ebben az értelemben: 2023. október 5-i QS [A felfüggesztés visszavonása] ítélet, C-219/22, EU:C:2023:732, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

46 E tekintetben a 2008/909 kerethatározat 3. cikke, amely a címének megfelelően meghatározza annak célkitűzését és hatályát, az (1) bekezdésében kimondja, hogy e kerethatározat célja azon szabályok megállapítása, amelyek értelmében a tagállamok az elítélt személy társadalmi beilleszkedésének elősegítése érdekében elismernek egy ítéletet és végrehajtják a büntetést, mely „ítélet” és „büntetés” fogalmát az említett kerethatározat 1. cikkének a), illetve b) pontja úgy határozza meg, mint egyrészt kibocsátó állam bíróságának jogerős határozata vagy végzése, amely büntetést szab ki egy természetes személyre, másrészt pedig mint bármely olyan szabadságvesztés büntetés vagy szabadságelvonással járó bármely intézkedés, amelyet bűncselekmény elkövetése miatt határozott vagy határozatlan időtartamra szabtak ki büntetőeljárás alapján.

47 Így a 2008/947 kerethatározat 1. cikke (3) bekezdésének a) pontjával összefüggésben, és e kerethatározat (3) preambulumbekkezdésének fényében értelmezett 1. cikkének (1) bekezdése szerint e

kerethatározat a szabadságelvonással nem járó büntetések vagy intézkedések kölcsönös elismerésére és végrehajtására vonatkozik, míg a szabadságvesztés-büntetések vagy szabadságelvonással járó intézkedések kölcsönös elismerése és végrehajtása a 2008/909 kerethatározat hatálya alá tartozik.

48 A 2008/909, illetve a 2008/947 kerethatározat hatályára vonatkozó ezen értelmezést megerősítik e kerethatározatoknak a konkrétan az orvosi intézkedésekre vonatkozó rendelkezései.

49 Ami a 2008/947 kerethatározatot illeti, 4. cikke (1) bekezdésének k) pontja kimondja, hogy e kerethatározatot kell alkalmazni többek között azon, próbaidő alatti magatartási szabályokra és alternatív szankciókra, amelyek gyógykezelésen való részvétel kötelezettségéből állnak. Egyébiránt az említett kerethatározat 11. cikke (1) bekezdésének i) pontjában az elismerés vagy a felügyelet végrehajtó állam illetékes hatósága általi megtagadásának okai között szerepel azon eset, amelyben az ítélet, vagy adott esetben a próbaidőt megállapító határozat olyan orvosi/terápiás kezelést rendel el, amelyet ugyanezen kerethatározat 9. cikke ellenére a végrehajtó állam jogi vagy egészségügyi rendszerére tekintettel nem képes felügyelni.

50 Ami a 2008/909 kerethatározatot illeti, az elismerés és a végrehajtás megtagadásának e kerethatározat 9. cikkében említett okai között e cikk (1) bekezdése k) pontjának értelmében szerepel az a helyzet, amikor a kiszabott büntetés olyan pszichiátriai vagy orvosi kezelésre irányuló intézkedést, vagy más, szabadságelvonással járó intézkedést foglal magában, amely intézkedést – e kerethatározat 8. cikkének (3) bekezdése ellenére – a végrehajtó állam a saját jogi vagy egészségügyi rendszerei következtében nem tud végrehajtani. Ebből kitűnik, hogy az e rendelkezésben előírt irányzott kezelések szabadságelvonással járó intézkedéseket foglalnak magukban.

51 E rendelkezésekből következik, hogy az olyan egészségügyi intézkedést kiszabó ítéletek, amelyek nem járnak szabadságelvonással, a 2008/947 kerethatározat hatálya alá tartoznak, míg azok, amelyek, éppen ellenkezőleg, szabadságelvonással járnak, a 2008/909 kerethatározat hatálya alá.

52 Következésképpen a kibocsátó tagállam jogának megfelelően felügyelet mellett történő szabadon bocsátást elrendelő ítélet a 2008/947 kerethatározat alapján elismerés és végrehajtás iránti kérelem tárgyát képezheti, amennyiben az ezen ítélethez kapcsolódó feltétel nem minősül szabadságelvonással járó intézkedésnek, az ilyen intézkedést tartalmazó ítélet ugyanis a 2008/909 kerethatározat hatálya alá tartozik.

53 Márpedig a jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által a tervezett intézkedéssel kapcsolatban szolgáltatott információkra, valamint a jelen ítélet 46. pontjában kifejtett megfontolásokra tekintettel a szabadságvesztés-büntetést letöltött személlyel szemben a büntetés-végrehajtási bíróság által történő fogva tarthatónak nyilváníthatóság keretében kiszabott, felügyelet mellett történő szabadon bocsátást magában foglaló intézkedés, amennyiben olyan különleges feltételt tartalmaz, melynek értelmében e személynek a pszichés zavarai zárt intézményben történő „bentlakásos kezelésének” kell magát alávetnie, olyan, bűncselekmény miatt hozott intézkedésnek minősül, amely e különleges feltétel jellege miatt azzal a következménnyel jár, hogy e személytől elvonja a szabadságát.

54 Következésképpen az ilyen intézkedést kiszabó ítélet elismerése és végrehajtása nem a 2008/947 kerethatározat, hanem a 2008/909 kerethatározat hatálya alá tartozik.

55 A fenti megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/947 kerethatározatot úgy kell értelmezni, hogy a szabadságvesztés-büntetését letöltő személy felügyelet mellett, azon különleges feltétellel történő szabadon bocsátását elrendelő ítélet elismerése és végrehajtása, amely feltétel megköveteli, hogy e személy a pszichés zavarai zárt intézményben történő „bentlakásos kezelésének” vesse magát alá, nem tartozik e kerethatározat hatálya alá, így a végrehajtó állam illetékes hatósága nem kötelezhető arra, hogy az említett kerethatározat alapján elismerje és végrehajtsa az ilyen ítéletet.

IV.

C-80/24 Zwrotybankowe.pl ügyben 2025. október 9-én hozott ítélet

1) A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 22. cikkének (2) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy az ezen irányelvet átültető nemzeti szabályozás által számára biztosított jog megsértésén alapuló követelést olyan harmadik személyre engedményezze, aki nem minősül fogyasztónak.

2) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

a nemzeti bíróság nem köteles hivatalból vizsgálni a fogyasztó által kötött engedményezési szerződésben szereplő feltétel tisztességtelenségét, ha az előtte folyamatban lévő, az engedményes társaság és az eladó vagy szolgáltató közötti jogvita nem az engedményezési szerződésre, hanem a fogyasztónak az eladóval vagy szolgáltatóval szemben fennálló követelésére vonatkozik.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2009. L 207., 14. o.; HL 2010. L 199., 40. o.; HL 2011. L 234., 46. o.) 22. cikke (2) bekezdésének, valamint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 288. o.) 6. cikke (1) bekezdésének és 7. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Zwrotybankowe.pl sp. z o.o., lengyel jog szerint létrehozott korlátolt felelősségű társaság és a Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S. A. (a továbbiakban: PKO Bank Polski) bank között egy olyan fogyasztónak a bankkal szemben fennálló követelése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, aki az alapeljárás felperesére engedményezte követelését.

Az alapeljárás

10 Keresetével Zwrotybankowe.pl azt kéri, hogy a kérdést előterjesztő bíróság, a Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieście w Warszawie (varsói-belvárosi kerületi bíróság, Varsó, Lengyelország) a PKO Bank Polskit kötelezze 4537,45 lengyel złoty (PLN) (hozzávetőleg 1050 euró) törvényes késedelmi kamatokkal és eljárási költségekkel növelt összegének a részére történő megfizetésére.

11 A Zwrotybankowe.pl egy fogyasztóval kötött engedményezési szerződés (a továbbiakban: engedményezési szerződés) alapján indított keresetet, amellyel a fogyasztó átruházta rá a PKO Bank Polskival szemben fennálló valamennyi pénzbeli követelése érvényesítésének jogát. Az alapügyben szóban forgó követelés a fogyasztói hitelről szóló törvény 2008/48 irányelv 23. cikkét végrehajtó 45. cikkének (1) bekezdésében előírt szankció alkalmazásából ered amiatt, hogy a bank megsértette az e törvényből eredő tájékoztatási kötelezettségét. Az engedményezési szerződés úgy rendelkezik, hogy az érintett engedményezés ellenértékéért a fogyasztó megkapja az említett banktól behajtott főkövetelés összegének 50%-át.

12 A PKO Bank Polski az említett kereset elutasítását kéri arra hivatkozva, hogy a Zwrotybankowe.pl-nek nincs keresetösségi joga vele szemben, mivel a behajtani kívánt követelés jellegével ellentétes az, hogy azt harmadik személyre engedményezzék. Az ügy érdemét illetően azt állítja, hogy semmi esetre sem sértette meg az említett fogyasztóval kötött hitelmegállapodás keretében fennálló tájékoztatási kötelezettségét.

13 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság először is arra keresi a választ, hogy hogyan kell értelmezni a 2008/48 irányelv 22. cikkének (2) bekezdésében bevezetett tilalmat, amely szerint a fogyasztók nem mondhatnak le a nemzeti jog megfelelő rendelkezéseiben rájuk ruházott jogokról. E bíróság arra keresi a választ, hogy a tilalom alkalmazandó-e a nemzeti szabályozás által előírt azon lehetőségre is, amikor a fogyasztó a jogait olyan harmadik személyre ruházza át, aki azokat saját nevében érvényesíti, és aki ezt követően többek között a kapott összeg 50%-ának megfelelő díjazásban részesül, a fennmaradó 50%-ot pedig visszatéríti a fogyasztónak.

14 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a 2008/48 irányelv 22. cikkének (2) bekezdésében szereplő lemondás fogalmát tágan kell értelmezni, hogy az ilyen helyzeteket is magában foglalja. Ezen irányelv fő célja ugyanis az, hogy megvédje az érintett fogyasztót a hitelszerződésekben szereplő tisztességtelen feltételekkel szemben, nem pedig az, hogy anyagi forrást teremtsen olyan harmadik személyek számára, akik nem szerződő felei a megkötött hitelmegállapodásnak.

15 Másodsor, abban az esetben, ha ez a tág értelmezés nem kerül elfogadásra, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a nemzeti bíróság a szerződési feltétel tisztességtelen jellegének hivatalból történő vizsgálatára irányuló kötelezettsége keretében köteles hivatalból vizsgálni az engedményező fogyasztó és az engedményes között létrejött engedményezési szerződés feltételeit is, amennyiben e szerződés képezi a jogalapját annak a keresetnek, amellyel az engedményes a fogyasztónak a hitelezővel szemben fennálló követeléseit érvényesíti.

16 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a jelen ügyben az engedményezési szerződés feltételei tisztességtelenségének megállapítása a szerződés semmisségét eredményezheti, és így a Zwrotybankowe.pl elveszíti keresetösségi jogát, következésképpen az alapkeresetet el kell utasítani.

17 E bíróság hangsúlyozza az érintett fogyasztóra nézve ebből eredő negatív következményeket, aki ilyen körülmények között a hitelezővel szembeni követelésnek azt a részét sem kapná meg, amelyet az engedményezési szerződésben rögzítettek. Az engedményezési szerződésben foglalt kikötés tisztességtelen jellegének vizsgálatára továbbá a fogyasztó távollétében kerülne sor, és a nemzeti eljárási szabályokhoz kapcsolódó okok miatt nem lehetne biztosítani számára annak lehetőségét, hogy részt vegyen az eljárásban és kifejtse ezzel kapcsolatos álláspontját.

18 Ebben az összefüggésben a Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieście w Warszawie (varsói-belvárosi kerületi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Úgy kell-e értelmezni a [2008/48] irányelv 22. cikkének (2) bekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztó a 2008/48 irányelvet a nemzeti jogba áttültető rendelkezésekben rá ruházott jogokat fogyasztónak nem minősülő harmadik személyre ruházza át?

2) Úgy kell-e értelmezni a [93/13] irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését, hogy a bíróság azon kötelezettsége, hogy hivatalból vizsgálja valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, a fogyasztó és egy harmadik személy között létrejött követelésengedményezési [megállapodásban] foglalt feltételre is vonatkozik, ha a harmadik személy a bírósági eljárás során a fogyasztó eredeti szerződéses partnerének minősülő eladóval vagy szolgáltatóval szemben indított perben a perbeli legitimációjának alátámasztására e szerződésre hivatkozik?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

19 Első kérdésével az előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy a 2008/48 irányelv 22. cikkének (2) bekezdésével ellentétes-e az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy az ezen irányelvet áttültető nemzeti szabályozás által számára biztosított jog megsértésén alapuló követelést olyan

harmadik személyre engedményezze, aki nem minősül fogyasztónak.

20 Előjáróban emlékeztetni kell arra hogy az a körülmény, hogy az alapeljárás kizárólag eladók vagy szolgáltatók között áll fenn, nem zárja ki sem a 2008/48 irányelv, sem a 93/13 irányelv alkalmazását, mivel ezen irányelvek hatálya nem a jogvitában részt vevő felek személyétől, hanem az alapügyben szereplő hitelmegállapodás feleinek minősítésétől függ (lásd ebben az értelemben: 2019. szeptember 11-i Lexitor ítélet, C-383/18, EU:C:2019:702, 20. pont; 2020. november 18-i DelayFix ítélet, C-519/19, EU:C:2020:933, 53. és 54. pont).

21 A jelen ügyben az alapügyben szereplő követelés egy fogyasztó és a PKO Bank Polski között létrejött hitelmegállapodásból ered, és azt a Zwrotybankowe.pl engedményezési szerződés alapján szerezte meg, így mindkét irányelv alkalmazandó az alapeljárásra.

22 Egyébiránt tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2008/48 irányelvet azzal a kettős céllal fogadták el, hogy az Európai Unióban valamennyi fogyasztó érdekeit magas szinten és egyenlő módon védelmezzék, és hogy megkönnyítsék a fogyasztói hitelek jól működő belső piacának kialakulását (2019. szeptember 5-i Pohotovost' ítélet, C-331/18, EU:C:2019:665, 41. pont; 2020. március 26-i Mikrokasa és Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty ítélet, C-779/18, EU:C:2020:236, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ezen irányelv 22. cikkének (2) bekezdése magas szintű védelmet biztosít a fogyasztók számára azáltal, hogy megtiltja, hogy a fogyasztók lemondjanak az irányelv által számukra biztosított jogokról.

23 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az e rendelkezésben szereplő lemondás fogalmát tágan kell értelmezni, oly módon, hogy az kiterjedjen az érintett fogyasztót a 2008/48 irányelv alapján megillető jogok engedményezésére is, és így akkor is kizárhatja az engedményezést, ha az a nemzeti jogban megengedett.

24 Előjáróban meg kell jegyezni, hogy a 2008/48 irányelv 22. cikke (2) bekezdésének szövege nem pontosítja, hogy mit kell az irányelvet végrehajtó nemzeti jog által a fogyasztókra ruházott jogokról való lemondásnak tekinteni. Így tehát ezt a rendelkezést a szövegkörnyezetére, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseire tekintettel kell elemezni, amelynek részét képezi, amint ez a jelen ítélet 22. pontjában is szerepel (lásd ebben az értelemben: 2022. április 26-i Landespolizeidirektion Steiermark [A belső határellenőrzés maximális időtartama] ítélet, C-368/20 és C-369/20, EU:C:2022:298, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

25 E tekintetben a Bíróságnak már kellett döntenie az uniós jog olyan rendelkezésének értelmezéséről, amelynek célja, hogy magas szintű védelmet biztosítson a szerződésben részes gyengébb félnek abban az esetben, ha a jogait egy gazdasági társaságra engedményezi. A 2024. február 29-i Eventmedia Soluciones ítélet (C-11/23, EU:C:2024:194) alapjául szolgáló ügyben ugyanis a Bíróság lényegében azt vizsgálta, hogy a visszatartott szállás és légi járatok törlése vagy hosszú késése esetén az utasoknak nyújtandó kártalanítás és segítség közös szabályainak megállapításáról és a 295/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. február 11-i 261/2004/EK európai parlamenti és

tanácsi rendelet (HL 2004. L 46., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 8. kötet, 10. o.; helyesbítés: HL 2019. L 119., 202. o.) 15. cikke megenged-e olyan kikötést, amely tiltja az utasnak az üzemeltető légi fuvarozóval szemben fennálló jogainak, köztük a kártalanításhoz való jogának az engedményezését. A „Korlátozás kizárása” című 15. cikk (1) bekezdése szerint a légi fuvarozóknak az utasokkal szemben e rendelet szerint fennálló kötelezettségei nem korlátozhatók, illetve azok alól nem lehet mentesülni, nevezetesen a szállítási szerződésben szereplő eltérés vagy korlátozó kikötés alapján.

26 A Bíróság megállapította, hogy a légi utasok magas szintű védelmére irányuló célkitűzésre tekintettel és a légi utasok kártalanításhoz való joga tényleges érvényesülésének biztosítása érdekében nemcsak azokat az eltéréseket vagy korlátozásokat kell a 261/2004 rendelet 15. cikke értelmében véve kizártnak tekinteni, amelyek közvetlenül e jogra mint olyanra vonatkoznak, hanem azokat is, amelyek az alkalmazandó jogszabályi rendelkezésekhez képest korlátozzák az említett jog gyakorlásának módjait a légi utasok kárára (lásd ebben az értelemben: 2024. február 29-i Eventmedia Soluciones ítélet, C-11/23, EU:C:2024:194, 43. pont).

27 A légi utasok magas szintű védelmének biztosítása és jogaik hatékony gyakorlásának lehetővé tétele érdekében biztosítani kell ugyanis, hogy a járat törlésével érintett utas szabadon megválaszthassa a joga védelmének leghatékonyabb módját, lehetővé téve számára többek között annak eldöntését, hogy közvetlenül az üzemeltető légi fuvarozóhoz vagy az illetékes bírósághoz fordul-e, vagy – amennyiben a vonatkozó nemzeti jog előírja – követelését harmadik személyre engedményezi annak érdekében, hogy megóvja magát olyan nehézségektől és költségektől, amelyek visszatárhathják őt attól, hogy e fuvarozóval szemben személyes lépéseket tegyen egy korlátozott pénzügyi vonatkozású ügyben (2024. február 29-i Eventmedia Soluciones ítélet, C-11/23, EU:C:2024:194, 44. pont).

28 A Bíróság így arra a következtetésre jutott, hogy a légi utasok magas szintű védelmének céljával ellentétes a fuvarozási szerződésbe olyan kikötést belefoglalni, amely megtiltja a 261/2004 rendeletből eredő jogaik engedményezését (lásd ebben az értelemben: 2024. február 29-i Eventmedia Soluciones ítélet, C-11/23, EU:C:2024:194, 46. pont).

29 Ebből analógia útján az következik, hogy a fogyasztóvédelem magas szintjének célkitűzésével ellentétes a 2008/48 irányelv 22. cikkének (2) bekezdésében szereplő lemondás fogalmának a kérdést előterjesztő bíróság által felvázolt olyan tág értelmezése, amely alapján meg lehetne tiltani a fogyasztók ezen irányelvből eredő jogainak engedményezését. Az ilyen engedményezés ugyanis a nemzeti jogrend által esetlegesen előírt egyik olyan jogi lehetőség, amely lehetővé teszi a fogyasztók számára, hogy megvédjék jogaikat, elkerülve azokat a nehézségeket és költségeket, amelyek visszatárhathják őket attól, hogy személyesen lépjenek fel az érintett eladóval vagy szolgáltatóval szemben.

30 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2008/48 irányelv 22. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy az ezen irányelvet átültető nemzeti szabályozás által számára

biztosított jog megsértésén alapuló követelést olyan harmadik személyre engedményezze, aki nem minősül fogyasztónak.

A második kérdésről

31 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a nemzeti bíróság hivatalból vizsgálhatja, sőt köteles vizsgálni a fogyasztó által kötött engedményezési szerződésben szereplő feltétel tisztességtelenségét, ha az előtte folyamatban lévő, az engedményes társaság és az eladó vagy szolgáltató közötti jogvita nem az engedményezési szerződésre, hanem a fogyasztónak az eladóval vagy szolgáltatóval szemben fennálló követelésére vonatkozik.

32 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban foglaltak szerint az alapeljárás a PKO Bank Polski és egy olyan fogyasztó között létrejött hitelszerződésből eredő követelésre vonatkozik, aki a Zwrotybankowe.pl-re engedményezte a követelését. Az engedményezési szerződés így tehát nem képezi a jogvita tárgyát, és az említett fogyasztó nem vesz részt félként az utóbbi által indított eljárásban.

33 Mindemellett az előterjesztő bíróság, miután tudomást szerzett arról az engedményezési szerződésről, amelyből a Zwrotybankowe.pl keresetösségi jogát származtatja, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés indokoltsága tekintetében a Bíróság ítélkezési gyakorlatára hivatkozik, amely arra kötelezi a nemzeti bíróságot, hogy amennyiben rendelkezésre állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek, hivatalból vizsgálja meg a szerződési feltétel esetleges tisztességtelenségét.

34 E tekintetben való emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróság – amennyiben a rendelkezésre állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek – hivatalból köteles vizsgálni a 93/13 irányelv hatálya alá tartozó szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, ezzel ellensúlyozva a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet (lásd ebben az értelemben: 2020. március 11-i Lintner ítélet, C-511/17, EU:C:2017:188, 26. pont).

35 Mindemellett a Bíróság mindenekelőtt azt is hangsúlyozta, hogy az eljáró nemzeti bíróság által a 93/13 irányelv értelmében kötelezően lefolytatandó vizsgálat azon szerződési feltételekre korlátozódik, amelyek tisztességtelen jellege a nemzeti bíróság rendelkezésére álló iratanyagban szereplő jogi és ténybeli elemek alapján megállapítható (lásd ebben az értelemben: 2020. március 11-i Lintner ítélet, C-511/17, EU:C:2017:188, 27. pont).

36 Ezt követően a Bíróság pontosította, hogy a nemzeti bíróság köteles hivatalból bizonyítási intézkedéseket foganatosítani, amennyiben az iratanyagban már szereplő jogi és ténybeli elemek komoly kétségeket ébresztenek egyes olyan feltételek tisztességtelenségét illetően, amelyek, jóllehet a fogyasztó nem támadta őket, kapcsolódnak a jogvita tárgyához, következésképpen pedig az e bíróság által lefolytatandó hivatalból vizsgálat megköveteli, hogy ilyen bizonyítási intézkedéseket tegyenek (2020. március 11-i Lintner ítélet, C-511/17, EU:C:2017:188, 38. pont). Az érintett szerződés feltételeinek esetleges tisztességtelensége hatékony vizsgálatának hiányában

ugyanis nem lehet garantálni a 93/13 irányelv által biztosított jogok tiszteletben tartását (2019. szeptember 13-i Profi Credit Polska ítélet, C-419/18, EU:C:2018:930, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

37 Végül a Bíróság mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy a nemzeti bíróságnak csak az előtte folyamatban lévő jogvita tárgyának korlátai között kell a 93/13 irányelv alapján a fogyasztó számára biztosítandó védelem címén egy szerződési feltételt hivatalból vizsgálnia, hogy ezzel elkerülje azt, hogy a fogyasztó követeléseit egy adott esetben jogerőre emelkedő határozattal elutasítsa, miközben e követeléseknek helyt lehetett volna adni, ha a fogyasztó a tájékoztatatlansága folytán nem mulasztott volna el hivatkozni a feltétel tisztességtelenségére (lásd ebben az értelemben: 2020. március 11-i Lintner ítélet, C-511/17, EU:C:2017:188, 32. pont).

38 A jelen ítélet 34–37. pontjában kifejtett megfontolásokból az következik, hogy a nemzeti bíróság azon kötelezettsége, hogy egy szerződési feltételt hivatalból vizsgáljon, olyan feltételekre vonatkozóan is fennáll, amelyek – bár azokat az érintett fogyasztó nem vitatta – szerepelnek a jogvita tárgyát képező szerződésben, ezt a vizsgálatot pedig a 93/13 irányelv alapján a fogyasztó számára biztosítandó védelem követelménye indokolja.

39 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban foglaltak szerint a Zwrotybankowe.pl azt kéri, hogy a PKO Bank Polskit kötelezzék a fogyasztó által e bankkal kötött hitelmegállapodásból eredő, abból következő követelés megfizetésére, hogy a hitelmegállapodás megkötésekor állítólag nem tartották be a 2008/48 irányelvben előírt tájékoztatási kötelezettségeket. Védekezésében a PKO Bank Polski többek között azt állítja, hogy a 2008/48 irányelv 22. cikkének (2) bekezdése értelmében az ilyen követelés, amelyből az alapeljárás felperese keresetösségi jogát származtatja, nem képezheti engedményezési szerződés tárgyát.

40 Ebből következően az előterjesztő bíróság által az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésben említett szerződési feltétel nem tartozik az előtte folyamatban lévő jogvita tárgya által meghatározott körbe, így e bíróságnak nem kell azt a jelen ítélet 37. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, a 93/13 irányelv alapján a fogyasztó számára biztosítandó védelem címén hivatalból megvizsgálnia.

41 Másfelől a fogyasztó követelésének engedményeseként eljáró gazdasági társaság által a fogyasztóval szerződő eladóval vagy szolgáltatóval szemben indított keresetet illetően meg kell állapítani, hogy – amint arra a főtanácsnok indítványának 32. pontjában rámutat – a két eladó vagy szolgáltató közötti keresetre nem jellemző az az egyensúlyhiány, amely a fogyasztó és a vele szerződő eladó vagy szolgáltató közötti kereset keretében fennáll (lásd ebben az értelemben: 2024. április 11-i Air Europa Líneas Aéreas ítélet, C-173/23, EU:C:2013:295, 38. pont).

42 Amint ugyanis az a jelen ítélet 34. pontjában megállapításra került, a Bíróság már hangsúlyozta, hogy a nemzeti bíróság a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzet miatt köteles hivatalból vizsgálni a 93/13 irányelv hatálya alá tartozó szerződési feltétel tisztességtelenségét, ezzel ellensúlyozva ezt az egyenlőtlenséget.

43 Ebből következik, hogy a jelen ítélet 34. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatban említett esettől eltérően a 93/13 irányelv által megkövetelt fogyasztóvédelmi rendszer hatékonyságának biztosításához nem szükséges, hogy a két eladó vagy szolgáltató – így például a fogyasztó jogainak engedményeseként fellépő társaság és a vele szerződő szolgáltató – közötti jogvitában eljáró nemzeti bíróság hivatalból vizsgálja a fogyasztó által kötött szerződésben szereplő feltétel esetleges tisztességtelenségét (2024. április 11-i Air Europa Líneas Aéreas ítélet, C-173/23, EU:C:2013:295, 39. pont).

44 Ezenkívül, amint arra a kérdést előterjesztő bíróság rámutat, a jelen ügyben az engedményezési szerződésben szereplő feltétel, illetve feltételek tisztességtelenségének megállapítása azzal a lehetséges következménnyel járna, hogy abban az esetben, ha a szerződés e feltételek kihagyásával nem maradhatna fenn, az érintett engedményes, a Zwrotybankowe.pl nem rendelkezne keresetösségi joggal, és így az engedményező fogyasztó a bíróság előtt folyamatban lévő eljárásban nem lenne jogosult kártérítésre. Egy ilyen helyzet hátrányos lehet a fogyasztó hatékony védelme szempontjából, mivel ez utóbbi – legalábbis egyelőre – meg lenne fosztva a követelés azon részétől, amelyet az engedményezési szerződés révén remélt, anélkül hogy e tekintetben meghallgathatták volna, mivel az alapeljárásban nem vesz részt félként.

45 Ebből következik, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése és 7. cikkének (1) bekezdése nem követeli meg, hogy a nemzeti bíróság hivatalból vizsgálja a fogyasztó és az engedményes között létrejött engedményezési szerződésben szereplő feltétel esetleges tisztességtelenségét, ha az előtte folyamatban lévő jogvita nem ezen engedményezési szerződésre, hanem a fogyasztónak a vele hitelmegállapodást kötő bankkal szemben fennálló követelésére vonatkozik.

46 E körülmények között kizárólag a nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy a belső joga lehetővé teszi-e, illetve kötelezi-e őt arra, és ha igen, milyen mértékben, hogy megvizsgálja a Zwrotybankowe.pl keresetösségi jogának fennállását, és különösen a számára esetlegesen keresetösségi jogot biztosító, de a bíróság előtt folyamatban lévő jogvita tárgyát nem képező szerződés tartalmát. Mindazonáltal az uniós jog tényleges érvényesülése elvének tiszteletben tartása érdekében egy nemzeti eljárási rendelkezés alkalmazása nem teheti lehetetlenné vagy rendkívül nehezé a többek között a 93/13 irányelv által biztosított jogok gyakorlását (lásd ebben az értelemben: 2022. május 17-i SPV Project 1503 és társai ítélet, C-693/19 és C-831/19, EU:C:2022:395, 60. pont). Ennek megfelelően a nemzeti bíróságnak gondoskodnia kell arról, hogy ez a rendelkezés ne járjon hátrányos következményekkel az érintett fogyasztóra nézve, ha annak nem volt lehetősége arra, hogy kontradiktórius vita keretében előadhassa érveit (lásd ebben az értelemben: 2024. április 11-i Air Europa Líneas Aéreas ítélet, C-173/23, EU:C:2024:295, 44. pont).

47 A fenti megfontolások összességére tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a nemzeti bíróság nem köteles hivatalból vizsgálni a fogyasztó által kötött engedményezési szerződésben szereplő feltétel tisztességtelenségét, ha az előtte folyamatban lévő, az engedményes társaság és az eladó vagy szolgáltató

közötti jogvita nem az engedményezési szerződésre, hanem a fogyasztónak az eladóval vagy szolgáltatóval szemben fennálló követelésére vonatkozik.

V.

C-540/24 Cabris Investments ügyben 2025. október 9-én hozott ítélet

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 25. cikkének (1) bekezdését

a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezés hatálya alá tartozik az a helyzet, amelyben az Egyesült Királyság területén székhellyel rendelkező két szerződő fél a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból és az Európai Atomenergia-közösségből történő kilépéséről szóló megállapodásban előírt átmeneti időszak alatt kötött megállapodásában valamely tagállam bíróságának joghatóságát köti ki az e szerződésből eredő jogviták elbírálására, még akkor is, ha ezen időszak lejártát követően indítanak az említett bíróság előtt eljárást e szerződő felek.

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUSZ 50. cikk (3) bekezdésének, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.; a továbbiakban: „Brüsszel Ia” rendelet) 25. és 68–70. cikkének, valamint az új tagállamoknak az alábbi egyezményhez való csatlakozásáról szóló későbbi egyezményekkel módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.; a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) 17., 18., 55., 56. és 66. cikkének értelmezésére irányul.

2 E kérelmet az angol jog szerinti Cabris Investments Ltd és Revetas Capital Advisors LLP társaság között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya szerződéses kötelezettség teljesítése címén pénzösszeg megfizetése iránt az első társaság által a másodikkal szemben egy osztrák bírósághoz benyújtott kérelem.

Az alapeljárás

22 2020. május 6-án az egyesült királysági székhelyű Cabris Investments és Revetas Capital Advisors társaság tanácsadási szerződést és hozzá kapcsolódó mellékmegállapodást kötött, amelyek a következő joghatósági kikötést (a továbbiakban: szóban forgó joghatósági kikötés) tartalmazták:

„A jelen szerződésre és a felek közötti jogviszonyra az osztrák jog alkalmazandó, és azt e joggal összhangban kell értelmezni. A Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság, Ausztria) rendelkezik kizárólagos joghatósággal a jelen szerződésből eredő vagy ahhoz kapcsolódó, illetve annak érvényesítésével vagy érvényességével kapcsolatos jogviták eldöntésére.”

23 2023. június 30-án a Cabris Investments keresetet indított a Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság) előtt, amely a kérdést előterjesztő bíróság, és azt kérte, hogy e bíróság kötelezze a Revetas Capital Advisorst 360 000 euró késedelmi kamatokkal növelt összeg megfizetésére az e szerződésből eredő és a pénzügyi igazgatói tisztség betöltéséhez kapcsolódó, szerződéses fizetési kötelezettség teljesítése címén.

24 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a szóban forgó joghatósági kikötésen túl nem állapítható meg szoros kapcsolat az alapeljárás felei és az Osztrák Köztársaság között.

25 A Revetas Capital Advisors vitatta a kérdést előterjesztő bíróság joghatóságát, azt állítva, hogy – mivel a kilépésről rendelkező megállapodásban előírt átmeneti időszak (a továbbiakban: átmeneti időszak) lejárt, azaz 2020. december 31. óta a „Brüsszel Ia” rendelet már nem alkalmazandó a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságát érintő jogviszonyokra – e rendeletnek a Bíróság által a 2024. február 8-i Inkreal ítéletben (C-566/22, EU:C:2024:123) értelmezett 25. cikke nem alkalmazható az alapügy tényállására. Így a szóban forgó joghatósági kikötés hatástalan, és ezért a kérdést előterjesztő bíróság nem rendelkezik joghatósággal az elé terjesztett jogvita elbírálására.

26 Először is, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikke és a Bíróság által a 2024. február 8-i Inkreal ítéletben (C-566/22, EU:C:2024:123) rögzített elvek továbbra is alkalmazandók-e az átmeneti időszak során az Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező két fél között létrejött olyan joghatósági megállapodás esetén, amely a köztük felmerülő jogvita elbírálására valamely tagállam bíróságát jelöli ki, amennyiben e bíróság előtt Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Unióból való kilépését, illetve az átmeneti időszak végét követően indult eljárás, továbbá a jogvita alapjául szolgáló szerződéses jogviszony nincs semmilyen kapcsolatban e tagállammal. A kérdést előterjesztő bíróság hajlik arra, hogy e rendelet (13) és (14) preambulumbekkezdéséből, az EUSZ 50. cikk (3) bekezdéséből és a fent említett ítéletből azt a következtetést vonja le, hogy szükség van ilyen kapcsolatra.

27 Arra az esetre, ha a Bíróság arra a következtetésre jutna, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikke nem alkalmazható ilyen helyzetben, a kérdést előterjesztő bíróság másodszorban arra keresi a választ, hogy alkalmazható-e a Brüsszeli Egyezmény, és különösen annak 17. és 18. cikke, vagy ennek hiányában az angol-osztrák egyezmény. E bíróság szerint az e kérdésre adandó válasz attól függ, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 68. és 69. cikke véglegesen hatályon kívül helyezte-e ezt a két egyezményt. Az említett bíróság álláspontja szerint a nemzetközi közjognak a megállapodások megszűnését szabályozó elvei, valamint az a körülmény, hogy e különböző jogi eszközök egymáshoz közeli kérdéseket szabályoznak, azon értelmezés mellett szól, amely szerint a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságát érintő jogviszonyok tekintetében kizárt az említett egyezmények alkalmazhatósága.

28 Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy az EUSZ 50. cikk (3) bekezdése és a 2019. március 4-i Civil Jurisdiction and Judgments (Amendment) (EU Exit) Regulations 2019 (a

polgári ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatokról [módosítás] [Brexít] szóló 2019. évi rendeletek) (Statutory Instruments 2019, 479. sz.) 4. része 82. cikke (1) bekezdése b) pontjának i. alpontja általános jelleggel kizárja-e a Brüsszeli Egyezmény alkalmazhatóságát.

29 E körülmények között a Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjesztett a Bíróság elé.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

„1) Úgy kell-e értelmezni a [»Brüsszel Ia« rendelet] 25. cikkét, hogy e rendelkezés hatálya alá tartozik egy olyan joghatósági megállapodás, amelyben az Egyesült Királyságban, és ezáltal (immár) valamely harmadik államban székhellyel rendelkező szerződő felek az Európai Unió egyik tagállama bíróságainak joghatóságát kötik ki, még akkor is, ha a jogviszony alapjául szolgáló szerződésnek nincs további kapcsolata ezzel a választott tagállammal, amely tagállam bíróságainak joghatóságát kikötötték? Ugyanúgy alkalmazandó-e ezáltal [a Bíróság 2024. február 8-i Inkreal ítéletének (C-566/22, EU:C:2024:123)] elvei tehát abban az esetben is, ha a két, az Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező szerződő fél közötti joghatósági megállapodás megkötésének időpontja még a brexit átmeneti időszakának 2020. december 31-i végét megelőző időszakra esik, de csak a brexit hatálybalépését követően indítottak keresetet? Mindez azon körülmény figyelembevételével, hogy ezen (immár) harmadik állambeli felek közötti szerződéses helyzetnek nincs további kapcsolata az Európai Unió választott tagállamával (ehhez azonban lásd a »Brüsszel Ia« rendelet (13) és (14) preambulumbekendését), ráadásul az [EUSZ 50. cikk] (3) bekezdése főszabály szerint kizárja az európai uniós Szerződések alkalmazhatóságát az Egyesült Királyságra a brexit után.

Amennyiben az Európai Unió Bírósága nemleges választ ad a »Brüsszel Ia« rendelet 25. cikkének az alkalmazására a kérdésben felmerülő harmadik államot érintő esetben, akkor a következő kérdések merülnek fel:

2) Úgy kell-e értelmezni a »Brüsszel Ia« rendelet [...] 68. cikkét, hogy az – (a brexit figyelembevételével) még az Egyesült Királysággal kapcsolatos eljárásokban is – végérvényesen hatályon kívül helyezte a [Brüsszeli Egyezményt], így az erre az egyezményre való hivatkozás jelenleg már nem lehetséges az Európai Unió valamely tagállama számára?

3) Úgy kell-e értelmezni a »Brüsszel Ia« rendelet [...] 69. cikkét az e rendelet [...] 76. cikke alapján történő értesítés szerinti »3. jegyzék« [...] változatában, valamint a Brüsszeli Egyezmény [...] 55. cikkének tizenharmadik franciabekezdését, hogy e rendelkezések (a brexit figyelembevételével) végérvényesen hatályon kívül helyezték [az angol–osztrák] egyezményt [...] oly módon, hogy ez a [...] nemzetközi szerződés (a brexit figyelembevételével) többé már nem alkalmazható valamely, az Egyesült Királysággal kapcsolatos eljárásban? Mindez azon körülmény figyelembevételével, hogy a »Brüsszel Ia« rendelet [...] 70. cikkének (1) bekezdése szerint az e rendelet 69. cikkében említett egyezmények az e rendelet hatálya alá nem tartozó eljárásokkal kapcsolatban továbbra is hatályban maradnak. Újra alkalmazhatónak nyilvánítható-e ezért a »Brüsszel Ia« rendelet [...] 70.

cikkének (1) bekezdése alapján az Egyesült Királyságra vonatkozóan egy, az Osztrák Köztársasággal kötött, a múltban az elsődleges jog által »hatályon kívül helyezettnek« nyilvánított nemzetközi szerződés ezen államok között visszaható hatállyal a brexit után (»a nemzetközi szerződés úgynevezett feléledése«)?

Ha igen: vonatkozna-e egy ilyen »feléledés« a Brüsszeli Egyezmény [...] – ebben az értelemben ugyanarra irányuló – 56. cikkének hatályára is?

4) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ [...] 50. cikk (3) bekezdését, hogy azzal ellentétes a Brüsszeli Egyezmény [...] 17. és 18. cikkének az alkalmazása, illetve »feléledése« (a brexit figyelembevételével) az Egyesült Királyság vonatkozásában is, ha az Ausztriában indított eljárásban két, az Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező peres fél áll egymással szemben, akik – a 2020. május 6-án kötött – szerződésükben a Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság, Ausztria) kizárólagos joghatóságát kötötték ki? Elsőbbséget élvez-e az EUSZ [...] 50. cikk (3) bekezdésének rendelkezése a Brüsszeli Egyezmény [...] 66. cikkével szemben, amely szerint a Brüsszeli Egyezmény »határozatlan időre jön létre«?

5) [a] Amennyiben [a Bíróság] a fenti második–negyedik kérdés értelmében arra az eredményre jutna, hogy a Brüsszeli Egyezmény [...] alkalmazása – az Egyesült Királyság vonatkozásában is – elsőbbséget élvez, felmerül a következő kérdés: ellentétes-e a Brüsszeli Egyezmény alkalmazásának elsőbbségével az Egyesült Királyságban hatályos szabályozás, amely kifejezetten kizárja a Brüsszeli Egyezmény [...] alkalmazását a brexit hatálybalépése előtt kötött joghatósági megállapodások tekintetében is (lásd: a Regulations 4 25 The Civil Jurisdiction and Judgments [Amendment] [EU Exit] Regulations 2019 (a polgári ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatokról [módosítás] [Brexít] szóló 2019. évi rendeletek) [...] 2024. február 29-ig hatályos, és ebben az ügyben – a 2023. június 30-án történt perindítás miatt – nyilvánvalóan még alkalmazandó 82. szakasza (1) bekezdése (b) pontjának (i) alpontját)?

[b] Ha nem: köti-e ennek ellenére az osztrák bíróságot a 2020. május 6-án (azaz a brexit előtt) két brit társaság között valamely osztrák bíróság joghatóságának kijelölése céljából kötött megállapodás érvényességének vizsgálata során a Brüsszeli Egyezmény alkalmazásának – az Egyesült Királyságban kodifikált – kizárása a polgári ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatokról (módosítás) (Brexít) szóló 2019. évi rendeletek [...] 82. szakasza (1) bekezdése (b) pontjának (i) alpontja alapján, különösen az elsődleges jog elsőbbsége miatt, amely körülmény főszabály szerint megakadályozná a hatékony végrehajtást az Egyesült Királyságban (az utolsó kérdés a harmadik kérdés értelmében feltételezi az [angol–osztrák egyezmény] hatályon kívül helyezését)?

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

30 Az előterjesztő bíróság első kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a »Brüsszel Ia« rendelet 25. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezés hatálya alá tartozik az a helyzet, amelyben az Egyesült Királyság területén lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező két szerződő fél a kilépésről rendelkező megállapodásban előírt átmeneti

időszak alatt kötött megállapodásában valamely tagállam bíróságának joghatóságát köti ki az e szerződésből eredő jogviták elbírálására, amennyiben ezen időszak lejártát követően indítanak az említett bíróság előtt eljárást e szerződő felek.

31 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy mivel a joghatósági kikötés jellegénél fogva olyan joghatósági választás, amelynek nincs joghatása, amíg bírósági eljárás nem indul, és amelyből csak a bírósági eljárás megindításának napján származik következmény, az ilyen kikötést a kereset benyújtásának időpontjában kell értékelni (lásd ebben az értelemben: 1979. november 13-i Sanicentral ítélet, 25/79, EU:C:1979:255, 6. és 7. pont; 2022. november 24-i Tilman ítélet, C-358/21, EU:C:2022:923, 30. pont).

32 Ezért az előterjesztett kérdés megválaszolásához azt kell meghatározni, hogy a „Brüsszel Ia” rendeletnek és a 25. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik-e az olyan két szerződő félközötti jogvita, amelyeknek ugyanabban a harmadik államban – a jelen esetben az Egyesült Királyságban, amely 2020. február 1-je óta harmadik állam – van a székhelyük, és e jogvita elbírálására valamely tagállam bíróságát kötötték ki.

33 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak szövegét, hanem azt a kontextust is figyelembe kell venni, amelybe illeszkedik, valamint azon jogi aktus céljait is, amelynek az a részét képezi (lásd: 1983. november 17-i Merck ítélet, 292/82, EU:C:1983:335, 12. pont; 2024. február 8-i Inkreal ítélet, C-566/22, EU:C:2024:123, 15. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 Elsőként, a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikke (1) bekezdése első mondatának megfelelően, ha a felek – lakóhelyükre való tekintet nélkül – egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal, feltéve, hogy a szóban forgó tagállam joga értelmében a megállapodás az anyagi érvényességet illetően nem minősül semmissnek.

35 Így e rendelkezésnek a szövegéből is kitűnik, hogy az abban foglalt szabályt a felek lakóhelyére vagy székhelyére való tekintet nélkül kell alkalmazni. Közelebbről, e szabály alkalmazása nincs semmilyen feltételhez kötve, így ahhoz sem, hogy a felek vagy a felek valamelyike valamely tagállam területén lakóhellyel vagy székhellyel rendelkezzen.

36 Másodszorban, ami a szövegkörnyezetet illeti, amelybe a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikkének (1) bekezdése illeszkedik, először is hangsúlyozni kell, hogy e rendelkezés különbözik a korábban hatályos rendelkezéstől, vagyis a „Brüsszel I” rendelet 23. cikkének (1) bekezdésétől, amely a joghatósági megállapodáson alapuló joghatósági kikötés alkalmazásához megkövetelte, hogy az e megállapodásban részes felek közül legalább az egyik valamely tagállam területén rendelkezzen lakóhellyel.

37 Másodszor emlékeztetni kell arra, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet által létrehozott joghatósági rendszer az Unió belső rendszere, és saját célkitűzéseit követi, mint a belső piac megfelelő működése, valamint a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség létrehozása, amint az e rendelet (3) preambulumbekkezdéséből következik (lásd ebben az

értelemben: 2025. február 25-i BSH Hausgeräte ítélet, C-339/22, EU:C:2025:108, 55. pont). Az említett rendelet (13) preambulumbekkezdése értelmében ezenkívül „[a]zon eljárások, amelyekre e rendelet alkalmazandó, és a tagállamok területe között kapcsolatnak kell fennállnia”, továbbá „[e]nnel megfelelően általában közös joghatósági szabályokat kell alkalmazni, ha az alperes az említett tagállamok egyikében lakóhellyel rendelkezik”. Ugyanezen rendelet (14) preambulumbekkezdése ugyanakkor előírja, hogy „a felek autonómiájának tiszteletben tartása érdekében e rendelet bizonyos joghatósági rendelkezései az alperes lakóhelyére való tekintet nélkül alkalmazandók”.

38 E tekintetben, a „Brüsszel Ia” rendelet (13) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 4. cikkének (1) bekezdésében foglalt szabállyal szemben, amely szerint a joghatóságot az általános szabály szerint az alperes lakóhelye határozza meg, amennyiben az alperes valamely tagállamban lakóhellyel rendelkezik, e rendelet (14) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 6. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy ha az alperes nem rendelkezik lakóhellyel valamely tagállamban, valamennyi tagállam bíróságainak joghatóságát az adott tagállam joga határozza meg, figyelemmel azonban az említett rendelet bizonyos rendelkezéseire, köztük a 25. cikkére is.

39 Ezért a „Brüsszel Ia” rendelet 6. cikke (1) bekezdésének és 25. cikke (1) bekezdésének együttes értelmezéséből következik, hogy az olyan helyzetben, amelyben az alperes nem rendelkezik lakóhellyel vagy székhellyel valamely tagállamban, de a szerződő felek szerződéses vitáik elbírálására valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, az e 25. cikk (1) bekezdésében foglalt, joghatósági megállapodásból eredő joghatósági szabály az irányadó, nem pedig az egyes tagállamok jogának az e 6. cikk (1) bekezdésében említett joghatósági szabályai. Ez így megerősíti a jelen ítélet 35. pontjából következő szó szerinti értelmezést, amely szerint e 25. cikk (1) bekezdése akkor is alkalmazandó, ha a jogvitában részt vevő valamennyi fél harmadik államban rendelkezik lakóhellyel vagy székhellyel.

40 Harmadszor, a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint ahhoz, hogy valamely jogviszony a „Brüsszel Ia” rendelet tárgyi hatálya alá tartozzon, annak külföldi vonatkozást kell tartalmaznia. E külföldi vonatkozás következhet abból, hogy az alperes lakóhelye az eljáró bíróság tagállamától eltérő tagállam területén található, vagy pedig más, többek között a per tárgyával kapcsolatos különböző tényezőkből is, amelyek akár harmadik államokhoz is kapcsolódhatnak. Az ilyen helyzet ugyanis a bíróságok nemzetközi joghatóságának meghatározására vonatkozó kérdéseket vet fel (lásd ebben az értelemben: 2005. március 1-jei Owusu ítélet, C-281/02, EU:C:2005:120, 26. pont; 2022. szeptember 8-i IRnova ítélet, C-399/21, EU:C:2022:648, 28. pont; 2024. július 29-i FTI Touristik [Külföldi elem] ítélet, C-774/22, EU:C:2024:646, 26., 28. és 29. pont; 2025. február 25-i BSH Hausgeräte ítélet, C-339/22, EU:C:2025:108, 59. és 60. pont).

41 Ezenfelül a Bíróság már pontosította, hogy külföldi vonatkozást tartalmaz az olyan helyzet, amelyben az ugyanazon tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező szerződő felek megállapodnak abban, hogy alávetik magukat egy másik tagállam bíróságai joghatóságának az e szerződésből eredő jogviták elbírálására, még akkor is, ha a szerződésnek

nincs egyéb kapcsolata ezzel a másik tagállammal. Ilyen helyzetben ugyanis az olyan megállapodás, amely a szerződő felek lakóhelye vagy székhelye szerinti tagállamtól eltérő tagállam bíróságainak joghatóságát köti ki, önmagában bizonyítja a szóban forgó helyzet nemzetközi jellegét (lásd ebben az értelemben: 2024. február 8-i Inkreal ítélet, C-566/22, EU:C:2024:123, 25. és 39. pont).

42 A Bíróság által a jelen ítélet 40. és 41. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatban elfogadott megoldás analógiájára meg kell állapítani, hogy a valamely tagállam bíróságainak joghatóságát kikötő megállapodás – annak ellenére, hogy a szerződő felek lakóhelye vagy székhelye valamely harmadik államban található – a bíróságok nemzetközi joghatósága meghatározásának kérdését veti fel, és az ilyen helyzet ezért ezen ítélkezési gyakorlat értelmében tartalmazza a szükséges külföldi vonatkozást.

43 Harmadsorban ezt az értelmezést megerősítik a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikke által követett célok, nevezetesen az e rendelet (15), (19) és (22) preambulumbekzdésében említett, a felek autonómiájának tiszteletben tartása és a kizárólagos joghatósági megállapodások hatékonyságának javítása (lásd ebben az értelemben: 2024. február 8-i Inkreal ítélet, C-566/22, EU:C:2024:123, 26. pont).

44 Ez az értelmezés a „Brüsszel Ia” rendelet céljának is megfelel, az ugyanis a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatósági összeütközésre vonatkozó szabályok olyan joghatósági szabályokkal történő egységesítésére irányul, amelyek nagymértékben kiszámíthatók, és így e rendelet célja a jogbiztonság. Az ugyanazon harmadik államban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező szerződő felek azon lehetősége ugyanis, hogy valamely tagállam bíróságainak joghatóságát kössék ki, hozzájárul annak biztosításához, hogy a felperes ismerje azt a bíróságot, amelyhez fordulhat, és az alperes előre láthassa azt a bíróságot, amely előtt perelhet. Ezzel összefüggésben a jogbiztonság célkitűzése megköveteli, hogy az eljáró nemzeti bíróság könnyen határozhasson a saját joghatóságáról, anélkül hogy meg kellene vizsgálnia az ügy érdemét (lásd analógia útján: 2024. július 29-i FTI Touristik [Külföldi vonatkozás] ítélet, C-774/22, EU:C:2024:646, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 A „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikkében foglalt harmonizált szabályok alkalmazása ezenkívül hozzájárul a tagállamok területén a jogbiztonságra káros joghatósági összeütközések megelőzéséhez, amelyek akkor merülhetnének fel, ha a szóban forgó helyzetre a tagállamok nemzetközi magánjogának nemzeti szabályai vonatkoznának. E harmonizált szabályok alkalmazása továbbá csökkenti a párhuzamos eljárások lehetőségét, és megakadályozza, hogy különböző tagállamokban egymással összeegyeztethetetlen határozatokat hozzanak, amint azt az e rendelet (21) preambulumbekzdésében említett, az igazságszolgáltatás harmonikus működésére irányuló célkitűzés megköveteli (lásd ebben az értelemben: 2024. február 8-i Inkreal ítélet, C-566/22, EU:C:2024:123, 30. pont).

46 Következésképpen a „Brüsszel Ia” rendeletnek és 25. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik az olyan, harmadik államban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező két szerződő fél közötti jogvita, mint amely az alapügy tárgyát képezi, és amelyben valamely

tagállam bíróságát kötötték ki a felek szerződéses vitáik elbírálására.

47 Az a körülmény, hogy a joghatóság kikötéséről szóló megállapodást, amellyel az Egyesült Királyság területén székhellyel rendelkező szerződő felek valamely tagállam bíróságát – a jelen esetben a kérdést előterjesztő bíróságot – jelölték ki jogvitáik elbírálására, az átmeneti időszak alatt kötötték, és e bíróság előtt ezen időszak lejártát követően indítottak eljárást, nem módosíthatja a jelen kérdésre adandó választ.

48 A kilépésről rendelkező megállapodás ugyanis nemcsak hogy nem szabályozza az ilyen helyzetet, hanem a jelen ítélet 31–46. pontjában kifejtettekből az következik, hogy annak ellenére, hogy a jogvitában részes felek székhelye egy harmadik államban található, így az Egyesült Királyságban, amely 2020. február 1-je óta harmadik állam, az alapeljárás a „Brüsszel Ia” rendeletnek és a 25. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik.

49 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 25. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés hatálya alá tartozik az a helyzet, amelyben az Egyesült Királyság területén székhellyel rendelkező két szerződő fél az átmeneti időszak alatt kötött megállapodásában valamely tagállam bíróságának joghatóságát köti ki az e szerződésből eredő jogviták elbírálására, még akkor is, ha ezen időszak lejártát követően indítanak az említett bíróság előtt eljárást e szerződő felek.

A második–ötödik kérdésről

50 Az első kérdésre adott válasza tekintettel, amely szerint az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzet a „Brüsszel Ia” rendelet és 25. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, a második–ötödik kérdésre már nem szükséges válaszolni.

FÓRUM

Aslambek Mergaliyev*

Establishment of independent cassation courts: what will the Supreme Court of the Republic of Kazakhstan focus on?

As of July 1, 2025, three new cassation courts have begun operating in Kazakhstan. This significant development marks a new stage in the evolution of the country's judicial system and underscores the state's commitment to ensuring high standards of justice. The reform, implemented upon the instruction of the Head of State following a meeting with representatives of the domestic business community, is aimed at expanding access to justice and enhancing the opportunities to appeal judicial acts that have entered into legal force.

Since gaining independence, Kazakhstan has steadily developed its political, legal, and social institutions, alongside continuous reform of its judiciary. A key milestone in this process was the adoption of the 2005 Law on Jurisdictional Delimitation, aimed at simplifying legal proceedings, strengthening the role of local courts, and reducing the number of supervisory instances. Under this law, a single supervisory instance was retained within the Supreme Court, while most final decisions were rendered by cassation panels of regional courts.

In February 2012, further legislative amendments were adopted to improve the procedures for appellate, cassation, and supervisory review of cases, to reduce repetitive reviews of the same cases, and to streamline judicial procedures. However, these reforms were not designed for a fully functional three-tier system of "Supreme Court – Regional Court – District Court". Consequently, courts at the same level began performing both appellate and cassation functions, which eventually led to institutional overlap and a loss of effectiveness.

Until 2016, regional courts reviewed judgments both on appeal (for non-final decisions) and in cassation (for final decisions). The Supreme Court retained supervisory and re-supervisory functions.

In 2016, as part of the "100 Concrete Steps" national reform plan, the judicial system transitioned from a five-tier to a three-tier structure. Accordingly, cassation panels at the regional level were abolished, and supervisory judicial panels within the Supreme Court began functioning as cassation instances.

However, this transition did not fully resolve the core issue. In practice, a four-tier model emerged, consisting of two fully operational instances (trial at district courts, appeal at regional courts) and two limited instances (cassation and supervision within the Supreme Court).

Not all judicial acts were subject to cassation review. Procedural law defined specific categories of cases that could not be reviewed through cassation. Additionally, there was a stage of preliminary, single-judge review of

cassation petitions in civil and criminal matters, which drew criticism from litigants and legal practitioners.

The main source of dissatisfaction with the Supreme Court stemmed from the low percentage of cases admitted to full cassation review after preliminary screening approximately 5%. For example, from 2022 to 2024, out of 15 000 motions in criminal cases, only 535 (3.5%) were forwarded to the cassation panel. In civil matters, out of 31 000 motions, only 1 688 (5.4%) were accepted. Only administrative justice operated under a "universal cassation" model, in which all complaints against judgments of administrative courts were considered by the cassation panel.

Under the new cassation courts, the stage of preliminary review is eliminated. Citizens will have direct access to cassation. All petitions will be reviewed by a judicial panel in a court session with the participation of parties. Naturally, this reform will increase the workload of cassation courts, but it was a deliberate choice made to enhance access to cassation review.

In this new framework, the role of the Supreme Court has also shifted. It is now focused on three core functions, as outlined in Article 81 of the Constitution of the Republic of Kazakhstan:

1. Exceptional Review of Final Judicial Acts

As the highest judicial authority for civil, criminal, and other cases under the jurisdiction of local and other courts, the Supreme Court is responsible for reviewing final judgments in exceptional cases after cassation. Such proceedings may be initiated upon the submission of a Supreme Court judge or a protest by the Prosecutor General.

Exceptional circumstances include cases that affect state or public interests, national security, may result in severe and irreversible harm to life, health, or the economy of Kazakhstan; infringe upon the rights and lawful interests of an indeterminate group of individuals or other public interests; involve sentences of life imprisonment; or demonstrate inconsistency in judicial interpretation and application of legal norms. Such reviews are expected to remain rare.

2. Jurisdictional Cases Assigned by Law

The Supreme Court hears cases that fall under its exclusive jurisdiction, such as administrative disputes challenging decisions or actions (or inaction) of the Central Election Commission or the Central Referendum Commission.

* Chairman of the Supreme Court of the Republic of Kazakhstan. The article reflects the author's opinion and cannot be interpreted as the Curia's opinion.

3. Issuing Interpretative Guidance on Judicial Practice

Previously sidelined due to a heavy caseload of cassation petitions, this function will now be actively revitalized. The process of issuing legal guidance is complex and labor-intensive. It begins with a comprehensive study of judicial practice through regular generalizations research into court enforcement activity within specific dispute categories or areas of legal relations.

Topics for generalization are selected based on quantitative and qualitative criteria. Quantitative criteria include a high volume of cases or a high rate of reversals in specific categories during appeal or cassation. Qualitative factors involve the importance of cases to citizens, businesses, or the state, and analysis of complaints submitted by process participants, including those received during personal receptions.

Judges identify consistent variances in legal interpretation through the study of case law. To assist with this, they now use advanced IT tools incorporating elements of artificial intelligence. Causes of divergence are analyzed ranging from legislative gaps and inconsistencies to varying interpretations of legal norms. Based on these findings, proposals are formulated to address and resolve the identified issues. If uniformity in judicial practice requires legislative or regulatory changes, recommendations are submitted to relevant authorities. Where clarification of judicial practice suffices, a draft normative resolution is submitted to the Plenary Session of the Supreme Court.

Currently, the legislative system includes 112 binding normative resolutions of the Supreme Court. Where no formal normative act is required, the Supreme Court may issue explanatory guidance pursuant to Article 22(1) of the Constitutional Law “On the Judicial System and the Status of Judges of the Republic of Kazakhstan”. These clarifications serve as recommendations for lower courts. Such guidance may, for example, address issues of jurisdictional delimitation. This tool serves as an efficient mechanism to ensure consistency of judicial practice across various branches of proceedings, aligning with recommendations of the Venice Commission and leading international standards.

In addition to disseminating judicial practice reviews and analyses, Supreme Court judges regularly provide methodological support to lower courts through training and practical assistance.

In conclusion, the Supreme Court of Kazakhstan is taking all necessary measures to ensure the delivery of high-quality, consistent, and predictable justice an essential element in building public trust in the judiciary.

KÚRIAI DÖNTÉSEK
Bíróági Határozatok
A Kúria lapja

A szerkesztőbizottság elnöke:
Dr. Ábrahám Márta, a Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet igazgatója

Főszerkesztő:
Dr. Balogh Zsolt, kúriai tanácselnök

A szerkesztőbizottság tagjai:
Böszörményiné dr. Kovács Katalin, elnökhelyettes
Dr. Csák Zsolt, kollégiumvezető
Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna, kúriai bíró
Dr. Somogyi Gábor, kúriai tanácselnök
Dr. Molnár Ferencné, kúriai tanácselnök
Dr. Orosz Árpád, kollégiumvezető
Dr. Dzsula Marianna, kúriai bíró
Dr. Stark Marianna, kúriai tanácselnök
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin, kúriai tanácselnök
Dr. Kalas Tibor, kollégiumvezető
Dr. Hajnal Péter, kúriai tanácselnök
Dr. Kiss Árpád Lajos, kúriai bíró

Jogi szaknyelvi lektor:
Dr. habil. Beliznai Kinga tanszékvezető egyetemi docens

A kiadó, szerkesztőség címe:
Kúria
1055 Budapest, Markó utca 16.
Kiadja:
Kúria – Werbőczy István Országbírói Kutatóintézet

A kiadásért felel: a Kúria Werbőczy István Országbírói Kutatóintézetének igazgatója

Megjelenik havonként.

ISSN 2786-3964 (Online)
